

BISERICA ORTHODOXĂ ROMÂNĂ

Revistă Periodică Ecclesiastică

A

SĂNTULUI SINOD AL S-TEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE
ROMANE

ANUL AL XXVI-lea, No. 2—3.

MAI — IUNIE.

TABELA MATERIILOR

	Pag.
1 Preotul și Invătătorul.	173
2 Un manuscris original al Fpis. de Argeș Grigorie.	179
3 Credințele Religioase și ideile morale ale vechilor filosofii	188
4 Bibliografia Grecă.	193
5 Manuscrisurile Mănăstirii Cernica.	207
6 O mică excursiune asupra numărului cărților canonice al Vechiului Testament.	235
7 Încheiere la cursul Istoriei Bisericești.	239
8 Rugăciunile Bisericii s. ū pomenirile pentru cei repausați în Domnul.	257
9 Deosebiri de cred n. ă între diferitele biserici creștine.	269
10 ăte-va notițe asupra arhitecturii creștine.	281
11 Schitul Bonestii	291
12 Testamentul și data morții Mitropolitului Ștefan al Ungro-Vuhiei	296
13 Cronica Bisericească.	298
14 Regulamentul pentru aplicarea legii Casei Bisericești.	318
15 Donațiuni.	356

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

1902.

PREOTUL ȘI INVĚȚĂTORUL.

Din întâmplare ne pică în mână un număr al ziarului «Tribuna Liberală», ce apare în Galați și aci, în foileton, găsim un articol, sub-scris de Dl Ar. C. Murgescu, în care se ocupă de *pedicile, ce le întîmpină învățatorul în nobila și înalta misiune a apostolatului său*.

Dl. Murgescu, în articolul în cestiune, recunoște că nu învățatorul singur este factorul, de la care depinde înălțarea și ridicarea nivelului intelectual și moral al săteanului nostru, ci sunt și alții; aceștia însă, după părerea D-Sale, nu numai că nu contribuiesc cu nimic la propășirea satelor, dar ceva mai mult chiar, *ei stânjenesc activitatea învățatorului*, puîndu-î bețe în rôte. Domnia sa vine în urmă a enu-mera acești factori, cari împiedec pe învățator și începe mai întâiu cu preotul.

«Unul din factori, care ar putea susține activitatea «învățatorului, țice Dl Murgescu, trebuie să recunoș-tem, că ar putea să fie preotul. Dar în majoritatea «casurilor, adaogă Domnia sa, *raportul dintre preot și învățator este detestabil*». Voind apoi a arăta și a explica cauza pentru ce acest raport este ast-fel, țice: «Slăbirea relațiunilor dintre acești doi factori se datorește stărei, care lasă de dorit, a multora

«din servitoriî altarului. Uitarea cunoștințelor căpa-
tate în școlă, nepăsarea față de ori-ce mișcare cul-
turală, aruncarea de multe ori în brațele unui hidos
«materialism, depărtéză pé preot de învățator.

«Nu se póte stabili o comunitate de acțiune între
«indivizi cu aspirațiunii deosebite.

«Consecința slăbirei relațiunilor dintre preot și în-
«vățator e dăunătoare progresului în sat. Ori cum
«ar fi un preot, înrăurirea lui asupra maselor este
«mai mare, de cât a învățatorului. Preotul represintă
«divinitatea și a vorbi de rău pe preot, însémná a
«cărți contra lui Dumneđeú.

«De multe ori preotul întrebuintéză în rău acéstă
«influență și pune piedici, cel puțin cu indiferența sa,
«activității învățatorului.

«Iată dar cum preotul, dragă Dómne,..... factor
«al moralității, stânjenește activitatea învățatorului.

«Nu đic, că nu-s excepțiunii; dar acestea fiind rare,
«regula generală rămâne bine stabilită. Dar învăță-
«torul mai are și alte piedici».

«Și după ce se plânge amarnic de autoritatea
«comunală, care și ea, ca și preotul, stânjenește ac-
«tivitatea învățatorului, îi micșoréză prestigiul și-l
«paraliséză cu desavîrșire ori-ce influență, *căci pri-
«marii sunt mari la patimî și mici la suflet și mai
«lesne se înțeleg în ori-ce împrejurare cu arendașii,
«cu cărciumarii și cu toți veneticii satelor și com-
«promit pe învățator, Dl Murgescu închee: Piedicile
«învățatorului sunt nenumărate, dar despre cele-l-alte
«va vorbi cu altă ocastune».*

Nu cunoștem dacă autorul celor de mai sus este
său nu învățator. În tot casul apărá pe învățator
nedreptățind pe preot, ca să nu zicem insultându-l.
Credem de asemenea, că și cele afirmate la adresa

autorităților comunale sunt exagerațiuni, pentru că din întregul spirit, ce domină articolul D-lui Murgescu, toți sunt de vină; toți factorii morali greșesc. Și, după părerea Domniei Sale, greșesc, că nu sunt la ordinele și sub conducerea învățătorului.

Departate de noi intențiunea și chiar ideea de a înăspri raporturile dintre preot și învățător.

După vederile noastre exprimate în nenumărate rînduri în colónele acestei Reviste, preotul și învățătorul sunt cei doi factori principali, în mijlocul poporului nostru rural. Și credința noastră este, că atunci, când acești doi factori vor fi la înălțimea chemărei lor, poporul nostru Românesc va merge tot înainte, intelectualmînte, moralmînte și chiar materialmînte. Și din contră, dacă acești doi factori nu sunt destul de pregătiți pentru chemarea lor, sau nu sunt destul de conștienți de această chemare, atunci poporul nostru, rural mai ales, nu numai că va sta în loc, ci toate păcatele pot să'l copleșescă și să'l slăbescă în lupta pentru viață ¹⁾.

Departate dar de noi orî-ce idee de a înăspri relațiunile și raporturile între preot și învățător, căci astă-dî mai ales, în starea în care ne aflăm, suntem îndreptățiți a dice: *«Ajunge zilei răutatea ei»*. A mai adăoga dar ceva sau a contribui, spre a răci sau încorda aceste relațiuni, avem credința, că s'ar lucra în dauna celor mai scumpe și mai vitale interese pentru propășirea intelectuală și morală a poporului român. Și, cu toți credem, că avem sacră datorie de a contribui, spre a se cimenta iubirea și deplinul acord în acțiunea și activitatea celor doi factori principali în sînul populațiunei noastre rurale, *preotul și învățătorul*, ca ast-fel lucrarea lor să fie rodnică

¹⁾ Veđi Biserica Ortodoxă an. XXVI, No. 1, pag. 146 și următ.

și bine-făcătoare. Dar ținând acestea nu putem trece cu vederea nedreptatea aprecierilor D-lui Murgescu la adresa preoților.

Crede Domnia Sa, că face un serviciu țării sa și chiar învățătorilor, când vorbește în tonul celor de mai sus la adresa preoților și administrațiilor comunale? Dar mai presus de toate acestea, crede Domnia Sa, că afirmă ceva adevărat, când susține, că; *în majoritatea casurilor, raportul dintre preot și învățător este detestabil?* Își închipue D-sa că spune adevărul, când afirmă, că *slăbirea relațiilor dintre preot și învățător se datorește stărei, care lasă de dorit a multora dintre servitorii altarului, uitării cunoștințelor căpătate în școlă de aceștia, nepăsării lor față de ori-ce mișcare culturală și aruncării lor în brațele hidosului materialism?*

Creдем, că față de aceste invinuiri nedrepte, neadeverate și cu desăvârșire nefondate, vor protesta cei dintâi toți învățătorii; căci ele sunt nemeritate pentru preotul român, pe carele, cu desăvârșire alt-fel îl cunoștem cu toții și alt-fel îl cunosc și învățătorii în raporturile și relațiunile lor cu dînsul.

Departе de preotul român, cu toate neajunsurile, ce le are și le întîmpină în cariera sa sacerdotală, ast-fel de acușățiuni. Departе de el ignoranța și lenea, de care'l face culpabil Dl Murgescu și cu atât mai mult este departe de el hidosul materialism,—ori-cum ar voi să'l înțelegă D-sa,—și în brațele căruia crede, că se află majoritatea preoților noștri.

Din contra, avem credința fermă, că dacă D-sa se face ecoul tuturilor acestor incriminări la adresa preotului român, ca din partea unor învățători săi că dorește a edifica pe acești din urmă în ast-fel de credințe, față de preot, apoi tocmai cu acesta va

contribui în mod necontestat la răcirea relațiilor și învrăjmășirea preotului cu învățătorul și atunci cu adevărat, după cuvîntul Evangheliei «rătăcirea din urmă va fi mai rea de cât cea dintâi», căci preotul și învățătorul privindu-se cu neîncredere și nefiind în unire și armonie în apostolatul lor, nu vor putea lucra cu folos nici unul, nici altul.

Dar D-nul Murgescu este nedrept față de preot, în aprecierile sale și pentru cuvîntul că voind să justifice pe învățător, că este împiedicat întru îndeplinirea datoriilor sale de către preot, se mărginește pur și simplu a afirma acésta, calomniind și acuzând pe preot în modul arătat mai sus. D-nul Murgescu nu a putut să dovedescă afirmările șale prin fapte; s'a mărginit la simple invinuirii și acuzări nedrepte și nemeritate. Și credem că nu s'a gândit a dovedi acușările aduse preotului, pentru că nu exist.

Când și unde vre-odată s'a văduț, ca preotul român să stea ostil în calea învățătorului și să'l împedice întru îndeplinirea datoriilor sale; ba încă majoritatea preoților să fie ast-fel și să stânjenescă pe învățător?

Pe cât cunoștem preotul nu are nîci un amestec în școlă, iar în afară de școlă, în ce și întru ce s'ar putea plânge învățătorul de preot?

Fiind că ținem sincer la înfrățirea și iubirea reciprocă, ce trebuie să caracterise pe preot și învățător în apostolatul lor în sînul poporului român, ne place a crede, că invinuirile nejustificate ale D-lui Murgescu contra preotului român, aũ fost póte momentane, pornite de sigur din alte cause, dar pe care le-a generalisat, aplicându-le asupra preoților în mod nemeritat.

Cu toții avem chemarea și datoria de a contribui

cu ceva bun la marele edificiu al dezvoltării noastre intelectuale, morale și naționale și credem că nu prin insulte și acușățiuni aduse unei clase și mai ales preoților, se poate face ceva bun. Din contră, dacă în rândurile unora sau a altora sunt de aceia, cari greșesc sau nu sunt în destul de geloși întru îndeplinirea datoriilor, pe cari le impune chemarea lor, este mai bine pe unii ca aceștia a-î sfătui și aduce la cunoștința adevărului și a datoriei, de cât ai provoca pre unii contra altora, cu tot felul de invinuirii și acușățiuni, dacă nu în totul, cel puțin în mare parte neadevărate și nefondate.

Ast-fel credem, că se pot îmbunătăți moravurile și se pot aduce servicii reale tuturilor claselor și tuturilor factorilor, cari sunt chemați a lucra la propășirea intelectuală și morală a neamului nostru.

Pentru acésta am ținut a releva aprecierile D-lui Murgescu și a regreta, că s'aũ putut aduce ast-fel de invinuirii nedrepte la adresa preoților; invinuirii, cari pot mai mult să contribue la înăsprirea raporturilor dintre preot și învățator, pe când nevoe este, și nevoe mare, ca acești doi factori să fie în cea mai desăvârșită iubire unul cu altul, spre a putea lucra bine și cu folos în sînul populațiunei rurale, unde chemarea lor este mare pentru neamul nostru românesc.

Atât de o camdată ca respuns la cele afirmate de D-nul Murgescu.

D.

Un manuscris original al Episcopului de Argeş Grigorie.

Cămara dreptei credinţe. (Ταμείον Ὁρθοδοξίας).

Care cuprinde pe scurt, pentru Dumnezeu, pentru credinţă, pentru tălcuirea şi slujirea celei 7 taîne şi celor 10 porunci şi pentru cele osebite mai trebuincioase ale Sf. Biserici. Şi altele de folos împreună cu acestea, spre negreşita povăţuire şi ştiinţă a fieşte-căruia iubitor de blagocestie cititoriu.

Sau tălmăcit acum de pe limba grecască, în anul dintăi al păstoriei preasfinţitului, prea învăţatului şi prea cuvântăreţului Chiriu Chir *Filaret* Mitropolitul Ungrovlahiei, într'a cindecilea şi unul al anilor vieţei preasfinţiei Sale. Anul naşterii Domnului nostru Iisus Christos. 1793, Mart 16.

Predestovie cătră cei ce se vor întâmpla a citi.

Acastă carte îşi are fiinţa sa după purtarea numelui său; căci cuprinde cu adevărat taînele Bisericii noastre, discopere multe nedumeriri, goneşte părerile şi în scurt este ca o Vistierie umplută cu feluri de odóre şi cu nepreţuite pietre înţelegătore, care luminează mintea cititorului şi-î arată calea credinţei ceî drépte.

Deci, fiind-că acum o am tălmăcit în limba noastră rumănescă după limba grecescă prin îndemnarea Preasfințitului Arhierieŭ Chir Iosif, citiți-o cu luare aminte, și veți simți folosul ei. Gustați fagurul cel alcătuit din prea frumoasa grădină a scripturilor și pus într'însa și veți cunoște puterea dulcetei ce s'aŭ cules din cele prea alese și prea mirositoare flori ale ograzii cei duhovnicești, de mult învățatul Chir Theofil Episcopul Campaniei, carele cu iubire de ostenelă aŭ înmulțit Talantul în limba neamului seŭ. Iata dar Camera saŭ deschis și neamului nostru. Intrați într'însa ca să vă luminați, îmbogățiți-vă din odorele cele nedeșartate care cuprinde și cunoșteți cartea acésta ca o săvîrșire a unui alt Esdra, de care țice scriptura «și aŭ deschis Esdra cartea înaintea a tot norodul și aŭ citit într'însa deslușit». Și iar: «Esdra preotul și carturariul și Leviții era tălcuind la tot norodul». Cu acésta urmare să silesc și părinții noștri Arhieriei, cari sînt dascalii norodului și luminătorii Bisericeii spre a înmulți talantul și folosul deobște. Pentru aceea socotiți-i pururea ca pe niște privighitori de mântuirea sufletelor; ca pe cei ce ocărmuesc cu multă sudore corabia Bisericeii ce înotă prin necurmăte valuri; Și ca niște lumini ce sînt puși de Domnul în sfeșnicul Staulului oilor celor cuvîntătoare. Iar pre mine, cel ce (din buna îndemnare a celui preasfințit părinte Arhierieŭ Chir Iosif) am tălmăcit'o și am scris'o, după cum am putut, de veți afla greșale, când veți citi-o să mă iertați și să pliniți lipsele neputinței mele, ca cum ați plini legea, căutând la țicerea fericitului Pavel: «Purțați sarcinile unul altuia și așa veți plini legea lui Christos».

Al căruia dar și milă să vă învrednicescă slavei și desfătării Raiului cei nesfărșite. Amin.

Al dreptei credinței Vostre următorŭ.

Smerit Arhimandrit Grigorie Rîmniceanul.

După această prefață urmăzează scara materiei. Cartea cuprinde 110 capitule expuse în 587 de pagini. Tot cuprinsul cărței este religios. Incepe cu crearea lumii, cu credința Iudeilor și intră în Creștinism, dezvoltă taia Trinităței, tratéză despre cele șapte taie, explică cele 10 porunci și darurile Sf. Duh. După această are numai tratate de morală și diosebite cestiuni la consolidarea societăței creștine, despre actele de bine-faceri, obiceiuri și superstiții păgâne pe care le combate, despre monahism, despre mórte și judecata ultimă.

Forma în care-î tratată scrierea este dialogală, adică un *straret*, (Egumen, conducător, învățator) expune teoriile creștine și le argumentéză cu doveđi raționale scripturistice și cu exemple din viața practică; Apoi un *poslușnic* (ucenic, învățacel) îl ascultă și la urmă se declară convins din cele ce a ascultat despre cestiunea ce o tratéză. Pentru a se vedea modul trătării capitulilor transcriu aicea un capitol: *Despre minciunoșii politicoși ómeni* (adică politicianii falși).

Cap. 105.

«*Stărețul*: Ai aflat ce iaste minciuna, ce iaste fățaria, ce iaste politicosul cel adevărat și dintr'acestea chibzuește cele din protivă, pre cei minciunoși, pre cei fățarnici și pre acești minciunoși politicoși și ticăloși ómeni. Aceștia sint cariî aű împistriturile lui Pardosului (animalul leo-pard), meșteșugirea vulpei și ca cu un chip de obraz (mască) închipesc blândeța, fățaria și nerăutatea din inimă curată. Aceștia aű socotință și creeri ca apele Evripului, când aici când acolo se pórtă. Marele Pavel aű prorocit pentru aceștia dicând: «In đilele cele de pe urmă vor fi vremi grele, că vor fi ómeni iubitori de sineși, iubitori de

argint, mândri și cele-l-alte, având chip de blagocestie, iar puterea ei tăgăduind». Auți? Se închipuesc ca creștinii și credința de creștin nu aă; tot-déuna se închipuesc pentru folosurile lor, orî pentru ca se înșale, orî pentru ca se câștîge, saă pentru ca se alcătuiască sfatul lor, orî pentru ca să facă hatîr saă pentru ca se vatăme pe cari-î urăsc, orî pentru ca să se arăte cătră cei-l-alți vrednici și bunî și cătră rudeniile și prietenii lor făcători de bine. Aceștia sînt de care țice Ieremia: «Tot fratele aruncă cu călcăful și tot prietenul cu viclesug umblă», pentru că și Evreii acest fel dé ticălosă stare avea atuncea. Une orî se prefac că grăesc bine și laudă cele bune, iar mintea lor tot-déuna se îndeletnicește la cele amăgitoare, pentru acésta țice și pilda «ca nu a țice bun este bine, ci a lucra cele țise, cel ce țice». Unî ca aceștia îndrăznesc de multe orî la jurămintele lor și mint la făgăduințele lor, și credința lor ca un mijloc al rēlei lucrărei lor tăgăduesc și se fățarnicesc. Pentru aceștia țice și David: «Intru mulțimea puterei tale, minți-vor ție vrășmașii tăi». Cu adevărat vrășmașii sînt lui Dumnețeu și mint la cea fără margine puternică facerea lui Dumnețeu. Și rautate iaste, ca pre cei blagocistivi, pre cei fără rautate, pre cei proști și temători de Dumnețeu creștinii îi socotesc și îi numesc nebunî și fară de minte, ca dobitocele cele necuvîntătoare.

Un Athenieț defaima pre Lachedemoneni că sînt ne'nvățați și fără luare aminte; iar Lachedemonenul Andalchidas a respuns: «Numai noi n'am învățat de la voi nici un rău». Aceștia cari aă mintea ascunsă și sînt amăgitori, cu față veselă și cu cuvinte de cinste și arătătoare de dragoste fac cătră cei-l-alți și multe iubiri de cinste, pe care Talienește le țice

Ceremonii. Arată inimă prietenescă curată, făgăduesc credință și părtinire multă, pre cât pot, și toate sint spre amăgire pentru folosurile lor și câștigul.

Acest fel de mincunos politicos era Arhidamos, carele dicea: «Oaia adică acelaș glas tot-déuna strigă, iar omul multe și de multe feluri, până când va să-vîrși ceia ce i s'a părut. Vulpea se preface că are prieteșug și multe chipuri de jocuri prietenești face cătră iepure și să jôcă împreună cu dînsul până când să-î vie îndămână să-l zugrume și să-l mănânce». Și după cum dice pilda «la rău sint înțelepți». Istorisesc că jigania pantir (animalul) are piele de multe feluri și fôrte frumósă și când flămânzește ȳasă din cuibul ei și strigă și scóte óre-care miros din gura sa. Pentru care înșălându-se și trăgându-se cele-l-alte jigani micí, se apropie de dînsa și se îndulcesc de pistrițimea pielei ei, și de mirosul gurei ei. Iar ea sârind rípește și mănâncă pe care-va. Intr'acest chip fac și politicoșii cei mincunoși. Se prefac ca cum ar avea mulțămire și după cum dice David, «vorbesc cele de pace cu frații lor, iar în inima lor viclenesc răutăți», după cum ȳarăși David dice: «Cu gura lor bine-cuvînta, iar cu inima lor blăstămă». Istoria judecătorilor legei vechi defaíméză pre neamul lui Veniamin, care nu știa ale legei, și iscusii era a lovi parul cu săgeata, și cu acésta arată că la cele Dumnezești era orbí; iar la deșártăciunea lumei era fôrte cu luare aminte și iscusii, pentru acésta și de Dumneđeú urgisindu-se aú pierit cu totul. Așa vor pătimi și cei ce urméză cele deșarte și se iscusesc la cele amăgitóre și defaíméză pre cele dumneđești ticăloșii și mincinoșii politicoși. O! cum să suspin pentru acest ticălos și bicisnic neam al ómenilor! La faptele Apostolilor dice ca a mulțimei celor ce cred în Christos inimă una și sufletul

unul, iar acești ticăloși sau turburat (revoltat) precum la facerea turnului și nu numai că au feluri de limbi, ci și suflete improbitoare. Orbire și grăire deșartă au la cele bisericesti, neîntocmire au la cele politicești și se întocmesc numai după cele amăgitoare. Și de-î vei vedea vre-odată că se prefac a avea evlavie, adăți aminte de aceia, cari îngenunchind înaintea restignitului Christos și și bătea pepturile, ținând de Christos, pe carele adese ori îl răstignesc de iznăvă cu amăgirile și cu viclesugurile. Și pentru câștigul lor s'au pentru mijlocirea vre unei rude a lor, îl vând la Evrei să-l răstignescă, precum minciunosul politicos Pilat, pentru prieteșugul Cesarului adică și pentru frică și adevărat era pentru prieteșugul Evreilor, l'au dat ca să se răstignescă. O! gânditori de viclesug, îndoiiți la suflet și îndoiiți la inimă omeni.

Când vei vedea la un oraș că nu au rușine și unire, ci fiește-carele se sîrguește numai pentru folosul său și nu grijaște pentru folosul celor-l-alți, atunci nu numai cele bisericesti și politicești pravile se strică, ci și toate vor ajunge la sfârșit stricacios. Am auzit și pre ore-care minciunos politicos ținând: «Cu una și acestaș pricină pocî în multe chipuri să mă slujesc și se o arăt ori bună ori rea. O! ticălose! Adevărul ȧste prea singuratec și într'un chip, minciuna ȧste în multe feluri și în multe chipuri și tu singur mărturisești pre sine-ți minciunos și amăgitor. Inșă mulți fără minte amăgindu-se vaî și laudă pre acești cu multe mijloce și îndărătnicî, iar tu, o fiule! fugi și urăște pre unii ca aceștia, ca pre ușile Iadului, ca ei au stricat pre mulți și lumea mai se premejduește.

Poslujnicul: Eū socotesc că după cel din copilărie rău obiceiū să fi cădënd ei în unile ca acestea, și mă rog spune-mî și pentru obiceiū».

După acesta urmează Capitulul despre obiceiul bun și rău.

Manuscriptul a fost proprietatea Bisericii Spirea-Nouă și mi s'a dat spre al studia după care mi-a fost cedat mie de Preasf. Arhiereu Ialomițanu, superiorul acestei Biserici. Ar fi de dorit ca toți clericii noștri să păstreze manuscriptele ce să găsec încă printre cărțile vechi, pentru că în multe din ele sînt note istorice naționale, orî sînt scrieri de ale ómenilor neștri cãrturarî din trecut și despre carî puțin cunoștem. Exemplu evident este chiar manuscriptul acesta. El este o autografă, fórte frumos scrisă la 1793, de cãtră un renumit bãrbat al timpuluî, ca cãrturar Bisericesc, Arhimandritul Grigorie Rîmniceanu. Eũ am mai întãlnit și posed și eũ scripte de ale luî, dar nu știam pãnã acuma cine e autorul lor, pentru că n'aũ nici o însemnare și nici o subscriere. Acest manuscript pórta în douë locuri subscrierea autoruluî.

Arh. Grigorie Rîmniceanu avea o scriere curatã de tot și citeatã, mai știm că cunoștea perfect limba Grécã veche și vulgarã, pentru că din greceșté a tradus *Cãmara drepteî credințe* Ταμείον ὀρθοδοξίας. În prefața scrisã de Arhimandritul Grigorie Rîmniceanu se dau câte-va fapte și date de înteres istoric Bisericesc, așa ne spũne: ca la 1793 Filaret al II Mitropolitul Ungrovlahiei era de un an Metropolit, adicã de la 1792, că era în etate atuncî de 51 de anî. Apoi mai dice că a fost îndemnat de a traduce din grecește cartea luî Theofil Episcopul Campaniei de cãtră Arhiereul chir Iosif, care era și el cãrturar. Acest Iosif în urmã, adicã tot în 1793, a fost ales Episcop de Argeș, formãndu-se o nouã Eparchie pentru el, prețuindu-î Țara meritele sale literare și morale.

Filaret s'a dimisionat din Metropolie, fără voia sa, după cum era obiceiul de ași da paretisul adică dimisia, spre a face loc de Mitropolit lui Dositei Filitis. Episcopul Iosif a fost unul dintre învățații timpului, om cu viață sfântă și cu multă devoțiune pentru țară și Biserică. Arhimandritul Grigorie a ajuns și el Episcop de Argeș, după Ilarion, care retrăgându-se în Transilvania, la Brașov, împreună cu Mitropolitul Dionisie Lupu, din cauza Zaveriei nu s'a întors în țară la învitarea Domnitorului Grigorie Ghica și așu fost înlocuiți ambii, Mitropolitul Dionisie la 1823 prin Grigorie al IV, iar Ilarion prin Arhimandritul Grigorie Rîmniceanu, autorul acestui manuscript, și a fost Episcop până la venirea rușilor 1828, când a încetat din viață, și a revenit pentru a doua oară ca Episcop de Argeș, la 1828, Ilarion, pe timpul ocupației rusești. Acelaș lucru i se pregătea și lui Grigorie al IV, adică de a fi scos din scaunul Metropolitan și a fi reabilitat și restabilit ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei Dionisie Lupu. Afacerea și urmarea cursul ei se cunoște din istoria națională. Limba în care-i scrisă traducerea cărței lui Theofil Episcopul Campaniei este foarte curgătoare românească și frazele bine așezate, curățată de cuvinte străine și ușor de înțeles, pentru că Grigorie Arhimandritul era un bun cărturar al timpului. Cartea-i totă scrisă de mâna sa. Acest manuscript este de bună sémă transcris corect pentru imprimare și presupun că numai timpurile grele de pe atunci l'așu oprit pe Episcopul Grigorie de a-l imprima. Pe manuscript citesc pe o pecete pusă cu negru în mai multe locuri, ca acéstă carte a fost a Episcopului, pentru că inițialele «A. Argeș» dovedesc acest lucru. Cum a ajuns acest manuscript proprietatea Bisericeii Spirea-Nouă nu'mi pot explica, de nu cum-va vre-o rudă

a sa a moștenit pe Grigorie și s'a luat și această carte de cătră eređi de la Argeș.

In tot casul cartea-i de mare folos pentru noi cești bisericești, și laud pe clericul ce a păstrat'o și legat'o din noă. Cu această ocașie rog cu stăruință pe toți clericii noștri de a nu înstreina absolut nimic din ve-chile cărți și manuscrpte ce s'aă mai păstrat, și a le face cunoscute Redacției Revistei Biserica Ortho-doxe spre ale studia și a estrage din ele datele ce sunt atât însemnate pentru Istoria Bisericei noastre Ro-mâne, căre-i în fașă încă până acum.

Autorul acestei scrieri Ταμείον ὀρθοδοξίας este grec de origină, născut în Ianina ș'a studiat la vestitul Eu-geniu Vulgaris și Balan, el ș'a imprimat scrierea sa în Veneția la 1780, a mai scris și un Nomocanon.

C. E.

Credințele Religioase și ideile morale ale vechilor filosofi.

Sunt multe secole, ba putem zice chiar mii de ani, de când credințele religioase ale filosofilor vechi și ideile lor morale 'și au aflat în sînul omenirei apărători și admiratori. În zilele noastre chiar, când spiritul critic, voind să scruteze origina creștinismului din punctul de vedere istoric, mulți au mers până acolo; în cât să creză, că întregul edificiu dogmatic și moral al credinței creștine, a rezultat din credințele acestora. Mulți zic, că filosofi Greci și Romani, au profesat o religie naturală, un fel de deism și la ei se găsește credința într'un Dumnezeu, credința în Providența sa, credința în nemurirea sufletului, credința în pedepse și recompense într'o viață viitoare și foarte multe din adevărurile morale ale credinței creștine. Adoratorii și admiratorii acestor filosofi, merg până acolo, în cât să ne spună, că din scrierile și preceptele acestor filosofi, se poate forma un sistem religios complet și tot așa de perfect și folositor omenirei, ca și însuși Evangelia!! Ei voesc a justifica acésta și atribuesc tot meritul acestor filosofi faptul, că ei fără ajutorul inspirațiunii, numai prin simpla concepțiune a rațiunii au fost în stare

să alcătuiască un așa mare și formidabil edificiu, pe care trebuie să'l admirăm cu toții.

Mulți merg până acolo, în cât să creză, că nu există nici o dogmă sau preceptă morală Evangelică, care să nu-și aibă origina în scrierile acestora sau în vechile credințe păgâne ¹⁾.

Se înțelege de la sine, că ast-fel de vederi și pretențiunii atac și desființază nu numai necesitatea și folosul revelațiunii supranaturale, cu care este investită religiunea creștină, dar zădărnicesc și însăși nevoia întrupărei Fiului și Cuvîntului lui Dumnezeu, carele s'a făcut om pentru mântuirea noastră.

Admiratorii credințelor religioase și preceptelor morale ale filosofilor vechi sunt numai puțin periculoși, ca și cei mai aprigi inimici ai religiunii creștine, căci ei confundând religiunea creștină cu ideile filosofilor vechi și cu religiunea naturală sau deistă a acestora, precum și cu ateismu unora din ei, ajung pe altă cale la negarea divinității sfintei noastre credințe.

Dar să vedem cari au fost și din ce constau vechile credinți și preceptele morale ale filosofilor, pentru a se învedera adevărul că ideile și credințele lor nu se pot compara cu adevărurile revelațiunii evangelice. Ei n'au avut credințe religioase certe și precepte morale, pe cari să se pótă edifica popórele omenirei. Ei n'au putut da omului o religiune; ideile lor au rămas în cercuri restrânse de admiratori înțereșați de dascáli lor. Singură revelațiunea Evangelică a descoperit omului adevărul și adevărata credință în Dumnezeu, pe care omul să se edifice moralmente și s'o creză de dréptă și adevărată. Singură această revelațiune a descoperit omului adevărata cre-

¹⁾ Comp. Huet. Cestiunii Alnetanee.

dință și adevărata morală, care să unescă pe toți oamenii prin o religie rațională dreaptă și adevărată.

Dar să venim la ideile religioase și preceptele morale ale vechilor filosofi, atât de trâmbițate și admirate de deiști și adoratori religiunilor naturale, a căror formă și fond complet voesc a' l vedea în filosofia greacă și romană.

Necontestat este, că înainte de a exista și de a fi chiar vorbă de filosofie la Greci, aceștia cu mii de ani înainte existaū ca popor și nimeni nu pôte tăgădui, că nu aveaū și o religie, pe care o profesau și zei la cari se închinaū. Aū putut ca în acest timp, înainte de aparițiunea filosofiei, ideile lor religioase să fie josnice, ca și ale tuturor popórelor păgâne și barbare, dar acea religie satisfăcea necesitățile vieței lor sociale și a simțului lor religios. Când dar primii filosofi aū apărut, păgânismul ca religie exista la acest popor. Era vechiū și înrădăcinat în moravurile și viața lor și nici unul din acești filosofi, timp mult și îndelungat, n'aū cercat a' l reforma. Mai mult chiar toți acești filosofi aveaū ca maximă, că nu trebuie a atinge credințele religioase, pentru a nu da poporului o credință mai puțin sigură, ca aceia care era stabilită prin lege și tradițiune.

Cunoscut este de asemenea, că însuși Grecii nu sunt creatorii filosofiei lor, ci numai niște prelucrători ai cunoștințelor, împrumutate de la Egipteni, Haldei, Fenicienii, Indieni și alte popóre. Chiar primii lor înțelepți Tales, Ferichide, Pitagora și alții, aū străbătut toate aceste țări și altele îndepărtate, pentru a se instrui. Când dară ei aū aflat adevărul și dacă 'l aū aflat, trebuie a se ști că totă cunoștința lor rezultă dintr'o tradițiune primordială, cum se și dovedește prin

faptul, că ei toți filosofesc asupra acelorași cestiuni despre Dumnezeu, lume, om și nemuirea sufletului.

Dar filosofii ei însuși au recunoscut, că ideile și credințele lor asupra cestiunilor, ce le discutaă, nu puteau fi nici odată accesibile ca o învățătură de credință și cu atât mai puțin religioasă pentru totă lumea și tot poporul. Cunoștințele și totă știința lor le consideraă ca simple idei particulare, ca ceva misterios, și ca o știință tainică, pe care n'o împărtașau la anume individe, recunoscūți ca discipoli devotați ai lor. Nici odată n'o desvolta în public și de aceia sunt memorabile cuvintele marelui scriitor bisericesc Lactanțiu: *se cunoșteau, zice el, cei ce sunt filosofi, după barba lor cea lungă și mantaoa, pe care o purtau.*

Aveau acești filosofi, este adevărat, și óre-care învățătură destinată pentru vulg, care se potrivea în multe cu prejudițiile poporului, dar adevărata lor învățătură era secretă și destinată, precum am zis, numai pentru un număr restrâns de adepți și acesta se observă la toți filosofii indienilor, haldeilor, egiptenilor, Grecilor și chiar Romanilor, așa în cât chiar dacă s'ar presupune, că ei au descoperit adevărul în chestiunile, cu cari se ocupăă, n'au crezut necesar, că trebie a'l împărtași și comunica tutulor.

Cum dar se póte împăca această tendiuță și năzuință a lor, cu caracterul unei religii drepte și adevărate? Adevărata religie și înțelegem aci creștinismul, ese din cadrul acestor vederi strimpte. Pentru ea adevărurile credinței, preceptele ei morale și cultul său cel curat sunt menite pentru toți ómenii. Ele sunt deopotrivă necesarii grovanților, ca și celor instruiți, făcându-i de o potrivă pe toți buni, drepi și temători de Dumnezeu.

Acest adevăr mare 'l recunoște pe deplin Ciceron, când zice: «Natura nu ne-a dat, zice acest mare filosof și orator Roman, de cât slabe licărirî pentru cunoșterea adevărului și abia 'l pricepem și de îndată 'l înăbușim prin tot felul de idei false și moravuri deprăvate, în cât lumina naturală se stinge». El mărturisește încă, că filosofia, cu tótă stima, ce i-se datorește, ea este nesocotită de cea mai mare parte dintre ómeni, ba chiar și blamată. Desprețul era mare, adaogă el, între popor și filosofi și nu era nici un mijloc de a face, ca cunoștințele filosofiei să fructifice în popor ¹⁾).

(Va urma).

C.

¹⁾ Comp. Tusculan. Cart. III. c. 1, Cart. V. c. 2.

BIBLIOGRAFIA GREACĂ.

(Urmare. Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XXV, No. 12).

XLIV) Χρυσάνθου τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Συνταγμάτιον. Περί τῶν ὀφφικίων, Κληρικᾶτων καὶ Ἀρχοντικῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ τῆς σημασίας αὐτῶν, διαιρέσεως τε καὶ τάξεως τῆς πάλαι καὶ νῦν, καὶ ἐτέρων τινῶν πᾶν ἀνογγαίων τοῖς ἐγκαταλεγομένοις τῷ Κλήρω καὶ αὐτοῖς Ἀρχιερεῦσι.

Καὶ περὶ τῶν πέντε κατ' ἐξοχὴν ἁγιωτάτων Πατριαρχικῶν Θρόνων καὶ τῶν Μητροπόλεων τῶν κατὰ συνοδικὴν διάγνωσιν αὐτοῖς ὑποκειμένων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτάς ἐπίσκοπῶν.

Περί τε τῶν αὐτοκεφάλων Ἀρχιεπισκόπων μετὰ τῶν αὐτοῖς ὑποκειμένων Θρόνων διαλαμβάνων.

Ἐκ διαφορῶν μὲν τακτικῶν καὶ τῶν σποράδην εὐρισκομένων, μάλιστα δὲ τῆς κατὰ περιήγησιν αὐτοῦ ἀκριβοῦς ἐρέυνης τῶν πραγμάτων συλλεγόν, ἐπὶ δὲ τοῦ εὐσεβεστάτου, ἐκλαμπροτάτου καὶ ὕψηλοτάτου ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Στεφάνου βοεβόδα τοῦ Καντακουζηνοῦ, παρὰ τῷ πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας Κυρίῳ Ἀνθίμῳ τῷ ἐξ Ἰβηρίας. Μετὰ τῶν ἐγχειριδίων τῶν περὶ τῶν ἑπτὰ Μυστηρίων Γαβριὴλ Φιλαδελφείας καὶ Ἰοβ ἁμαρτωλοῦ, σὺν ὁμιλίᾳ τινὶ Θεσεψία Γεναδίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως περὶ τοῦ Μυστηριώδους σώματος

τοῦ Κυρίου, τὸ τέλος αἰσίως ἐπισφραγιζούσῃ. Τυποθὲν ἐπιμελεία καὶ διορθώσει Μητροφάνους ταπεινοῦ Ἱερομονάχου τοῦ ἐκ Δωδώνης, ἐν τῇν κατὰ τὸ Τεργόβυστον τῆς Οὐγγροβλαχίας ἀγιωτάτῃ Μητροπόλῃ Ἐτεὶ ἀπὸ Θεογονίας χιλιοστῶ ἐττακκοισοστῶ Δεκατῷ πέμπτῳ. Κατὰ μῆνα Μάρτιον.

«Sintagma a prea fericitului Patriarh al Ierusalimului Chrisant. Despre oficii, clericii și boeriile Sfintei Biserici a lui Christos și însemnarea lor, a împărțirii și a rânduului celui vechi și de acum, și de alte. ore-care prea de nevoe celor numărați în cler și celor ce sînt Arhieriei și despre cele prin escelentă cinci preasfințite tronuri Patriarhale și a Metropoliilor lor, după hotărîrea sinodală lor supuse și cu Episcopiile de sub ele.

Despre Arhiepiscopiile autocefale, cuprinzînd tronurile supuse lor. Adunat din diferite praxe regulate și acelor aflate împrăștiat, mai ales în vizitarea unei cercetări scrupuloasă a sale; iar pe timpul prea piosului, prea strălucitului și prea înalțatului Domn a toată Ungrovlahia Domnul Domn Ioan Ștefan Voevod Cantacuzin, de Preasfințitul Metropolit al Ungrovlahiei chir Antim din Ivir. Impreună cu manualele despre cele șapte Taîne alui Gavriil al Filadelfias și Iob păcatosul, cu o vorbire ore-care legislativă a lui Ghenadie Patriarhul Constantinopolului, despre trupul misterios a Domnului, care pecetluște cu bine sfârșitul. Tipărit prin îngrijirea și corectarea smeritului ieromonah Mitrofan din Dadona. La Târgoviște prea sfînta Metropolie a Ungrovlahiei. În anul de la Nașterea Domnului 1715. Luna Martie».

Pe contra pagină este Marca țarei Vulturul or Corbul și sub ea o poezie la adresa Domnitorului de Ieromonahul Mitrofan.

La pagina 82 este un capitol: ὅτι οὐχ ὑπέκειντο τῷ Δριδος Βλαχία καὶ Μολδαυία. (Acéști descriere este tradusă de mine și publicată în Bis. Ortodoxă).

«Că n'au fost supuse Valahia și Bogdania celui al Ahridei».

Carte este folio, litera cicero, imprimat de lux și cuprinde 143 de pagine.

XLV) 'Ιστορία ἱερὰ ἦτοι τὰ 'Ιουδαϊκὰ κατ' ἐπιτομὴν συφραφέντη παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου, ἐκλαμπροτάτου καὶ σφωτάτου Αὐθέντου Κυρίου Κυρίου 'Αλεξάνδρου Μυροκορδάτου, τοῦ Μεγάλου λογοθέτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐξ Ἐπορρήτων τῆς κραταιᾶς Βασιλείας τῶν Ὁθωμανῶν. Καὶ διὰ δαπάνης τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ Ὑψηλοτάτου Αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Νικολάου βρεβόδα, τοῦ σφωτάτου υἱοῦ αὐτοῦ, νεωστὶ τυπωθὲν ἐν τῇ σεβασμίᾳ Μονῇ τῶν ἁγίων Πάντων, ἀρχιερατένοντος τοῦ Πανιερωτάτου καὶ Θεοπροβλήτου Μητροπολίτου Κυρίου Ἀνθίμου τοῦ ἐξ Ἰβηρίας, πρὸς τὸ διανεμεσθαι δωρεὰν τοῖς εὐσεβεῖσι διὰ ψυχικὴν αὐτῶν σωτηρίαν. Ἐπιμελεῖα καὶ διορθώσει τοῦ λογιωτάτου Κυρίου Ἰωάννου τοῦ Πεστελνίκου. Ἐν Βουκουρεστίῳ, ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκαυ Οἰκονομίας 1716 κατὰ μῆνα Αὐγουστον, παρὰ τοῦ ἐλαχίστου ἐν ἱερομονάχοις Διονυσίου τοῦ Φλώρου. In folio.

«Istoria Sfințită saū cele Iudaice, scrisă în resumat de prea nobilul, prea strălucitul și prea înțeleptul Domn, Domnul Domn Alexandru Mavrocordat, marele logofăt a Marei Biserici a lui Christos, și Exaporit a puternicei împărății Otomanilor. Și prin cheltuēla prea piosului și prea înălțatului Domn și Egemon a totă Ungrovlahia, Domnul Domn Ioan Nicolae Voevod, prea înțeleptul sēu fiū, din nou tipărită în respectata monastire a Tuturor Sfinților, pe când era Arhiereū preasfințitul și de Dumneđeū alesul Mitropolit Domnul Antim din Iviria, spre a se împărți în dar pioșilor spre mântuirea lor sufletescă. Prin îngrijirea și corectarea prea învățatului Domn Ioan Postelnicul. În București, în anul de la întruparea economiei 1716, în luna August, de cel mai mic între ieromonahī Dionisie Floru».

XLVI) Χρυσανθου Νοταρᾶ, πρεσβυτέρου καὶ Ἀρχιμανδρίτου τοῦ ἀγιωτάτου Πτριαρχικοῦ καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων. Εἰσαγωγή εἰς τὰ γεωγραφικὰ καὶ σφαιρικὰ, ἀξιώσει τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ περιβλέπτου Κυρίου Σκαρλάτου Μαυροκορδάτου

υιοῦ ἀξιοπρεπεστάτου καὶ σοφωτάτου Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πασῆς Ουγγροβλαχίας. Ἐν Παρισίοις 1716. In folio

«A lui Chrisant Notara, presviterului și Arhimandritului al preasfințitului patriarhicesc și apostolicesc Scaun al Ierusalimului, Introducere în cele geografice și sferice, prin cerirea prea strălucitului și, renumitului Domn Scarlat Mavrocordat, fiul vrednicului de respect, a luminatului și prea evseviosului și prea înțeleptului Domnului Ioan Nicolae Alexandru Mavrovordat, Domnitor și Egemon a tătă Ungrovlahia. La Paris, 1716, în folio».

În această carte sînt rezumate tôte descoperirile astronomice și științifice din apusul Europei, cu deosebire din Franța, unde ș'a perfecționat studiile sale Chrisant Notara, nepotul Patriarchului Dositeiū.

Ἱερὶ τῶν καθηκόντων.

XLVII) Βίβλος συγγραφείσα παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου Ὑψηλοτάτου καὶ σοφωτάτου Αὐθέντου καὶ Ἠγεμόνος πασῆς Ουγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου Βοεβόδα. Νῦν πρῶτον τύποις Ἐκδοθεῖσα ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος,

Ἀρχιερατενότος τοῦ Πανιερωτάτου καὶ Θεοπροβλήτου Κυρίου Δανίηλ. Ἐπιμελεία καὶ διορθώσει τοῦ λογιωτάτου Κύρ Γεωργίου Τραπεζουντίου, διδασκάλου τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς σχολῆς.

Ἐν τῇ σεβασμίᾳ μονῆ τῶν ἁγίων πάντων τῆ ἐν Βουκουρεστίῳ.

Ἔτη ἀπὸ Θεογονίας 1719. Κατὰ μῆνα Δεκέμβριον.

Despre Officiū.

«Cartea despre Officiū, scrisă de prea piosul și prea Înălțatul și preaințeleptul Domn și Egemon a tătă Ungrovlahia Domnul Domn Ioan Nicolai Alexandru Mavrocordat Voevod. Acum întâia oră dată în tipar sub Domnia celuiășî prea Înălțat, fiind Arhierēū Preasfințitul și de Dumneđeū păzitul Metropol Chir Daniil. Prin îngrijirea și corectarea prea invē-

țatului Domn Gheorghe Trapezundénul, profesorul școlii Domnești din București. În respectata Monastire a tuturor sfinților din București, în anul nașterii Domnului 1819 în luna Decembrie».

Pe contra pagină este stema ambelor țări, capul de zimbriu și corbul. pentru că Neculaî Alexandru Mavrocordat a domnit preste amândouă țările succesiv. După marca țărilor urmăzează o poezie exametrică la adresa Domnului Mavrocordat, compusă de Gheorghe Trapezundeanul, profesorul școlii Domnești din București. După această o apreciere plină de laude asupra cărții despre Officiu a lui N. Al. Mavrocordat, scrisă de cătră Ioan Comnen Doctor în medicină și filosofie și care acum era ca Metropolit al Dristrei, numindu-se Iroteiū. Apoi tot de acest erudit mai este și o epigramă lui Mavrocordat și între altele cetesc în ea:.....
τόνδε και ἔκδομενον τοιήν βιβλον εἰς φάος ἄρτι, Ἑλλάς θειάζει,
Αὐσνίητε σέβει. . Și dând acum ast-fel de carte la lumină, Grecia se înzeeste, și Ausonia (Romania) se onorează.. Aceasta însemnă ca Iroteiū Comnen ne cunoștea origina noastră după cronicari, că țara această se pôte numi Ausonia și locuitorii Ausoni, care-i tot atât cât ai dice România și Români. După Iroteiū vine un Dimitrie Georgula Notara medic și face iarăși o poezie exametrică tot la cartea lui Mavrocordat și în fine profesorul Gheorghe Trapezundénul compune o poezie iambică, în care cântă viața și calitățile Domnului Neculaî Mavrocordat. După aceste poezii și introducerea în prosă a lui Irotei al Dristrei urmăzează scara materiei, ș'apoi textul în 176 de pagini. La finele cărții cetesc imprimat:
Ἄ ἑπιστάτης τῆς κατὰ τέχνην ἐντυπώσεως τῆς παρούσης βίβλου
Στωϊκα ἱερεὺς ὁ Ἰακωβίτζης. «Ingrijitorul artei de imprimare a acestei cărți, preotul Stoica Iacovitză». Aceasta însemnă că șeful tipografiei era un preot român și care se știe că învățase arta tipografiei de la Antim Ivireanu, care a lăsat după el o școlă în această meserie. Mai este de însemnat

că această operă este imprimată la Biserica Antim, cum se țice astă-zi, prin urmare a fost și în această monastire o tipografie, care nu putea să fie particulară, pentru că biserica Antimului tot-d'auna a stat sub dependența Metropoliei, conform actului testamentar a lui Antim. Așa dar pe lângă tipografia Metropoliei, mai era și o alta în Antim, dacă nu admitem că cea a Metropoliei s'ar fi mutat la Biserica Tuturor Sfinților. Mai notez că în această lucrare se amintesc doi profesori de ai școlei Domnești, ce se numea Academie, adică Gheorghe Trapezundeanul succesorul lui Sevastos Chimenitul tot Trapezundean, și a lui Ión Comnen filosof și doctor și care a fost și profesor la Academia din București, înainte de a fi hirotonit ca Metropolitan al Dristrei. Și această carte este proprietatea tot a Bibliotecii Statului, catalogată sub No. 522/21. Și este însemnată pentru că-i întâia ediție a scrierei lui Necula Alexandru Mavrocordat, fiul lui Alexandru Exaporitul. Să știe că acest Domn fanariot era un om foarte cult și capabil, apoi scrierea despre Oficiu a fost foarte bine apreciate în lumea învățată din Germeenia. Cartea aceasta a fost de mai multe ori reimprimată, și tradusă și în limba latină. Este scrisă în limba veche bizantină, are un stil ușor și cursiv, ideile clare și frazele cu multă artă întocmite. Să mai constată că autorul era foarte versat în Sf. Scriptură, în Sf. Părinți ca și în autorii greci vechi. Tot ceea ce propune probază cu dovezi clasice, așa că cartea sa este o lucrare de valoare și un codice de morală creștină neîntrecut de mulți chiar până în ziua de astă-zi.

XLVIII). Βιβλίον περιέχον τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Νεοφύτου, καὶ τοῦ ἁγίου Μιχαήλου, τοῦ ομολογητοῦ.

Ἐτυπώθη ἐν Βυκουρεστίῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας. Παρὰ Στοίχαις ἱερεῖ τυπογράφῳ Ἰακωβίτζῃ. Ἐν ἔτει ἀπὸ Θεογονίας 1723. Κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον.

«Carte cuprinzând slujba Sfintului Marelui martir Neofet și a Sfintului Maxim mărturisitorul.

S'a tipărit în Bucureștiul Ungrovlahiei, de preotul Stoica tipograful Iacovitză. În anul de la nașterea Domnului 1723, în Luna April».

XLIX). 'Εγχειρίδιον περί τῆς κατ' ἐξοχὴν ὑπερῶχῆς τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ τοῦ ἁγίου ζωοδόχου Τάφου. Ἐν Βουκουρεστίῳ 1728.

«Manual despre superioritatea prin eselență a Sfintei Cetăți Ierusalimului și a dătătorului de viață Sfint Mormint. În București 1728».

L) 'Εγχειρίδιον περί τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἦτοι Ἀπολογία πρὸς τὸν αἰδεσιμώτατον Κυρίον Νικόλαον Κομνηνὸν Παπαδόπουλον, συντεθεῖσα παρὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ ἱεροδεδασκάλου Χριστοφόρου Εμποροκομήτου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. Ἐτυπώτη ἐν Βουκουρεστίῳ ἐν ἔτει 1728 κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ἰν quarto.

«Manual despre purcederea Sfintului Spirit sau Aptologie cătră prea respectatul Domn Nicolae Comnen Papadopol, compusă de prea respectatul între ieromonahī și sfințiți învățătorī Christofor Emberocomitu din Ioanina. S'a imprimat în București, în anul 1728, în Luna Februarie».

LI) Χρυσάντου τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ὅμιλῆαι ὀλίγαι ἐκ τῶν πολλῶν εὐρεθεῖσαι, νῦν πρῶτον τυποῖς ἐκδοθεῖσαι, σπουδῆ καὶ δαπάνῃ Μακαριωτάτου καὶ ἁγιωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Κυρίου, Κυρίου Μελετίου.

Προσφωνηθεῖσα δὲ παρ' αὐτοῦ καὶ ἀπρωθεῖσαι τοῖς ὕψηλοτάτοις καὶ θεοσεβεστάτοις Αὐθένταις καὶ Ἡγεμῦτι Ὀυγγροβλαχίας τε καὶ Μολδοβίας Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωάννῃ Γρηγορίῳ Γίκα βοεβόδα, Καὶ Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωάννῃ Κωνσταντίῳ Νικολάου Ἀλεξάνδρου βοεβόδα. Ἐνετίησιν 1734.

«Ale lui Hrisant prea fericitului Patriarh al Ierusalimelor puține Omilii, din cele multe, aflate, se edaŭ acum întâiŭ în tipar, prin îngrijirea și cheltuiala prea fericitului și prea sfințitului Patriarh al Ierusalimelor Domnul Domn Meletie.

Dedicate de dŭnsul și eferosite prea înalțaților și de Dumeŭeŭ iubitorilor Domnŭi și Egemonŭi ai Ungrovlahiei și Moldovei, Domnului Domn Ioan Grigorie Ghica Voevod, și Domnului Domn Ioan Constantin Nicolae Alexandru Voevod. In Veneția 1734».

Acastă carte este dedicată ambilor Domnitori ai Principatelor Românești de cătră Meletie Patriarhul Ierusalimului, care carte cuprinde discursuri de ale lui Chrisant Notara, fost Patriarh al Ierusalimului.

In dedicație între alte laude ce aduce Domnitorilor fanarioși se ȃice....: «Vouă vi se dedică această carte, Domnitori iubitori de Christos, vouă, pe care ca părinte v'a iubit compunătorul carței, ca unor fiŭ iubiți v' aduce dar părintesc, ținând între acestea și loc de mulțămire pentru marele bine-faceri pe care ȃilnic le primește mormintul cel de viață dătător alui Iisus Christos Domnul nostru, din mâinile vóstre cele iubitoare de miluire....»

LII) Βιβλίον περιέχον τὰς ἱεράς ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους τοῦ Θαυματουργοῦ, τῆς ὁσίας Ματρώνης τῆς χιοπολίτιδος, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Σπυρίδωνος ἐπισκόπου Τρουμβοῦντος τοῦ Θαυματουργοῦ, νεωστὶ χάριν εὐλαβείας τυπωθέν, ἐπὶ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ Ὑψηλοτάτου Αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Νικολάου βοεβόδα, Ἀρχιερχτενόντος τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κυρίου Στεφάνου. Ἀναλώμασι καὶ δαπάνῃ τοῦ τιμιωτάτου καὶ λογιωτάτου δευτέρου λογοθέτου τῆς λαμπροτάτης αὐθεντίας Κυρίου Κωνσταντίνου Γεωργίου Ζ τοῦ ἀπὸ Σωτῆρος τοῦ Ζαγορά, ἵνα δίδωται δωρεάν. Ἐπιμελεῖα καὶ διορθώσει Κωνσταντίνου Δακπόντε ἀναγνώστου τοῦ ἐκ νήσου Σκοπέλου. Ἐν τῇ κατὰ τὸ Βουκουρέστιον ἀγχοτάτῃ Μητροπόλει. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1736, παρὰ τοῦ αἰδεσι-

μωιάτου ἐν ἱερεῦσι Στοῖα Ἰακοβίτζη τοῦ τυπογράφου. Cartea este in quarto

«Carte cuprinzând sfințitele servicii ale Sfintului sfințit martir Haralambie de minuni-făcătorul, a Cuviosei Matriona din orașul Hio, a celui întru sfinți părintelui nostru Spiridon Episcopul Trimitundiei de minuni-făcătorul, tipărit din nou pentru evlavie, pe timpul prea piosului și prea înălțatului Domn și Egemon a tătă Ungrovlahia, Domnul Domn Ioan Constantin Niculai Voevod, pe când era arhiereu preasfințitul Mitropolit Domnul Ștefan, cu cheltuiala și ajutorul prea cinstitului și prea învățatului al doilea logofăt a strălucitei Domni, Domnul Constantin Gheorghiu Z. din Sotiro-Zagora ca să se împartă în dar. Prin îngrijirea și corectura lui Constantin Daponte anagnost, din insula Scopelu, în prea sfânta Metropolie din București, în anul mântuirii 1736, de cătră prea respectatul între preoți Stoică Iacovitz tipografu».

LIII) Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς καὶ Νεᾶς Διαθήκης με εἰκόνας πασῶν τῶν ὑποθέσεων χαλκογραφικὰς καὶ με ἐξηγήσεις ἐβγαλμένας ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρας πανυ ὠφέλιμαὶς διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν ἡθῶν καθὲ χριστιανικοῦ προσώπου. Μεταφρασθεῖσα ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴν διάλεκτον παρὰ Ἀντωνίου Κατηφόρου τοῦ Ζακυνθίου καὶ ἀφιερωθεῖσα τῷ Ὑψηλοτάτῳ εὐσεβεστάτῳ καὶ γαληνοτάτῳ Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωάννῃ Κωνσταντίνῳ Μαυροκορδάτῳ, Ἡγεμόνι καὶ Πρίγκιπι πάσης Οὐγγροβλαχίας. Ἐνετίησι 1737.

Cartea este in 12, ca de școlă

«Istoria Vechiului și Noului Testament cu icône halcografice a le tutulor subiectelor, și cu explicări scōse din sfinții părinți prea folositore, pen'ru îndreptarea moravurilor a orî cărei persōne creștine. Traduse din limba Italiană de Antoniu Catifor din Zachint și afierosită prea înălțatului prea piosului și prea luminatului Domnului Domn Ioan Constantin Mavrocordat, Egemon și Principe a tătă Ungrovlahia. In Veneția 1737».

LIV) 'Ο Μετανοώ, διδασκόμενος-σύνταγμα μετ'ερχοθέν εις τήν ημετέραν γονήν διάλεκτον, παρά Μανουήλ 'Ρωμανίτου του Κρητός, και άφιερωθὲν τῷ Ὑψηλοτάτῳ, εὐσεβεστάτῳ καὶ γαληνοτάτῳ Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωάννῃ Κωνσταντίνῳ Μυροκορδάτῳ, Ἀθέντι καὶ Ἡγεμόν, πασῆς Μολδοβλαχίας. Ἐνετίητι 1742. Πηρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων.

«Cel ce se pocăește se învață. Lucrare tradusă în limba noastră comună de Manuel Romanitu Criteanul și aferosită prea înălțatului, prea piosului și prea luminatului Domnului Domn Ioan Constantin Mavrocordat, Domnul și Egemonul a toței Moldovlahiei. În Veneția 1742. La Nicolae Glichii din Ioanina. Formatul 8°.»

Dedicația este scrisă de însuși Nicolae Glichii, renumitul tipograf Grec din secolul al XVIII-lea. Justificând pentru ce-î dedică cartea Domnului Constantin Mavrocordat, între altele ȕice: «Am socotit că este bine ca să dedic luminărei Tale, ca unuia ce ține cea mai întâi și cea mai înaltă autoritate acum în neamul nostru lumescă și politică. Privind la generositatea măreță a sufletului Vostru, nu pot să mă îndoesc, că va primi cu bună-voință și amabilitate un dar, care deși este mic la privire, este însă foarte mare prin întrebuințare, cuprindând un tezaur nesecat pentru suflet. Nu e de trebuință se mă întind la laudele Înălțimei Tale, pentru că și a strămoșilor Tăi gloriî și a persoanei Tale calități sint respândite în atât de mult în tótă Europa, în cât insuficiența cuvintelor mele se periclitéză de a nu înjosi măreția laudelor Tale». Lucrul se înțalege de la sine, pentru că Constantin Mavrocordat este succesori al familiei Mavrocordăteștilor, cariî cei întâiî au înlăturat pentru jumătate de secol pe Domnitoriî pământeni prin marea lor influință la Pórtă. Apoi Grecii pretutindenî în Turcia erau considerați ca robî, pe când în Principate, punând mâna pe Guvernămîntul Țărilor Romănești, ș'au făcut din ele adevăratul lor asil și pepiniera de desvoltare politică și na-

țională, subjugând și înlăturând prin tot modul pe indigenii de la afacerile țării, favorisând numai și numai pe compatrioții lor greci. Ceea ce Turcii făceau Grecilor în tot imperiul Turcesc, interdicându-le ori-ce dezvoltare intelectuală, ori-ce libertate politică ba și religioasă, tot așa au făcut și fanarioșii în totă domnia lor în Principate, înlăturând pe Români de la trebile directe ale țării și lăsându-i numai la cultura pământului, de care tot ei beneficiau. Numai indirect s'au putut folosi Românii de cultura grăcă, întru cât nu putea interdice claselor mai înalte din societate, boerilor, de a nu frecuenta și ei la școlile grecești din țară. Aceste școle, propriu vorbind, au fost înființate și susținute de fanarioși nu pentru noi Români, ci pentru cultivarea neamului lor, pentru că în Turcia toți erau opriți ori supraveghiați de aproape și nu puteau să desvolte idei de naționalitate, de libertate, de viață socială. Apoi mai știm că erau și lipsiți de mijloace materiale. De aceea cu mare grabire, de la începutul secolului al XVIII-lea au năvălit, ca locustele, asupra acestor țări, ce se bucurau încă de unele prerogative vechi, spre a se putea cultiva și prepara cu timpul pentru revendicarea drepturilor lor naționale. Nu le păsa fanarioșilor de loc de miseria și starea înjosită în care adusesse pe locuitorii aborigini ai acestor Principate, din contra căutau tot chipul de a-i desnaționaliza, a-i face sclavii și birnicii lor și a profita numai de munca braților lor. Aveau și visul lor de aur, de a preface aceste țări în provincii Grecești desnaționalisând pe indigenii, ceea ce au și reușit în parte cu clasa mai înaltă, cu boerii, cari se rușinau și de a vorbi și de a scrie pe atunci unii Românește. Numai Biserica mai era păstrătoarea limbei naționale în aceste grele vremuri în masa poporului românesc.

LV) Γραμματικὴ περὶ συντάξεως τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ σοφωτάτου Ἀθέντου Κυρίου Κυρίου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, τοῦ

Μεγάλου Λεγοθέτου τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἐξ ἀπορρήτων τῆς κραταιᾶς βασιλείας τῶν Ὀθωμανῶν. Ὅμοῦ καὶ ἑτέρα Μιχαήλ τοῦ Συγκέλλου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων, προσφωνηθεῖσα τῷ Ὑψηλοτάτῳ εὐσεβεστάτῳ καὶ γαληνοτάτῳ Πρίγκιπι Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωάννη Κωνσταντίνῳ Μαυροκορδάτῳ, αὐθεντι καὶ Ἡγεμόνι πάσης Οὐγγροβλαχίας. Ἐπιμελεία καὶ δεορθώσει Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου τοῦ Ἱατροφιλοσόφου. Ἐνετίση. 1745. Cartea este in quarto.

«Gramatică, despre Sintexă a prea piosului și prea înțeleptului Domn, Domnul Domn Alexandru Mavrocordat, marele logofăt a marelui Bisericii Răsăritene a lui Christos și Exaporit a puternicei Impărăției a Otomanilor. Impreună cu alta a lui Mihail Singhelul a scaunului apostolic al Ierusalimelor; dedicată prea înălțatului, prea piosului și prea luminatului Principe, Domnului Domn Ioan Constantin Mavrocordat. Domn și Egemon a toată Ungrovlahia. Prin îngrijirea și cercetarea lui Alexandru Cancelariul Doctor-filosof. In Veneția 1545».

LVI) Σύνοψις εὐχῶν ἐκ τοῦ φαληρίου, συλλεγῆσα παρὰ τοῦ σοφωτάτου Γενναδίου Σχολαρίου Πατράρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ετυπώτη ἐν τῇ τυπωγραφίᾳ τῇ αφιερωθείσῃ παρὰ τοῦ Ὑψηλοτάτου καὶ Σεοσεβεστάτου Αὐθέντου καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου, Κυρίου Ἰωάννου Γρηγορίου Γκίκα β εβόδα, τῇ ἀγιωτάτῃ Μητροπόλει Οὐγγροβλαχίας. ἐν Βουκουρεστίῳ. 1749. Παρὰ Στοίκα πρεσβιτέρῳ τῷ Ἰακοβίτζῃ.

«Prescurtare de rugăciuni din Psaltire, adunată de prea înțeleptul Ghenadie Scholarul, Patriarhul Constantinopolului.

S'a tipărit în tipografia afierosită de prea înălțatul și prea evseviosul Domn și Egemon a toată Ungrovlahia Domnul Domn Ioan Grigoriu Ghica Voevod prea sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei. In București 1749. De Stoica preotul Iacovitză».

Pe contra pagină este icóna hramului Mitropoliei, Sfinții

Impărați, lóрте bine lucrată de un român, cu inscripție Românească: «Sfântul Constantin, Sfânta Elena». După această urmăză o dedicație către Domn scrisă de Mitropolitul Ungrovlahiei Neofit și care spune că-i grec de neam, din Creta: Ὁ ἐκ τῆς Κρήτης Οὐγγροβλαχίας Νεόφυτος. În dedicație laudă calitățile religioase ale Domnului, după care apoi are și o mică prefață către cititor arătând scopul imprimatului, că nu-i pentru usul bisericesc, ci pentru trebuințele particulare ale Ortodoxilor. După psalmii ce-i cuprinde, în număr de 36, urmăză rugăciuni pentru cel ce merge să se culce, și apoi un canon de rugăciune către Născătoarea de Dumnezeu. Cartea este un octavo, cu litera cicero și nenumărată.

LVII) Τὸ Ἀποστολικὸν δυκτιον, ἤτοι λόγοι ψυχοφελεῖς εἰς τὴν ἀγίαν καὶ μεγάλην τεσσαρκοστήν καὶ εἰς τὴν τεσσαρακονθήμερον Νηστείαν τῶν Χριστοῦ γεννῶν.

Συντεθέντες καὶ ἐκφωνηθέντες παρὰ τοῦ ταπεινοῦ ἱεροκέρυκος Νεκουλάου Μάυροειδῆ τοῦ Κερκληνέως.

Ἰδίᾳ δαπάνῃ τῶ τυπῶ ἐκδοθέντες πρὸς ὠφέλειον τῶν Χριστιανῶν. Καὶ ἀφιερωθέντες τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ Γαληγοτάτῳ καὶ Θεοσεβεστάτῳ Αὐθέντι Κυρίῳ Κυρίῳ Κωνσταντένῳ Μιχαήλ Ῥακοβιτζα βοεβόδα καὶ Ἠγέμῳ Μεγαλοπρεπεστάτῳ πάσης Μολδοβλαχίας. Ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαβίας, ἐν Ἐτει σωτηρίῳ 1756.

«Mreja apostolică, a lică cuvinte de suflet folositore în sfinta și marea patru decime și în postul de patru-zeci de zile al nașterii lui Christos

Compuse și pronunțate de smeritul predicator Nicolae Mavrodi Cefalonianul. Cu propria sa cheltuială date în tipar pentru folosul creștinilor și așerosite prea Înălțatului prea luminatului și de Dumnezeu cinstitorului Domnitor, Domnul Domn Constantin Mihail Racovitză Voevod și Egemon prea măreț a totă Moldovlahia, în anul mântuirii 1756».

După acesta are o dedicație la Domn, dar fără nici o

valore istorică, apoi alta către cititorii, prin care justifică de ce a imprimat în viață încă fiind predicile sale, ca adică trebuitoare, fiind-că lipsesc asemenea cuvântării. În această prefață țice «că a predicat în Constantinopol pe timpul Patriarhilor a pururea pomenitului Chir Serafim, a Preasf. Chir Paisie și a fericitului întru amintire Chir Neofit, asemenea la Galata, Ungrovlahia și Moldova în timpul diferiților Domnitorii și în multe alte locuri». Acesta a predicat timp de 40 de ani».

Cartea cuprinde 402 pagini, în quarto mare, pe două colone.

(Va urma).

C. E.

Manuscriptele Mănăstirii Cernica.

Mănăstirea Cernica e una dintre cele mai frumoase din Țara-Românească: solidă, de proporții potrivite, cu măsură în podobe. Elegantul turn și biserica simplă și armonioasă în liniile ei căpătă un farmec mai mult prin frumuseța, de un caracter neobișnuit, a împrejurimilor. Și ațurarea sînt dealuri verzi, livezi ce se coboră în vale, împrăștiindu-și arborii pe coastă. Ceia ce e însă deosebit aici e că lăcașul Domnului ca și chiliile închinătorilor lui în shima călugăriei se află într'o insulă, în „ostrov“, cum se spune în vechile însemnări. Biserica veche, clădită la începutul veacului al XVII-lea de Cernica Șturbei, un luptător de-al lui Radu Șerban, biruitorul de Unguri, biserica acésta, închinată marelui Sfînt ortodox Nicolae din „Miralichia“, se află în „ostrovul cel mare“; iar după trecere de două veacuri biserica nouă a Sfîntului Gheorghe se înălță, în timpuri de bielșug și înflorire, în „ostrovul cel mic“. Apa ce le încunjoră pe amîndouă, hrînind sălcii ce se împleteesc sêlbatec, e apa statătoare pe care o lasă pe câmpul jos rîuri le-neșe, ce n'au grabă a se revêrsa în largă Dunăre. Balta acésta este însă, în parte, și un heleșteu: și călugării capătă de la dînsa, dușmană și bine făcătoare în acelaș timp, pești buni și friguri rele, care 'i apropiău și 'i apropie de cîșul morții.

Un timp despre Cernica, mănăstirea lui Cernica saă a Cernicăi — precum Mărcuța e mănăstirea „Mărcuții“, pentru că a înălțat o un Marcu saă Mărcuță — nu se scrie nimic. În tot veacul al XVII-lea și în al XVIII-lea până la jumătate, rînduri de călugări se urmară în chilii și strane, fără să facă mai mult zgomot de cât peștii din baltă.

După 1750 se întâmplă însă în principate reforma monachismului, care fu îndreptat de cății-va ómeni cucernici către o viață aspră de rugăciunii necurmăte și muncă neîntreruptă, mai ales cu condeii. Miș-

care se începu în Țara-Românească prin Vasile de la Poiana-Mărului; ea urmă în Moldova, cu mult mai mare strălucire, până la sfârșitul secolului, supt conducerea lui Paisie Rusul, care întemeie noua viață de obște la Dragomirna, la Secul și în sfârșit la Neamț, care ajunge un focar de lumină, unde, în mijlocul celor ce lucrează cu mâinile, o oătă alăsă de ucenici cărțurari aduna manuscriptele slavone și grecești, le alătura unul de altul, le tălmăcia în românește și le dădea la tipar. Activitatea acestor lucrători umili, cu totul uitați cu prefacerea timpurilor, a fost în adevăr uriașă, când se gândește cine-va la mijlocele lor restrânse, și se cuvine să fie amintită urmașilor, ce s'au folosit de dînsa fără să știe.

Paisienii se răspîndiră pretutindeni. Unii, ca Gherontie, Dorotei, veniau la București ca să deprindă mai bine grecesca la o școală mai veche, cu dascăli mai buni. Alții mergeau din Țara-Românească la Neamț, ca să se sfințească în credința dumnezească și în luminarea cugetului: ast-fel a fost Chiriac din Rîmnic. Acesta ajunse egumen la Căluți, și un egumen al Cernicai, Gheorghe, se numără printre cei ce fusese cerciți pentru viața cea nouă.

Până atunci la Cernica stătuse numai un cărturar, dar unul neobosit și de o învățatură deosebită pe această vreme: Macarie, care nu-și dădea răgaz în tălmăcirea manuscriptelor elinești ce-i cădeau în mână și pe care le prefăcea în românește pentru a le-dărui mănăstirii ce-l adăpostea, Gheorghe va fi privit cu bucurie la lucrul veșnic al acestui harnic condei, dar prin îndemnul lui și altele se puseră în mișcare, a lui Chiriac printre cele dintâi; și mănăstirea își avu o bibliotecă de manuscrise, pe lângă tipăriturile ce se adunau cu îngrijire, care cum eșia.

Când Gheorghe muri, lăsând „fraților“ săi, în ființă saă viitorii, sfaturii bune pre paginile unui testament, unei diete „duhovnicești“, care e un adevărat tratat, urmașul său Calinic îl înlocui cu vrednicie. El știu să apere Cernica de Turcii din vremea Zaverii, îi crescua faima prin minuni săvârșite pe vremea lui și căută să păstreze în orînduială și să crească biblioteca, într'o vreme când Grigorie, prietenul lui Gherontie și plecat din mănăstirea vecină a Căldărușanilor pentru a se sui de-a dreptul în Scaunul Mitropoliei, înfățișa, ca și, în Moldova, marele Mitropolit Veniamin, *paisianismul*, spiritul starețului mort, ajuns în stăpînirea celei mai înalte demnități arhieresti. Înainte de a se stinge și el, Calinic însemnă cu mulțămire într'un catalog titlul cărților, „cu mîna“ și tipărite, ce se aflau în „biblioteca“ mănăstirii.

Ea e păstrată ađi numai în parte. Manuscriptele grecești, ce vor fi

fost, cele slavone au dispărut toate. Unele românești au fost strămutate de la Cernica fără să fie, din fericeire, pierdute pentru știință. Dar în odăița bibliotecii se mai află nu mai puțin de 250 de manuscrise, a căror enumerare și descriere pe scurt urmăm, așa cum am putut-o face într-o singură zi de lucru (la care am fost ajutat de D. G. Bogdan-Duică și de studentul Băjan).

Manuscripte:

1. Manuscript de slujbă bisericească. Incipit: БЛАГЪ КИ БЛАДЮ БЛАТЕНО УШТКО ОЦА.—Secolul al XVIII-lea.

2. Incipit: „Să cuvine a ști pentru rînduiala litiei ce să face pentru cei morți“. Înainte se află o rețetă de cernelă și e și un început de formular de scrisoare. *Idem*.

3. „Sfătuire foarte frumoasă și pe scurt către cel ce să pocăește, cum să cuvine să să mărturisască“. Copie după tipăritura din 1834, Buzău. La urmă e o notiță din 26 Noembrie 1837 și altele. *Idem*.

4. „Stihuirile și pripelele ce să cântă la toată priveghiiarea. 1824, Mart 14“. Legat împreună cu o bucată dintr-o carte tipărită, ce începe la p. 179, ast-fel: „pentru polieleu“.

5. Teodor Tiron, fără început. La urmă semnătura lui Radu Fărcășanu, rețete, versuri:

Chiparosul meu cel înalt
Ce e foarte desfătat,
Să leagănă cu dulceață
Și scurtează a mea viață,

saū: .

Oh cocoană, coconiță,
Ce ești tineră, etc.

Sînt și caricatură, lingă una din care e scris: „Mlst. Bj. Io Scarlat Ghica VVd, i gsd“ (Domn în Țara-Românescă 1758—61).

6. „Cartea pentru ascultare. „Copiată la 21 Maiu 1813 de „Chiriac ieromonahu, duhovnic și naționalic sfântului schit Cloclovina ot Tismana“.

7. Incipit: „Cade-să a ști că, cînd nu iaste Duminecă, nici praznicu dumnezeesc, nici a Născătoareii de Dumnezeu, etc., întâia ceată grăiaște“. —Secolul al XVIII-lea.

8. „Checragarion adică: Strigălnicariu... Tilmăcit dinu limba cîa eli-nească“. —*Idem*.

9. Ca n. 7.—*Idem*.

10. „Tripeasnițele: facerea lui Ios.f“. Jos: „dintr'ale smeritului Chi-

riac arhimandrit Râmnițeanul; 827, Iulie 27".—O notiță despre acest Chiriac se poate găsi în a mea *Istorie a literaturii române în secolul al XVIII-lea*, II, p. 381 n. 3.

11. Ca și n. 8.—Secolul al XVIII-lea.

12 „Acăastă scriere, ce să numeaște Înainte-Cuvântare, fiind alcătuită asupra cărții Sfântului Nilu de la Sorsca, de shimonahul starețul Vasilie celu din Țara-Muntenească, de la schitul Poiana Mărului". Cu prinde și „Capetele fericitului Filofteiu Sinaitu" de același traducător. *Idem*.—Pentru Vasile de la Poiana Mărului și altă lucrare de tălmăcire a lui, v. *Ist. lit. rom.*, II, p. 391.

13 „Ale celui întru sfinți părintelui nostru Vasilie celui Mare..... hotărâri". Scrise la Cernica, în veacul al XIX-lea.

14. „A lui Nichita Stitheat călugărului și preotului Studțiilor întrebare".—Secolul al XVIII-lea.

15. „A cuviosului părintelui nostru P. Damaschinu cuvinte scurte 24 după Alfavita". Nota: „La cursul anilor 1795 au fost foamete mare la Vlașca, cât să ferească Dumnezeu". Urméază Acaftistul Sfântului Vasilie celui Mare, *bucarile*, rețetă „cum să cearcă aurul și argintul în Vis-terie", însemnare „pentru cîarta celor doi frați ce s'au păritu la egumenul amîndoi". Iarăși o notă: „Iar la cursul anilor 1793 au fostu schimbarea Domnii: prea-luminatul Domnu Io Costantin Alexandru Voevod, iar în Scaunul Arhierii era părintele chir Filaret; Fevruar 5; Vasile": e vorba de *Alexandru Constantin Moruzi* (v. studiul meu *Un Mitropolit de altă-dată: Filaret al II-lea*; în *Convorbiri literare* pe 1901). Sînt și socotelii din 1803, însemnări astronomice, o înșirare de „apele țării Moldovi: 1. Milcov, 1. Mușita, 1. Nerufa, Zăbala, Putna", etc.

16. Incipit: „Insemnarea cuvintelor ce să află în cartea aceasta: Pentru începutul vieții Pentru cum să cade a petreace călugărilor. Pentru lucrarea duhovnicăscă".—Secolul al XVIII-lea.

17. „Slujba sfîntului prea-cuviosului părintelui nostru Dimitrie cel Nou de la Basarabovă", după tipăritura din 1779 (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 523). „S'au preseris aici în ostrovul Cernicoa, întru smerita adunare din lăcașul Sfîntului marelui Mucenic Gheorghie; și s'au dat aceștii sfînte bisericii; 1799". De scoarță e lipită o traducere a proclamației Țarnului Alexandru pentru căsătoria Marei-Ducese Ecaterina cu principele Gheorghe de Oldenburg, după tipăritura din 1809 (v. Iorga, *Acte și fragmente*, II, p. 415, no. 2). „La leat 1828, Aprilie 30, la 9 cîasuri, Lună, am fost întru previrea oștii creștinuești a Muscalului, care cu multă poftă să aștepta de pravoslavnicii a ne izbăvi de supt jugul tiranului credinței, și am văduț izbîndirea visului de di-

mineață, în aromeală, venirea lor întoama, și noaptea aū și ploat, liniū fiind, și aū tunat; scriind la planit, că Mai Marele va izbândi; Mai 1. La Colintina fiind mare calabalic: boeri și norod.. Chiriac Arhimandrit Rîmnicean Calniul, împreună cu dum, frate-mieū vtori Vistier Ian. cul, București, cu proin igumenul Daniil al Argeș. Anthim“. Chiriac (v. no. 10) a fost, în adevér, și la Căluși egumen, la urmă. Pentru intrarea Rușilor, v. Harmuzaki, X, p. 433 și urm.

18. „Ale prea-cuviosului și de Dumnezeū purtătoriului părintelui nostru Simeonū, noul cuvîntătoriū de Dumnezeū“. Copiate de Chiriac (v. no. 17). Pe legătură, scrisórea unū călugăr către altul (secolul al XVIII-lea).

19. „Pentru mai nainte cunoștință cap...“. Pe margine o notă din 1-iū August 1773. O alta înseamnă, la 21 Mart 1759, moartea unei femei, ingropată la „Holteni“, când era Domn Scarlat Ghica, iar Mitropolit cel d'întăi Filaret. Mai cuprinde o disputație între un Luteran și un Calvin.

20. „Cel 12 psalm deosebī“; apoi regule pentru oălugări, fragmente dintr'un Pateric. Notă: „Următoriului de faptele lui Avraam și lucrătorului osîrdnic alū poruncilorū lui Dumnezeū, prea-scumpului mieū priiatenū, părintelui chirū Dimitrie preotului, scrisă în anul 1796“. La urmă: „Acest cuvîntū iaste al prea-cuviosului părintelui nostru Paisie, fericitului starețū al sîntelor obște-jătielor mănăstiri Neamțului, Seculū și altorū schiturī și sihăstrii“. Pentru reformatorul Paisie Malorosianul și lucrările de caligrafie, tipografie și traducere ale școalei lui, v. *Ist. lit. rom.*, II, p. 390 și urm.

21. „Viața și spunerea minunilorū lui Vasilie cel Noū“.—Secolul al XVIII lea.

22. Viața Sfintei Filofteia.—„1838. S'a scris de mine“.

23. Incipit: „Cap. 1. Trezvirea iaste meșteșugire duhovnicească“.—Secolul al XVIII-lea.

24. Slujba Sfîntului Dimitrie cel Noū. Copiat de arhimandritul Bonifatie; 1843, 22 Decembre

25. Viețile Sfînților: 7 Decembre.—Secolul al XVIII-lea.

26. „Ale lui Filoftei monahulū, egumenulū lăcașului rugulū“. —Secolul al XVIII-lea.

27. Viețile Sfînților: „în luna lui Septemvrie în 15 zile: pomenirea celui, etc Visarionū“. O notă din 1813, 20 Maiū; alta: „Să să știe cândū eram cu toț paraclisierī ot mahalaoa Batiștea“.

28. „A celui dintre sfinți părintelui nostru Aftanasie arhiepiscopulū Alexandriei“.—Secolul al XVIII-lea.

29. „Învățăturile acele celui dintru sfinți părintelui nostru Theodoru Studitul“. Scris foarte cu îngrijire. Notă: „Prin osteneala smeritului între iermonași Silivestru, iermonah de la sfânta mănăstire Sinaia, și s'aŭ început în luna lui Mai 7 dni. de la Zidirea Lumii leat 7233, iară de la Intruparea Domnului și Dumnezeuului nostru Isus Hristos, leat 1725; și s'aŭ sfârșit, Av. 10 dni. Această carte e a lu dascălu Gheorghe, ce învață copii la școala dumnealui oconulu Grigorie Bine Căminaru Boțorca de la leat 1825. Și am scrisŭ eŭ dascălu Gheorghe din han Cămpina, la leat 1833, în luna lui Fevruar în 16 zile“.

30. Cuvintele lui Teodor Studitul.—Secolul al XVIII-lea.

31. „A smeritului Nichitei Stitheatŭ... suta dintăiŭ a capetelorŭ celorŭ lucrătoare“.

32. „În luna lui Iunie în 12 zile.. pentru Onufrii cel Mare“; din Viețile Sfinților. Notă din 1780.

33. „Viața și spuerea lui Vasilie cel Nou“.—Secolul al XVIII-lea.

34. Ca și no. 33. Dar de scórță sînt lipite patru file, rupte în parte, dintr'o carte asupra Tatarilor în scrisórea de pe la sfîrșitul secolului al XVII-lea. Iată ce se află în ele:

a. „Ghienovețiŭ, cari atunci aŭ fost tari și mari [de-asupra: vocăμαα—veniturŭ, δαπάνη—cheltuială, πλαστον γραμέν—înselătoare trăsură], văzând că Împărațiŭ Țarigradului n'aŭ fost îndestulaț să stăpânească locurile lor în potriua Turcilor și a Tătarilor, aŭ făcut învoire Ghienoveți cu avtoaratul Mihail Paleologul, carele, cu ajutoriul acestor Ghienoveți, i-aŭ nemerit, și aŭ gonit pă Latinŭ, aŭ luat acesta Scaunul Țarigradului la 1266. Atunci și Ghienovețiŭ aŭ stăpănit Cafanul; în puțină vreme s'aŭ... cele mari tãrguri ale Evropiŭ veacuri aŭ sfătuit, până cînd Moamet, izgonitoriul Împărăției Grecilor, și pre acesta [l-aŭ] luat de către dănsiŭ. [*Pe margine*: Făcut țara de gîos.]

b. „Acolò, în loc de Voevozi, afară dintr'aciastă cetate, să vede că alte orașe și sate să nu fie într'acîia eparhie, decât pustietăți mari.

„Trecând prin ceale mai de jos ale Bălțiŭ Maiotidiŭ să află Azof saŭ Azacul, care aŭ fost cetate mare, făcută la marginea Bălțiŭ Maiotidiŭ și la țãrmurile apei Tanaisului saŭ a Doniŭ, care să naște dintr'o baltă mare în eparhia Rezanului, în Rusiia, și, apoi, după iute trecere de multe miluri, să întoarce drept cătră Apus..., merge să să verse în Marea Crivățului Balta M[aiotidiŭ].

c. „Cap. 7-lea.

Pentru Tartariŭ Nohailor saŭ Oxiani. Sfârșind Istoriia Crîmului dinpreună cu locurile învecinate de cîndea ale Tamanului și Azacului și să putem a spune și pentru Tartariŭ Oxii a Basarabii, împreună cu

hotărâle lor: întâi vom începe din partea Voristenelui său Niprului, care face curgerea mai aproape de Oxia. Apa acîasta vine de la eparhia Moscvei și trece întâi către Apus, apoi trece....

d. „Nu să vede nici o casă de piatră, fără sântu bisericii vechi și surpate, care au fost zidite din vremea Ghenovezilor.

„Iaste vestit acest oraș la stăpânire, dar este necunoscut la începutul lui. Stravon zice că au fost făcut oraș tare în vremea aristocrației Aftineanilor, oăci că să ajutora cu Mitridate, împăratul Pontului, în potriua Grecilor.....

e. „Ar vrea să fie T[a]rigrad[dul]... fost înaintea războiului acestuia, însă acum este toată cetatea acîasta sfărâmată de oști, și să află lăcui-torii într'ansa puținii din creștinii, iară nu din Turci. Arampatul esti oraș mic, îndărătul lui Cafa și ca la 15 mile de loc, era cetate de măsură tare și vechie, peste Măre, dincolo de limanul Maiotidei, la o strămtoare mică a unui mică...

f. „De la Ghiianicale ca la 3 mile este Checca Cherse Pantacapi oia vechie, care după aceia s'au numit Luciafărul. Acîasta este pusă de desuptul unui loc ascuns. Este încungîrurată cu un zid, care are și Șapte Turnuri, care păzesou trecerea corăbiilor de la acel liman, cum e Ghenicale, de la care nu-î mult departe; spre partea Mării Neagre are fel de fel de case.

g. „Unde sare multă....., sfârșaste catagrafi saă... pe scurt acestor cetăț și orașe să află până în ziua [de] astăz în tot ținutul Hersonii și a.... lui și acelnia al lui Precop. Decî.... colo trecăndu strămtorile lui Ghie[nica]le și viind în Tartaria de Cumba[n], care să numește așa de la riul Cumbanului, care îl desparte de la Tircasia, să află ostrovl Tamanului, cu un oraș mic, cu o cetate vechie, dară cu puținței oamenii. După oareșcare urme saă semne care încă să văd în cetate, este de crezut cum că acîasta s'au zidit de Ghenoveși, căci că să văd ste-mele a multor pricinii de la cele mai vestite familii ale acei aristocra-ției,—pre cariî îi trimesese....

h. De Cumban carele... Asiia. Marginea Mării aceștia stă..... în potrivă la toate vânturile și.... Mării ei este bun și fără de greșală... corăbiil, dar nu și pentru ceale ostășești: să face la Cazan o neguțătorie mare, care întrece tôte porturile la limanurile Mării ceî Negre, oi încă merg Turciil și supușii lor acolo să cumpere sare, iere, miere, oiară, păstrămuri, unt, caș iproci. Veneșeniil de multe ori s'ar nevoit să-l iae de la Poartă, ca să poată neguțători însuși ei, iară nu și alte neamuri ale Evropiil, oi o dăruire ca acîasta le-au stănut tot-deauna nesuferită și lepădată, din care cu toate acestea cavalierul Cuarinos au făcut [*aceste donă cu-vinte sint șterse*]....

35. „Luna lui Ianuarie în 5 zile: Viața lui Sîrghie“.—Secolul al XVIII-lea.

36. Din Viețile Sfinților: „Luna lui Iunie în 15 zile: Viața... Sin-glitichiei“.—*Idem*.

37. „Povestire pentru minunile ce s'au făcut în sfînta mănăstire Cernica, în vremea Cuvioșiei Sale, părintelui Callinic, starețul acestii sfîntei mănăstiri“.—Secolul al XIX-lea.

Fiind lipsă de hrană, se spune, apar „doi bîlgari cu un car cu făină dinnaintea casei de primirea străinilor și, voind noi ca să vorbim cu dînși, n'au putut ca să vorbească mai înainte“. Chiamă pe eclisiarh „unde să derecarce făina“. Intrebați cine sînt, „Podarul s'au spămintat și spunea zicînd: Iată 3 zile de cînd stă podul pre loc“. A doua: „a venit un boer și cerea ca să-i dea milostenie, zicînd că are mare nevoie în casa lui“: i se dau 50 de lei. Dar aduc în schimb o mie „trei bărbați în haine luminate“. Din ei se zidește biserica Sfîntului Gheorghe, în ostrovul cel mic. La sfîrșit: „Fraților și părinților, voesc să grăesc cătră dragostea voastră acelea care ajută cătră folosul sufletului.. Callinic, nevrednic arhimandrit al sfîntei mănăstiri Cernichi“.

După „Rînduiala sfințirii pîinii de obște“, urmază notițele de cronică din care reproducem cele ce urmează:

„Anul 1821, Martie 1, s'au băjănărit București din apostasia, ce s'a ridicat, a lui Theodor Slugeru, de peste Olt și a lui Ipsilant fecioru prințului Costandin Ipsilant“. Bejenarii vin și la mănăstire: „Ne-a scos deprin țehilii, pă toți; am trecut în ostrovu de spre Răsărit: am șezut“ prin colibă pînă drpă venirea Turcilor. La 15 Maiu, „a venit Turcii, mai întîi de a înti în București: ne-a părît că aici la noi sînt apostatți și a încunjurat ostroavle de spre Răsărit Japorojeni, de spre Apus Turcii pusese pă deal de spre Apus tunuri ca să [lovească] în monastire“. Se face jalbă la Pașă, „că nu sînt apostatți în monastire, ci numai niște norod care a fugit de jefuirea apostatților și noi, niște călugări proști, lăcutoři înt: aceste două ostroave; care jalbă o am trimis cu Doroftei monahul la Pașă, unde să afla, la satu Cățel“. Trimite Pașă „un beșleagă cu doisprezece Turci, spre paza monastirii“ și trece spre București. „Apoi a trimis de a ridicatū norodu de aici din monastire, duîndu-i pă la casele lor“. La 23 Iunie, „un tiforū foarte grozav...“, încît gîndeam ca să va strica tot pămînt ul“. La 5 Novembre, cutremur. Fiind „foarte strîmtorați de pîine în monastire, că, ce avusesem, să mîncase cu băjaniile“, se întîmplă minunea. „Cîtehaea-Pașă, ce erea mai mare peste Turci, cît pesmet făcuse pentru oștii pă la toate brutăriile, pă care pesmet erea să-l ducă după oștirii, ca să gonească pă zavergi“,

carî fug. „Aşa, văzînd că nu le iaste de trebuinţă acel pesmet, ni l-a trimis noă, ca vre-o 50 care; din care am mîncat, toată obştea părinţilor, şi mosafirii ce venea, pînă am făcut pîine de grîu noû. Tot într-aceasta vreme erea în monastirea Sfîntului Panteleimon un Paşă turo, Anadolean, cu 800 Turci; care multă supărare făcea, atît monastirii noastre, cît şi schitului Pasărea, de maiel; de a căror supărare am ridicat maicile din schitu Pasărea cu totu, şi le-am dus în monastirea Znagovului pînă s'a făcut pace; în urmă, acei Turci s'a sfătuit cu toţii între dînşii ca să vie cu toţii într'o noapte să jăfniască ce va găsi în monastire, mai cu seamă lăzile ce era lăsate de lăcnitorii din Bucureşti“. Se căpătă ştire de la „un om pămîntean, la dînşii saiz, ştiînd bine limba turcească.. Aşa ei, cînd s'a gătit, după un ceas din noapte, ca să vie la noi, spre a-şi săvîrşi sfatul lor cel rău, a poruncit Paşa să-i facă o cafea, să bea, şi, cînd i-a dus cafeoa sluga şi i-a dat o, a slobozit un pistol în Paşa, şi a lovit gloanţu în chimiru cu galbeni, ce-l avea încins, şi nu l-a omorît, ci numai e-a zdrelit şoldu picîornului; ear pă slugă l-a omorît ceilanţii Turci, acolea fiind şi acel cafegiu turo“. Prins de căntă, hotăreşte ca „din galbeni să trimiţă la monastire să facă cu dînşii cişmeao din poarta monastirii“, ca „să se împace cu sfîntul ierarh Nicolae“. A doua zi, şi vine fratele Paşii cu banii. Călugării vădîndu-l sosit în val, se tem de gând rău. El întrăbă de „cel mai mare a vostru“ Neputîndu se face apărare, e lăsat să între. Vine cu doispredece Turci: „avea cu dînşii şi un frate al mieu, anume Acachie ieromonah“. Semneză: „Callinic Rîmniceanu, fostul stareţ opşti“.

38. Cuvintele pentru rugăciune ale lui S. Simion Noul.—Secolul al XVIII lea.

39. „Aduare de învăţături ale multor filosofi“, scrisă cu „osteneala smeritului ieromonah Nicodim, arhimandritul Greceanul“ şi dedicată lui Timotei ieromonah, năstavnicul Cernicăi, la 22 Noembre 1813.—Nicodim Greceanu era de la Căldăruşani şi a tipărit la Sibiu în 1811 „Învăţături de multe ştiinţe folositoare“, traduse din Polizoî Contu. V. *Ist. lit. rom*, II, p. 326 n. 5, p. 377 n. 7, p. 433.

40. Cuvintele Sînţilor Calist şi Ignatie.—Secolul al XVIII-lea.

41. „Scriere de-asupra cu Dumnezeu, pentru tăcere şi linişte“, a lui Ioan Sirul.—Secolul al XVIII-lea.

42. Cîntările lui Moisi (?).—*Idem*.

43. Ca şi no. 42 —De la 1845 înainte.

44. Rugăciunî de sară.—Secolul al XVIII-lea.

45. „Cuvînt pentru a doua venire a Domnului Hristos“. Semneză cu litere latine: „Teofil monahul, Veofil monahul. Tatel nostris precum în ceriū“. Insemnare că s'a cetit la 1818 de Petru polcovnicul.

46. „Insemnare de cuvinte vorbitoare grecești și rumînești“. E un foarte interesant dialog, scris în secolul al XVIII-lea, cuprinzând con-vorbirea trebuitoare unui călugăr român ce ar merge la Sfintele Locuri. Intre altele se întreabă: „Sînteți mulți părinți acolo?“. Răspuns: „Sînt cam până la patru sute“. Partea grecească se scrie tot cu slove chirilice. Note: „De cînd ați tăiat pă Sava bimbaș[a] în București, la anul 1821, Avgust 6. Pe cînd s'au entremurat pămîntul, la anul 1838, Ianuarie 11“. Cf. pentru mórtea lui Sava, Hurmuzaki, X, p. 124, no. CLXV.

47. „Icoónele sfîntului ierarhú Nicolae“.—Secolul al XVIII-lea.

48. „Porunca a Marelui Vasilie către preoți“. Note din 1824—5 și una din 1801, cu privire la limba grecească, după „un dascal bătrîn, carele aú găsitú scrisú la o carte veche“. Rețete.—*Idem*.

49. Ale lui Simion Bogoslovul: „de începătura vieții scrise, celorú ce s'au lepădatú de lume.“—*Idem*.

50. Nil de la Azorsca, scris la 1808, de ieromonahul Chiril, schimnic din Tismana; de loc din Tîrgu-Jiú. Cuprinde și scrisórea unui boier către un egumen, pentru un păstor bătut. Altă scrisóre, din 1806, pentru un călugăr ce vine la Iazer, în sihăstrie.

51. „Pogrebania lui Hristos“, scrisă în 1829, și așezată „după ceale grecești cu măsuri“ de Gherasim, arhimandrit „al Sfintei Mitropolii, om al Preasfințitii Sale întru fericita pomeuire părintelui Filaret, iar schimnicindu-să, după egumenie, la mórte, s'au numit Ghermano“. El arată că era „de la Gîrdești peste Olt, la sud Vlăcía, Drăgășani; care de mic aú fost la Seauunul Sfintei Mitropolii; aú avut frate pă chir Mincu Zugravul ot Măgurianu, București, și altul ce aú fost epistat la sfînta mănăstire Tismana, Ioniță, împreună cu alt frate al său, Logofătul Maitei“. După dînsul se scrie în 1822, „afîndu-mă și ajutori al școalii grammaticeilor celor veniți spre hirotonie“, cu „ajutorul Sînții Sale precuviosului arhimandrit chir Grigorie Rîmniceanu, cel întiiú al școalii ostenitor și învățătorii din porunca celor mai mari efori ai școalelor“, de „Chiriac arhimandritul Rîmniceanu, epistat metohului Plăviceni ai Crețulescului, în sud. Oltu de jos, Argeș“..., fiind la București cu fratele său Iancu „polcovnic de tîrgú“. V. n-1 17. Pentru Grigorie Rîmniceanu, v. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 372—6, 524.

52. Varlaam și Ioasaf, reproducere a talmăcirii „dupre limba slove-nească pre limba rumînescă de Udriște Năsturelú“.—Secolul al XVIII-lea.

53. Calendar cu planete pe 1816—956.

54. Din Viețile Sfînților: 9 Maiú.—Secolul al XVIII-lea.

55. „Viața cuviosului ieromonah Gheorghie, starețul sfintei mănăstiri Cernica (1842)“. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 381 n. 3.

56. „Rînduiala trapezii“.—Secolul al XVIII-lea.
57. „Inceputul cărții de doctorie ce să numeaște Grabnică Paligorie, mai cu bună mărturie“, etc.—Frumos manuscript din secolul al XVIII-lea.
58. „Dintru aceeași stărățască diiată partea a 4-a. V. no 57.
59. „Iniția carte a crucii“.—Secolul al XVII-lea.
60. „Din Viețile Sfinților: Viața Sf. Casian Rîmleanul.—*Idem*
61. „Invățătura pentru cel ce va să primească călugăria“.—*Idem*.
62. „Cuvinte patru pentru tunderă“.—*Idem*.
63. „Capete pustnicești“.—*Idem*.
64. Cuvînt al lui Atanasie de Alexandria.
65. „Catafighiotul“,—*Idem*.
66. Istoria lavrei Sfîntului Atanasie, tradusă din grecește de Chiriaco de la mănăstirea Sf. Daniil din București, în 1817, 2 Aprilie, „în casa cinstitalui și mai micului mieu frate, dumnealui vt. Vistier Iancul, venit fiind aicea cu sîntele moaște din Sfîntul Munte“. Se cuprinde și cartea lui, din 8 Iulie 1818, către „boeri ai patrii noastre fi și ctitori i epitropi sf. bisearici Săngerul sud. Saac.“. V. no. 51.—Secolul al XVIII-lea.
67. Ca și no. 65.
68. „Cuvînt la venirea lui Hristos“.
- 68-a. „Cuvinte scurte“ ale lui Damaschin.—Secolul al XVIII-lea.
69. Fericirile.—*Idem*.
70. Din Viețile Sfinților. 26 Decembre.—*Idem*.
71. Dezbaterea pustnicului și înțeleptului, urmată de „adunare în scurtă din fealiuri de cărți“.—*Idem*.
72. Din Viețile Sfinților: 26 Decembre. V. no. 70.—*Idem*.
73. „Aghiazmitar“—*Idem*.
74. „Capete pustnicești“.—*Idem*.
75. Sfîntul Marcu, „pentru pocăință“.—*Idem*.
76. „Invățătură pentru cel ce va să primească călugăria“.—*Idem*.
77. „Urmarea schimniciei“.—*Idem*.
78. „Grigorie Sinaitul“.—*Idem*.
79. „Rânduiala la facerea rasoforului“.—*Idem*.
80. Incipit: „Capetele ceale pre rînd ale acestui cuvînt“. Cuprinde pe ale Sfinților Calist, Ignatie, Isihie ș. a.—*Idem*.
81. „Cuvintele lui Maximă Mărturisitorul“.—*Idem*.
82. „Cartea ce să chiamă Crini Țarinii“; copiată în 1837 după un manuscript din 178..
83. „Pentru deosebirea și alegirea liniștirilor“. Are o notă a lui Chiriaco asupra „psalmilor cei ce să cetescă la vreme de primejdii“.—Secolul al XVIII-lea.

84 „Tilcuiri“ din Nichifor Theotokis.—*Idem*.

85. Efrem Sirul. „Aciaastă carte am scris-o eu iermonahulu Thera-pontu la săhăstria Săcului, în țara Mol lovi; și să mă ertați ce-i ce-ți ceti și-ți găsi greșale într'insa, că eu săntu foarte prostu întru învățătura Sfintei Scripturi, ani Domnului 1778“.—Paisie era atunci de trei ani la Secu, cu ucenicii săi. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 392. Călugărul Stahie înseamnă mai târziu pe manuscris că în 1857, la 10 April, era Caimacam Alexandru Ghica, iar Mitropolit Nifon.

86. „Învățătură pentru buniulă iscusă în tocări bisericești“.—Secolul al XVIII-lea.

87. „Bisericească istorie“: „a 2-a carte“. E cartea lui Meletie al Artei, tradusă de Naum Rîmniceanu. V. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 344—5.

88. „Tilcuirea psaltirii“, tradusă de „popa Floru, dascalul slovenescu, de pe psaltirea cea rusească tipărită de la țara Moscului și tîlmăcindu-să prin osteneala celui din sus numit preot; după ce o au săvîrșit l-amu rugat de mi-au vîndut-o, în tl. 15 și o am dăruit-o sfintei și dumnezeestii mănăstiri Bistrița... Misailu monahulu“. Pe acest splendid manuscris popa Floru scrie cu litere latine, ohîar în jîsul artisticeii foî de titlu: „De popa Flor Daskalul de la skola domniaska“. Pentru acest caligraf și traducător, v. *Ist. lit. rom.*, II, pp 421, 457. „Dascâl sloveneso la Sf. Gheorghe cel vechiu“, el a scris în 1767—8 frumosul document prin care Alexandru Ghica face un dar mănăstirii lui „Șișman Craiu“ din munții Tîrnovei, —precum și multe altele.

89 „Ale cuviosului părintelui nostru Ilarion pustniculu“.—Secolul al XVIII-lea.

90. „Minunile Precești“.—*Idem*.

91. „Octoih“. „L-am făcut întru a dooa Domnie a prea-luminatulu nostru Domnu Io Grigorie Theodoru Voevod, cu oheltuiala dumnelui Filip Diiacul, și l-am scris eu mic și plecatul Andrei dascalul, Brașovan, let 7276“. Octoihul are marca Moldovei și cuprinde și o listă de localități din Ardeal: Cojocna ș. a., scrisă în 1809. —Grigore Calimah va fi dat însuși poruncă „dascâlului brașovean“ să scrie acastă carte de slujbă.

92. „Sfinta Scriptură: Cartea Impăraților“.

93 „Rândulu cum se cade a priimi Ovreiî cariî săntu de toată vârsta, sau den păgăni, sau den ereticî, ceia ce nu cred întru sfânta și nedăspărțita Troiță... , cum săntu Arianiî cel fără Dumnezău și Soținianiî cel de acuma, adecă ce să chîamă Noi Botezați sau de curând botezați, cariî vin cătră una sfânta săbornica apostolească Besereca, și cu ade-vărat pohtescu a să împreuna ei“. Scrisă „în zilele părintelui Dositheî Mitropolitul, cînd s'au tăiat și Hangerliu-Vodă, șazănd aioi; apoi am eșit la sfânta mănăstire Tismana“. Hangerlin a fost ucis la 1799.

94. „Cheaia Înțelesului, scoasă pre limba rumînească di pe limba ru-sească, cu osîrđia prea-sfîntului chiru Varlamu Mitropolitul Ugrovlahiei“. Copie din secolul al XVIII-lea după o tipăritură de la 1678, a-supra căreia V. Bianu și Hodoș, *Bibliografia românească veche*, p. 217 și urm.

95. „Patericū“.—Secolul al XVIII-lea.

96. „Bisăriciasca istorie a lui Meletie Mitropolitul Athinelorū“, traducere de Naum Rîmniceanu, după ediția în aplă, Viena, 1784, V. și no. 87. Cartea lui Meletie a fost privită foarte multă vreme ca biblia geografică a Orientului. V. tabla la *Ist. lit. rom.*, supt numele său.

97. „Scrisoarea starețului Aftanasie către starețul Paisie“, copiată de monahul Rafail de la Hurez (Hurezii), „carele, după întîmplare vre nn an de zile s'aŭ aflat supt epistasiia acestui sfînt stareț Paisie, fiind Sfîntia Sa venit din Sfetagora la sfînta mănăstire Dragomirna în țara Moldaviei; unde, aflînd aciastă cărticică de prigonire, la ucenicii Sînții Sale, aŭ luat izvod ca să o aibă pentru evlaviia și neuitarea și dragostea ce aŭ avut către acest sfânt stareț Paisie, la leatul 7275, Mart. Iar acum, la leatul 7326, căzînd în mîinile preosfîntului episcop al sfîntei episcopii Argeșul, chirio chir Iosif, pentru aceaiaș dragoste și rîvnă spre ceale de folos sufletesc, și s'aŭ poruncit de am prescris-o și eŭ aici la sfînta episcopie: Gavril Logofătul sfîntei episcopii“.— Paisie stă la Dragomirna de la 1763 la 1775. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 392-

98. Dimitrie de Rostov.—Secolul al XVIII-lea.

99. „Dinŭ bisericeasca istorie tomulŭ 3“. V. no. 96. Cuprinde și „Cuvînt de întîmpinare la preaosfîntul arhiereu, părintele chirio chir Veniamin, episcopul Hușului, carele s'aŭ fost trimis de Voevod, de Mitropolit, să fie la îngropare părintelui stareț, arhimandritul Paisie“. Veniamin ajunsese episcop de Huși la 1792, iar Paisie se stînsese în 1794. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 393. „Cuvîntul de întîmpinare“, destul de întîns, ar merita să fie tipărit, ca și a cel ce urmază: „Cuvînt de îngropare la pristăvirea prea-cuviosului părintelui nostru Paisie starețul și arhimandritul sfîntei mănăstiri Niamțului și Secului, alcătuit de părintele Isaacu, monah, uoinicul acestui răpoosat întru fericire“.—Isaac e călugărul care a corectat Chiriacodromiul din 1811 și a tradus pe Efreml Sirul. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 394.

100. Vasilie cel Noŭ. „Dintr'ale smeritului și nevrednicului călugăr Chiriac ieroshimonah, arhimandrit, Rîmnicianu; cumpăratŭ în București, leat 1823, tl. 150, pentru al mieŭ... folos, iar aicea scris 825, Fevr. 20“. Notă de acelaș: „Coale 76, fôl 304; de coală tl. 10, de scris cu orthografia sa, hărția și cernela i chinovar; iar coala de psaltichie iaste

tl. 22; asămenea și de caligrafi grecească am văzut în Sfetagora, la părinții ce au rocodeleia în bani; asămenea și în Țara noastră Rumănească să urmează, unde iaste trebuință. Chiriac arhimandrit“.

101. „Grainurile și cuvintele Sfinților Părinți, pentru îndreptarea vieții și folosul sufletesc“.—Secolul al XVIII-lea

102. „Pentru învierea morților, în ce chip va fi“; apoi despre Adam și Eva.—*Idem*.

103. Despre taine.—*Idem*.

La sfârșitul manuscriptului 103 se citește: „Să-s știi și aciasta, de va fi îndrăcitul parte bărbătească, să-I zică: lui său pre dănsul său pre el, iar, de va fi parte muerească, tu să zici: ei, său: pre dănsa, său: pre ea. Și așa s'au început aciasta dupre limba slovenească pre limba rumînească, cu nevoița Sfinții Sale prea-cuviosului părinte chir Ioani-chentie, nestavnicul sfinti lavre Dolgopolscoi [de la Cîmpulung]. Iară acum s'au scris prin osteneala celui mic și plecat Stan logofețelul de la dumnealui Iordache Crețulescul, Vel Dvornic, dumisale Danciului Logofățul za Divan, în zilele prea-luminatului și înălțatului Domnului nostru Io Grigorie Ghica Voevod, fiind cursul anilor de la Adam 7243, în luna lui Dechem. 23 dni“. Iordachi Crețulescu a fost urmașul în Vornicia cea Mare a cronicarului Radu Popescu (v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 195). *Genealogia Cantacuzinilor* (ed. Iorga, p. 371 și urm) dă o bogată și sugestivă caracterizare a lui. Moare în 1746, și e îngropat la Mitropolie (*ibid.*).

104. Minunile Precistei. „Și s'au scris această carte în zilile prea luminatului Domnă Ioan Nicolae Alicesandru Voevod dumisale Tănasiu Logofățul“, în anul 7237, „de Stan logofețelul ot dumnealui Iordache Crețulescul Vel Dvornic“.—Pentru Stan Logofățul „ot Crețulescul“. v. Iorga, *Cronici muntene*, p. 148 și *Ist. lit. rom.*, II, pp. 107—8.

105. Viața Sf. Casian. Manuscriptul poartă stema lui Nicolae-Vodă Mavrogheni: „Io N. P. M. VV“.

106. Plângerile zilelor săptămâni. „Scrisă în episcopia Rîmnicului de Grigorie ierodiacon, 1780“. V. mai sus. E dată de ierodiaconul Ghedeon sîntărețul, lui Chiriac Rîmniceanul, la 1810. Miniatură înfățișând un călugăr.

107. Piatra Sminteli a lui Ilie Miniati „S'au tălmăcit și s'au prescris întru anul 1792. Teofil monah Schreiber“. V. mai sus. Notă: „1793, Noemvrie 27, la 2 cîsurî și 3 șferturi s'au cutremurat pămîntul tare, fiind noi în Curtea de Argeș“. Cf. Gr. Ștefănescu, *Cutremurele de pămînt în România*, estras din *Analele Academiei Române*, II, t. XXIV pp. 15—6, după *Rev. p. ist., arch. și filologie*, I, p. 35, unde data de 26 e greșită, nepotrivindu-se nici cu ziua săptămâni.

108. „Din Viețile Sfinților“: 8 Septembre.—Secolul al XVIII-lea.
109. „Cuvinte ale sfinților Părinți.“ — *Idem*.
110. „Dumnezeiasca liturghie a Sfântului Apostol și fratele lui Dumnezeu Iacov“.— *Idem*. „Și s'a'u tălmăcit această dumnezeiască liturghie de pe limba ellinească la limba rumânească, după cum să vede izvodul aici. de smeritul între ieromonah'i Parthenie, eclisiiarhul episcopii Râmnic, la anii 1756, meseță Mai 29 dni.“—Notiță însemnată, pentru că fără îndoială acest Parthenie e Vlădica de Râmnic, despre care v. *Ist. lit. rom.*, I, p. 521.
111. Imitația lui Hristos „Chipriian ierodiacon, 1811, Martie 1 Ἐγγραφα“.
112. „1869, Ianuari 22... Pravila îndreptare a legii“.
113. „Chipul îngerilor.“ La urmă se citește: „Istafus Popovics Transilv“—Secolul al XVIII-lea.
114. Isaac Sirul. Notă: „Părintele Isaac shimonahul și dascălul a'u raposat la vâleatū 1817, luna lui Ianuarie 25 zile, noaptea, pe la 6 cîasuri, în vremea cînd să cîntă polilenlū la biserică.“ V. no. 99.
115. „Rânduiala temeliei besericii.“ La sfîrșit: „Az Costandin vtori dascal slovenesc, 1769, meseța Ghen. 26“. Pentru întăiul dascăl, popa Floru, v. no. 88.
116. Din Viețile Sfinților: 30 Septembre.—Secolul al XVII-lea.
117. Nil Sinaitul. Pentru rugăciune.—Secolul al XIX-lea.
118. Din Viețile Sfinților: 9 Maiū.—Secolul al XVIII-lea.
119. „Canon cătră Prea-Sfînta Născătoare de Dumnezeu.“— *Idem*.
120. Cuvînt la Nașterea Maicii Domnului.— *Idem*.
121. Antifoane.— *Idem*.
122. Slujba Sfîntului Nifon.— *Idem*.
123. Viața Sf. Teolipt.— *Idem*.
124. Ioan de Carpatoș: către călugări.— *Idem*.
125. Viața Sf. Nicolae și ale altora. Scris de Macarie, la 17 Novembre 1782. Se vede și pecetea scriitorului, cu data de 1773.—Macarie e un foarte harnic traducător din elinește, limbă a cărei scriere deasă-l făcea să arunce din avîntul condeinului niște buch'i cu adevărat imposibile. El a scris o gramatică românească (*Ist. lit. rom.*, II, pp. 275—6), un dicționar slavo-român (*ibid.*, p. 279), o Bucoavnă, a tradus pe Teodoret, în 1787, și a alcătuit o viață a Sf. Ioan Damaschin (*ibid.* p. 391; cf. și p. 394). Acest Paisian, om de șoolă și tălcuitor, e, de sigur, o personalitate însemnată în mișcarea literară din mănăstirile noastre. Manuscriptul e dat de scriitor Cernicăi în anul cînd s'a scris chiar.
126. „Intrebări și răspunsuri de ale filosofilor.“—Secolul al XVIII-lea, Biserica Ortodoxă Română

Manuscriptul acesta 126 cuprinde și niște anale contemporane, cu acest cuprins:

„April 3, 1782, în Duminica Tomii, au intrat în Scaunul Bucureștilor Domnu nou Măria Sa Nicolae Costandin Caragea Voevod 1780, Martie 25, au primit păstoria eparhiei Râmnicului Prea-Sfinția Sa părintele chiriu chir Filaret, Mireon fiind (v. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 369—70).

1783, Ghenar 19, s'au făcut arhereu cu numele Si(n)dis Prea-Sfinția Sa părintele chiriu chir Grigorie, ce au fost arhimandrit Mitropoliei. [In 1784 el scrie o Prefață; *Ist. lit. rom.*, I, p. 523. In 1792 el da un *Octoih*; *ibid.*, II, p. 328 n 3; p. 373].

Ion Tăron ot Izvor. Eu la Izvor frm. (*sic?*). 1782, Mai 28.

1780, Martie 25, au primit păstoria eparhiei Râmnicului Prea-Sfinția Sa părintele chiriu chir Filaret, Mireon fiind.

1782, Aprilie 3, în Duminica Tomii, au intrat în Scaunul Domniei Măria Sa Nicolae Costandin Caragea-Vodă, domnind până la Iulie 1783.

1783, Septembrie 1. Au intrat în Scaunul Domniei Măria Sa Mihail Șuțul Voevod, domnind până la Aprilie 1786.

1783, Ghenarie 19, s'au făcut arhieru cu numele eparh Sidis Prea-Sfinția Sa părintele chiriu chir Grigorie, fiind arhimandrit al Sfintei Mitropolii Bucureștili.

1786, Mai 17, au intrat în Scaunul Domniei Măria Sa Nicolae Petru Mavrogheni Voevod. [Leacă la 3 Maiu st. n din Constantinopol; *Acte și frag.*, II, p. 206].

1787, Septembrie 18, au răposat Prea-Sfinția Sa părintele Mitropolitul chiriu chir Grigorie, păstorind eparhia ani 27. [Cf. *Ist. lit. rom.*, I, p. 522].

1787, Septembrie 26. Au intrat în Scaunul Sfintei Mitropolii Prea-Sfinția Sa părintele chiriu chir Cozma, fiind episcop Buzăului [cf. *I. c.* și II, p. 373].

1786, Septembrie 8, Marți, la un ceas din noapte, s'au arătat pe cer o lumină foarte strălucind, încît se făcuse lumină ca ziua, și dintr'acea lumină cădea văpăi de foc, care se stingeau în văzduh. Și după contenirea acei luminii s'au făcut un tunet ca urlatul de cutremur spre mieznoapte; apoi a doua zi, Mercuri, s'au pornit ploaie, fiind patru zile și patru nopți necurmat. Și pînă la Noembrie 30 tot ploaie au fost. Această lumină s'au văzut și pe la alte locuri depărtate.

Iar la anul 1787, August 14[=13; *Acte și fragm.*, II, pp. 220—1], s'au vestit războiul între Poarta Otomanicească cu Impărăția Austriei, fiind în primăvară mulțime de Turci, atît în Craiova, unde ne aflăm și noi. cum și în București; și au umplut toată țara, neputînd nimeni

din lăcuiorî a se mişca din locurile lor. Aşa trecut Vezirul cu putere mare de Turci pre la Oroşava în Ţara Nemţească, s'aşa făcut multă stricăciune, jefuind şi robind. Din care robi aducînd mulţi copii şi feate în Craiova, pre mulţi i-aşa răscumpărat unli din boeri şi neguţătorî,—domnind aici în ţară într'această vreme Măria Sa Nicolae Mavrogheni Voevod. Iar la leat [1788], Octomvrie 28, aşa venit oştile Austriei într'această zi, intrînd în Craiova; de care simţînd Turciî mai nainte cù două zile, s'aşa rădicat într'o noapte, nefăcînd nici o stricăciune în Craiova. Asemenea şi Turciî din Bucureşti, iarăşi rădicîndu-se, fără de nici o stricăciune făcînd, aşa trecut Dunărea. Că, fiind acest Domn strajnic şi vrednic, cu a lui economie, saşa, mai bine să zic, cu purtare de grije cea dumnezească, aşa scăpat lăcniorî fără primejdie. Aşa trecut şi Domnul acesta peste Dunăre, mai nainte, până a nu veni oştile nemţeşti în Bucureşti. Şi peste puţină vreme aşa perit şi acest Domn, luîndu-î capul de la Poartă, la un sat de peste Dunăre. Dumnezeu să-l erte,—că aşa fost bun pentru ţară.

1790, Fevruarie 8, Marţi, aşa venit mazilie Domnului Costandin Hangerli, iar Vineri, Fevruarie 18, aşa venit un Turc peşchergiu de la Ţarigrad şi i aşa luat capul, în Casele Domneşti ot Mihai-Vodă. Acest Domn, între altele, aşa scos şi văcăritul, plătînd lăcniorî şi toată boerimea şi Sfânta Mitropolie, episcopiile şi toate monăstirile de toată vita, mare şi mică, cîte taleri doi şi bani treizeci; care această dajdie, ce fusese şi mai nainte, de mulţi ani era oprită cu greale legăturî. Iar acest Domn, nebăgînd în samă legăturile acestea, încă pînă a nu strînge şi a istovi aceşti bani din toată ţara, în grab i-aşa venit această urgie asupra. Că, după ce i-aşa luat capul, i-aşa tras trupul afară jos, la capul scării Domneşti, despuiat; numai i aşa lăsat izmenele, pentru acoperirea trupului. Şi așa l-aşa privit norodul, ce se adunase. Capul l-aşa dus la Ţarigrad, iar trupul noaptea l-aşa dus şi l-aşa îngropat la mînăstirea Sfîntului Spiridon cel Nou. Toţi cei ce vor ceti, să zică: Dumnezeu să-l iarte (cf. Dionisie Eclesiarhul, în Papiu, *Tesauru*, II şi Hurmuzaki, X, p 102).

1802, Mai 15. Dintr'o spaimă a unui Turc hoţ, anume Manaf-Ibraim, carele, prădînd şi arzînd multe oraşe i sate de dincolo de Dunăre, spreindu-se lăcniorî din Bucureşti, s'aşa strămutat tot oraşul, încă şi Domnul Ţării, Mihail-Vodă Şuţul, ce domnea aicea, trecînd Domnul şi toată boerimea în cetatea Braşovului, unde am fugit şi noi, şezînd acolo două luni deplin, până, din porunca împărătească, aşa venit Măria Sa Alecsandru Şuţul Voevod din Moldova aicea la Bucureşti, şi aşa strînsu ţara la loc. Iar alţiî din lăcniorî prin satele de la munte şi pe unde aşa putut s'aşa dat în laturî. Dar aşa păzit Dumnezeu şi s'aşa oprit

venirea aceluî vrăşmaş şi hoţ turc, deaca aû venit până la Bucureşti. Iar peste Olt, pe unde aû ajuns, aû rămas ţara dupeste Olt prăpădită. Mai pe urmă peste puţină vreme aû perit şi acest vrăşmaş Manaf-Ibraim, luîndu-l dracul la oraşul Ruscuioului peste Dunăre, omorîndu-l stăpînitorul acestui oraş Ruscuioul, Ismail-Aga Trestenic-Ogul.

Mica Log

1802, Octomvrie 14, Marţi, s'aû outremurat pămîntul foarte tare, în-cît aû căzut multe turnuri dupe la sfintele beserioi, iar altele din beserioi aû căzut de tot. Aici în Bucureşti s'aû rupt şi Turnul cel înalt Colţea, care era podoaba oraşului; iar din casele boereşti şi din cele de obşte prea puţine aû scăpat zdrave; însă acest outremur s'aû întîmplat la 7 pol ceasuri din zi, iar, de ar fi fost în vremea adunării norodului la rugăciune, precum era zi de praznic, s'ar fi făcut groaznică moarte. Saû, de ar fi ţiuit mai mult, poate că se strica şi pămîntul, onfundându-să; căci la multe locuri s'aû desfăcut pămîntul, eşind năsip şi apă. Ci numai ca vre nu minut aû ţiuit, arătând milostivul Dumnezeu mai puţină certare nouă păcătoşilor, iar un ne aû dat de tot perzării pînă în sfîrşit Care această certare ce am văzut spre multă vreme rămîne a fi spre pomenire celor după noi, mişorîndu-se podoaba a multor turnuri înalte, şi s'aû stricat. Am însemnat aici spre aducea aminte, atît a noastră celor ce am văzut cu ochii, cît şi a celor în urma noastră, să pomenească marea putere dumnezeiască. [Cf. Gr. Ştefănescu, *Catremarele de pămînt*, pp 17—21].

1804, August 28, Duminecă, la opt ceasuri din zi, s'aû aprins foc de la o spiţerie din sus de Cavai, pre uliţa cea mare ce merge spre Haulul lui Şerban-Vodă, arzînd prăvăliile de rînd, pe amîndouă părţile, până în răspintia cea mare de la Haulul Şerban-Vodă şi spre casele Vornicului Muruz, pîn drept casele Serdarului Polizul; iar în jos până în mănăstirea Sf. Gheorghe, arzîndu şi Haulul Sf. Gheorghe, cu beserica, şi, pe din afară de zidul mănăstirei, cîte prăvălii aû fost înprejur, toate au ars, sum şi uliţa nude se viude oale, cu rachieriile i alte prăvălii din Tîrgul Cucului, şi din Şalvaragi aû apucat focul pe uliţa ce merge spre Haulul lui Hagi Dimitrache Papazoglu până lîngă acest Han. Asemenea aû apucat focul şi pre uliţa boiangilor, arzîndu iarăşi pe amîndouă părţile cu Bărăţia până în podul cel mare al Tîrgului de Afară. Apoi aû apucat spre puşcărie, arzînd iarăşi de rînd cu puşcăria, i besericoţa puşcăriei aû ars, şi toate casele i prăvăliile ce se făuse de curînd în Curtea Domnească cea Veche, şi Beserica Domnească; trecînd focul până la poarta din sus a Curţii Vechi Domneşti; încă şi de acolo aû trecut focul peste pod, arzînd cîteva prăvălii. Aû

ars și podul dupeste Dâmboviță de la poarta din sus, trecând până lângă baea Mitropoliei. Această arsură de foc nu s'a mai făcut altă dată în București; poate într'alte vremi trecute, încît mulți din Lițtoani i alți ne-guțători s'a stins cu totul. Că și pe unde aruncase din mărfuri prin pivnițe boltite, intrînd focul, le-au ars; de care acest fel de cercare dumnezeiască să ne rugăm milostivului Dumnezeu să ne ferească. Am însemnat pentru ca să fie spre pomenirea celor ce au văzut o jalnică ticăloșie ca aceasta Mănăstirea Sfîntului Gheorghe încă, fiind stricată foarte rău, din cutremurul ce mai sus arăt, într'acest an se isprăvise și se dresese cele stricate, rămîind nume sfintei bisericii să se dreagă, iar din focul acesta poate va urmă trebuința a se preface de iznoavă: slăbindu-se zidul de arsura focului mai mult precum era slăbit de cutremur. Acest foc s'a întîmplat afindu-se Domnul țării Măria Sa Constantin Ipsilant Voevod întru al doilea an al Domniei Măriei Sale.

1806, Dechemvrie 13, într'o Joi, la .. ceasuri din zi, au intrat oștile rusești aicea în București, iar Turcii ce era aicea de pază au fugit, care unde au putut, neîmpotrivindu-se nimic a sta de război. [Cf. Naum Rîmniceanu, în Erbiceanu, *Cron Greci*, p. 269].

[De altă mîna:].

1821 leat au fost zaverea lui Tudor și a lui Ipsilant aicea în Țara-Rumînească, și au venit mulțime de oaste turcească să-i gonească. și au ținut 3 ani până s'au așezat în Scaun de Domnie Grigorie Ghica Voivodul și apoi tot au mai șăzut Turcii până la leat 1826 și au plecat cu toții la Mal [v. Hurmuzaki, X, p. 352].

[De altă mîna iar:]

Septemvrie 9, Vineri, despre ziuă, la... ceasuri din noapte, iarăș s'au outremurat pămîntul, însă mai încet: 1804 [cf. Gr. Ștefănescu, *Cutremurile de pămînt*, p. 21].

[La sfîrșit:].

Avgușt 16, 1805, fiind Domn aici în țară Măria Sa Costandin-Vodă Ipsilant, într'o zi Joi, pre la 10 ceasuri din zi, au eșit Domnul cu toată casa Măriei Sale, împreună și cu niște Zaporojani ce-i avea mai de nainte în Curtea Domnească, luând și doao tunuri ale Scaunului, ce era în Curte, și au plecat la Brașov. Însă tunurile le-au trimis înapoi de la Cămpina, și de la Brașov au trecut în Rusia. Iar la Dechemvrie 13 au venit aici în țară oștile rusești, șăzând până la Octomvrie 2, 1812, și, făcându se pace cu Poarta Othomanească, s'au tras înapoi oștile rusești. După tragerea oștilor rusești au venit Domn de la Poartă aici în țară Măria Sa Io Ioan Gheorghe-Vodă Caragea, intrând în Scaun Dechemvrie 12, la 6 oiasuri din zi; însă alaiul l-au făcut

Într'această zi, iar aici, în oraș, era intrat mai înainte cu doao săptămâni, șazănd în casele dum: Vel Log. Dumitrache Racoviță. Iar la Dechemvrie 16 aű făcut ipopsifos de Mitropolit pe Prea Sfinția Sa părintele Nectarie, ce fusese episcop la Râmnic. Intr'o zi Lunĭ l-aű făcut ipopsifos. [Cf. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 376 -7] Si la Dechemvrie 21, Sămbătă noaptea, spre Duminecă, la 12 ceasuri din noapte, s'aű aprins casele Domnești ot Mihaiű-Vodă, mutat fiind Măria Sa numai de zece zile într'aceste case, și-aű ars cu înfricoșat foc tot învălișu caselor, întrând focul și pen unile din odăile de desupt.

Iar la Ghenarie 26 s'aű hierotonisit arhierieű și episcop Râmniculű Prea-Sfinția Sa părintele Galaction, vărul saű nepotul Preasfinții Sale părintelű Nectarie Mitropolitul: Ghenarie 26, 1813. [Cf. *Ist. lit. rom.*, II, p. 378].

127. Din Viețile Sfinților: 1-iű Octombree.—*Idem.*

128. Minunile Sf. Nicolae.—*Idem.*

129. Pateric, după Daponte. La urmă se notează data de 28 Octombree 1815.—Pentru Patericul grec, din care s'a făcut traducerea, v. *Ist. lit. rom.*, I, pp. 446—7. S'a tipărit în 1777.

130. Pateric, legat de Chiriac Rîmnicianul la 1816. Notă: „1821, Avg. 7, Duminecă, aű tăiat pă binbaș [a] Sava, cu toată oastea lui, ce aű prăpăditű Țara-Rumănească, ce aű fost uniť cu Ipsilant și cu Tudor hoțu (*sic*), ce iarăș s'aű prăpădit prin Ipsilant la Tărgoviște, Chehaia-bei: după moartea lui Alixandru Suțu Voevod s'aű întâmplat această răzmiriță, și mare tăere aű fostű în toate părțile acestor 2 țeri cu Moldoviia“. V. no. 125

131. „Cărticică cu 24 sfătuirű“, „tradusă din rusește de ierodiaconul Anania Melega“, în 1852: după o carté tipărită.

132. In urma unű exemplar din Condica, tipărită, a lui Caragea staű: „deslușări asupra lucrurilor de hotărnicie“. Se înseamnă morți, întâmplate în 1847.

133. Rugăciunile Sfîntulű Nicolae, scrise în 1871.

134. Din Viețile Sfinților: 18 Decembre.—Secolul al XIX-lea.

135. „Rânduiala osfeștaniei cei micű“. Tipar și manuscris din secolul al XVIII-lea.

136. Psaltichie.—*Idem.*

137. „Teotocarion, scris de Pahomie ierodiaconu de la Sf. Mihail (?) din București, 1784, Octomvrie 22“.

137 bis. Varsanufie și Ioan. Copie după traducerea de supt Alexandru Moruzi. Scrisă în Cernica, „înainte-stătătorii fiindű soborulű Prea-Cuvioșia Sa chiriu Gheorghie arhimandritul paisiotulű“, 1796. In adevăr,

starețul Gheorghe era uuul din ucenicii reformato­rului vieții monastice la noi.

138. Pateric. Scris la 20 Februar 1817.

139. Diata starețului Gheorghe, dată Cernicăi la 13 Mart 1785. E o diată *dahovnicească*, o carte de sfătuire și îndreptare, destul de întinsă.—Copie din secolul al XIX-lea.

140. „Oglinda bogoslovei” —1803.

141. Voroave la cele șase zile, de Vasilie de Cesarea.—Secolul al XVIII-lea.

142. Istoria bisericească a lui Meletie, tradusă de Naum Rîmniceanu.

143. Hotărârile lui Vasilie cel Mare.—Secolul al XIX-lea.

144. Ioan Damaschin. Miniatură.—1833.

145. Rasofor.—1835.

146. Pietra Sminteli. „S’ău tălmăcit, și s’ău prescris întru anul 1792”.

147. Viața Sf. Nicolae.—Secolul al XVIII-lea

148. Cuvinte pentru sporire ale Sfinților Părinți.—*Idem*.

149. Viața Sf. Antonie.—*Idem*.

150. Cuvinte ale Sfinților Părinți.—*Idem*.

151. Cuvinte la serbători, de Nichifor Theotokis, traduse din porunca Mitropolitului Filaret în 1793. Pentru Theotokis, v. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 20, 51, 394.

152. Viețile Sfinților: Ianuar.—Secolul al XVIII-lea.

153. Minuni ale Sfinților. Se adauge: „Listă de numele cărților ce să află în biblioteca sfintei mănăstiri Cernica, de tipar și scrise cu mână grecești și rusești, în zilile părintelui nostru starețul Calinic, anul 1848, Ianuarie 10”.

154. Volumul I din Istoria bisericească a lui Meletie din Arta, tradusă de Naum Rîmniceanu. V. no. 142.

155. Ioan Gură de Aur.—Secolul al XVIII-lea.

156. „Înțelegătoarea șcara lui Iacovă saă oglindă sufletească”, tradusă din grecește și dăruită Cernicăi, supt Domnia lui Nicolae Caragea și păstorirea Mitropolitului Grigorie: „1782, Ianuarie 25”. Cuprinde și stihuri politicești de cunoscutul Macarie gramaticul și traducătorul.—*Idem*.

157. Viața lui Sf. Ioan Sinaitul.—*Idem*.

158. Cuvinte ale Sfinților Părinți.—*Idem*.

159. „Triodion adecă trei Cîntări.”—*Idem*.

160. Pateric, după tipăritura din 1786 (= 1777x-8).—*Idem*.

- 161 „Înțelegătoarea Scară“ V. no. 156.
162. „Tălcul Theodoritului întru Cântarea Cântărilor“. „Aciastă carte iaste a lui Macarie dascalulū celū mare“, înseamnă „Varsanufie monahulū“. V. no. 125.
163. Viețile Sfinților: 30 Noembre.—Secolul al XVIII-lea.
164. Pateric, scris la 1818 și dăruit Cernicăi.
- 165 Viețile Sfinților: 28 Mart. Urmează „Catihismul“ lui Chiril [Luccari].—Secolul al XVIII-lea.
166. Viața Sf. Nicolae și ale altora. Se iscălește: „Mihalache Vătaful de plaiū 1779“.
167. „Grairurile Sfinților Părinți“.—Secolul al XVIII-lea.
168. Viețile Sfinților traduse de Macarie: Decembre și următoarele. Scris în 1777. V. no. 125.
169. Viețile Sfinților: 14 Octombore —Secolul al XVIII-lea.
170. „Podobiile graiului“.—*Idem*.
171. „Cuvinte cu capete“ ale Sfântului Atanasie.—*Idem*.
172. Viețile Sfinților: 12 Maiū și fragmente.—Secolele XVIII—XIX.
173. Paraclisul Maicii Domnului.— Secolul al XVIII-lea.
174. „Semnele venirii lui Antihrist“, după cartea rusească din 1703, tradusă la 7236 (1727—8), „prin osteneala celui întru toți mai micī popa Radul ot Triesfetitele de aici din orașulū Bucureștilor“.
175. „Viița priacuviosului Doroftei“ —Scrisoare după cea rusească. —Secolul al XVIII-lea.
176. Tipicon.—1815.
177. Cuvintele lui Simion cel Noū. Frumos manuscris al traducerii făcute în mănăstirea Neamțului, 1802—3.—O ediție ieșise la București înainte de 1800. V. *Ist. lit. rom*, II, p. 376.
178. Evanghelie explicată.—Secolul al XVIII-lea.
179. „Paradeisos“, scris supt Alexandru Ipsilante ca Domn și Grigorie ca Mitropolit, cu ajutorul protosinghelului Filaret, de dascalul Macarie. V. no. 162. Insemnări ungurești din 1796, 25 Martie. V. *Ist. lit, rom.*, II, pp. 369—70.
180. Psaltire, scrisă cu cheltuiala lui Dimitrache Vîrnav biv Vel Căpitan, la 5 August 1764. Frumos manuscris cu miniaturi.
181. Sfântul Calist.—Secolul al XVIII-lea.
182. Apocalipsis tradus din slavonește supt Constantin-Vodă Brîncoveanu și Mitropolitul Teodosie. Aparține lui „Anghel pânzarul Brașoveanul“. Notă: „Cutremur s'au făcut în zilele prea-înnălțatului Domn Nicolae Petr[u] Mavrogheni Voivod, în luna-lui Martie în 6 zile, noaptea, la cîsurile 5, 787. Barbul Logf.“. Nu se află arătat cu data sa în Gr. Ștefănescu, *Cutremurele-de pămînt*, p. 15.

183. Evanghelie.—1821.
184. Efrem Sirul.—Frumos manuscris din secolul al XVII-lea.—Cf. *Ist. lit. rom.*, II, p. 394.
185. Ca și n-l. 184 (sau același ?).
186. „Se ferteilim, adecă Carte Laudelor, ce să numește Psaltire“; tradusă din slavonește.—Secolul al XVIII-lea.
187. Evanghelie.—*Idem*.
188. Cartea Sfântului Isaia Pustnicul. Scrisă la 1824, în mănăstirea Cernica.
189. Tălcuirea psalmilor. - Secolul al XVIII-lea,
190. Psaltire.—*Idem*.
191. „Carte numită Tainică și cerească Florărie: 1786“. „De mine, Macarie, smeritulă dascălă Evangheliei“. V. no. 179.
192. Tălcul Theodoritului de același: 1786. V. no. 162.
193. Evanghelia.—Secolul al XVIII-lea.
194. Sfântul Calist: Filocalie.—*Idem*.
195. Evanghelie.—*Idem*.
196. Chiril de Ierusalim.—Secolul al XVIII-lea.
197. Viețile Sfinților, traduse și scrise de Macarie: 8 Mart 1780. Insemnare de proprietate a lui Gherontie monahul [vestitul călugăr de la Neamț, care a învățat întâiu la școala Domnească din București. V. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 375, 378, 394]. Insemnarea e din Iunie 1794. Anul e tocmai acela când el și cu conșcolarul său Grigorie, viitorul Mitropolit, făceau să apară la București „Cartea folositoare de suflet“, pe care o tradusese din grecește (*ibid.*, p. 375). Și aici se află pe scoarță cuvinte ungurești.
198. „Haritovriton, adecă Curgere sau Izvorire a darurilor sfinților“, tradusă tot de Macarie. V. n-le 192, 197.
199. Viețile Sfinților, de același: 1779, August—4 Novembre. V. n-l precedent.
200. Același, pe Iannar. V. n-l precedent.
201. Același: pe Septembre; terminate la 17 Novembre 1787. V. n-l precedent.
202. Sfaturi duhovnicești, scrise de monahul Doroftei în secolul al XVIII-lea [un „Paisian“ din Neamț, care întovărăși la școala din București pe Gherontie. V. și *Ist. lit. rom.*, II, p. 394].
203. Din Viețile Sfinților: 30 Septembre.—Secolul al XVIII-lea.
204. Din Viețile Sfinților: 20 Septembre.—*Idem*.
205. Din Viețile Sfinților: Decembre.—*Idem*.
206. „Aducere aminte de patimă“.—1818.

207. Paraclisul Fecioarei.—Secolul al XVIII-lea.

208. Istoria bisericească de Meletie al Artei, tradusă de Naum Rîm-niceanu; t. I. Își înseamnă numele la Noembre 1834 ca „proin Apos-toleanul“, pentru că fusese egumen la Sf. Apostoli. V. Erbiceanu, *Cro-nicarii greci*, p. XLIII.

209. Viețile Sfinților pe April, traduse de Macarie: 1775, 22 Octom-bre. V. no. 199. Își înseamnă numele Gheroutie, care se iscălește și în latinește, și Varsanufie.

210. Simeon Stîlpnicul.—Secolul al XVIII-lea.

211. Dioptra, tradusă „de un Stoico dasoăl, însă veache și fără de înțeleagere“, apoi „diortosită după gramatica rumînească“, în 1789, cu cheltuiala „dumuealui chir Mihalache dascălu al psaltichiei“, de „irodiiacoul Gherasimă“. Acesta pare a fi tipograful din Neamț, în 1805. V. *Ist. lit. rom.*, II, p. 395 n. 6.

212. Canon al Sfinților Ingeri. —Secolul al XVIII-lea.

213. „Dioptra, partea a treia; pentru urîre lumii“. V. no 211.

214. Cronograf. Tipul Danovic, asupra căruia v. *Ist. lit. rom.*, II, pp. 85 —6. Note de cetitori, și în latinește și nemțește, pentru anul 1805 și cei următori.

215. Viețile Sfinților.—Secolul al XVIII-lea.

216. Cuvinte bisericești.—*Idem.*

217. Ca și no 216. Traducere din grecește la mănăstirile Slatina și Neamț „spre folosul Rumânilor“ (șters; *Ram.*).

218. Viețile Sfinților: Iunie.—Secolul al XVIII-lea.

219. Isihie către Teodul: Cuvinte.—*Ibid.*

220. Cuvintele Sf. Vasile.—*Ibid.*

221. „Otășunică“, scris la 1771 de Ilie Popovic, cîntăreț.

222. „Sfătuirii frumoasă și scurte“.—Secolul al XVIII-lea.

223. Cronograf, ca și no. 214. Semnează pe el: „1748, Fevruarie 15. Dimitrie Sachellarie“.

224. Sfîntul Grigorie Sinaitul.—Sec. XVIII.

225. Sf. Ioan Zlataust. Slavon.—Sec al XVII-lea.

226. Psaltichie greacă. Sec. al XVII-lea. Notă de proprietar din 1829.

227. Psaltichie greacă.—Sec. al XVIII-lea. „Plătăreștii măn., dela C[er]n[i]c[a] la val[e] 2 ci[a]surî să afl[ă]“.

228. Psaltichie greacă, cu o scurtă introducere românească mai târ-zie.—Sec. al XVII-lea. Note pe legătură: „Banî ce am cheltuit la das-căl 815, Fr. 12, tl. 10, am toemit pă lună, și am început la Ghen[a]r. 12 la anastasim[a]t[a]r și, am învățat și trei tropare de la ohtoih și am dat într'un rând:

tl.	pr.
8	un stambol.
5	20 rubii dechem. 230.
2	30 rubie.
2	pă niște foițe.
17	50 Fevr. 12.

Acest anastasimatarî iaste [al] robului lui Hr. părintelui Chiriiac duhovnicul ot sfânta mănăstire a Sfintului Pavel, și l-aŭ cumpărat în talere 14 de la dumnealuî dascalu Dimitrie Leon, de la 1814, Aprilie 22.

229 Rugăciunî slavone —Sec. XVIII-lea.

230. Foaie de manuscrîpt slavon religios din secolul al XVII-lea, cu prins într'un tartaj.

231. Psaltichie greacă.—Sec. al XVII-lea. Insemnări de cumpărături în grecește: din 1802 (de la „dumnealuî Radu psaltul Colții“) și din 1806. „Făcând socoteal[ă] cu Nastasia spălătoarea cămășilor pentru pânza ce aŭ țesut, suptire și groasă, urzitul 10 pr, țeava 5 pr, învălitul 5 pr., dăpănatul 50 pr, și țesutul deosebi, după tocmeală, făcându-să pește tot tl. 7 și pr. 14, i-am dat tl. 2 și pr. 14 și am rămas să î dau la împlerea anului tl. 5 și spre știioță am însemnat. Oct. 28 1804“. Apoi socotelî din același an cu *поворот* și *кварт*, etc.

232. Psaltichie greacă cu introducere românească — Sec. al XVIII-lea.

233 Rugăciunî.—Sec XVIII-lea.

234. Psaltichie greacă.—Sec. XVIII-lea.

235. Antonie cel Mare. „8 cărți lucrătoare din Filocalia ce s'aŭ prescris de Sf[i]nția Sa prea-cuviosul chir Iachinth, starețu din Cernica, în vremea bătrînului Gheorghie arhimandr., începătoriu Cernicai, la leat 1800, cînd am rămas și eu acolo cu frate-mieŭ Ioan, duș de la sf[ă]nta mnre, în zilele părintelui Dositheî, cînd s'aŭ tăiat și Hangerliu Vodă, șazănd aici; apoi am eșit la sfânta man[ă]știre Tismana, șazănd anî 5; apoi am plecat la Sf[ă]ntagora, slujind anî 4, și am venit la București. De-acîi din porunca luminatului rostru Domn pămăntean după firmanu ce s'aŭ urmat scoțindu-să egumeni și toți Greci, am mers igumen la sfânta mănăstire Căluî din sud Romanați anî 5, împreună cu dum., frate-mieŭ vt. Vist. Iancul din București, la Craiova din leatu 823 pîn în letu 828, Deche[m]v. 31. Acest cuvios părinte, fiind pămîntian de aicea, Ploestian, și fiind în casa Domnului Suțu, înnaintea lui Moruz-Vod[ă], aŭ plecat la Cernica, și, plăcîndu-i poliția obștii călugărești ce era pre acele vremî, foarte aŭ iubit-o și eu vreme îndestulîndu-se de dinsa, cu ajutoriul lui Dumnezeŭ, aŭ ajunsu la mare sporire sufletească, pușinte; fiind acum din părinți în

viață care să l știe; de darul vederii sule îndulcindu-mă și eu, am pof-
tit a rămănea în Cernica. Cu vreme mergând și la Sfântul Munte acest
evlavist calogheros, aū fost igumen 2 anī la Simopetra, unde iaste
Mihaī-Vodă, mănăstirea de aicea, închinată acolo. Fost-aū și în Ţari-
grad, izbăvind mănăstirea de datorie turcească tl. 200.000, apoi iar aū
venit în Cernica, când starețu Gheorghe l-aū pus igumen în locu pă-
rinteluī Timotheī; iar eu atuncea petreciam la Tismana, lavra sfințitu-
luī Nicodim arhimandrit, sud Gorjī, în cele cinci județe ale Craiovei,
pre a căria numire am și fost hirotonisit ierom[ona]h prin mărturia
acest cuvios părinte chir Ioachim igum[en] Cernic[ăi] de prea-sf[in]ț[it]
părinte Iosif Argeș, ierom., iară preot de Lavrentie Hrisopoleos Sărin-
dareanul, la Tism[ana], iar mai pre urmă mergând la Sfintagora mă-
n[ăș]tirea Sfântuluī Pavel cel Noū, fiul împăratuluī Mihail Rancavē
din Ţarigrad, cînd de Preaosf. părintele Grigorie patriarhul Ţarigradu-
luī am fost săvîrșit și arhimandrit; iar acest einst. părinte d[u]hovnicesco,
mie și multor frațī, mai pre urmă a doao oară mergînd la Sfintagora, îm-
preună cu doi dascalī părinți de la măn[ăști]rea Neamțul, Gherontie ī
Grigorie, încă și unu Calinic de la măn[ăști]rea Secul, d[u]hovnic, aū
mers până la Seres împreună, și, lachinth despărțindu-să, s'aū făcut zi-
cînd că are a merge la Ierusalim și de atuncī până acum nu s'aū mai
știut ce s'aū făcut: să veade că, după doririle sale ceale sufletestī, l-aū
chemat Dumnezeuū (în vre un loc) la Ierusalimul cel de sus, saū să află
la vre un ostrov neaștiut aicea. Am scris spre pliroforiia celor îm-
preună cu mine; 828, Mai 5. Chiriac Arhim[an]drit Rîmnic[eanul] Caloian.,
Bucureștī, în met[o]h[ul] Anthim, de 9 lunī, împreună cu frate-mieū
vt. Vist. Iancu. Iar la Apr. 30, Lunī, aū sosit și venirea Muscalilor în
Bucureștī, și Duminecă, Mai 5, aū plecat Cazaci de la Văcăreștī la Cra-
iova și Cerneț, fiind sparte de mare frica Turcilor“.

236. Psaltichie greacă fără început.—Sec. XVIII-lea.

237. Psaltichie greacă.—Sec. XVIII-lea

238. Sf. Atanasie: Cuvînt.—*Idem*.

239. Sf. Diadoh' „Capete pusniceștī o sută“.—*Idem*.

„S'aū tălmăoit din limba elinească“. Criptogram ca semnătură.

240. Sf. Calist.—*Idem*.

241. Rețete. —Sec. al XIX-lea.

242. Περὶ ἐξομολογήσεως.—Sec al XVIII-lea. Insemnări din 1823—4.

243. Cuvinte bisericestī —*Idem*.

244. Cuvintele luī Teodor Studitul.—*Idem*.

245. Viețile Sfinților: 15 Ianuar.—*Idem*.

246. Viețile Sfinților: 8 Septembrie.—*Idem*

247. Istoria bisericească: Introducere.—Sec. XIX-lea.

248. „Cuvîntul istoricesc al sf[ă]ntului Iacov al celui micu”.—Sec. XVIII-lea.

249. Sf. Antonie.—*Idem*.

250. Viețile Sfinților; 7 Decembre.—*Idem*.

251. Cuvînt pentru rugăciune.—*Idem*.

252. Glose ale Sf. Părinți. Grecește.—*Idem*—Și socotelii de gospodărie din 1828

253. Varsanufie și Ioan.—*Idem*.

254. Instrucție pentru candidații de călugărie.—*Idem*.

255. Psaltichie greacă.—*Idem*.—Tipărită?

256

Inștruție

despre ceale ce au dascalii cu strînsă poruncă întru învățătura pruncilor a păzi.

1-mo. Cum întră pruncii în școală, îndată să facă dascalul împreună cu dîșii rugăciune. După sfîrșitul rugăciunii:

2-do. Dascalul să strige pe ucenicii anume și de rînd, după catalog, și să-î însemneze pe cari vor veni la școală de vreme, tîrziu, după acei, sau nici de cum.

3-tio. Insemnarea despre materiile ce sînt a să învăța în școală a-vîndu-o nesmintit dascalul acățiată de păreate în școală, să să uite din cîas în cîas pre dînsa, și așa din cîas în cîas să aibă a urmă cu materiile învățaturii după cum arată aicea însemnarea, însă:

4-to. Toți pruncii școlastei să să împarță în trei clasuri: clasul întăi să fie cititorii, scriitorii, socotitorii, și cari învăță la catehism; clasul al doile să fie slovenitorii; clasul 3-lea să fie cunoscătorii de slove, și fiște care clas să nu mai înveațe deosebi cîte unul tabla, ci tot clasul întreg deodată să înveațe tabla de la dascal.

5-to. Sosind clasul a să slobozi pruncii de la școală spre a merge acasă, să să pue cîte doi în rînd, și așa până la un loc, mergînd frumos să să desparță, de a merge fiște-carele la casele lor.

6-to. Dascalul să înveațe pre prunci ca totdeauna, cînd vor să vie la școală și cînd vor veni de la școală acasă, să sărute mîna părinților săi și pre cei mari oameni și pre bătrîni, întîlnindu-î pe uliță, să-și ia căciula de dîșii, cinstindu-î.

7-mo. Cînd merg pruncii în rînd acasă, totdeauna dascalul să meargă cu dîșii a lua seama de a nu face gîlcevuri.

8-vo. În biserică să să pue pruncii să stea la rînd, jumătate de-a dreapta, jumătate de-a stînga, cîntînd după rînduială: Doamne miluiește-ne, și altele.

9-no. Duminecă, în vreme de vară, după eşirea din biserică, îndată să ducă dascalul pre copii în şcoală şi să-î zăbovească un clas, proctind ceale ce iarna au învăţat, ca să nu uite.

10-mo. Dascalul să aibă protocol, întru care să însemneze vremea când au venit ucenicul în şcoală şi când au eşit, şi ce au învăţat. Iară mai pre urmă fieşte care dascal să aibă grijă ca la tot sfirşitul cursului de iarnă să aştepte pe directorul şcoalelor cu venirea la examen, şi pre fieşte care scolastic să-l însemneze în catalog, ce au învăţat întru acel curs iarnă.

Care aceste ponturi cu tărie tuturor dascalilor să porunceşte de tot şi întreg a le păzi. Pentru care strajnică păzire aciastă instrucţie să o aibă dascalul înaintea ochilor, să-î dea pururea în şco la⁴.

E scrisă pe o foaie de hîrtie însemnarea, pe la 1820—30. Pe dos, titluri de cărţi româneşti şi greceşti.

În bibliotecă se află şi una din cele mai frumoase colecţii de tipărituri religioase din al XVIII-lea veac şi din întâia jumătate a veacului următor. Mă mulţănesc să arăt aici pe acele ce nu se află cel puţin complete, în Biblioteca Academiei Romîne.

Intrebări şi răspunsuri teologhiceşti; Bucureşti, 1821.

Cartea Sf. Grigorie Decapolitul; Rîmnic, 1753.

Indreptarea păcătoşilor; Iaşi, 1763.

Vieţile Sfinţilor din Neamţ, 1807 şi urm.

Irmologhiul lui Macarie psaltul; Bucureşti, 1823.

Minele din Rîmnic.

Merită să se însemne şi unele cărţi de după 1821: aproape toate cărţile şi cărţuile lui Anton Panu, maximele, almanachuri oficiale muntene, ş. a.

N. Iorga.

O MICĂ ESCURSIUNE

ASUPRA

NUMERULUI CĂRȚILOR CANONICE ALE VECHIULUI TESTAMENT.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română No. 12, anul XXV).

Cărțile canonice în Orient.—Dintre traduceri orientale cea mai însemnată este traducerea *syriacă Peșito*. Acésta coprinde azi și scrierile necanonice. La început însă nu coprindea de cât cărțile canonice Apocryfele sunt mai târziu adăogate. Probă avem, nu numai în faptul că traducerea apocryfelor diferă de a cărților canonice, dar și *Efrem Syrul*, care de și cunoște apocryfele nu le ține de canonice și nici nu le citéză pe tóte.—Așa lipseaă la început atât la *Efrem* cât și în *Peșito*, adaosurile din Daniil¹⁾.—De asemenea lipseaă cărțile Macabeilor —*Afraates* (pe la 1/2 sec. IV-lea), bărbat foarte versat în literatura ebraică, în omiliile sale nu dă un registru de cărțile cano-

¹⁾ *Assemani* „Biblioteca Orientalis“ tom. I pag. 72 zice: Quae Hieronymus ex Theodotione transtulit Danielis Capita nimirum Canticum trium puerorum c. 3 a v. 24 ad v. 91; Historiam Susanae c. 13; Bel idoli § Draconis, atque Danielis, in locum leonum missi c. 14; ea S Ephraem *hebraicum textum sequuntis*, in hisce commentariis *tacitus praeteriit*“. — Tot asemenea afirmă *Polychronius* (pe la 410) (vezi Lengerke „Daniel“ pag. CXII): „ιδεναί δὲ δσι ὡς οὗτος ὁ ὕμνος οὐ κσιται ἐν τοῖς ἑβραϊκοῖς ἢ ἐν τοῖς συριακοῖς βιβλίοις“.

nice, dar găsim la el citațiuni mai din toate. Dintre cărțile istorice nu are pe Nehemia și Iudith; din Profeți lipsește Obadia. În deosebi face us de profeti în omilia XIX «contra juzeilor» — În omilia VIII citează Plângerile lui Ieremia. În a XX pe Tobie; în a VII proverbii lui Solomon; în a XIII; XXIII Ecclesiastul; Cântarea Cântărilor nu o citează expres, dar în omilia VI dice că timpul verei se cunoște după smochin ¹⁾. Este acest loc din Math. 24³² sau Cântarea Cântărilor II ^{12, 13} ? — Asemenea face us de cartea Macabeilor (omilia V; XIII; XXI, XXIII). Nu întâlnim citat expres nici pe Daniil, totuși nenumărate locuri din Daniil, cum și alusiunile ce face la el, ne dovedește că el a folosit cartea lui la compunerea omiliilor. De aci vedem că Afraate întrebuițează și cărțile necanonice, deci de ore ce el face toate citațiunile după Peșito, urmază că pe vremea lui, cărțile necanonice erau încorporate deja la Peșito.

Toți cei ce au studiat omiliile lui, sunt însă de acord în a recunoște că, după modul cum el le citează, reese că el nu le da aceiași autoritate ca celor canonice.

Assemani (l. c. Tom. III pag. 5 sq) dă catalogul cărților după *Ebedjesu* († 1318) și dice că, după modul cum aceste cărți sunt citate, reese că el nu le socotea pe toate de canonice, «quia in antiqua vulgataque Syrorum versione *non existabant*» (pag. 7 nota 4^a).

¹⁾ Omiliile lui Afraate sunt editate în limba syriacă de englesul Wright și acum de curînd, tot în limba syriacă, în primul volum din „Patrologia syriacă” de Gräffin. Eu citez după ediția lui Gräffin. Veđi locul din C. C. la pag. 309. În treacăt ăis, omiliile lui Afraate sunt foarte folosite pentru înțelegerea V. Testament. De o deosebită importanță sunt pentru o emendațiuna critică a versiunii syriace *Peșito*. Eu am tradus câte-va omilii și sper că le voi putea publica.

²⁾ *Ebedjesu* are: Gen. Exod. Levit. Num. Deut. Iosua, Jud. Sam. Reg. Cronica (רַבְרִי הַיְמִיִּים) Rut; Psalmii (David Regis) proverb, Kohelet, (Ecclesiastul); Cânt. Cânt. (שִׁיר הַשִּׁירִים), Isus Sirach; Înțelepciunea mare (la mulți scriitorii cărțile lui Solomon erau ast-fel citate: Proverbiil; Eccl. C. Cânt., înțelepc., și *Sapientia Bagur*; *Barhaebraeus*, (născ. 1226 d. Chr.) care a scris commentare în l. syriacă mai la toate cărțile V. Test, citând cărțile lui Solomon are: *cartea Proverbilor* și la urmă și *Parabolele lui Solomon*. De aci conchide Assemani că: „proverbiil la Egipteni și Syrienii erau împărțiți în două: prima parte cap. 1—30 erau מְלִכֵּי שְׁלֹמֹה; iar de la cap. 30 erau מְלִכֵּי דָוִד.

Chiar Catolicii recunosc că cărțile necanonice (la ei deuterocanonice) au fost incorporate la Peșito numai către secolul al patrulea.

Școala din Nisibe avea o împărțire cu totul deosebită căutând să arate valoarea fiecărei cărți. Acesta o cunoștem din scrierea lui *Iuniliū* (pe la 550) «de partibus divinae legis»—(această scriere Cassiodor o pune între «introductores sacrae scripturae») cartea I c. 3 sq unde cărțile sunt împărțite astfel: *Historice*: Moise, Iosua, Jud Ruth. Regii, Cronica, Iob, Esdra, Iudit, Estir, Macabei.—*Profetice*: Psalmii (150), Osea, Isaia. Ioel, Amos, Obaia, Iona, Micha, Naum, Zefania, Habacuc, Ieremiă, Ezech. Dan. Aggai, Zacharia, Maleachi; Proverbi, Eccl.; Isus Sirach, Cânt. Cântărilor. Aceste patru din urmă sunt *Proverbiale*. În cap. VII vorbind despre autoritatea scripturei dice că ea coprinde cărți *perfectae, mediae* și *nullius auctoritatis*. Cărți de o autoritate *perfectă* sunt cele *istorice* și *profetice* afară pe: Iob; 2 Cronica; Esdra 2; Iudith; Estir, Macabei 2, cari sunt de o *autoritate medie*.—Cărți fără autoritate sunt toate celelalte (aci pune el și înțelep. și Cânt. Cânt. cu observarea că unii le socotesc între canonice (vezi: Gallandii Bibliotheca Patrum tom. XII p. 799 în deosebi pag. 81; Migne tom 68, col. 15—20 (ser. lat.).

În *biserica din Etiopia* nu se făcea nici o deosebire între canonice și necanonice Traducerea etiopică este făcută după Septuaginta—Timpul când s'a făcut este foarte nesigur. Toate silințele cercetătorilor sunt în treptate a restabili textul traducerii și a determina timpul când a fost făcută

Cu această încheiū această scurtă privire asupra numărului cărților canonice. Trec peste toate celelalte traduceri orientale, de ore ce sunt noi și nu și-au locul aci, ci în o lucrarea asupra «traducerilor S-tei Scripturii». Mă am silit să pot aduce la ivelă tot ce ar putea contribui la forma-

aceia ce poartă numele de *s pientia Bagur*), Isaie, Hosea, Ioel, Amos, Obadia, Iona, Micha, Naum, Habacuc, Sofonie, Haggai, Zacharia, Maleachi, Ieremia, Izech. Daniil, Iudith, Estir, Susana, Esdra, Daniel minor (adică pars, quae continet historiam Susanae, orationem Azariae cum cantico trium puerorum, Bel idoli, Draconis), Epistola Baruch, Proverbia, Macabei, cartea Asietel (Asineta vezi Genesa 41₅₀), Tobie, Tobit

rea unei idei clare; care ar fi numărul cărților canonice, care de la început aș fost considerate ca atare? Am fost nevoit să fac us de multe citațiuni din scriitorii ebrei și din sfinții Părinți. De alt-fel cred că acesta este singurul mijloc pentru a putea stabili pe base sigure numărul cărților canonice. Compararea coprinsului lor cu normele de credință nu o putem întrebuița pentru V. Test., cum și compara-rea lor între ele și deducerea din acesta a canonicității lor, cel mult se poate face us de un studiu comparativ numai la scrierile necanonice, căci acolo avem pe cele canonice ca termen de comparațiune. Acesta este și motivul pentru care am dat o deosebită atențiune lui Iosef Flaviu, Filo și Sf. Părinți.

Diac. I. Popescu.

ÎNCHEIERE LA CURSUL ISTORIEI BISERICESTI

prelucrată după propriile prelegeri și după discursul de Rector al anului 1895—96 și dedicată cu devotament cald Prea Sfințitului Gherasim, Episcop al Argeșului ș.c.l.

de
mult îndătoritul fostul Prea Sfinției Sale profesor
Euseviu Popovici.

După ce am urmărit dezvoltarea bisericii creștine de la întemeierea ei până la timpul de față, în urmă ni se impune de sine întrebarea: Care este rezultatul a totă dezvoltarea acésta? Află-se biserica creștină în progres față cu ținta ce-î este pusă și la care este menită să ajungă? Cât a progresat ea spre ținta sa? Și ce se pôte aștepta despre acésta în viitor?

Ținta și chemarea bisericii creștine este cuprinsă după partea sa internă în cuvintele lui Christos (Ión 14,6): «Eū sunt calea, adevărul și vieța; nimeni nu vine la Părintele de cât numai prin mine», și iarăși (Mat. 14, 28—30): «Veniți către mine toți, voi cei osteniți și însărcinați, și eū vă voi da repaos; luați jugul meu peste voi și vă învățați de la mine, căci sunt blând și umilit cu inima și veți afla repaos pentru sufletele vóstre; căci jugul meu este bun și sarcina mea este ușoră». Partea externă a problemei bisericești o determină însărcinarea dată de Christos apostolilor Săi (Mat. 28, 19—20): «Mergeți și învățați toate popórele, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al

Sfântului Spirit, învățându-i să păzescă toate câte v'am poruncit, și iată eu sunt cu voi în toate zilele până la sfârșitul timpurilor»; precum și predicarea lui (Mat. 24,14): «Și se va predica această evanghelie a împărăției în totă lumea spre mărturie la toate popoarele, și apoi va veni sfârșitul».

Deci chemarea creștinismului este ca el să fie religiunea mântuitoare pentru tot omul și să devie succesiv bunul comun al omenirii întregi, în cele din urmă și al poporului jidovesc, despre care este juruit, (Rom. 11, 25—29) că, după ce toate celelalte popoare vor fi intrat în biserică, se va împăca cu creștinismul și el, care mai întâi dintre toate popoarele fu chemat la creștinism, însă în capul sêi și în masele sale răspinse chemarea și se constituie în opozițiune durabilă contra creștinismului.

Iar dacă menirea creștinismului este să devie bunul comun al omenirii întregi și să-i fie acesteia religiunea mântuitoare, atunci mai întâi de toate are a se considera până unde această menire este acum realizată sau cât de departe a ajuns ea pe calea de a se realiza.

Creștinismul se lăți în secolele cele 6 dintâi în lumea păgână la răsărit și la apus cu succes uimitor, ajunse însă la răsărit și la marginea meridională a apusului, în Africa (nord-vestică), în o stare de desbinare și destrămare prin luptele din lăuntru aprige și neconținute cari le aduseră cu sine eresiile și schismele ce se perindară aici, anume la răsărit după gnosticism și arianism mai ales nestorianismul și monofisitismul, în Africa mai ales donatismul, manicheismul și arianismul. Atunci chiar acolo unde se afla creștinismul în această stare de slăbiciune, îl surprinse dela jumătatea întâia a secolului VII un cumplit dușman de curând născut, mohamedanismul, o amestecătură eclectică retrogradă și tot odată raționalistică din jidovism și creștinism, care însă pretindea a fi restaurarea jidovismului și a creștinismului original și, în îngâmfarea sa naivă, se socotia pe sine, și mai târziu tot-deauna, cu mult mai pre sus de forma istorică a amânduror religiunilor numite. Acesta mormind masele cu fanatismul, fatalismul și sensualismul sêu amețind cu succesul extraordinar al armelor sale și pe creștinii cei slăbiți în credință și folosind împrejurările ab-

norme în biserică răsăritenă și în cea africană de atunci și din timpurile următoare instală, susținu și lăți cu putere brutală stăpânirea sa și opuse creștinismului la răsărit și miadă-și nu numai piedici de lățire neînvinse și durabile ci-i aduse și devastări și pierderi colosale, ruinătoare și stărpitoare. De aici creștinismul nu numai cu lățirea sa, ci până la mici rămășițe și cu existența sa fu respins din Asia de vest și din Africa de nord, unde mai înainte era atât de puternic și singur stăpânitor și i remase ca loc de lățire și de dominațiune de ocamdată numai Europa, ba chiar și în partea răsăritenă și cu stăpânire durabilă mai ales în cea răsăritenă de sud a Europei străbătu mai târziu mohamedanismul și strămtoră, apăsă și tmușină creștinismul și acolo. Dar europenii apusenii, nebântuiți de mohamedanism, duseră creștinismul, după ce acesta deveni la ei singur stăpânitor și deplin întărit, în timpul nou încă și la alte părți ale pământului. Ei îl duseră cu sine la America și Oceania, descoperite și colonisate de ei, și îl făcură domnitor și aici, pe când în Asia și în Africa ei l'au putut semena de ocamdată numai în țările nemohamedană fiind sprijinită foarte activitatea lor misionară zelosă prin înfrurirea lor politică și civilisătoare, care devine din ce în ce mai puternică și pe acolo.

Astăzi din aproape 387 milioane de locuitori ai Europei vr'o 30.000 sînt încă păgânii, adică tătarii, calmucii și samoieții în Rusia, 7 milioane sînt mohamedanii, din cari aproape jumătate tătari în Rusia și mai mult de jumătate turcii, cerchezii, albanezii și bulgarii în Turcia, cum serbii în Bosnia și Herțegovina, peste 7¹/₂ milioane sînt jidovii sau evreii, ca orii și unde de legea mosaică, din cari mai mult de jumătate în Rusia, cei lăți mai ales în Austro-Ungaria Germania, și România, iar aproape 372 milioane sînt creștinii. Locuitorii Americii, peste 140 milioane, dintre cari cam 120 milioane de origină europeană sau semi-europeană, mai toți sînt creștinii afară de 1¹/₂ milion indienii (americani) păgânii sălbatici, de ¹/₂ milion negri păgânii, ce stau pe o treptă și mai inferioară de religiune, și de 1 milion evreii. De asemenea din ceva peste 6 milioane locuitori ai Oceaniei, dintre care peste 4 milioane sînt europenii sau descendenții de europenii, aparțin creștinismului peste 4¹/₂ mi-

lióne și numai peste $1\frac{1}{2}$ milion sînt págâni pe o tréptă religionară jóasă. Pe de altă parte, din 842 milióne ai Asiei numai 25 milióne sînt creștini și 1 milion jidovi, iară rêmășița se împărtesce între mohamedani cu 125 milióne, majoritatea în Asia de vest, minoritatea în cea de sud, și págâni în tótă Asia afară de cea de Vest cu vr'o 690 milióne, din care aprópe 435 milióne, ce staú pe tréptă mai înaltă de religiune, sînt parte buddhiști, parte aderenți ai religiunilor naționale ale chinezilor și japonesilor în Asia de est, ca 215 milióne sînt brahmani, de naționalitate indieni (asiatic) sau hindu, în Asia de sud, cari și ei staú pe o tréptă religiósă mai înaltă, și vr'o 40 milióne alți págâni, cei mai mulți pe o tréptă inferióră de religiune și mai ales închinători ai naturei în Asia de sud și popóre cu un cult șamanist sau de demoni în Asia de nord. Asemenea din 180 milióne locuitori ai Africei numai ca 6 milióne sînt creștini și $\frac{1}{2}$ milion evrei, pe când vr'o 67 milióne în partea de nord a continentului sînt mohamedani, iar 107 milióne în partea de sud sînt sêlbatici pe o tréptă jóasă de religiune págână și anume mai ales fetișiști sau închinători de felurite obiecte materiale. Prin urmare din tótă populațiunea pămîntului, care este de cam 1.555 milióne de ómeni, până acum sînt creștini cam 545 milióne, adică abia peste a treia parte, jidovi vr'o 10 milióne, mohamedani 200 milióne, págâni 800 milióne, așa că populațiunea págână încă, tot este mai mult de jumătate din populațiunea lumii, iară din cea-laltă mai mică jumătate nepágână a populațiunii globului pămîntesc mai puțin de cât trei pãtrimi sînt creștini și mai mult de cât o pãtrime sînt mohamedani. Biserica creștină are așa dar încă un călap destul de întins pentru activitatea sa misionară.

Insă de și creștinismul nu putu căștiga până acum de cât puțin peste a treia parte a omenimii, totuși în această minoritate, el căștigă tocmai acea parte a ei care domnește peste cele-lalte în privința spirituală, culturală și tot mai mult și în privința politică. Ar fi numai conform cursului natural al dezvoltării lucrurilor ca creștinismul, carele stăpânește acum în Europa, America și Oceania, să progreseze de acum—fie și nu în viitorul cel mai apropiat—succesiv iarășî mai cu spor și în Asia și în Africa, unde

la începutul său, plecând din alte părți, făcuse progrese atât de mari, însă de unde mai apoi îl scose mohamedanismul, să vie și aici, după ce în timpul nou și-a reinceput activitatea sa misionară din puncte de plecare opuse, în urmă la învingere, asupra păgânismului folosindu-se de înfruntarea tot mai mare ce și în aceste continente o exercită acum, cu rivalități între o altă, popoarele europene, și să sfârșescă a frînge până și puterea mohamedanismului. De asemenea jidovismul, astăzi de 10 milioane suflete, cu toate silințele creștinismului de a și-l asimila și cu toate încreștinările singulare de jidovi, ce n'au lipsit nici odată, stă în masele sale până acum neduplecat în opoziție și chiar în dușmănie față cu creștinismul; dar raporturile tot mai apropiate cetățenești, sociale, culturale și familiare în care jidovii vin pretutindena cu creștinii, pe lângă ceea ce din capul locului au unii cu alții comun în ale religiunii, justifică și după prevedere curat numai omenescă speranța că în urma urmelor, precum prevestesc, apostolul Pavel (Rom. 11, 25—29), și jidovii vor deveni creștini.

La partea omenimii care a înbrățișat creștinismul, dezvoltarea lui în credință, viață, cult, organizare și administrare bisericească, din cauza felurii de indivizi, popoare, împrejurări și timpuri, nu s'a făcut pretutindena în mod asemene și nici tot-deauna în progres continuu, ci s'a făcut aici repede și puternic, dincolo încet și slab, aici așa, dincolo alt-fel, aici uniform și într'una, dincolo multiform și împărțit, aici cu un product sănătos, de și nu fără scăderi în toate, dincolo cu un product abnorm, de și nu fără ori și ce valoare, servind mai mult când unei probleme a creștinismului, când alteia, când înflorind în mod îmbucurător, când mergând îndărăt în mod deplorabil, și în acest caz din urmă aici reîntrămându-se mai târziu iarăși, dincolo sfârșind cu peire totală, dar în întregul său și în rezultatul său final pășind tot una înainte, va să țină deslegând din ce în ce mai mult problema întregă, întru împlinirea cuvintelor lui Christos, care ține despre sine ca despre acela al cărui trup este biserica creștină (Ión 15, 1—2): «Eú sînt via cea adevărată și vierul este părintele meu. Tótă viața din mine care nu face fruct, o scote și tótă viața care face fruct, o curățește, ca să facă mai mult fruct».

Neasemenea și necontinuă, cum a fost în amăruntele sale dezvoltarea din lăuntru a creștinismului, ea a mai fost conform proprietății naturei omenesci, și plină de neînvoiri și certe. Multe din acestea, cari se nascură în biserica creștină în cursul timpurilor, se curmară mai apoi, însă multe parte se susținură până astăzi, cu toate că există acum din timp îndelungat și unele din timp chiar foarte îndelungat, parte se adăosură și în timpul mai nou și chiar și în cel mai nou și duseră la desbinarea de față a creștinismului în un număr de biserici principale și în foarte numeroase și tot mai numeroase biserici secundare sau secte, dintre cari nici una nu renunță a pretinde că ea singură este biserica creștină cea adevărată, nici renunță a condamna și a combate pe cele-lalte

Bisericile eterodoxe nestoriene și monofisite, despărțite în secolul V de la trupina bisericii universale și numărând astăzi vro 6, după alții numai vro 4 milioane, sînt, cât privește cuprinsul și vitalitatea lor, mai mult nisce ruine. Ele nu mai pun atîta pond pe ceea ce a format odinioară propriul motiv al desbinării; cu toate acestea după aproape 15 secole de izolare până acum, încă tot nu caută să se întorcă îarășî la trupina lor naturală. Dar în urmă și trupina s'a desbinat și a rămas desbinată Biserica de apus sau cea latină, care de asemenea de prin vécul V se despărță din ce în ce mai mult de sora sa mai mare de la răsărit în învățătură, cult, organizare și disciplină, începu pe lângă aceea a afirma că capul ei particular, episcopul Romei, numit papa, este capul întregii biserici, instituit de Christos însuși, și a tilcui primatul lui de onóre între episcopi și pe al apostolului Petru, pretinsul său predecesor, între apostoli în un sens până atunci necunoscut. Prin capul său, biserica apusenă tinse la supremație asupra bisericii surori, care îi părea cu atît mai lesne de supus, cu cât acesta, mai ales de la sculara mohamedanismului încóce, ajunsese în o situațiune de afară din ce în ce mai nefavorabilă. După mai multe certe cu biserica soră, care respingea precum inovările, așa și supremația ei, ea se despărți de dînsa, definitiv la 1054. De atunci ea se numește numai pe sine singură biserica catolică, iar pe sora sa, care ține cu credință la vechea tradițiune catolică sau

la ortodoxie, o numesce unilateral și nedrept biserică schismatică, acuzându-o că s'ar fi lepădat de capul său legitim. Apoi, ajutată de situațiunea sa bună, căută neconținut cu toate mijlocele a supune această biserică ori cel puțin parte din ea saă, după expresiunea tehnică, a o uni cu sine și, unde se putea, chiar a și-o asimila deplin, va să ȳică a o latinisa. Inșă continuând cu inovările sale și cu sporierea absolutismului papal, ea însăși se desbină în secolul XVI de o parte în biserică care păstra numele de catolică saă romano-catolică, menținu dezvoltarea bisericii apusene de până atunci și numără astă-ȳi vr'o 256 milioane de credincioși, de altă parte în creștinismul protestant, care voind a reforma biserică pe base evangelice, lepădă cu papismul în mod mai mult saă mai puțin radical, și totă tradițiunea bisericescă. Protestantismul se desbină iarăși în mai multe biserici mai mari și în foarte multe secte mai mari și mai mici, având astă-ȳi în total vr'o 169 milioane de partisan. În biserică de răsărit, și protestantismul, măcar că până acum încă n'a isbutit mult, avędut și vede un teren bun de cucerit, din cauză că această biserică, în urma răstriștilor prin care a trecut, se află în împrejurări în cari pare puțin capabilă de a se apăra cu succes. Din partea protestantismului numai biserică anglicană, cu ierarhie episcopală și cu cam 30 milioane de credincioși, caută încâtva o apropiere mai frățescă de biserică ortodoxă a răsăritului, precum face acesta din partea catolicismului apusen singură mica biserică a «catolicilor vechi», care s'a lepădat de papa din cauza pretențiunilor lui de infalibilitate, dogmatizate în 1870, și care numără vr'o 150,000 membri. Biserică ortodoxă răsăritenă, care împreună cu partidele opoziționale din stnul ei, născute în timpul noă, cuprinde acum vr'o 109 milioane de suflete, a pierdut în urma agitărilor latinisătoare și unioniste ale bisericii romane mai întâi cîteva milioane de membri, după naționalitate greci, albanesi, sërbi, bulgari, ruteni și români, cari în vécurile ultime ale evului mediu s'aă latinisat cu totul, cedând presiunilor politice și schimbându-și în parte și naționalitatea, apoi pierduse ea de la finea secolului XVI un număr mai mare de credincioși și anume ruteni, cari sub dominațiunea Poloniei fură înduplecați. a trece la unire cu biserică romană, dintre cari

însă cei mai mulți mai târziu, fiind anexați de Rusia, s'au reîntors la ortodoxie, dar durabil a pierdut ea prin trecere la unire cu biserica Romei peste $4\frac{1}{2}$ milioane de membri, parte mică greci și arabi în Siria și în țările învecinate, cunoscuți sub numele de melhiți, precum și greci, serbi și bulgari în Europa, cea mai mare parte însă ruteni din Ungaria de nord și români din Transilvania și din Ungaria de est, cari au devenit «uniți» sub înfrurirea unui guvern romano-catolic de mare zel unionistic și pe cari pe toți biserica latină, ca și pe creștinii din bisericile orientale eterodoxe câștigați la unire, în număr de peste $\frac{1}{2}$ milion, îi numește unilateral și pe nedrept catolici orientali, pe când cu dreptul acest nume se cuvine și se dă credincioșilor bisericeii ortodoxe de răsărit. Acesta din urmă mai este slăbită și prin așa numitul rascol, schismă ce se născu în sinul bisericeii ortodoxe din Rusia în vécul XVII mai întâiu numai din cauza unor diferențe neesențiale în rînduelile și textele liturgice, însă care apoi în mare parte adăogă și alte diferențe mai esențiale și se ramifică în multe partide, unele foarte extreme, numărând după statistici rusești oficiali cam $1\frac{1}{2}$ milion, după alții și peste 10 milioane de partizani. În urmă pe lângă mici răsvrătiri din partea unor eresii locale, biserica ortodoxă orientală mai are a învinge în timpul de față și desbinări provocate de lupte naționale, cum este mai ales de la 1872 încóce așa numită schisma bulgară

Deci astă-đi în creștinism își fac concurență mai întâiu ortodoxia răsăritenă, catolicismul roman și protestantismul, trei diversități, dintre cari cele două numite mai înainte există, fără a se numera timpul de 2 secole ale formării lor ca diversități, acum de $8\frac{1}{2}$ secole, constituind două biserici fără comunitate între sine, biserica ortodoxă de răsărit, care este vechea biserică catolică a răsăritului, și biserica romano-catolică, care este vechea biserică catolică a apusului și se numește cu nedreptul astă-đi simplu numai «biserica catolică», iar a treia diversitate, protestantismul, fînțeză de aprópe 4 vécuri și forméză trei alte biserici principale: 1. cea luterană, 2. cea calvină, care se subîmpărtesce în o biserică reformată și o biserică presbiteriană, 3. cea anglicană, pe lângă un număr însemnat și

din ce în ce sporitor de biserici secundare sau secte mai mari și mai mici. De catolicismul roman se ține mai jumătatea creștinătății, iar din cea-l-altă mai mare jumătate a ei peste $\frac{2}{5}$ fac parte din protestantism și aproape $\frac{2}{5}$ aparțin ortodoxiei de răsărit. Catolicismul roman—cu excepțiune de cam 5 milioane de răsăriteni câștigați de el—și protestantismul constituie creștinătatea apusă, pe când ortodoxia răsăritenă o mărturisesc creștinii răsăritului cu excepțiunea amintitelor cam 5 milioane de orientali deveniți romano-catolici prin «unire», apoi cu excepțiunea de cam 6 sau poate numai 4 milioane de orientali eterodoxi, adică nestorienii și monofisiții, precum și cu excepțiunea rascolnicilor rusești, taxați de unii ca $1\frac{1}{2}$ milion, de alții ca peste 10 milioane de suflete. Creștinătatea apusă, care s'a lăsat și s'a dezvoltat mai întâiu sub înriurirea celei răsăritene, apoi tot mai neatârnat și în urmă cu deplină neatârnată de acesta și care, aflându-se încă din vechime în împrejurări de afară mai fericite, s'a putut lăsa și dezvolta puternic, cuprinde acum aproape $\frac{4}{5}$ ale întregii lumi creștine, iară biserica răsăritenă, careia după o scurtă înflorire și după o următoare mare desbinare și destrămare mohamedanismul îi aduse ruină și pierdere cumplite și îi puse în cale piedici de lătare și de dezvoltare atât de ciosale și de durabile și apoi și romano-catolicismul îi răpi milioane de membri prin latinizare și «unire» și care, parte abia în timpul mai nou, parte chiar numai în timpul cel mai din urmă, și nu fără impulse de la apus, a început a se reculege din înapoierea sa seculară, reprezintă astăzi în total numai puțin peste $\frac{1}{5}$, biserica răsăritenă cea ortodoxă îndeosebi nici deplin $\frac{1}{5}$ a creștinătății întregi.

Este mai pre sus de totă îndoială că starea desbinată a creștinismului nu este starea cea voită de Urzitorul lui; căci după voința Acestuia creștinismul are a forma o biserică, și pentru timpul deplinării lui este juruit (Ión. 10, 16) că «va fi o turmă». Dară și în starea desbinată de acum creștinismul tot lucră la deslegarea problemei sale și la deplinirea sa, și starea de desbinare, măcar că este un rău în sine, totuși, după acea lege a ordinii universului după care chiar și răul este condus a servi bunului, contribuie de altă parte și ea la progresul creștinismului. Căci fie-care dintre bise-

ricile între cari există diferențe de dogme este nevoită a supune acele dogme și pe lângă ele încă și altele ce stau în legătură cu ele la o cercetare și demonstrare tot mai temeinică și din tot mai multe puncte de vedere, iar prin această câștigă cunoștința creștină, deviind mai adâncă, mai complectă și mai lămurită. Nu mai puțin și în alte privinți contribuie la progresul fie-cărei biserici necesitatea de a se afirma și a se arăta ea ca aceea ca ce nu voesc să o răcunoscă bisericile rivale, ca biserica creștină cea adevărată; ea trebuie să caute ca creștinismul să apară în ea realizat mai deplin de cât în rivalele ei. Afară de acesta, fie-care biserică în urma proprietăților sale particulare dezvoltă unele părți ale vieții și problemei creștine mai mult de cât alte biserici, și grija de a nu fi învinsă în lupta de întrecere dintre biserici face că fie-care biserică caută să-și însușescă și sie-și ce la alte biserici recunoște ea, și din punctul ei de vedere, ca progres.

Ce se atinge însă de vindecarea răului desbinării actuale a creștinismului, drept că pe lângă treceri de persoane și cercuri sau comunități singulare de la o biserică la alta, n'a-și lipsit nici cuceriri mai mari, cari anume romano-catholicismul, folosindu-se de împrejurări ce-î erau favorabile, le-a făcut pe teritoriul bisericii răsăritene cu ajutor politic, în evul mediu mai mult în formă de latinizare și cu succes durabil, în timpul nou mai mult sub nume de «uniri» sau «uniuni», cari din urmă însă în împrejurări politice schimbate, parte le-a pierdut iarăși și din cari i-a-și rămas astăzi numai sus numitele 5 milioane de răsăriteni uniți cu el; dar alminterea toate încercările de a împăca desbinările bisericesti cele actuale ce există parte acum de multe vécuri, parte de timp mai puțin îndelungat, au rămas deșerte, și nici pentru viitorul apropiat nu sînt speranțe mai bune. De altă parte dacă considerăm că precum anumite împrejurări bisericesti interne și externe au dus la acele desbinări, așa sînt posibile și anumite împrejurări bisericesti interne și externe cari se ducă la împăcarea desbinărilor, cu atât mai mult, cu cât mai mari și mai multe sînt acele în cari convin bisericile, decât acelea ce le despart, și în cât în acelea ce le despart ele caută a se lămuri reciproc din ce în ce mai mult; dacă ăic, considerăm acestea: nu putem pređice

pentru toate timpurile viitoare că nici o schimbare în împrejurările bisericesti din lăuntru și din afară, nici un progres în cunoștința și în cugetarea creștină nu va învinge desbinările existente ale creștinismului; din contră trebuie să sperăm că fie-care biserică, lucrând la progresul cunoștinții, cugetării și viețuirii creștine, merge înainte spre această țintă și contribuie partea sa la împlinirea acelei juruinți de care nu știm mai de aproape cum se va împlini, dar care ne asigură că odată «va fi o turmă».

Însă nu numai acea slăbiciune a naturii omenești în urma căreia nimic în omenime nu se poate desvolta fără neînvoire și certă este un factor foarte însemnat în istoria creștinismului, ci și acea slăbiciune în urma căreia omul, măcar că nu poate fi fără religione, totuși iubește atâta de mult a se răscula contra ei, și în urma căreia, dacă dezvoltarea culturii generale este unilaterală sau degenerată, spiritul răsculării contra religiunii devine lesne spiritul predominant, spiritul timpului. Un asemenea spirit, creștinismul acum la intrarea sa în lume l'a aflat în cultura păgână de atunci. Creștinismul a trebuit să se lupte cu el și l'a învins în urmă. Din lupta aceasta, creștinismul a ieșit întărit, iară cultura a ieșit regenerată și a adus atât fructe creștinismului în știința și arta bisericescă, cât și ea în întregul său a primit de la creștinism impulse noue pentru o dezvoltare mai înaltă, a trecut așa, lămurită și înăvuită, împreună cu creștinismul la popoarele europene mai tinere și a devenit în urmă cultura noastră creștină de astăzi, care, de și nu este nici cum liberă de scăderi, totuși întrece mult cultura păgână clasică și în general este neasemănat mai umană, mai morală, și mai nobilă. În timpul cel mai nou, spiritul antireligios și anticreștin a răsărit din sinul culturii creștine însă-și și chiar acolo unde acesta este mai dezvoltată. El s'a format prin concursul unei sume de unilateralități și de degenerări în dezvoltarea culturii creștine, și nu fără totă vina și din partea bisericescă. Îl vedem în culbat în știință și artă, precum și în viața practică privată și publică și, de nu descompunând, cel puțin alterând chiar credința creștină în știința bisericescă la o parte a reprezentanților ei, mai ales în protestantism. Dară și din această împrejurare isvoresce oare-care bine. Ea nevoieșee creștinismul a opune spiritului

anticeștin spiritul său propriu în totă sublimitatea lui și în totă puterea lui mântuitoare și învingătoare, o viguroasă viață creștină și o știință și artă creștină. Prin aceasta, de o parte se făptuește un progres intern al creștinismului, de altă parte în urma discuțiilor dintre reprezentanții ei cel anticeștin și ateu și cel creștin și religios se lămurește mai mult știința, arta și viața publică. Drept că și așa nu se poate spera că de tot său pentru tot-deauna va fi când-va învins spiritul anticeștin și ateu. Credința religioasă ori și când nu atiră numai de puterea convingătoare a religiei, ci și de voia liberă a omului, și voia înriurește și asupra cunoștinții. Nici nu-i este juruit creștinismului să dispară spiritul anticeștin și ateismul de pe pământ încă înainte de sfârșitul timpurilor. Din contră se pređice prin gura apostolului Pavel (II Tes. 2, 3—12) chiar pentru timpul din urmă o mare lepădare de credință, un anticeștinism care se va înălța peste tot ce se rapórtă la Dumnezeu și la închinarea de Dumnezeu. care se va așeđa pe sine însuși în biserica lui Dumnezeu și se va declara pe sine însuși Dumnezeu și care în rătăcirii puternice și prin toate chipurile și mijlocele seducerii va părea adevăr acelora ce nu voiesc să credă adevărului. Decí necredința, care domnește acum în o mare parte a cercurilor celor mai culte ale lumii creștine în toate păturele sociale, de bună samă nu va dispărea nici deplin nici pentru de apururea, ori și cum s'ar desvolta creștinismul. Dar acesta se va desvolta totuși cu atât mai puternic și cu atât mai curat în acea parte a societății care va rămânea în credință sau care se va recăștiga pentru ea.

Și omenimea modernă nu poate đice că are mai puțină trebuință de un creștinism puternic și curat, decât avea omenimea trecutului, care prin el s'a ridicat la o cultură mai înaltă. Pentru tot-deauna, el îi rămâne omenimii de neapărată trebuință, mai întâi spre îndestularea îndemnului religios moral celui intern, care este propriu omului și de aceea nici nu poate să nu-și aibă cauza în o menire vecnică a acestuia, poate însă fi deplin îndestulat numai în creștinism. Mai încolo, el îi rămâne de neapărată trebuință și spre căștigarea și păstrarea de ast-fel de vederi despre lume cari singure pot afla pentru existența lumii și a omului o cauză demnă și o țintă demnă, iar pentru cimiliturile din natură

din sfera spirituală și din istorie o deslegare armonică. Creștinismul rămâne de neapărată trebuință omenimii și spre a-î descoperi cele mai sublime ideale, a-î implânta și a crește în ea cele mai nobile sentimente și cele mai mângâioase speranțe, spre a o conduce în tinderea și activitatea ei așa ca acesta să albă o țintă conștientă și morală, spre a spiritualisa și a nobila toate raporturile vieții și ale societății, spre a mărgini egoismul cel neconsiderător de nimica, spre a înfrîna patimile sëlbatice și sensualitatea deslănțuită, spre a stîmpăra sumeția la cel cu putere, avere și noroc și a alina suferințele celor asupriți, nevoiași și nefericiți. Ba, omenirea modernă are neapărată trebuință de creștinism, dacă se pôte dice așa, chiar mai mult încă decât omenirea secolelor trecute. Ea are trebuință de el și spre a scăpa de seducerile învățăturilor prăpăstioase și sinucigașe ale necredinții celei mai nouă, după care în urma urmelor totă cugetarea mai înaltă, totă simțirea ideală și totă voința morală sînt numai produse deșerte ale fantasiei, absurdității, sau stări psihice abnorme. Ea are neapărată trebuință de el și spre a scăpa de tristele consecuențe practice ale acestor învățături, prin care se surpă ori ce ordine și ori ce îngrădire în viața morală a individului și a societății, precum în deobște spre a putea deslega întrebările practice cele ardețore ale timpului. Chiar și numai morala creștină singură, al cărei adevăr și a cărei necesitate sînt necontestabile, arată ce absolută însemnătate are creștinismul pentru fericirea și cultura omenimii. Căci morala acesta, precum necontestabil adevărată, așa și necontestabil necesară se surpă îndată cum numai o smulgi din pămîntul ei natural, din pămîntul religiunii descoperite de Dumnezeu, și necredința o surpă nesmintit, dacă și nu vrea să mărturisescă acesta și dacă și nu scie sau nu voiesce să scie că morala sa proprie, în cât necredința susține încă o morală și în cât acesta își meritază încă numele, este imprumutată de la creștinism sau cel puțin de la religionea descoperită a Testamentului Vechiu. Precum ideile adevărate ale timpului modern despre libertatea, egalitatea și fraternitatea tuturor omenilor, care revoluțiunea francesă de la 1789 le-a declarat de ale sale, însă care nu ea le-a proclamat în lume, și precum și desființarea sclăviei, realizată

În vécul XIX prin tóte statele creștine, nu sînt de cît numai rodurî ale vederilor și culturêi creștine, rodurî carî, ca tóte cele bune și durabile, aũ avut trebuința de timp îndelungat pentru a se cóce: așa și astă-đî în luptele nóstre multiple dintre olaltă porunca religiunii creștine despre iubirea aprópeluî ar trebui numai să se ție în samă mai cu din adînsul și ar trebui nu numai să se pórte în gură ci să se exerciteze și în faptă, pentru ca raporturile nóstre reciproce cele confesionale, sociale, politice, naționale și internaționale să devie cu mult mai frățești și nouë tuturoră cu mult mai priîncióse, și pentru ca și rêul ce se numește problema socială să se mișcoreze într'atât în cît stă în putința ómenilor. În deosebí, ce privește rêul amintit mai în urmă, creștinismul, acolo unde duce o viéță vigorósă, de sine lucră la alinarea lui prin deșteptarea și organizarea unei activitățî de caritate, care, veche ca biserica însă-și, se numește astă-đî la apus, cu un nume nou ce i l'a dat protestantismul, «misiunea internă a bisericeî» sau, cu un nume creștin străvechiũ reîmprospătat tot de protestantism, «diaconie». Cu lucrarea sa acésta însă, creștinismul arată că el are în sine puteri vindecătóre pentru relele de tot felul, din tóte timpurile și în tóte împrejurările.

Ce e drept, în numele creștinismuluî și de reprezentanțî al lui s'a și păcătuit mult contra bineluî ómenimîi și se păcătuesc și acum și se va păcătui și în viitor; însă creștinismul propriũ nu are parte aici, ci el mai virtos cu necesata sa putere de viéță și de regenerare a învins în urmă tot-deauna asemeni abnormitățîi ivite în corpul sêu, dar străine spirituluî sêu, carî sînt numai erupțiunî de anticreștinism latent și în parte inconștient, ce isbucnesc din mintea și inima reprezentanților lui ómenesci, nepătrunși încã pe deplin de el și nu liberi de rătăcire și păcat. Christos grăește către unîi ca acela, dacã «i se-află numai în rătăcire nerêutácíósă (Lc. 9, 55—56): «Nu știți de ce spirit sînteți; căci fiul omuluî nu a venit să piardă sufletele ci să le mântuéscă», dacã însă vina lor nu constă numai în o rătăcire nerêutácíósă, el îi amenință cu đîua judecătîi sale ast.fel (Mt. 7, 22—23): Mulți vor đice în đîua aceea: Dómnê! Dómnê! aũ nu am profetit noi în numele Têu și nu am scos draci în numele Têu și nu am făcut

minunii în numele Tău? Și atunci Eu le voi mărturisi descoperit: Nici odată nu v'am cunoscut; mergeți de la mine voi, făcători de rele!».

Dară ca Biserica Creștină să corespundă în un timp și în un loc anumit în toate și pe deplin problemei căreia ar avea a-i corespunde în acel timp și în acel loc, nu atirna numai de ea și de reprezentanții ei, ci și de împrejurările de afară în cari ea se află și lucră. Nu este numai vina bisericilor răsăritene, nici numai meritul celor apusene, dacă în dezvoltarea lor cele dintâi prin lung timp n'aș progresat, ci aș mers chiar foarte înapoi, iar cele din urmă aș făcut în același timp progrese relativ mari. Impejurările din afară aș contribuit esențial la acesta. Și mai înainte de toate aș contribuit la acesta, pe lângă starea de cultură a popoarelor aparținătoare, statele pe al căror teritoriu se află bisericile și sub a căror protecțiune se dezvoltă. Ce e drept, unde biserica în lăuntrul său, prin tăria, căldura și productivitatea credinței, speranței și iubirii prepozițiilor și membrilor săi, a fost de o vitalitate sănătoasă, acolo ea în orî și ce timp, de la cel mai vechi și până la cel mai nou, s'a arătat neînvinsă de persecuțiunile și asupririle unei puteri de stat ce l era dușmană, și biserica a fost răpusă de o putere de stat dușmană numai acolo, unde avea puțină vitalitate internă, ba, biserica cu vitalitate sănătoasă internă ieșia tot-deauna întărită în vitalitatea sa din persecuțiunile și asupririle ce trebuia să le indure din partea statului și cari nu întârziău a se resbuna și asupra acestuia însuși; dară o activitate bine-cuvîntată în toate privințele, cu progres, cu avînt, cu înflorire și cu fructe bogate se pôte dezvoltă numai în pace, și de aceea și biserica pôte avea parte de așa o activitate numai dacă statul, cunoscînd că deslegarea problemei bisericesti îi este folositoare și lui, apără și înainteză biserica într'un mod care priesce deslegării problemei ei și care corespunde raportului natural dintre stat și biserică și poruncei lui Christos (Mat. 22, 21): «Dați împăratului ce e a împăratului, și lui Dumnezeu ce e a lui Dumnezeu».

În general, în vechime statul păgân, iar în timpurile mai târzie și noue atât statul păgân cât și cel mohamedan, până nu fură umilite prin puterile creștine, persecutată și

asupriră Biserica. Statul creștin din contra, începând de la împăratul roman Constantin c. M., în Jeobsce a promovat Biserica; totuși și această promovare nu era fără scăderi. La răsărit, ea suferi nu puțină știrbire stricăciosă precum în timpul bizantin, așa și în timpurile mai noúe prin atât de mari încălcări ale puterii de stat în sfera puterii bisericesti, în cât acestea atraseră bisericeii răsăritene ortodoxe din partea apusului imputarea «cesaropapismului». La apus urmă, după încălcările statului în ale bisericeii din timpul mai vechiú, în evul mediu cu înălțarea enormă a papatului o prea mare precumpenire a puterii bisericesti în stat și după acesta în timpul mai noú nu numai o revindicare a drepturilor proprie din partea puterii de stat, ci și noúe încălcări ale ei în sfera puterii bisericesti, până ce pentru regularea hotarelor dintre amindoué puterile timpul cel mai noú stabili parte, ca în Statele unite ale Americii de nord principiul despre o biserică despărțită de stat saú, după expresiunea marelui bărbat de stat al Italiei Cavour († 1861), principiul despre o biserică liberă în stat liber, iar parte mai mare principiul despre o biserică supusă suveranității statului, însă autonomă în afacerile ei interne. Din nefericire, certele ce se nasc la executarea principiului din urmă, complicate și prin luptele coincidente dintre spiritul necredincios al timpului și creștinism, degenerază adesea în pustiitoare răsboie ale statului modern contra bisericeii și parte chiar contra ideei creștinismului, așa numitele lupte de cultură, cari vatēmă nemijlocit și momentan biserica, nu fără a o întări tot o dată de altă parte, mijlocit însă vatēmă póte mai mult încă și mai îndelungat, și statul, nu fără a-l înțelepți pentru viitor.

Ca în schimb cu relele de mai sus, timpul cel mai noú parte, ce e drept, sub înturirea lățirii mari a indiferentismului religionar și a necredinții, parte însă și în urma progresului înțelepciunii creștine religionare și a celei politice face să dispară din ce în ce mai mult suferințele cari mai înainte puterea de stat cea creștină, în zelul său pentru creștinism, la causa jidovismului, iar în zelul său pentru o confesiune creștină anumită, la causa celor-lalte confesiuni creștine. Făcând să dispară tot mai mult aceste suferinți, timpul nostru îndruméză mai naturale raporturi a-

tât între creștinism și iudovism, cât și între diferitele confesiuni creștine și întemeiază speranțe mai bune pentru o viitoare apropiere precum a iudovismului de creștinism, așa și a diferitelor confesiuni creștine între olaltă.

Ast-fel cu toate inovările de dogme, de cult și de organizare ierarhică și cu toate anomaliile mai mult ori mai puțin vătămătoare din diferite timpuri, precum și cu toate regresele, stagnațiunile și desordinele temporare și parțiale provenite din cauzele acelea, viața bisericescă la apus, mulțămită împrejurărilor externe favorabile, în totalitatea ei a făcut progrese mari, s'a dezvoltat puternic și cu succes și în timpul modern s'a consolidat și s'a lămurit încă și prin emulațiunea inevitabilă dintre catolicism și protestantism, iar mai târziu și prin lupta bisericeii cu anticreștinismul și cu încălcările puterii de stat. Totuși aceste fenomene de viață bisericescă internă îmbucurătoare sînt însoțite în chip mai puțin avantajos în catolicismul roman cu despotismul și intoleranța puterii bisericescii, precum și cu aplecarea ei la dogmatisări noi, cu un cult pentru papa ce se manifestă în toate, parte și cu iubire pentru o exagerată căutare de minuni, pentru credulitate și pentru o evlavie afectată nesănătoasă; iară în protestantism prea se resfață în materie religioasă individualismul și raționalismul dintre cari cel dintâlu produce nenumărate desbinări de doctrină, cel din urmă distrugere de credință

Biserica ortodoxă de răsărit, afară de puțin timp în cele dintâlu vécuri, neîncetat a avut să se lupte cu împrejurări din ce în ce mai nefavorabile până în timpul cel mai nou. Din această cauză și mai ales din cauza întăriri dominățiunii mohamedane, cu pustiirile urmate de aici, precum și din cauza asupririlor ce le-a suferit de la patronii creștinismului apusan, ea, cu tot meritul incomparabil și incompensabil ce și l'a câștigat prin statornicia ei de a menține întrégă și curată credința veche creștină, a regresat cât privește dezvoltarea ei în toate celelalte, odinioară așa de înfloritoare, din ce în ce mai mult și a rămas departe în urma bisericeii de apus. Abia în timpul cel mai nou, mulțămită împrejurărilor externe mai favorabile, ea a început a se ridica cu încetul din starea ei de tot înapoiată și a lua iarăși un avînt mai puternic, servindu-i ca impulse

și exemplele apusului și rezultatele științifice și practice de acolo, pe cari ea și le apropiază și le aplică. Dar încă și acum ea stă în ale dezvoltării mult mai pe jos de biserica romano-catolică și de protestantism, și în unele, așa mai ales în activitatea misionară, nici nu se poate asemăna cu acestea. Totuși redeșteptarea cu încetul a bisericii ortodoxe răsăritene, după învățătura ce ne dă istoria bisericească, ne îndreptățește a spera că, cu ajutorul a tot înduratului și a tot puternicului Dumnezeu, această biserică, mult timp și greu încercată și umilită, odată se va ridica la înălțimea menirii ce o are ca păstrătoare statornică a credinței vechi creștine. Și măcar că ea, cu puterile sale omenești, acum încă nu este matură pentru împlinirea celei meniri, nu are cauză a fi cu mai puțină încredere în viitorul său, ci are tot dreptul a se mângâia cu cuvintele Mântuitorului (Lc. 12, 32): «Nu te teme, turmă mică; căci bine a voit Tatăl vostru să vă dea vouă împărăția».

RUGĂCIUNILE BISERICEI

SAU

POMENIRILE PENTRU CEI REPAUSAȚI ÎN DOMNUL.

Mulți 'și închipuesc, ba alții chiar cred, că rugăciunile ce se fac întru pomenirea celor repausați în Domnul sunt resturi a diferitelor culte vechi, streine de spiritul și litera sfintei noastre religii creștine. În aceste rînduri voim a dovedi, că zilele instituite de biserică a se face pomeniri la trei, nouă, douăzeci și una și patru-zeci de zile, precum și pomenirile anuale, sunt așezate de biserică de la început și 'și urcă origina lor, până la timpurile Apostolilor. Precum se va vedea, biserica creștină a instituit aceste pomeniri întru amintirea fiilor săi repausați în Domnul, cu credința, că cei *ce s'au săvîrșit întru Christos*, după cuvintele Mântuitorului, *Merg la El*. Căci el a zis: *Unde sunt eu, acolo va fi și servul meu*¹⁾ *Și iată eu mă duc, spre a pregăti vouă loc..... ca unde sunt eu, acolo să fiți și voi*²⁾.

Aceste pomeniri sunt folosite sub toate punctele de privire. Ele sunt chiar necesare din punctul de vedere moral și pentru cei vii, pentru că prin ele biserica

¹⁾ Ioan XII, 26.

²⁾ Ioan XIV, 3.

ne învață adevărata filosofie creștină și ne pune în vedere principiile fundamentale ale creștinismului. Prin ele, ca prin cea mai puternică și înaltă predică, biserica ne învață credința în nemurirea sufletului și începutul vieții dupe moarte, pe care ne-o presintă fără sfârșit. Ne învață în acelaș timp, că Christos Mântuitorul nostru este d'apururea de față în lumea acésta, în continuă legătură cu noi cești vii și cu cei morți. Cu un cuvînt ne învață, că omul cel pămîntesc este locuitor al cerului și că cei adormiți în Domnul eșind din acésta biserică luptătoare de pre pămînt, merg în ceruri, în biserica cea glorioasă a Domnului și Mântuitorului nostru, merg acolo, unde este speranța mântuirii noastre.

Prin rugăciunile și pomenirile pentru cei repausați în Domnul, biserica îndeamnă pe credincioși și 'i dispune cu iubire frătească către cel repausat, rugându-se împreună cu biserica către Domnul celor vii și celor morți, ca în a tot puternicia sa, să ierte greșalele celor repausați și să reverse asupra lor harul său Dumnezeuesc, pentru a-î învrednici să fie moștenitori ai împărăției sale. Este și o rațiune morală în acelaș timp, mulțimea credincioșilor se mângâe, văzënd întristarea și zdrobirea de inimă a tuturor celor ce se rógă, pentru iertarea păcatelor celor repausați, dar mai ales inimii, cunoscuți și cei de aprópe a-î celor adormiți, simpt deosebită mângâere vèzënd compătimirea tuturor.

Pe lângă tóte acestea rugăciunile și pomenirile pentru cei morți, ne amintesc și nouă celor vii mortea, ne vadește deșertăciunea lucrurilor lumiei aceștia; ne arată viața acésta pămîntescă ce este ea, față de viața eternă, cea dincolo de mormînt; Ne îndeamnă la bine și la virtute, ne întărește în pietate și religio-

sitate, cu un cuvînt ne desăvîrșește întru cele bune pentru dobîndirea acelei vieți.

Iată rațiunea morală a rugăciunilor și pomenirilor, ce biserica ne învață și ne ordonă cu deadinsul a face pentru cei morți.

Dar să vedem origina și vechimea lor și cum biserica le-a așezat întru ușurarea păcatelor celor repausați și întărirea noastră morală, întru a face binele și a ne păzi de cele rele.

Invățătura bisericeii pentru a face rugăciuni și pomeniri pentru cei adormiți în Domnul, se întemeiază pe Sf. Scriptură și tradițiunea bisericeii, păstrată în scrierile Sf. Părinți, în hotărîrile sinódelor și în dispozițiunile luate de biserică de la început pe basa acestora și conform tradițiunei Apostolice, de a se face rugăciuni și pomeniri pentru cei morți.

Sf. Apostol Iacob spune în epistola sa, *că trebuie a face rugăciuni uni pentru cei-alți*¹⁾. Iar Sf. Apostol Pavel în epistolele sale, I către Timoteiū și în cea către Efesenī, ne ordonă a face rugăciuni pentru toți ómeni, fără deosebire de loc, de timp sau alte împrejurări²⁾, Sf. Părinți și dascáli ai bisericeii au înțeles aceste cuvinte ale Apostolului, că trebuie a ne ruga pentru aprópele nostru și atunci, când el este de față și atunci când el lipsește și când trăește și este pre pămînt și atunci, când prin mórte.a trecut în cea-altă viață, căci Apostolul zice: «Dacă trăim Domnului trăim și dacă murim în Domnul murim³⁾. Iar evangelistul Luca în Evangeliul său spune: «Și cei morți, ca și cei vii în Domnul trăesc⁴⁾.

Dar cea mai categorică și hotărîtore dovadă din

¹⁾ Iacob. V, 16.

²⁾ 1 Tim. II, 1 Efes. VI, 18, 19.

³⁾ Rom. XIV, 8.

⁴⁾ Luca XX, 38.

învătătura Noului Testament, despre rugăciunile și pomenirile pentru cei morți, o găsim în a II epistolă a Apostolului Pavel către Timoteiū. Aci Apostolul se rógă deosebit, mai ăntêu pentru casa lui Onisifor, ca mila și harul lui Dumnezeu să fie în acea casă, pentru bine facerile și azilul, ce l'a găsit acolo. Se rógă apoi pentru el anume, (pentru Onisifor) de-și murise și zice: «Să-î dea Dumnezeu lui, ăa să afle milă de la Domnul în zioa aceia ¹⁾, adică să se îndure Dumnezeu către sufletul lui în zioa cea mare a judecăței. Cum că aci Apostolul se rógă pentru Onisifor cel adormit în Domnul nu numai toți părinți și explicatori cei vechi ai bisericiei sunt de acord, dar și însuși explicatori protestanți din zilele noastre mărturisesc acésta ²⁾).

Pe baza de sigur a cuvintelor Domnului Sf. Săi Apostoli, prin can. XIV aū legiuit să se facă pomeniri pentru cei morți la trei zile, întru amintirea celui ce a înviat a treia zi și de șeaze zile, de nouă și de patru-zeci, precum și poporul Iudeū a plăns și a jelit pe Moisi. De asemenea să se facă și pomenirile anuale și să se dea de pomană întru amintirea celor morți..... Aceiași poruncă cu origină apostolică o găsim și în așezămintele sfinților Apostoli ³⁾).

Iată dar origina și începutul rugăciunilor și pomenirilor pentru cei morți, orânduite și cerute de Sfinta noastră biserică.

Ele s'aū practicat tot-d'auna și s'aū crezut de mare folos pentru viața piósă și religiósă a credincioșilor, întărind ferma lor credință întru nemurirea sufletului și aducându-le mare mângăere pentru cei trecuți din

¹⁾ II Epist. Timot. c. I, 16—18 și IV, 19.

²⁾ Maier Expl la Epist. Pastor, pag. 255. De Wette pag. 35.

³⁾ Așezăm. Sf. Apost. Cart. VIII, c. 42.

acastă viață. Sf. Părinți ai bisericeii cu toții, din cea mai profundă vechime, amintesc despre aceste rugăcuni și pomeniri și le recomandă cu deadinsul credincioșilor.

În rândurile acestora cea mai veche amintire despre ele, găsim la marele scriitor Tertulian (an. 200 d. Chr.). El, în mai toate scrierile sale amintește despre rugăcuni și pomenirile, ce se făceau pentru cei adormiți. Iar în scrierea sa *de Corona Militis*, la cap. III zice: «*Facem pomeniri și rugăcuni pentru cei adormiți tot-d'aua, dar mai ales facem acestea la aniversara morței lor*».

Fericitul Origen, în explicările sale asupra epistolei către Romani, vorbind despre aceste rugăcuni și pomeniri zice: «Este și drept și folotitor de a face rugăcuni și pomeniri pentru cei morți». Iar Sf. Ciprian, contimporanul său, în o epistolă a sa, ne spune, că în timpurile sale creștini socoteau ca datorie imperioasă a aduce daruri la biserică și a face rugăcuni și pomeniri pentru martiri și pentru toți cei adormiți în Domnul¹⁾.

Arnoviū la rândul său ne raportă cum creștini în adunările lor făceau rugăcuni pentru odihna și mântuirea sufletelor celor adormiți²⁾. Sf. Grigoriū din Nazianz și toți părinți bisericești, atât înainte de el, cât și contimporani, precum și cei din timpurile posterioare cu toții ne raportă, cum creștini de pretutindenți, în toate bisericile făceau rugăcuni pentru cei morți păstrând tradițiunea apostolică și se îndeletniceau la tot felul de fapte bune și filantropice, dând de pomană, pentru sufletele celor reposedați.

Fericitul Augustin a scris o întregă scriere asupra

¹⁾ Ciprian. Epist. XXXVII.

²⁾ Arnoviū Contra Păgânilor. Cart. IV.

pomenirilor și rugăciunilor, ce se făceau pentru cei morți. Scrierea sa se întitulează: *De Cura pro mortuis* (Ingrijirea pentru cei morți). Prin această scriere fericitul părinte, în cele XX de capitole ale sale, adeverește cum de la începutul creștinismului biserica a orânduit, conform tradițiunei apostolice, ca să se facă rugăciuni și pomeniri pentru cei morți.

Leon Alașiu, în scrierea sa *Despre Focul curățitor* (Despre Purgatoriū) ne arată foarte multe canone a sinódelor ecumenice și locale, prin cari dovedește între altele, că pomenirile și rugăciunile pentru cei morți, 'și au origina de la Sf. Apostoli.

Iar mărturia sfinților părinți din secolele posterioare, începând cu al IV, este unanimă întru acesta. Sf. Ambrosie, episcopul Medioianului, în scrierile sale ¹⁾ ne arată, că a făcut liturgi și rugăciuni, pentru pomenirea împăraților Valentinian și Theodosiū, precum și pentru fratele său Satyr.

Ceia ce ne comunică acest sfânt părinte, relativ la rugăciunile, făcute pentru fratele său Satyr, când a oficiat sfânta liturghie sunt de mare interes. El ne spune, că liturghisind a adresat către Dumnezeu următoarea rugăciune: «Către Tine mă îndrept A tot puternice, Dómnne și Ție mă rog pentru sufletul acesta inocent și pentru jertfa acesta ce ți se aduce ție; Fiil, Dómnne, milostiv către el, priimește jertfa acesta a fratelui, ce-ți aduce». Sf. părinte adaogă, că mulți dintre creștini, aceste rugăciuni și jertfe le făceau a treia și a trei-zecea zi, iar alți a șaptea și a patru-zecea zi.

Tot ast-fel și Sf. Ioan Chrisostom, în explicările sale, făcute asupra epistolelor către Filipiseni și Galateni, ne arată că creștinii timpurilor sale erau foarte zeloși

¹⁾ Ambrosin. De Obitu Valentiniane 56. De Obitu Theodosii 3. De Excessu Fratris Sui Satyrii.

întru a face pomeniri și rugăciuni pentru cei morți. Sf. Grigorie Teologul a făcut rugăciuni pentru prietenul său Vasilie și pentru fratele acestuia Grigorie al Nisei.

Sf. Ioan Damaschin, vorbind despre pomenirile și rugăciunile, ce biserica face pentru cei adormiți în Domnul, desvoltă pe larg într'o întrégă cuvîntare chestiunea acésta. Intre altele sfîntul părinte zice următoarele: «Acei ce au văzut pe Domnul și au slujit lui, sfinții și Dumnezeștii Apostoli, sunt cei ce au hotărit a se săvîrși sfintele mistere și a se face rugăciuni pentru pomenirea celor adormiți întru credință. Acésta face biserica catolică și apostolică a lui Christos de la un cap până la cel-lalt al lumii, fără întrerupere până în zioa de astăzi și aceste rugăciuni nu sunt fără temeî, nici zadarnice, nici întâmplătoare, căci ei le-au orînduit, credința creștină nu coprinde nimic nefolositor, ea a păstrat toate acestea, căci sunt bune și de folos, plăcute lui Dumnezeu și așezate pentru mântuirea noastră» ¹⁾.

Ast-fel și părinții secolelor posterioare, în basa tradițiunei păstrată de la început, cu toții afirmă origina apostolică a rugăciunilor și pomenirilor pentru cei adormiți în Domnul. Demne de a fi cunoscut între altele sunt cuvintele Sf. Ciril, episcopul Ierusalimului († 370 dupe Chr.) în Cathechisele sale, acest sf. părinte zice: «Apoi ne rugăm pentru sfinții părinți și episcopi și pentru toți cei ce au adormit în Domnul cu credința, că se aduce ușurare sufletelor acelora pentru cari ne rugăm»..... Iar Sf. Anastasie patriarhul Antiohiei, în întrebarea a XII zice următoarele: «Cari sunt păcatele, cari se iartă după mörte prin

¹⁾ Sf. Ioan Damaschin. Cuvîntul său, despre cei-ce au adormit întru credință.

liturghii, rugăciuni și milostenii, ce se fac pentru cei adormiți? Răspunde: De mare folos sunt rugăciunile și pomenirile și milosteniile, ce se fac pentru iertarea păcatelor celor răposați».

Dar pentru origina străveche și apostolică a rugăciunilor și pomenirilor pentru cei morți, pe lângă cuvintele și mărturiile sfinților părinți ce am arătat, mai sunt mărturiile sfințelor liturghii a celor mai antici, mărturiile dipticilor bisericești, mărturiile mărturisirilor de credință ale bisericii creștine ortodoxe și însăși învățătura și practica acestei biserici.

În adevăr în vechea liturghie, care poartă numele Sf. Apostol și evangelist Marcu, găsim pentru cei adormiți în Domnul următoarea rugăciune: «Sufletele acestora și ale tuturor pentru cari s'a adus jertfe și rugăciuni, odihnește-le Stăpâne, Dómnne Dumnezeul nostru, în corturile sfinților tăi, întru împărăția ta, dăruindu-le lor făgăduiele tale, bunătățile cele nespuse, pe cari ochiul nu le-a văzut și la inima omului nu s'a suit; acelea pe cari, Dumnezeule, le-ai pregătit celor ce iubesc numele tău cel sfânt. Tu însuși odihnește sufletele lor, Dómnne, și le învrednicește împărăției cerurilor». Iar în alt loc, repetându-se această rugăciune, găsim adăogate cuvintele: «Și sufletele acelor, pentru cari s'a făcut pomenire astăzi».

În sfânta liturghie a Sf. Iacob fratele Domnului, în fila II. după ce se face pomenirea Apostolilor, profesitorilor și a celor-alți sfinți, se adaogă cuvintele: «Pomeneste Dómnne Dumnezeul duhurilor și a tot trupul și pe aceia pe cari i-am pomenit și pe acei drept credincioși pe care nu i-am pomenit, odihnește-i pe ei acolo, în loc de viață întru împărăția ta, în raial desfătării, în sînurile lui Abraam, Isac și Iacob, părinții noștri; de unde au fugit întristarea și suspinul,

acolo unde cercetază lumina feței tale și luminază d'apururea..... bine priimește jertfa noastră, sfințită cu Duhul tău cel Sfânt, pentru iertarea păcatelor noastre și a greșalelor poporului tău și pentru odihna sufletelor celor repausați».

De asemenea în sfânta liturghie atribuită Sfântului Climent, episcopul Romei, găsim următoarea rugăciune: «Încă ne rugăm ție Dómnne și pentru Sfânta ta biserică cea de la o margine până la alta.... Încă îți aducem ție jertfă și pentru toți cei-ce ți-au bine plăcut ție din veac, Sfinți, patriarhi, profeți, drepti, apostoli, martiri, mărturisitori, episcopi, presbiteri, diaconi, ipodiaconi, anagnoști, fecióre, laici și a tuturor a căror nume tu le cunoști. Iar diaconul zice: «Și pentru cei întru credință adormiți».

Tot ast-fel se face amintire despre aceste rugăciuni și în Dumnezeștile liturghii ale Sf. Vasilie cel Mare și Ioan gură de aur. Aci se zice: «Ale sfântului prooroc înainte mergător și botezător Ioan, a sfinților slăviților și întru tot lăudaților Apostoli și ale tuturor sfinților tăi, cu ale căror rugăciuni cercetă-ne pre noi Dumnezeule, și pomenește Dómnne pre toți cei-ce au adormit întru nădejdea învierii celei veccinice și odihnește pre ei acolo unde cercetă lumina feței tale». După aceia pomenește pre cei vii și pre cei morți zicând: pentru odihna și iertarea păcatelor sufletelor robilor tăi..... în loc luminat, de unde au fugit întristarea și suspinarea, odihnește-i pre ei Dómnne, întru împărăția ta».

Aceiași origină apostolică a rugăciunilor și pomemirilor pentru cei morți, ne-o dovedește și existența și întrebuințarea dipticelor (pomelnicilor), care coprindeau pe o filă numele celor vii, iar pe cea-altă a celor repausați, de unde și numele lor de diptici, ca fiind făcute din două sau mai multe file îndoite.

Dipticele se păstrează și sunt în us până în zioa de astă-zî, în toate bisericile creștine. Așa vedem în biserica noastră creștină ortodoxă, biserica apusului, biserica Coptă, biserica Abisiniană, Armeană și altele. În toate bisericile, unde ele există, au pretutindenii până în zioa de astă-zî, acelaș scop, care 'l-au avut din cele mai vechi timpuri. Ele cuprind în deosebii numele patriarhilor și arhierilor de mai 'nainte a căror nume se pomenesc la sfintele slujbe și la timpul cuvenit.

Dipticile, cari cuprind numele celor morți sunt foarte vechi. Le găsim menționate în cele mai vechi liturghii. Ele figurază în liturghia, atribuită Sf. Evanghelist Marcu și în altele.

Pe lângă cei morți în diptice era usul și este până în zioa de astă-zî de a fi scrise numele Imperaților, arhierilor, a înalților demnitari și tutulor, celor ce ajută și făceau bine bisericilor și în genere a întregului popor. Cuvintele: *«Și pre toți și pre toate*, pronunțate cu glas mare până în zioa de astă-zî în timpul liturghiei, precum și: *«Si pre aceia ce fiește carele 'i are în cugetul său*, dovedesc până în zioa de astă-zî usul străvechiu al pomenirilor.

Rugăciunile și pomenirile, pentru cei adormiți întru credință, ni le confirmă și diferitele mărturisiri ale bisericeii. În mărturisirea de credință a Patriarhului Alexandriei Mitrofan Chritopol cap. XX tratéză despre rugăciunile și pomenirile pentru cei morți, ca mărturisire de credință a bisericeii una sfântă catolică și apostolică. Aci între altele se zice: «Usul acesta este o tradițiune foarte veche, căci nu este nici unul din sfinții părinți ai bisericeii, care să nu-l amintescă, din contră cu toții 'l arată și îndemnă pre creștinii a'l practica. Ast-fel despre el amintesc: Atanasie cel Mare, Vasilie, Grigorie Teologul, care a scris și o cuvîntare

despre fratele său Chesarie, Ioan gură de aur, în diferitele explicări la epistolele Apostolului Pavel și în deosebi asupra epistolelor către Corinteni și Tesaloniceni, Epifaniu și în genere toți sfinții părinți și istorografi ai bisericii amintesc această tradițiune.

Mitrofan în acest capitol se ocupă pe larg de chestiune, face istoricul ei, arată folósele și îndemná pe credincioși a aduce ast-fel de rugăciuni și a face pomeniri pentru cei repausați.

De asemenea în Mărturisirea Ortodoxă a lui Petru Movilă, întrebările 64 și 65 tratéză despre rugăciunile ce se fac, pentru cei adormiți în Domnul, pomenirile și milosteniile, ce se fac pentru sufletele lor.

Aci se zice: «Cei adormiți în Domnul se vor mântui cu bine-facerile celor vii și cu rugăciunile cele pentru dênși ale bisericii și mai ales cu jertfa cea fără de sânge, care biserica o aduce în toate zilele, pentru toți cei vii și cei morți în deobște, după cum și Christos a murit pentru dênși»¹⁾.

Tot ast-fel sunt coprinse rugăciunile pentru cei adormiți în Domnul și în Mărturisirea lui Dositeiu, patriarhul Ierusalimului, Art. 18.

Pe mărturia dară a sfinților părinți, cari cu toți, cum am arătat afirmă origina apostolică a tradițiunei rugăciunilor și pomenirilor pentru cei adormiți, biserica a instituit și a practicat aceste rugăciuni și pomeniri și le practică până în zioa de astăzi. Ele constituiesc parte esențială a serviciului liturgic, pentru săvârșirea sfintei Euharistii, unde conform acestei tradițiuni apostolice, la proscomidie se scot părțile pentru cei adormiți, ca și pentru cei vii și numele lor se pomenesc acolo, iar după aducerea și sfințirea sfințelor Daruri, pe Sfântul și Dumnezeescul jertfelnic, toate

1) Petru Movilă Mărt. Ortod. întreb. 64...

acele părțicele se pun în sfântul potir, în carele este trupul și sângele Domnului nostru Iisus Christos.

Din observarea de aproape a tradițiunei rugăciunilor și pomenirilor pentru cei morți, în practica bisericeii, vedem, că ele sunt strâns legate cu sfânta taină a Euharistiei. Biserica le-a păstrat ast-tel unite până în zioa de astă-zii, precum aceeași tradițiune observăm în practica bisericeii și la rugăciunile de îngropare (prohodul) celor adormiți. Tot-d'auna biserica avea și considera aceste rugăciuni nedespărțite de săvârșirea sfintei Euharistii, ca jertfă pentru iertarea păcatelor celor repausați.

Bașa acestei tradițiuni de origină apostolică de a se face adică rugăciuni și pomeniri pentru morți, biserica a instituit a nume zile în an pentru pomenirea tuturor celor adormiți din veac întru credință și această practică o găsim aproape fără excepțiune la toate bisericile creștine, chiar și la acelea, cari s'aũ depărtat cu desăvârșire de la spiritul adevărat al sfintei religiuni a lui Iisus Christos.

În sfânta noastră biserică creștină ortodoxă sunt hotărâte două anume sâmbete în an, când biserica face rugăciuni și îndemna pe credincioși la ast-fel de pomeniri și bine-faceri, pentru iertarea păcatelor celor repausați, dar despre aceste două zile pentru pomenirea lor vom vorbi în unul din numerile viitoare ale revistei.

C.

DEOSEBIRI DE CREDINȚĂ ÎNTRE DIFERITELE BISERICI CREȘTINE.

(*Studia Symbolic*).

Priviri generale

Biserica lui Iisus Christos, întemeiată pe sânta și dumnezeiasca sa învățătură, acea biserică numită de sântii părinți ai sinodului al II ecumenic, *una, sântă, catolică (universală) și apostolică*, o vedem astăzi împărțită în mai multe biserici creștine. Astăzi auzim vorbindu-se de o *Biserică creștină ortodoxă, de o Biserică creștină Romano-catolică, sau a Romei*, numită și *papistașă*, după șeful ei Papa, de *biserici protestante, Luterană, Calvină, Sociniană, Arminiană*, ect de *biserici monofisite: Arménă, Coptă*, etc. Fie-care din aceste multe și diferite Biserici poartă numele de *biserică creștină*; deci toate și fie-care din ele se pretind a fi *biserici creștine*, adică Biserici ale lui Christos, întemeiate pe sânta sa învățătură evanghelică. Mai mult chiar, fie-care din ele, în egoismul său, se pretinde a fi *adevărata biserică a lui Christos*. Fie-care se pretinde că reprezintă drept și cu adevărat curata, sânta și dumnezeiască învățătură a Mântuitorului, fie-că aceste biserici difer și se deosebesc foarte mult între dîsele.

Biserica dar cea *una*, o vedem asta-și împărțită în *multe și diferite biserici creștine*.

Dacă privim și examinăm de aproape aceste multe și diferite biserici creștine, și observăm pe fie-care din ele în parte, cum adică fie-care reprezintă și mărturisește creștinismul, cum fie-care din ele profesază și mărturisește învățătura credinței, care formază temelia pe care se edifică și se întărește o biserică, constatăm în mod vederat că ele se deosebesc între dinsele. Diferențele lor constatăm că sunt nu numai asupra chestiunilor de o ordine secundară și neînsemnată, dar aș de obiect chiar chestiunile de fond, *adevărurile fundamentale ale credinței* Deosebirile între ele merg până acolo în cât se pare că unele din aceste biserici au mistificat, ca să nu țină aș schimbat și falsificat cu desăvârșire adevărurile credinței evanghelice, și s'au depărtat cu totul de la simpla și de suflet mântuitoare învățatură a Domnului, predicată omenilor prin glasul sântilor săi apostoli și evangeliști.

Nu vom examina aci cum bisericile creștine în decursul secolilor au ajuns la o ast-fel de diversitate și varietate de vederi asupra adevărurilor ce formază obiectul și temelia credinței creștine. Aci pur și simplu ne vom mărgini a consemna vederile proprii ale fie-căreia biserici; asupra acestor adevăruri, vom compara între dinsele vederile proprii ale fie-căreia biserici, și le vom alătura și verifica cu isvorul creștin creștine, *Evangeliiul și Tradițiunea Bisericeii*, pentru a se vedea de partea căreia biserici creștine este adevărul ca ast-fel să se pōtă învedera care din aceste biserici este adevărată biserica lui Christos și care anume este biserica care a păstrat în puritatea sa creștinismul primitiv și nu s'a depărtat de la el schimbându-l sau alterându-l, se va învedera cu un cuvânt, care din multele și deosebitele biserici creștine *este și se pōte numi adevărată biserică a lui Christos, pentru păstrarea intactă și nealterată a învățătorei credinței*.

În biserica lui Iisus Christos, este adevărat, mai nici o dată n'au lipsit aceia cari voiau a schimba adevărurile credinței. Chiar de la început întreaga învățatură evanghelică, unii voiau a o confunda cu Iudaismul și însuși Creștinismul a'l considera ca o sectă iudaică, sau ca un Iudaism perfecționat. Ast-fel au fost tōte erezile Iudaizătore, cari au

Început din chiar timpurile Apostolilor. Alții iarăși voiau să-l considere ca o direcțiune filosofică, sau să-l confunda cu diferitele sisteme filosofice ale timpului său sau a timpurilor trecute, filosofisând asupra adevărurilor credinței cu ideile diferitelor secte filosofice și religioase grece și orientale. Astfel a fost eresia gnostică din primele secole. N-au lipsit nici de aceia cari voiau să se explice alt fel de cum propăvăduise apostolii adevărurile credinței și cum ele se aflau cuprinse și explicate în scrierile apostolilor și în tradițiunea autentică a bisericii.

Biserica însă vigilentă întru păstrarea intactă și nealterată a credinței, pe toți aceștia, cu consensul unanim al tuturor celor ce o reprezenta în sinódele sale ecumenice și locale, i-a eliminat din sânul ei, proscriind și desprețuind învățătura și ideile lor și considerându-le ca periculoase pentru biserică și credincioșii cei adeverați ai lui Christos.

Ast-fel să urmat în decursul celor opt secole ale bisericii. Ori de câte ori se ivea ast-fel de misticatori întru ale credinței, sau ori și ce fel de nedomirire, biserica lui Christos prin glasul unanim al ierarhilor ei, reprezentanți de drept, păstrători și apărători ai învățăturai, hotăra dreapta credință, comunicându-o tuturor filor săi, spre a o cunoaște și mărturisi. Ast-fel s'a păstrat *unitatea credinței* și a *învățăturai*; s'a păstrat și *unitatea bisericii*. Biserica lui Christos era *una, aceeași pentru toți, și toți mărturiseau aceeași credință și aceeași învățatură*.

De la această epocă însă, seria sinódelor ecumenice încetând, iar raporturile dintre cele două mari centre sau biserici creștine de Roma și Constantinopol, răcindu-se, până ce în secolul al XI (anul 1054 Iulie 16) s'a început a se ivi pe alocuirea ideii diferite asupra adevărurilor credinței, și aceste idei diferite subsistând și prindând rădăcini, au adus împărțirea însăși a Bisericii lui Christos în două mari biserici, una cu Constantinopolul în frunte coprinzând lumea creștină din părțile răsăritului; iar alta cu biserica Romei în frunte, coprinzând lumea creștină din părțile apusului. Causa despărțirii, dar necontestat a fost deosebirea de credință. La acestea însă adăogându-se vederi particulare despre Biserică și ierarhie, în deosebi vederile

particulare ale Bisericii Romane despre Episcopul Romei, desbinarea s'a întărit și deosebirea a continuat și a crescut din ce în ce mai mult Bisericile însă fiind despărțite, nu mai era posibil nici un control comun și universal pentru păstrarea dreptei credințe sau a unității de vederi; iar Biserica Romei alunecată pe povirnișul novismelor sau al explicărilor favorabile vederilor ei, întru tot ce privea interesele acestei Biserici, spre a o modula după voința și capriciul Episcopilor Romei, a mers tot înainte pe această cale, și astfel după un scurt timp s'a vădut și s'a constatat că *alt-fel era Biserica lui Christos în părțile Orientului*, unde totul rămăsese pe bazele vechei credințe și organizării, și *alt-fel era în părțile Occidentului*, unde multe se schimbaseră și multe se adăugaseră. S'a vădut că alt-fel era și se profesa credința și învățătura în genere a bisericii la creștinii, cari aparțineau centrului celui mare creștin din Constantinopol și alt-fel era la aceia cari aparțineau centrului celui mare de la Roma. Și dacă multe puncte de credință erau comune și unora și altora, adică și unei Biserici și celei l-alte, aveau între ele deosebiri de vederi și credințe în multe altele, ba chiar și în cele esențiale și fundamentale.

Acastă stare de lucruri s'a continuat până aproape de finele secolului al XVI. Lumea creștină sau Biserica lui Iisus Christos era împărțită în două tabere sau două mari Biserici, *diferite și deosebite între dinsele, ca să nu dic ostile*. În acest timp, în părțile orientului, mai era oare-care biserici cu vederi particulare asupra unor dogme, anume acele biserici, cari se formaseră aparte pe ideile eresiilor despre *natura* și *voința Mântuitorului*, eresii ju lecate deja de sinódele ecumenice ale Bisericii.

Secolul al XVI însă aduce o nouă desbinare în lumea creștină, anume în sinul Bisericii Romane, în stnul creștinătății din Apus.

Luther protesteză contra modului cum Biserica Romei înțelegea mântuirea și iertarea păcatelor, și d'aci deosebiri de vedere întru acesta și în altele multe între credincioșii aceleiași Biserici. D'aci lupte și desbinări religioase.

Secolul al XVI sfârșeste lăsând Biserica lui Iisus Christos împărțită în trei părți sau Biserici deosebite: *Biserica*

Orientului cu Biserica de Constantinopol în frunte, Biserica Romei cu parte din credincioșii Apusului, cari îi rămăseseră ei devotați și Biserica Protestantă, cuprinzând pe acei creștini din părțile Apusului, cari nu voiaă mai mult spre a se ține și povățui de Roma.

Dacă lucrul ar fi rămas aci, și dacă acești din urmă creștini ar fi rămas credincioși acelorași vederi și s'ar fi unit cu toții pe una și aceeași credință, de sigur am fi avut numai trei mari Biserici. Și atunci fiind vorba de a arăta deosebirile de credință între diferitele Biserici creștine, lucrul s'ar fi mărginit la cunoșterea deosebirilor de vederi și credință ale acestor trei mari cete de credincioși.

Cei despărțiți de Roma însă au mers repede și cu pași giganti, pe calea vederilor particulare și deosebite întru examinarea învățătorei credinței și a fondului Bisericii Secolul al XVIII și al XIX în deosebi au fost cele mai rodnice în tot felul de vederi și credințe deosebite asupra învățătorei biserice. D'aci împerecheri de tot felul și împărțiri peste împărțiri și biserici peste biserici. În sinul protestantismului creștin din secolul al XVI, saă format atâtea sub împărțiri în cât el însuși devine necunoscut.

Pe calea progresului de novisme a mers înainte și Biserica Romei Și ea a mai adaos dogme și vederi noi și deosebite în Biserica lui Iisus Christos, a adaos dogme și învățături necunoscute în Biserica primelor secole.

Cu acésta însă vederile și deosebirile de credință ale acestor diferite Biserici creștine s'au înmulțit și s'au complicat. Ele nu s'au mărginit asupra unor anumite dogme saă învățături, ci au coprins totul și se pôte dice că întregul edificiu al Bisericii creștine a suferit multe schimbări și prefaceri la aceste Biserici.

A descrie și expune într'un întreg armonice și sistematic deosebirile de credință saă dogmatice ale diferitelor biserici creștine, este aprópe cu neputință, căci ele, precum am dis, nu au un punct de plecare comun, ci extinzându-se aprópe asupra tuturilor chestiunilor, diferențele variaza de la una la alta, ba chiar și în sinul aceleași biserici la diferitele secte. Din acésta cauză nici nu pot fi resumate. Pentru acésta, punctele de plecare și vederile asupra chestiunilor fiind diferite, pentru fie-care biserică le vom urmări după dogma

saŭ învățătura bisericeii creștine care a suferit modifi-
carea.

Dar dacã în diversitatea acẽsta de vederi și de credințã nu existã un punct comun de plecare, un principiu comun, asupra cãruil sã'și expunã vederile sale fie-care din aceste biserici, existã însă o idee comunã, care dominã și se strevede în cele mai multe din aceste diferențe. Se observã cã mai tũte se învãrtesc asupra învățãturei despre bisericã, și întru acẽsta vedem o deosebire diametralã între bisericile creștinã ortodoxã și papistașã de o parte, mai mult saŭ mai puțin avẽnd între dînsele aceiași unitate de vederi, și între bisericile protestante de altã parte.

Dacã comparãm, între dînsele, dogmele de credințã și învățătura bisericeii protestante, cu învățătura acestor douẽ biserici, vedem cã punctul central la care tũte aceste biserici se referã și asupra cãruia se deosibesc între dînsele mai ales prin ultimele teorii ale bisericilor protestante, este modul cum fie-care din ele înțelege și explicã mãntuirea adusã genului uman prin Iisus Christos și cum ea s'a efectuat și se efectueã în biserica Creștinã.

Asupra acestui punct se pũte dice cã tũte în princip par a admite o învățaturã comunã, anume: *cã omul se mãntuiește prin Iisus Christos în biserica sa; dar acẽstã mãntuire, în bisericã,* protestanții o înțeleg cu desãvîrșire alt-fel, de cum o înțeleg creștinii ortodocși și creștinii bisericeii papistașe.

Creștinii ortodocși și biserica Romei cred și mãrturisesc, cã *Biserica este depositara harului și sãnțeniei și ea este care comunicã credincioșilor harul și mãntuirea.* Ei cred cã ea este tesaurul cel vẽdut al adevãrului și al sãnțeniei, de care creștinii aũ nevoie. Ei mai cred și mãrturisesc cã singurã ea pũte oferi credincioșilor harul și sãnțenia ¹⁾. Protestanții din contrã. Ei nu primesc, nici nu recunosc o ast fel de bisericã aci pre pãmînt. Ei cred cã fie-care om, *de a dreptul pũte sã fie pãrtaș mãn-*

¹⁾ În privința modului cum biserica este *tesaurul* harului și al sãnțeniei, precum și a modului cum ea le ofeã credincioșilor, existã deosebire între Biserica creștinã ortodoxã a Rãsãritului și Biserica Romei, însă despre acẽsta se va vorbi în partea specialã a acestui studiu, atunci când se va arãta diferențele de credințã asupra fie cãrei cestuini saũ dogme.

tuirei, de la însuși Iisus Christos fără să mai fie nevoie pentru acesta ca să mijlocască sau să ajute pre om biserica.

Din contestarea acestei însemnătăți și necesități ce se atribuie Bisericii, de către creștinii ortodocși și papistași auz rezultat și alte deosebiri la creștinii protestanți, între care primul loc îl ocupă *teoria despre Sânta Scriptură*, pe care ei o consideră ca *singurul izvor al mântuirii*, putând înlocui Biserica. Întru acesta convin între dînsese aproape toate bisericile protestante. Credița lor este că omul se edifică pe Sânta Scriptură și se poate mântui d'adrechtul prin credința în Iisus Christos, așa după cum fie care o înțelege și o poate scote din Scriptură. Așa în cât omul creștin se poate mântui, după ei fără a mai avea nevoie de Biserică, și de harul și sântenia ce se comunică credincioșilor prin ea.

Când însă diferitele secte protestante auz voit a precisa tesa acesta generală a mântuirii omului *de a dreptul*, de la Dumnezeu, prin *credința în Iisus Christos, extrasă din Scriptură*, de fie-care credincios, după capul și rațiunea sa, atunci și Luther și Calvin și Socinianii și Armenianii și Quacherii și toate sectele auz ajuns la teori, — precum se va vedea, — una mai absurdă de cât alta. Ei n'au mai putut avea nici un criteriū, mai ales că voind a evita atât învățătura Bisericii Orientale și mai cu sémă pe a Bisericii Papale, auz recurs la tot felul de formule, cari n'au absolut nici o legătură cu omul și cestiunea mântuirii sale prin Iisus Christos, în Biserica sa, în care El este și lucră mântuirea după credința noastră.

Dar pentru că învățătura despre Biserică este punctul principal asupra căruia se insistă în deosebi mai mult sectele protestante și de la noțiunea despre ea, despre coprinsul și misiunea ei pentru creștin plăcă aproape toate vederile lor deosebite în materie de credință, credem necesar chiar în această parte generală a studiului present să precisăm această învățătură după credința Bisericii creștine ortodoxe și a Bisericii papistașe, în paralel cu credința protestanților, ca ast-fel cestiunea să aibă un punct de plecare mai precis și mai lămurit când se va examina în părțile sale speciale.

Expunerea acésta comportă tot interesul și merită deosebita noastră atențiune, căci protestanții făcând din creștinism în genere o *învățatură practică pentru cultivarea moralei în popor*, de acésta credință s'a'u molipsit mulți, chiar și la noi; și fără să'și dea sêma vor a pogori Biserica și religiunea la un rol pur și simplu practic pentru propagarea moralei în popor....¹⁾

Învățătura dogmatică a Bisericii ortodoxe, cu care aprópe în totul consună și învățătura Bisericii Papale, se resumă în următoarele: «*Biserica este așezămîntul Dumneșcesc, în care omul creștin trăește și prin care se sântește și dobândește mântuirea*».

Capitolul acesta privitor pe *sânțenia și mântuirea acordată omului prin acest Așezămînt Dumneșcesc*, după învățătura santei noastre religiuni creștine ortodoxe constă din următoarele. El se póte analiza ast-fel: «Omul «călcând porunca lui Dumneșeu a cădút din starea sa primară de dreptate, curățenie și sfințenie; și a perdut cunoștința cea adevărată despre Dumneșeu inclind numai către rău și către păcat. Dumneșeu însă avênd milă de făptura mânelor sale, a trimis pre Insuși Fiul său unic, Fiul și Cuvîntul lui Dumneșeu, carele întrupându-se din Sântul Spirit și Sânta Fecióră Maria, și suferind mórtea pe cruce, a înpăcat pre Dumneșeu cu omenirea cea păcătósă, înființând pre pămênt Biserica sa ca Așezămînt Dumneșcesc, prin care pururea să se reverse asupra credincioșilor *bunătățile crucei*, adică, *sânțenia și mântuirea*. De acésta sânțenie și mântuire omul se învrednicește prin credința în triipostatica Treime, credința dovedită, lucrătoare prin fapte ale iubirei către Dumneșeu și aprópele Credinciosul se învrednicește de mântuire con-

¹⁾ Am făcut acésta deviațiune pentru a arăta că o ast-fel de tendință este contrarie spiritului învățăturai santei religiunei creștine și cu totul opusă credinței Bisericii noastre creștine Ortodoxe, căreia aparținem. Biserica noastră este gelosă de a țâstra și propaga învățătura religiunei creștine *intactă și după spiritul și scopul ei cel adevărat*, anume „*Credința în Dumneșeu cel în Treime, lucrătoare prin fapte, care să dovedească acésta credință și să se învedereze din iubirea către aprópele*“. Ast-fel o consideră și ast-fel cere de la noi fii ei să o credem și să mărturisim Ast-fel cere să o avem și în sensul acesta să o sădim în inimile tuturor din generațiune în generațiune până în vécul vécului.

Cestiunea acésta însă este capitală și ne servăm a o discuta în deosebii în unul din numerile vutóre ale Bisericii Ortodoxe.

«lucrând întru acésta prin libera sa voință; însă mântuirea
 «nu o pôte dobândi de cât în sînul bisericeî celei adevê-
 «rate lui Christos; fiind-că, ea singură este depositara ha-
 «rului, sânteniei și al adevêrului, cari nu se dau de cât
 «prin ea credincioșilor, iar ei numai prin ea pot cunoșce
 «și învêța adevêrata credință *despre Dumneđeũ* pentru
 «a face fapte demne de acésta credință și pentru a se în-
 «vrednici de sântenie și mântuire» ¹⁾).

«După credința aproape unanimă a tuturor sectelor pro-
 «testante starea omului primar a fost zdrobită și coruptă
 «cu desăvîrșire din cauza păcatului primului om. Omul s'a
 «mântuit prin Iisus Christos cel crucificat pe Golgota; dar
 «mântuirea care isvorăște din crucea lui Iisus (din mórtea
 «sa pe cruce), se dobândește de credincios nu prin Biserică,
 «ci depinde *numai de credință, singura prin care se*
 «*dobândește*. Ast-fel ei cred că creștinul pôte singur scóte
 «din Sânta Scriptură, ceea ce trebuie să credă, explicând
 «Scriptura și înțelegênd'o fie-care după priceperea și pu-
 «terile sale. Prin acésta, credința lor este că fie-care își
 «apropriază d'a dreptul mântuirea de la însuși Iisus Christos».

În trasuri generice vorbind, ast-fel înțeleg mântuirea Pro-
 testanții. Dacă se deosibesc între dânșii, diferențele nu sunt
 de cât asupra cestiunilor de detaliũ, cari se vor vedea în
 examinarea specială a tuturor deosebirilor. În tóte aceste
 diferențe însă domnește un spirit dialectic și sofistic.

Ast-fel: Luteraniî de exemplu, nevoind să o rupă cu de-
 săvîrșire cu Biserica, nici să-î tãgãduiască cu totul insem-
 nãtatea și necesitatea, nu sunt așa de înaintați în cât să
 admită și să recunóscă mântuirea ca o consecință numai
 a *simplei credințe în Iisus Christos*. Calvinii însă o
 deduc în mod dialectic din credință, cređând în predesti-
 națiune. Ei măresc și mai mult prãpastia între omul cel
 cãdut și mort cu desăvîrșire din cauza păcatului după cre-
 dința lor, și între Dumneđeũ Acésta o dovedesc în destul,
 precum o va vedea învêțatura lor dogmatică despre predes-

¹⁾ Deosebirile ce existã întru acésta între Biserica creștină ortodoxă și Bise-
 rica Romei se vor arãta în partea specială, când se vor expune tóte ideile par-
 ticulare asupra acestor cestiuni; idei pe cari acésta Biserică le a admis în timpuri
 cu totul posterioare la cari ține mai mult de cât chiar la cele ce au fost orin-
 duite și așezate de la început.

tinațiune și credința lor în eficacitatea misterelor și a evharistiei.

De aceeași părere și credință cu Calvinii sunt și Arminianii, cari s'a u despărțit de ei. Și ei își extrag dogmele lor d'a dreptul numai din Sânta Scriptură, singurul izvor de credință al tuturilor protestanților; se deosebesc însă de Calvinii, că resping predestinațiunea. În învățătura despre păcat și mântuirea omului admit și conlucrarea omului.

Dacă învățătura dogmatică a acestora are multe părți comune cu Raționalismul, se explică prin faptul, că Raționalismul este nedespărțit de protestantism și se află la toate sectele ce l compun, în unele mai pronunțat, de cât altele

Socinianii la rândul lor au și ei aceeași credință despre mântuirea omului d'a dreptul prin credința în Iisus Christos, extrasă bine înțeles din Sânta Scriptură; dar ei judecând și apreciând Scriptura mai mult din punctul de vedere practic, au ajuns la învățături și dogme cu totul deosebite. Adică ei primesc și recunosc Sânta Scriptură ca singurul izvor infailibil al revelațiunii și al religiunii celei adevărate, la care omul, prin propriile sale puteri, nu s'a putut ridica, dar adevărurile coprinse în Sânta Scriptură pretind să fie conforme cu rațiunea și puterea de pricepere a fie-căruia și să nu li se opună sau să le covârșiască. Pretind încă ca tot coprinsul Santei Scripturi să se reducă la scopuri practice pentru cultivarea morală și ridicarea nivelului moral al omului; iar ceea ce este coprins în Scriptură și nu comună cu acesta, resping cu desăvârșire. Ast-fel resping Dogma despre Sânta Treime, dogma despre întruparea Domnului nostru Iisus Christos, dogma despre păcatul original. De asemenea și cele-l-alte dogme și învățături ale Bisericeii le resping sau le alterează cu desăvârșire. Iisus Christos Mântuitorul nostru după ideile profesate de ei, rămâne un simplu om divin sau îndumnezeit; un simplu învățător, un mare moralist, după ale cărui precepte morale trăind omul și conformându-se, poate să dobândească viața eternă. În genere Socinianismul, precum foarte drept observă Strauss, este un amestec de credințe și idei raționaliste și supra-naturaliste. În adevăr raționalismul, explicând Sf Scriptură în mod liber cu desăvârșire și arbitrar în același timp, desprețuește

și nu ține sémă aprópe de nici o dogmă. Tot ce i-se pare că este misterios sau teoretic cu desăvirșire este respins; căci ei vor să facă din creștinism o religiune cu desăvirșire practică. Iar supra-naturalismul, de și recunóște creștinismului o origină istorică și supra-naturală, însă Sf. Scriptură o explică, ca și toți cei-l-alți protestanți, cu simpla deosebire că ei admit și recunosc minunea ¹⁾.

Acelaș spirit de învățatură aprópe domnește și în rândurile sectelor protestante a Menoniților și Quacherilor, fie că aceștia în ultra-montanismul lor voesc a deosebi biserica de tot ce este trupesc sau necurat. Incepătorul mântuirii noastre, după ei, este Iisus Christos, dar omul devine părtași și ei d'adrechtul de la el. Alții socotesc de asemenea totă învățatura și tot edificiul creștinismului, ca o religiune practică, având de scop să ridice pe om și să-l îmbunătătescă viața și moravurile. Dogmele lor au un caracter cu desăvirșire străin învățaturii evangelice și tradițiunii bisericești

Învățatura dogmatică a Menoniților ne reamintește tendințele Montaniștilor din secolele primare a le creștinismului. Quacherii, la rândul lor, au credința, că lumina internă aflată în fie-care om este singurul isvor al adevăratei înțelepciunii, al creștiniei și al mântuirii; deci întregul edificiu al învățaturii creștine este cletinat din temeliiile sale prin ast-fel de credințe. Și unii și alții sunt pe baza principiului comun protestant, în privința mântuirii omului, d'a o crede d'a dreptul de la Iisus Christos, fără a mijloci biserica. Însăși Sf. Scriptură perde cu desăvirșire însemnătatea și autoritatea ei, mai ales că nu-l recunosc inspirațiunea și o consideră ca simplă carte umană.

La acestea să resumă ideile generale asupra *Bisericii*, punctul de plecare, în deosebirile de credință a le diferitelor biserici protestante. Deosebirile lor, plecând toate, *de la noțiunea și conceptul Bisericii*, ei au alterat și însăși ființa și fondul creștinismului, precum se va vedea din examinarea specială și analizarea tuturor acestor diferențe de credință.

Despre Bisericele din Orient formate încă din timpul si-

¹⁾ Strauss, Glaubens Lehre I, 56.

nódelor ecumenice pe basa eresilor monofisite și monotelite, nu póte fi vorba aci, căci ele aũ rămas, în limitele strimte ale vederilor lor dogmatice despre persóna Mântuitorului; iar în privința desvoltării dogmatice a învățături despre Biserică nu aũ mai făcut aprópe cu desăvırșire nici un progres, evitând cu desăvırșire învățătura tuturor celor-l-alte bisericí. Ei s'aũ mărginit, precum se va vedea în partea specială la un conservatism degenerat.

Acestea ȕise generic asupra deosebirilor de credință să vedem acum vederile și credințele propri ale fie-căreia asupra dogmelor și învățăturilor fundamentale, începând cu Biserica.

D.

Câte-va notițe asupra arhitecturii creștine.

Vezi Biserica Ortodoxă Română, No. 12, an. XXV.

Afară de bisericile arătate până acum, un loc foarte însemnat între clădirile circulare îl ocupă San Ștefano rotondo din Roma. După părerile scriitorilor Dehio și V. Bezolel această clădire ar fi o imitație a unei alte clădiri mai vechi zidită la Ierusalim de împărătesa Eudochia, pe locul unde a fost ucis cu pietre primul martir Sf Ștefan. Chiar dacă această ipotesă nu ar fi adevărată, totuși clădirea în întregul ei nu presintă nici o analogie cu celelalte biserici din Occident, și transpiră mai mult influența bisericilor creștine din Palestina și Siria. Clădirea această monumentală s'a ridicat pe muntele Ceolius, pe vremea papei Timplicius, 468—82 de către Placida, nepoata Eudochiei și a fost sfințită de acest papă, după cum se vede din Liber pontificalis. Alți scriitori pretind că i-s'a dat forma rotundă din cauză că a fost zidită într'un punct unde se întâlneau mai multe strade¹⁾. Naosul central e format din 22 colone ionice, d'asupra cărora se ridică un turn înalt de 24 m. cu architravă și frisă; turnul e întretăcut de un număr de tot atâtea ferestre câte erau și colonadele, pe care se rezema. Acest turn, care forma și partea centrală a clădirii, după părerea lui Essenwein²⁾, n'a fost de la început aco-

¹⁾ L. Klaser G-bandenfür Kirchliche Zwecke.

²⁾ Die Baustile.,

perit, căci această biserică nu era o clădire comemorativă ci numai o imitație a celei din Ierusalim și de aceea spațiul din mijloc nu avea nici o însemnătate. Aici nu se adună credincioșii la o zi anumită, ca să serbeze pe mormântul martirului amintirea lui, fiind-că acesta n'ar fi avut nici un sens. De aceea se crede că tamburul său turnul împreună cu acoperișul lui s'ar fi zidit pe vremea papei Adrian I, 780. Împrejurul acestui naos central se mai află încă un altul tot rotund, format de un alt cerc de colone ionice, unite între dinsele prin arcuri solide și separate prin opt stâlpi puternici. De aici se despart patru aripi în formă de cruce, iar între dinsele, spațiul care rămâne, formeză patru vestibule sau portice, pe unde se intra în biserică. Fie-care aripă avea câte o absidă de formă semicirculară și care ieșea în afară de zidul înconjurător. Porticile aveau, fie-care câte două uși, prin care se putea pătrunde în interiorul bisericei. Fie-care din cele patru brațe sau aripi ale clădirii aveau câte două ferestre în formă circulară și una în mijloc în formă de cruce. Întreaga clădire era înconjurată de un zid circular, întrerupt numai de zidul absidelor. Clădirea era acoperită cu lemn, afară de abside, care erau acoperite cu țigle; se crede că la început porticile nu aveau nici un acoperiș. Această clădire, ca multe altele din Roma, a fost zidită din rămășițele sau dărămăturile vechilor temple și palate păgâne, și acesta se observă din cărămizile și țiglele vechi întrebuințate, precum și din colonele, care nu au toate aceeași înălțime. Pe suprafața murilor se ved încă cărămizi dreptunghiulare, cu vârful către interior, care sunt o probă că au servit și la alte clădiri mai vechi; murii constau dintr'un amestec de bucăți de piatră cu mortar, care împreună formeză un singur bloc. Arcurile de la ferestre și de la ușile de intrare sunt zidite din cărămizi de câte 44 cm. de lungi, iar d'asupra ușilor sunt așezate grindii de lemn. Partea centrală a clădirii susținută de colone de granit s'a conservat până acum și chiar partea a doua tot rotundă, formată din arca le sprijinită pe colone ionice, și acesta a resistat tuturor intemperiilor. În timpul de față această măreță biserică de odinioară nu constă de cât din al doilea cerc de colone, cu spațiile goale zidite, iar din cele patru brațe sau aripi nu s'a conservat de cât cea despre nord, totuși forma

primitivă a clădirii se poate vedea destul de bine după ruinele temelior, cari încă s'au conservat¹⁾ Figurile, ce reprezintă această biserică și care se văd în toate operile de arhitectură, arată biserica așa cum a fost la început după planul de restaurare al lui Hübsch și care să crede că ar fi foarte apropiat de adevăr.

Deja din secol. VI această biserică a fost împodobită de papa Ioan I și Felix IV cu bogate incrustațiuni de marmoră. În secol. VIII papa Adrian I o repară aproape complet, căci era cu totul deteriorată. În timpul evului mediu se ruină din nou și Flavio Biondo, pe la începutul secol. XV spune că acoperișul îi căduse cu totul, totuși chiar la jumătatea secol. XV Gioranui Rucellai, rămâne ulmit de bogăția și frumusețea ornamentațiunilor de pe pereți. Pe la 1453, după cum se vede din o inscripție conservată încă, clădirea a fost restaurată de papa Nicolae V, însă această restaurare, după mărturisirile lui Francesco di Giorgio, mai mult i-a vătămat, căci coprișul bisericii a fost redus la limitele în care se observă astăzi, așa că zidul împrejmuitor, care mărginește clădirea, numai la cercul de mijloc este opera papei Nicolae V.

Tot dintre bisericile însemnate, zidite sub influența arhitecturii din Ravenna și cea bizantină, este și Domul din Parenzo în Istria. Fără să facă parte din bisericile circulare, ea e una din frumoasele monumente ce s'a conservat. Din resturile care s'au conservat până în timpul de față se vede că deja alte două clădiri sunt antemergătoare bisericii de astăzi. Cea mai veche, ale cărei temelii s'au desgropat ceva mai la nord de unde e așezată clădirea de acum, probază că vechea biserică avea o formă simplă oblongă, de nouă metri lărgime pe douăzeci și trei lungime, cu intrări prin partea de vest și prin cea de sud. Urmele a patru stâlpi, în partea zidurilor despre est probază că acolo era altarul cu Ciboriul²⁾. Însemnătatea principală a acestor ruini

1) Klassen Gebäuder für Kirchliche Zwecke.

2) Ciboriul, ciborium, sau chivotul în orient, este vasul în care se conserva sf. eucharistie și care servea spre a se împărtași cu dînsa copii și bolnavii din timpul anului în momentele cele grele. Primele ciborii aveau și forma de porumbiță și acesta fără îndoială din cauză că porumbul și mielul erau simbolurile cele mai obișnuite în primele

constă mai cu deosebire în pavagiul de mosaic, care e cel mai vechi din câte s'au conservat și din cauză că e așezat la o adâncime de un metru și opt-deci, față de cel

secole ale Bisericei. Nici un ciboriu în această formă nu s'a conservat din timpurile cele mai vechi; se crede însă că existau chiar în bisericile subterane din catacombe și că a fost acceptat în biserică și după convertirea la creștinism a lui Constantin cel Mare. Tertulian numește biserica „casa columbei“, dar nu se poate dice cu siguranță că el făcea aluziune la ciboriu Amflociū, în viața sf. Vasilie, dă un detaliu care întărește această părere. El reamintesece o împrejurare în care sf. Vasilie ar fi depus în columbă părțile de pâine sfântă, pe care a atârnat-o d'asupra altarului sf. Ioan Chrisostomul vorbește adesea în termeni foarte clari de columba eucharistică. Intre obiectele pe cari Constantin cel Mare le a făcut dar bisericei din Vatican erau și un turn cu o porumbiță. Aceste două obiecte nu se observă nici odată separate în bisericile din Italia; turnul este de ordinar de argint și are înlăuntru porumbița. În unele părți porumbița era așezată pe vârful turnului și servea ca încoronare a acestuia.

Un ciboriu în formă de columbă se poate vedea și până astăzi în muzeul din Amiens. Columba este lucrată în aramă emaliată, așezată pe o tavă cu marginile ciselate; forma tăvei este concavo-convexă. Marginele tăvei prezintă două spre dece mici găuri, dispuse în mod simetric, acestea serveau pentru micile lăntșoare, cari țineau columba suspendată. Aripile și oada nu ma sunt emaliate, iar restul corpului e acoperit cu o pictură brună. La mijlocul spatelui, între cele două aripi, se află o deschidătură puțin pronunțată, destinată pentru conservarea părțicelor sfinte și acoperite cu un copac mobil.

Ciboriile în formă de cutie rotundă cu capacul conic, erau foarte în-
trebuințate în bisericile din occident în secol. XI și XII. Acestea erau făcute din aramă împodobite cu emaliuri și aurite și au durat până în secol XV. Abatele Barraud în opera sa interesantă asupra ciboriilor, descrie unul din acestea în modul următor: „Acest ciboriu este format din două conuri reunite într'un punct prin vârful lor. Piciorul, care îl susține, are ca ornament foi sau ghirlante săpate în metal. Cupa se compune din două etaje de arcade à jour, separate prin un inel circular, împodobit cu filigrane și cu pietre prețioase. Arcadele sunt semi-circulare și susținute de mici coloane. Capacul, care se mișcă pe o mică închietore, are, în apropiere de unde să îmbină ambele părți, o direcțiune înclinată; se înalță apoi în formă de cilindru și se termină ca con. Partea cilindrică e decorată cu arcade, iar cea conică e împodobită cu filigrane și pietre prețioase. După forma acestui vas și după felul cum sunt fixate pietrele se poate cu ușurință deduce, că a fost lucrat în secolul al XII“. Tot abatele Barraud a descris „Bouletin monumental“ renumitul ciboriu d'Alpais, numit ast-fel după numele autorului, și care se află în muzeul de la Louvre: „Două calote; identice suprapuse îl compun, una este cupa, alta e capacul; fie care din ele

al bisericii actuale, se presupune a exista de prin secol. III. Diferitele figuri ne arată arta creștină primitivă. Pe lângă figurile geometrice, vase și chipuri de vegetale, se vede și simbolul peștelui.

umflată către mijlocul înălțimei lor și să termină prin câte o bandă circulară. Piciorul, care suportă cupa are forma unui trunchi de con de 55 milimetri înălțime, atât cât e necesar pentru ca vasul să se potoască în echilibru și ca să fie apucat cu mâna. Vîrfurile elegante ale capucului, are patru arcade romane, sub care se observă patru îngeri înaripați. Pe acest ciboriu se observă inscripțiunea Magister G: Aplais: Me: Fecit: Lemovicarum, cea ce probază că a fost făcut la Limoges de un argintar cu numele Alpais. Vasul e lucrat în aramă emaliată și e îmbodobit cu multe pietre prețioase. Printre pietre se observă mai multe figuri de îngeri și de sfinți foarte frumos executate.

Bogățiile imense au fost grămădite în biserică, după triumful creștinismului. Constantin cel Mare se puse în capul acestei mișcări și făcu cele mai frumoase și mai artistice donațiuni: se știe că Constantiu va sacrifica totul în profitul bisericilor și că ele vor înghiți toate bogățiile Romei. Vastul ciboriu din biserică sf. Ioan din Lateran cântărea 2.025 livre și era întreg în argint. Acesta avea forma unui domu susținut de coloane înalte. Pe frontonul principal, întors către șa templului, erau așezate statuile lui Christos și ale celor 12 Apostoli, având fie care câte cinci picioare înălțime și cântărind câte 90—110 livre. În cea-laltă față a ciboriului de către absidă se ridica statua Mântuitorului de 160 livre, înconjurată de cinci îngeri de câte 105 livre greutate, fie care, având în mâini câte o cruce. Toate aceste figuri, lucrate în același metal, străluceau la lumină cu ochii lor făcuți din pietre prețioase. Altarul, pe care era pus ciboriul, era din argint masiv. De baldachin atârna o candelă de aur onrat și patru corone tot din acest metal. Candelă ardea și ținea și noaptea cu unt-de-lemn parfumat.

Nu mai puțin artistic și bogat era și ciboriul făcut de imperatorul Iustinian pentru biserică sf. Sofie din Constantinopol. Descrierea acestui mare monument al artei bizantine o găsim la scriitorul contemporan Paul Silențiaru și în istoricul anonim, care a scris asupra monumentelor din Constantinopol din secol. XI.

Patru coloane de argint aurite de o mare înălțime, pe care se rezema patru arcade, suporta un dom cu opt fețe și de formă piramidală. Un cordon cu noduri mergea de jur împrejurul arcadelor. Domul în piramidă era de argint decorat cu ornamente în smalt. În vîrf se observa o cupă largă cu bordurile recurbate, în forma unei flori de crin în care se afla un glob de argint aurit, care purta o mare cruce de aur, totă acoperită cu pietre scumpe. Opt candelabre de argint se ridicau până la înălțimea domului și completau decorațiunea.

Între descrierea anonimului și cea a lui Paul Silențiaru se vede puțină deosebire și acesta se și explică prin diferența de timp. Întreg ciboriul era în argint, afară de crucea de aur din vîrf. Argintul coló-

În locul acestei biserici de formă longitudinală și ceva mai spre sud, a fost zidită la începutul secol IV biserica cea mare, care de sigur că a fost distrusă în timpul persecuțiilor și nu s'a conservat de cât o capelă din partea de sud, care a fost rezidită mai târziu. După fundamente se observă că ea corespunde în totul clădirii actuale, iar atriumul și baptiseriul sunt rezidite pe aceleași locuri. Puține fragmente arhitectonice s'a conservat din acel timp, între care și resturi din pavagiul de mozaic ¹⁾.

Parenzo căduse în anul 493 în stăpânirea Ostrogoților, iar în 539 a fost recâștigat de imperiul de răsărit și a rămas sub bizantinii până la 789. Pe timpul papei Ioan II (532—535) primul episcop numit aici, Eufrașiul a reclădit această biserică. Inscripțiunea ce se vede pe mozaicul absidei spune, că episcopul Eufrașiul a zidit din nou această biserică, care se dărâmasese din cauza vechimei. Eufrașiul se amestecă în cearta celor trei capite și atunci papa Pelagiul ceru lui Narses, șeful armatelor lui Iustinian, să gonească pe acel «episcop trădător» și se pare că Narses venind în Parenzo a dărâmat și catedrala de aici. Un al doilea Eufrașiul o reclădi din nou la 570, iar un al treilea episcop Eufrașiul o restornă la 684. Multe greutatea ale acelor timpuri turburi a avut să îndure și acest locaș sfânt, căci în 950 a fost distrusă de Slavi și la 961 a fost iarăși sfințită cu hramul Sf. Maria Noile adaosuri, în stilul vechi. S'a făcut în 1850 de episcopul Antonio Peteani, iar în 1879 guvernul austriac a acordat o sumă de 6000 fiorini pentru restaurare. Biserica are trei naosuri fără transept sau naos transversal. Absida are șase fețe și douăsprezece colțuri și ornamentația ei în mozaic de marmoră

nelor, arcadelor, al flórei și al globului era aurit; domnul singur era alb cu desenuri în smalt.

Tóte bisericile mari aveau ciboriile lor lucrate cu mult gust și din cele ce s'a conservat până acum se póte vedea că erau adevărate opere artistice. Acesta este unul din obiectele cele mai sfinte din care se află pe altar, de óre ce în el s'a conservă Trupul și Sângele Mântuitorului și de aceea nu putea lipsi din nici o biserică. (Abbe F. R. Salmon, Histoire de l'Art Chrétien; M. A. De Caumont. Abécédaire d'Archéologie

¹⁾ Haltzinger, Die Bizantinische Baukunst.

este din cele mai splendide. Lumina pătrunde în interiorul absidei prin patru ferestre cu arcuri rotunde. Cele lalte două abside mai mici așezate de o parte și de alta a aceștia, de și sunt rotunde în interior, dar pe dinafară sunt zidite în linie dreaptă. Naosurile sunt despărțite prin câte nouă colone, cu capiteluri corintice și cu postament pe care se reazimă arcurile. În partea de sus sunt naosurile închise prin muri puternici. În fața bisericii și unit cu dinsa se află atriumul cu patru stâlpi, între care, de fiecare parte, sunt așezate câte două colone; iar mai spre vest de atrium se află un baptiseriu octagonal, transformat acum în muzeu.

Arta care până acum făcuse progrese așa de enorme, a fost împiedicată în dezvoltarea sa prin năvălirile barbarilor. La 586 năvălirea în Italia Longobarzii și ei se arătară ca dușmani neîmpăcați atât imperatorilor de Orient, cât și bisericii catolice. Ei căutară să rupă toate relațiunile cu statele nesupuse și mai cu seamă cu Roma și apoi căutară să împiedice or ce influență grecă. Episcopilor le luă ori ce putere și mijloace ca să mai poată construi monumente ca până acum și de aici se poate deduce că foarte puțin s'a construit în timpul stăpânirii lor de două sute de ani. Dușmănia lor se manifestă și contra artiștilor greci, însă au espiat în deajuns această greșală, căci arhitectura rămăsese în statul lor pe cea mai de jos treaptă. Totuși în timpul din urmă al domniei lor, și odată cu trecerea lor la biserica catolică, influența grecă pătrunse din nou și de atunci au rămas și până acum mai multe clădiri mărețe, zidite fără îndoială de artiști greci și împodobite cu frumoase mosaiciuri ¹⁾.

La 670 trecură Longobarzii la Biserica catolică și miile de oameni cari veneau să primească botezul, contribuiau la zidirea mai multor baptiserii. Dintre acestea cel mai important și care, rezidit, s'a conservat până acum, este baptiseriul din Florența. Acesta se credea că a fost construit de Teudelinda saună de fiică sa Gundelberga soția lui Trivald. În anul 724 se știe că el exista și depindea de catedrala S-ta Reparata. Cupola, cea mai mulți scriitori dică că a fost construită cam pe la începutul secol. XII. Arhitectul Mo-

¹⁾ Essenwein, Die Baustile.

thes ¹⁾ susține că clădirea primitivă avea în interiorul ei un întreg cerc de colóne. Orașul Pisa drept recunoscință pentru ajutorul ce i-l dăduse Florența într'un resboi, i-a făcut donațiune, pentru purtatul acestui baptiseriū. douē mărețe colóne de cel mai curat porfir. La 1150 a fost așezată laterna pe cupolă, iar pe la 1225 a fost reînviată podeaoa de mosaic. La sfârșitul secol. XIII artistul Arnulfo schimbă îmbrăcămintea exterioră de marmoră. In genere luat baptiseriul lasă impresiunea stilului romanic, despre care vom vorbi mai târziu. Modelul ușelor in bronz, renumite pentru acel timp a fost făcut de Andrea Pisano în secol. XIV și a fost executat de Lionardo Aranzo, care le-a turnat în Veneția și le-a aurit. Ușile de astă-đi, care formeză una din principalele atracțiuni ale acestei biserici au fost lucrate în bronz de celebrul artist Lorenzo Ghilorti. Cazanul pentru botez sau colimvitra despre care pomenesc poetul Dante, a fost luat de acolo de pe la sfârșitul secol. XVI ²⁾).

Altă biserică însemnată zidită cam la o sută de ani după cea din Parenzo este catedrala de la Torcello Ea presintă o mare asemănare cu biserica descrisă mai sus La această veche catedrală zidită cam pe la 641 se observă trei naosuri ceva mai largi. Colónele de marmoră sunt mai subțiri, iar arcurile nu sunt susținute de postamente, ci se reazimă direct pe capitellurile lucrate în stil corintic. Până n'a apărut studiul amănunțit făcut asupra acestei biserici de Cattaneo, toți scriitorii îi da o dată greșită ³⁾). El a arătat că tot ce e mai însemnat la această clădire se datoréză reconstrucțiunei, care a avut loc pe la jumătatea secol. IX De la vechea construcție n'a rămas de cât dispozițiunea generală și absida principală. Interiorul bisericei, cu anvonul pentru predică și cu colonadele, care desparte presbiteriul, lasă și până astă-đi o impresie, care denotă vechile construcțiuni creștine. Absidele sunt în număr de trei. cea mai mare fiind cea din centru, și fie-care sunt prevădute cu câte o ferestă. Biserica se termina prin un atriu din care acum n'a rămas de cât un mic portic

¹⁾ Die Baukunst des Mittelalters in Italien.

²⁾ Klasen, Gebäude für Kirchliche Zwecke.

³⁾ Cattaneo, L'architettura in Italia dal secolo VI al mille circa.

În legătură cu domul său catedrala din Torcello stă și biserica Santa Fosca. Mulți pretinși că ar fi fost clădită tot în acel timp ca și catedrala, Holtzinger însă crede că vechimea ei nu se poate ridica de cât până în timpurile din urmă ale evului mediu. Celebrul scriitor Hübsch vorbind despre dânsa o presintă ca un cap de operă de arhitectură. Majestuoasa cupolă, care da întregii clădiri un aspect impunător, acum e prăbușită. Celelalte părți ale bisericii s'au conservat. Ca dispoziție generală se asemănă cu San Lorenzo din Milan, având aceiași cupolă rotundă, cu acoperișul mărunț și zidit pe o basă patrată. De asemenea, arcurile cele mari din cele patru spațieri ale patratului, nu se întind până la colțuri ci sunt cu mult mai mici, așa că lângă ele se observă încă două arcuri mai mici. Cele din urmă arcuri nu se mai sprijină pe colone, ci pe stâlpi. Pe câte trele părți se ved mic naosuri laterale, iar în a patra parte care se prelungesce se observă trei abside. S'ar putea dice că această clădire se asemănă cu forma unei cruci însă cu brațe scurte. În genere luată această clădire presintă mai mult forma unui octogon cu laturile neegale. De câte-trele părțile clădirei se observă un portic cu colone și arcuri, iar la colțuri cu stâlpi pe cari se reazimă arcurile finale. Între această biserică și catedrală se afla un gang de legătură, care acum nu mai există. Interesul pentru specialiști îl formează cu deosebire trecerea de la patrat la octogon și de aici la cercul cupolei. Biserica în interior e frumos decorată cu mosaicuri. Aspectul pe din afară e cât se poate de măreț și caracteristic. Ceea ce impresionează mai mult pe privitor sunt părțile din clădire, fie-care pentru sine eșind în relief și prezentând cu cupola din mijloc un întreg complex ¹⁾.

De o însemnătate deosebită pentru studiul arhitecturii bisericești este biserica St. Victor din Ravenna. Ea e prima biserică veche în care s'a întrebuițat stâlpi în loc de colone. La toate bisericile de până acum zidurile naosurilor laterale erau susținute de colone și dacă la unele se observă și stâlpi, puși printre colone, aceștia s'au adăugat mai târziu la reparațiunile ce s'au făcut acestor clădiri. Stâlpii

¹⁾ Essenwein, Handbuch der Architectur.

erau întrebuințați atunci când o clădire amenința să cadă, sau când se prelungeau zidurile clădirii. Biserica St. Victor este zidită prin secolul al VI și de aceea e considerată ca cea mai veche în acest gen. Ea are trei naosuri, luminate de fie-care parte de câte șapte ferestre. Posedă o singură absidă în formă semicirculară, având trei ferestre. Alt-ceva deosebit nu se observă la această biserică.

Tot ca ceva deosebit în arhitectura bisericăscă sunt și bisericile cu abside deschise, care se observă în Italia. În Neapol se vede și până acum o absidă deschisă, care în timpul de față e coprinsă în zidul bisericii moderne San Giorgio Maggiore și care odinioară aparținuse bisericii Severiana, zidită la începutul secol. V. În spațiul cel gol se observă două coloane de marmură cu capitelluri corintice și d'asupra capitellurilor se văd postamente împodobite cu semnul crucei și pe cari se rezimă arcurile. Un exemplu de acest fel se observă și la biserică zidită în Nola, în apropiere de Neapol, de episcopul Paulin pe mormântul Sf. Felix. Prin aceste abside deschise se făcea comunicația între bisericile vechi zidite pe mormintele sfinților, cu mărêța clădire a lui Paulin. Felul acesta de a se construi absidele a servit de exemplu și la alte biserici care s'aũ construit mai în urmă în Italia.

M. P.

SCHITUL BONTEȘTII.

Milostiiu Boj. Io Alexandru Ioan Ipsilant Voevod i gospodar davat. g.b milost. sfintei și dumnezeestei Biserici, ce se numește schitul Bonțeștii ot sud slam Rimnic, unde locuiesc maice călugărițe, aduse de starețul Vasilie, ca să aibă a ține lude patru, ómeni străini, fără de nici un fel de gîlcevire, să fie sfîntului lăcaș de ajutor și de poslușanie la orî ce ar avea trebuință Iar de cătră Domnia mea să fie în pace și ertați de tóte dăjdiile și orânduelile, orî câte ar ieși peste an, de la Visteria Domniei mele, de nici unile val sau bántueală să n'aibă. Așișderea să aibă a ținea și doi preoți de mir, scutiți atît de dăjdii cât și de poclonul episcopesc, să fie pentru slujba sfintei Biserici. Să se scutescă și de vinăriciú vin ce se va face în patru pogóne de vie ale schitului, să se scutească și de dijmărit cinci-șeci ocă tămte pe lună, pentru că acéstă milă aú avut și de la alți frați Domni de mai nainte vreme; Și Domnia mea încă m'am milostivit de am înoit acéstă milă spre a fi sfântului lăcaș de întărire și de ajutor și maicelor călugărițe de chivernisală. Iar Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire. Pentru care dar poruncim Domnia mea tuturor deregătorilor ce veți fi cu ori-ce slujbă rinduiți, pe acești lude patru poslușnici și doi preoți ai sfântului schit

să-i lăsați și întru nimica supărare să nu le faceți. Într'alt chip să nu fie, că așa este porunca Domniei mele. isam. recheh. g p.v milost

1778 Maii 12.

Iscălit: Io Alex. Ioan Ipsilant.

Trecut în condică.

(L. Sig
domnesc)

Proce: Vel log.
Protoc. Vel. logof

Un alt Chrisov iarăș original, de la Niculae Petru Mavrogheni, și tot în această cuprindere din 1787, Iulie 20.

Un alt Chrisov tot în această cuprindere și original, de la Constantin Caragea V.V. din anul 1782, Septembrie 5.

Un alt Chrisov original de la Domnul Constantin Gheorgiu Hargeri V.V. în această cuprindere, din 1798 Iunie 3.

Alt Chrisov, aurit și înflorit pe margini, scris și cu roș, din Domnia lui Constantin Suțu tot în această cuprindere, cu adaus la urmă de boerii timpului: Pan Filipescu ban. Pan Ienachi Văcărescu vel Vist «Pan Dumitrașcu Racovitză vel dvornic de țara de sus. Pan Manolache Brâncoveanu vel logofăt de țara de sus. Pan Enache Moruz vel dvornic de țara de jos. Pan Manolache Crețulescu vel logofăt de țara de jos. Pan Alexandru Mano vel spatar. Pan Grigorașcu Suțu vel post Pan Alexandru Șuțu vel comis. Pan Ioan Florescu vel Clucer Pan Theodorache Iuliano vel paharnic. Pan Dragiceanu Oteleșanu vel stolnic. Pan Hagi Mihalache vel pitar și ispravnic. Pan Manolache Crețulescu vel logofăt». Data Chrisovului este din 1792, Maii în 10

Iscălitura Domnului manuproprie

Acest chrisov este întărit cu iscălitura manuproprie a Domnului Mihail Constantin Suțu V.V. în 1802, Mart 27.

Un alt Chrisov tot florat cu roș și albastru din timpul Domnitorului Moruzi și în care sînt amintiți și fiil sîi Dumitrașco V.V. și Nicolae V.V., iar ca marturi citesc boerii următorii: «Pan Nicolae Brâncoveanu vel Vist. Pan Dumitrașco Racovitză vel ban. Pan Enache Văcărescu vel spat. Pan Ienache Moruzi vel dvornic de țara de sus. Pan Manolache Brâncoveanu vel. dvornic de țara de jos. Pan Manolache Crețulescu vel dvornic. Pan Scărlat Ghica vel. log.

de țara de jos. Pan Nicolae Hamgiarlă vel. Hatm. Pan Dimitrate vel Postelnic. Pan Isaac Ralet vel Clucer. Pan Dimitrie Schinah vel comis Pan Nicolae Racovitză vel Paharnic. Pan Iordache Palada vel stolnic. Pan Scărlat Ghica log.

Chrisovul este iscălit de mâna proprie a Domnului și poartă data: 1793, Mai 19.

Un alt Chrisov de la Constantin Alexandru Ipsilant V.V. în care's trecuți și fiii săi ca marturi: Alexandru V.V. Gheorghe V.V. Nicolae V.V. și Ioan V.V., iar ca boeri cیتesc următorii: Pan Dumitrașco Racovitză vel Vistiar. Pan Scărlat Ghica vel spatar. Pan Gheorghe Mavrocordat vel spatar. Pan Gheorghe Mavrocordat vel post. Pan Radu Golescu vel dvornic de Țara de sus Pan Isaac Ralet vel log. de țara de sus. Pan Constantin Știrbei ă vel log. de obicei. Pan Scărlat Cămpinean vel dvornic de țara de jos. Pan Barbu Văcărescu vel dvornic. Pan Grigorie Ghica vel dvornic al Obștirilor. Pan Istrati Crețulescu vel. log. de țara de jos. Pan Mihalache Manul vel dvornic al Politiei. Pan Iordache Filipescu vel căminar. Pan Constantin Grădițeanu vel Pahar. Pan Ienache Golescu vel stol. Pan Scărlat Isovoreanu vel slug și ispravnic. Pan Istrati Crețulescu vel log. de țara de jos.

Acest chrisov nu este florat, de cât numai titlul și literile inițiale sînt în roș. Sigiliul domnesc are următorea inscripție românească: «Io Constantin Alexandru Ipsilant vov. cu mila lui Dumneđeu Domn a totă țara rumânească». La mijloc Sf. Imperați Constantin și Elena. Este iscălit de însăși mâna Domnului și poartă data 1803, April 22.

Otitorii și înființatorii Schitului

Adică eu Avram împreună cu soția mea anume Simióna, încredințat-am acest adevărat zapis al meu la mâna sfinției sale preotului Nicolae, ce este preot la schitul nostru Cotești, precum să se știe că adeverez într'acest zapis al meu că din voia lui Dumneđeu și ajutorul maicei Precistei m'am milostivit și m'am îndemnat de a mea bună-voe de am închinat via mea, ce este în dealul Coteștilor la Corbul, adică am dat'o danie la acest sf. schit unde se cinstește și se prăznuește Hramul sf. Troițe, ca să'mi fie mie spre po-

menire și părinților mei, ca aceste vii se trag de la mătușa mea Tudora Frațiloe, adică trei cverte de vie lucrătore și după mórtea ei le-am împărțit pe trei frați, a lică un frate unchiaș Anghel, brat fratoe și alt frate Ionița Tătarul cu frate-seu Tudor nepot Frățiloei de frate și alt frate Stanciul cu Avram, nepot Frățiloei de frate și ni s'aũ venit de frate câte o jumătate pogon de vie și o prăjină și jumătate și eũ mai ales am stăpănit prea a mea, iar frații mei ș'aũ vindut părțile lor și le am cumpărat eũ cu zapise, dinpreună cu soția mea anume Simiõna, ș'aũ mai rēmas de la moșa noastră 2 pogone de loc, unul sterp, altul cu pomi, și dintr'aceste 2 pogone, cele numite, le-aũ luat frații mei cel mai sus numiți, iar pogonul cel sterp l'am luat eũ, ce este alătura cu via mea despre Dălgov. și am pus pe acest loc jumătate vie, iar jumătate am pus pomi și mai am eũ de la tatăl meu trei cisferte de loc cu pomi și cu cramă, care loc merge până în hatul lui Popa Vasilie și Ioan Diaconul, și din sus și din jos și s'aũ făcut peste tot vie lucrătore douē pogone și o cisfartă și aceste vii le-am închinat acestui mai sus numit schit și crama ce este și cu căzi și cu buți și cu tóte. Și sînt aceste vii alătura cu via Popei Vasilie și a fraține-seu Toader sin Ioan Diaconul. Care eũ fiind însurat și neavên fecior din trupul meu, eũ l'am dat danie la acest schit. Inșă cât volũ trăi eũ aũ soția mea să fie tot sub stăpânirea noastră și de va muri o parte alta să stăpânescă, ca aceste vii le-am făcut noi amândoi. Iar după mórtea noastră amândurora să rēmaē statornice și nestrămutate acestui schit, după cum arată mai sus, a fi spre pomenirea noastră și a neamului nostru, fiind dréptă moșia noastră. Iar cine s'ar scula din neamul meu aũ din rēzeșii mei or cerca să strice și să strămute acéstă danie ce este așezită cu soția mea Simiõna să fie afurșită de 318 sfinți părinți și de noi păcătoșii, cei ce vor strica așezemēntul și dania noastră. Și când s'aũ făcut acest credincios zapis s'aũ întimplat ómeni vrednici de credință, preoți și mirenți, moșneni cari mai jos vor iscăli și noi pentru a levērată credință am iscălit mai jos, ca să se crează, puind degetele spre încredințare.

1756 Ghenar 12.

(Urméză iscălturile)

Adică noi moșnenii ot Coteștii, cari mai jos ne vom iscăli pe nume, dat-am adevărat zapisul nostru la cinstită mâna sf. sale părintelui Vasilie, ce este la sf. schit Coteștii unde se prăznuște sf. Troiță, precum să se știe, că de a noastră bună-voe ne am în 'emnat și am dat danie sf. schit cât ne-am îndurat moșie împrejurul schitului, a lică de la schit până în drum ce vin în vale, despre n'amez și merge la deal asupra mănăstirei parte până în zarea dealului, de asupra monastirei parte despre apus și apucă muchia dealului și dă în cararea ce vine din poiana Cornetului și apucă cararea la vale și de în drum apucă după loc ghe-natelor și dă în drumul ce merge la Grepenósa și trece drumul drept lazăr Bărsoi, și apucă muchia spre mal la răsărit și merge până în schit și să pogórá în píreu Mag-dalina și trece píreu drept și iară dă în drumul ce vine din vale despre amiază-zi. Și această moșiórá ce este arătată mai sus, împrejurul sf. schit, i-am dat noi moșnenii din stângenii noștri, ca se fie pomenire nouă și moșilor noștri și strămoșilor. Și pentru credință și întărirea zapisului ne am iscălit.

1765, Mart 3.

(Urmézá iscăhturile moșnenilor)

Intre moșneni citesc: Eű Tu lor Odobescu am dat. Eű Teodor Buhniș et. Eű Ioniță Săvoțu am dat.

C. E.

Testamentul și data morții Mitropolitului Ștefan al Ungrovlahiei.

7176 (1668) Aprilie 15. 23

Diata Archiepiscopului și Mitropolitului Ungro-Vlahiei și Exarh al plaiurilor Ștefan, în care diată la începutul ei blagoslovește pre Măria Sa Radul Leon Wod. și pre Dómna Măriei Sale și pre fiul Măriei Sale Io Ștefan Wod., apoi țice: «După aceea aducem aminte că fiind noi la M-re la Tismana póte din voia milostivului Dumneđeű și a rėpos. Mateiű Vo lă, Dumneđeű să'l pomenėscă, și cu tot Sfatul, adusu-ne aű la acestaș scaun al Mitropolii, și fiind câtă-va vreme, apoi póte fi fost pentru păcatele nóstre aű din grațurile omenești scosu-ne-aű din scaunul nostru numai cu ce am fost îmbrăcați, iar alte ce am fost căștigat tot aű rėmas la Mitropolie, și puind pe pre sfinția lui întru Hristos fratele nostru Ignatie în locul nostru, tot aű rėmas pre séma lui, precum mulți boeri știű, iar după ce aű dăruit Domnul Dumneđeű pre Costandin Vodă a fi Domn Țarei Românești, póte că știind că nimica vinovat n'am fost, adusu-ne-aű iar la scaunul nostru la Mitropolie și nemica din ce am lăsat la Mitropolie n'am aflat, deci de atunceea pân' acum din ce ne-aű fost și nouă puterea de am căș-

tigat cu patrahirul nostru, întâmplatu-s'ău multe nevoi și răutăți și robii în țară de ău ars Mitropolia și o ău prădat în două rânduri, și tot am dires și am făcut ce am putut cu multă cheltuială nu numai la Târgoviște ce și aicea la București, și am făcut și odăjdii ca să fie stătătore la sf. Mitropolie.....»

În dosul dieții e scris:

«O prea sfinte creștete (sic), pristăvitu-s'ău sfinția sa fericitul părintele chir Ștefan Mitropolitul la mesita Aprlie 25 dni la 10 ceasuri de zi Sâmbătă, și s'ău îngropat la Mitropolia de la Târgoviște după porunca sfinții sale într'acéstaș lună la 2(4) dni Marți, și l'ău petrecut Măria Sa Domnu nostru Io Radul Leon Wod. cu toți boerii Măriei Sale cu mare cinste pân' la crucea părintelui Măriei Sale răpos. Io Leon Wod. și ș'ău luat ertăctune și l'ău trimis la locul lui la Târgoviște, și stătu în locul sfinții sale Mitropolit din mila lui Dumneđeș și cu voia cea dumneđeșască și blagocestivului Domn Io Radul Leon Wod. și dimpreună cu tot sfatul Măriei Sale alegând pre părintele Theodosie Egumenul de la Argeș a fi Mitropolit după cum scrie mai sus, și i s'ău dat cărja la Maiu 2 zile Sâmbătă, și s'ău hirotonit a fi desăvârșit Arhiereu într'acelaș lună la 21 dni în ziua de sfeti Costandin Joi, și s'ău întâmplat în postu lui sfeti Petru.

(Originalul e în Arhivele Statului, Mitropolia Bucuresci între documentele netrebnice în pachet 375/194 sub No. 1 al inventarului).

C. E.

CRONICA BISERICESCĂ.

I.

Ședințele Sf. Sinod.

Publicăm aici un resumat asupra ședințelor Sf. Sinod din sesiunea extraordinară din Februarie 1902 și din sesiunea ordinară de primăvară 1902.

Ședința din 21 Februarie 1902.

Sesiunea s'a deschis în ziua de 21 Februarie la orele 10 dimineața, făcându-se un Te-Deum în Catedrala Sf. Mitropolit și sfințirea apei în sala ședințelor Sf Sinod. După ce Dl. Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice dă citire Mesagiului Regal de deschiderea sesiunii, I. P. S. Mitropolit Primat, Președinte, declară sesiunea deschisă, fiind prezenți 14 P.P. S.S. Membri. Se citește sumarul ultimei ședințe din sesiunea de toamnă și se aprobă.

P. S. Episcop al Rîmniceului, Secretar, dă citire articolelor din regulamentul Sf. Sinod relative la alegerea Arhierilor titulari și listei de candidații propuși de către I. P. S. Mitropolit Primat, I. P. S. Mitropolit al Moldovei și de către P. P. S S. Episcopi. Procedându-se la alegere, rezultatul votului a fost: Pentru locul vacant de Arhierie,

cu titlul de Bacaónul, s'aũ ales: Sfinția Sa Economul Gheorghe Georgescu, cu unanimitate de 14 bile albe, Arhimandritul Veniamin Nițescu cu 13 bile albe și una neğră și Arhimandritul Evghenie Humulescu cu 13 bile albe și una neğră; iar pentru locul cu titlul de Piteștenu s'aũ ales: Arhimandritul Melhisedec Ștefănescu cu unanitate de 14 bile albe, Arhimandritul Teofil Mihăilescu cu 12 bile albe și douē negre și Arhimandritul Teodosie Atanasiu cu 12 bile albe și douē negre.

Toți acești candidați aleși sunt licențiați în teologie.

I. P. S. Mitropolit Primat, Președinte, proclamă aleși pe numiții candidați pentru locurile vacante de Arhieru cu titlul de Bacaónul și de Piteșteanu.

Ședința din 22 Februarie 1902.

Ședința se deschide sub președenția I. P. S. Mitropolit Primat, fiind prezenți 12 P. P. S. S. Membri. După citirea și aprobarea sumarului ședinței precedente. Dl. Ministru al Cultelor și Instrucțiunei Publice citește Inaltul Decret Regal, prin care M. S. Regele a confirmat pentru locul de Arhieru cu titlul de Bacaónul pe P. C. Econom Gh. Georgescu și pentru locul de Arhieru cu titlul de Piteșteanu pe P. C. Arhimandrit Melhisedec Ștefănescu.

I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei, roga pe Sf. Sinod-a încuviința tunderea în monahism a P. C. Econom Gheorghe Georgescu, pentru a' l hirotoni Arhieru cu titlul de Bacaónul. Se aprobă.

Dl. Ministru al Cultelor și Instrucțiunei Publice, citește Mesagiul Regal de închiderea Sesiunei

Sesiunea de primăvară 1902.

Sesiunea s'a deschis în ziua de 1 Maiu, făcându se la ora 10 a. m. un Te-Deum în biserica Catedrala Sf. Mitropolii la care aũ asistat P. P. S. S. Membri ai Sf. Sinod și Dl. Ministru al Cultelor și Instrucțiunei Publice, iar la ora 10^{1/2} sfințirea apei în sala ședințelor, după care Dl. Ministru a citit Mesagiul Regal de deschiderea sesiunei.

După citirea Mesagiului Regal, I. P. S. Mitropolit Primat,

Președinte, declară sesiunea deschisă, fiind prezenți 15 P.P. S.S. Membri. Se citește sumarul ultimei ședințe a sesiunii extraordinare din Februarie a. c. și se aprobă. Se aleg P.P. S.S. Secretari ai biuroului, se dă citire comunicărilor și se aleg următoarele comisiuni: Comisiunea de petițiuni; idem pentru cercetarea manualelor de învățământ religios, cursul primar; idem pentru cercetarea manualelor de învățământ religios, cursul secundar; idem pentru luarea socotelor revistei și tipografiei și pentru cercetarea manualelor de muzică bisericească

Ședința din 3 Mai.

Ședința se deschide la ora 9 sub președinția I. P. S. Mitropolit Primat fiind prezenți 14 P.P. S.S. Membri. Se citește sumarul ședinței precedente și se aprobă. Se dă citire comunicărilor și se trimit la comisiuni.

Ședința din 6 Mai.

Ședința se deschide la ora 9 sub președinția I. P. S. Mitropolit Primat Prezenți 14 P.P. S.S. Membri. Se citește sumarul ședinței precedente și se aprobă. Se dă citire comunicărilor și următoarelor raporte

Șapte raporte relative la tunderea în monahism a mai multor frați și surori din M-rele: Cernica, Ghighiu, Pasărea Zamfira, Samurcășești și Nămăești din eparhia Sf. Mitropolii a Ungro-Vlahiei. Se aprobă concluziunile raportelor, care sunt de a se admite tunderea în monahism a acelor frați și surori, precum și recunoșterea călugăririi efectuată în cas de bătă a unora din ei.

Raportul relativ de a se declara parohială biserica cu hramul Adormirea Maicei Domnului din comuna Albești-Paleologu, Jud. Prahova în locul bisericei din cătunul Muru, cu hramul Sf. Voevođi aceiaș parohie.

Se aprobă concluziunile raportului care sunt pentru admiterea cererei.

Idem relativ la cererea de a se forma două parohii din parohia Caracalău jud. Bacău. Se aprobă concluziunile raportului, care sunt, că cererea fiind deja satisfăcută de Sf.

Sinod, să se facă din nou intervenire la Onor Minister, de către biouroul Sf. Sinod spre a presenta corpurilor legiuitorie, proiectul de lege pentru aprobarea parohiilor modificate de Sf Sinod și înaintate Onor Minister.

Idem relativ la adresa Sf. Mitropolii a Moldovei cu care înainteză sentința pronunțată de spiritualul Consistoriului la aceleia eparhii la judecarea din nou a diaconului caterisit Dimitrie Rău, din cătunul Fântânele Jud. Tecuci. În urma discuțiilor urmate se aprobă concludsiunile raportului privitor la sentința dată de consistoriul Sf Mitropolii a Moldovei, prin care Diac Dimitrie Rău să fie chemat la S-ta Episcopie de Roman spre a i se face aspră dojană Arhierescă Canonică de către P. S Episcop Eparhiot, punându-i-se în vedere că dacă pe viitor ar mai aduce în casa sa vre-o femeie cu bănuială de concubinaj să i se aplice caterisirea, conform canonului 20 apostolic și canonului 3 Sinod I Ecumenic

Șapte raporte relative la tunderea în monahism a mai multor frați și surori din M rele: Rișca, Horaița, Schitu Țibucan], Schitu Cozancea, M-rea Varatecu și Agafon. Se aprobă concludsiunile raportelor care sunt de a se admite tunderea în monahism a fraților și surorilor din numitele M-ri recomandați de Sf Mitropolie a Moldovei

Raportul relativ la tunderea în monahism a unei surori din Schitu Sf Ión Jud. Putna. Se aprobă concludsiunile raportului, care sunt de a se admite tunderea în monahism a aceleia surori recomandatã de Sf Episcopie a Romanului.

Idem relativ la adresele Onor Minister al Cultelor și Instrucțiunei Publice cu care înainteză cererile și lucrările candidaților la catedra vacantă de Teologia Dogmelor și simbolică, de la facultatea de Teologie din București, spre a se recomanda de Sf Sinod unul dintre candidați, conform legel instrucțiunei. Se aprobă concludsiunile raportului care sunt de a se recomanda Onor Minister P. S. Arhierieü Melietie Gălățenu.

Idem relativ la cererea locuitorilor din com. Băcălești jud. Teleorman de a se declara parohială biserica din Băcălești în locul celei din cătunul Rața. Se aprobă concludsiunile raportului care sunt că, cererea fiind satisfăcută și aprobată prin Înalt Decret Regal publicat în Monitorul o-

ficial No. 168 din 30 Octombrie 1901, se va răspunde Onor Minister în acest sens spre cele de cuviință.

Idem relativ la cererea parohului din comuna Cotnari Jud. Iași de a se uni într'o singură parohie, parohiile Horodiștea și Cotnari. Se aprobă conclusiunile raportului, care sunt de a se înainta cererea numitului paroh la I. P. S. Mitropolit al Moldovei spre a regula cum va crede de cuviință.

Idem relativ la raportul parohului bisericii Șipotele din comuna Șipotele, Jud. Iași, cu cari înainteză 47 icône litografiate pe hârtie, fiind bănuite că nu au aprobarea Sf. Sinod. Se aprobă conclusiunile raportului cari sunt de a se înainta atât raportul numitului paroh cât și acele icône la I. P. S. Mitropolit al Moldovei spre cele ce va crede I. P. S. Sa de cuviință.

Idem relativ la adresa Sf. Episcopii a Rîmnicului prin care se mijlocește a se declara parohială biserica cu hramul Sf. Apostol Toma din parohia Pesceana-Cermegești, Jud. Vâlcea în locul bisericii parohiale cu hramul Adormirea Maicei Domnului. Se aprobă conclusiunile raportului care sunt de a se admite mijlocirea făcută de P. S. Episcop.

Idem relativ la adresa aceleiași Sf. Episcopii prin care se mijlocește ca în Com. Poiana-Mare, Jud. Doljiu, să se înființeze o a-doua parohie sub numele de Poiana-Sârbi. Se aprobă Conclusiunile raportului, care sunt de a admite mijlocirea făcută de P. S. Episcop.

Idem relativ la cererea locuitorilor din cătunele Duduvicești și Românești, pendinte de parohia Șimnicu Jud. Doljiu, de a se deslipi numitele cătune de la acea parohie. Se aprobă conclusiunile raportului, care sunt de a se amâna rezolvirea cesiuneii până ce se va cere și se va obține lămuririle necesare de la P. S. Episcop respectiv.

Idem relativ la cererea parohului bisericii Amărăști jud Vâlcea de a nu se deslipi de la acea parohie nici o cătună. Se aprobă conclusiunile raportului, care sunt de a se amâna rezolvirea cesiuneii până ce se va cere și se va obține lămuririle convenite de la P. S. Episcop.

Idem relativ la adresa Sf. Episcopii a Rîmnicului prin care se mijlocește modificarea parohiilor Slăvuța și Toiaga. jud. Doljiu.

Se aprobă concludsiunile raportului, care sunt de a se admite mijlocirea făcută și anume, ca cătunul Marinești de la parohia Slăvuța, să fie atașat la parohia Toiaga.

Idem relativ la cererea D-lui Teofan Mulinos din Galac-sidiul Parnasidei (Grecia) de a se admite să se primescă de Sf. Sinod lucrările de psaltichie în 24 tomuri ale fratelui său Ieromonahul Arsenie Mulinos spre a se tipări și a'l recompensa și pe D-sa cu ceea ce se va crede de cu-viință. Se aprobă concludsiunile raportului, de a se trece la ordinea ȃilei asupra acestei cereri, de óre-ce Sf. Sinod nu dispune de mijlóce pentru a primi menționata lucrare cu însărcinarea de a o tipări și recompensa pe donator,

Idem relativ la tunderea în monahism a unei surori din M-rea Văleni, Eparhia Argeșului. Se aprobă concludsiunile raportului cari sunt de a se admite recunóșterea tunderei în monahism, efectuată în cas de bólă, a acelei surori

Idem relativ la cererea comitetului redactor al Revistei de a se da din tipografia cărților bisericești, fie cărui membru din comitetul redactor al revistei câte un rînd din tóte cărțile de ritual, edițiunea oficială a Sf. Sinod. Se aprobă concludsiunile raportului care sunt de a se da comitetului redactor un rînd de cărți de ritual, broșate, care vor rămănea proprietatea revistei, înscriindu-se în registru de dota revistei, de unde le va putea utiliza fie-care dintre membrii comitetului redactor.

Idem relativ la adresa Sf. Mitropolii a Moldovii cu care se înapoiază petiția monahului Dionisie Barbu din M-rea Cheia jud. Prahova. prin care numitul monah rógă a se vinde monahilor cu un preț mai redus cărțile eșite din tipografia Sf. Sinod. Se aprobă concludsiunile raportului, care sunt ca pentru monahi să se reducă cu 50% prețul Ceaslovului mic și al Psaltirei.

¶ Idem relativ la adresa Sf. Mitropolii a Ungro-Vlachiei cu care înainteză raportul parohului bisericeii cu patronul Sf. Voevođi din Urbea Botoșani, prin care se mijlocește a se tipări o carte de rugăciuni edițiune populară,—care să se vîndă eftin spre a se putea cumpăra de toți creștinii. Se aprobă concludsiunile raportului, care sunt de a se trece la ordinea ȃilei, ne fiind acum timpul oportun spre a se tipări în asemenea condiții cartea de rugăciuni.

Idem relativ la raportul comit. redactor al revistei prin care arată că protoiereul Jud. Gorjiu datorază revistei suma de 250 lei de pe anul 1892 — 1893 și că prea Cu. Sa, fiind invitat să achite această sumă a răspuns că a achitat-o Chiriarihei respective încă din anul 1893, aceea ce s'a recunoscut și de Sf. Episcopie respectivă, dar la redacție nu s'a primit. Se aprobă concluziunile raportului, care sunt de a se descărca protoiereul respectiv de această sumă datorită revistei.

Idem relativ la adresa Sf. Mitropolii a Ungro-Vlahiei cu care înainteză o petițiune a Cucer. Econom Al. Popescu Cernica însoțită de un exemplar intitulat «Creșul», spre a se vedea dacă această carte este bună, a fi răspândită printre credincioși. Se aprobă concluziunile raportului care sunt de a se aproba numita lucrare.

Ședința din 8 Mai.

Ședința se deschide la ora 9, sub președinția I. P. S. Mitropolit Primat. Prezenți 16 P. P. S. S Membrii. Se citește sumarul ședinței precedente și se aprobă cu rectificările cerute. Se dă citire comunicărilor și următoarelor raporte.

Raportul relativ la cererea pictorului Petru A. Serafim din București de a i se acorda autorizațiune să picteze biserici în țară. Se aprobă concluziunile raportului de a se acorda autorizațiune numitului pictor să picteze biserici în țară, având și autorizațiunea Chiriarihului respectiv.

Idem relativ la adresa Sf. Mitropolii a Moldovei, cu care înainteză sentința pronunțată de Spiritualul Consistoriū al acelei Eparhii la judecarea din nou a preotului Stefan Opișenu din parohia Blaga, comuna Negulești, Jud. Tecuci, caterisit de consistoriū Eparhiei Romanului. Se aprobă concluziunile raportului privitor la sentința dată de Consistoriū Sf. Mitropolii a Moldovei prin care numitul preot să fie chemat la Sf. Episcopie de Roman spre a i se face cuvenita observațiune Arhierescă canonică, asupra neprevederilor sale prin care a motivat acușațiunii destul de grave de și neîntemiate, dar atingând prestigiul preoției, care trebuie să fie neprihănită.

Idem relativ la tunderea în monahism a unui frate din M-rea Tismana și doi frați din M-rea Dălhăuți. Se aprobă concluziunile raportului de a se admite tunderea în monahism a acelor frați.

Idem relativ la adresa Sf. Episcopii a Rînnicului prin care se mijlocește a se dăruia școlii de cântăreți din Craiova, un rând de cărți de ritual din tipografia Sf. Sinod. Se aprobă concluziunile raportului de a se satisface această cerere.

Idem relativ la suplica presbiterului Laurențiu Munteanu din Gara Pașcani jud. Suceava, prin care cere a i se acorda dreptul la exercițiul funcțiunii preoțești în țară. Se aprobă concluziunile raportului de a se trece la ordinea zilei asupra acestei cereri.

Idem relativ la cererea pictorilor Oresti Cautini, Paul Uberti, și D. Marinescu, de a li se acorda autorizațiune să zugrăvescă biserici în țară. Se aprobă concluziunile raportului, care sunt ca aceste cereri și orî care altele în viitor de felul acestora să se înainteze la P. S. Chiriarh în a căruia eparhie voesc pictorii să zugrăvescă biserici.

Idem relativ la adresa comit Redactor, prin care arată că reducându-se numărul exemplarelor în care se scote revista lunar de la 5.900 la 5.500 urmază să se reducă și plata pentru imprimat la tipografie. Se aprobă concluziunile raportului de a se reduce cu 50 lei plata imprimatului pentru fie-care lună, adică în loc de 1250 lei să se plătescă numai 1200.

Idem relativ la raportul aceluiași comitet, cu care înaintează darea de sémă asupra gestiunei anului financiar 1901—1902. Se aprobă concluziunile raportului de a se da comitetului redactor descărcare de gestiunea financiară a revistei pe anul 1901—1902.

Idem relativ la cererea direcțiunei tipografiei de a i se da autorisare să tipărescă mai multe cărți de ritual după ce vor fi revădute de comisiunea respectivă. Se aprobă concluziunile raportului de a se încuviința, cererea direcțiunei tipografiei.

Idem relativ la cererea Ieromonahului Roman Ciorogariu, directorul seminarului Român Ortodox din Arad de a i se da pentru biblioteca acelu seminar cărți de ritual și alte

publicațiunii religioase din tipografia cărților bisericești. Se aprobă concluziunile raportului de a se da pentru biblioteca 'acelui seminar, aprópe din tóte cărțile care se află în tipografia Sf. Sinod.

Idem relativ la cererea direcțiunei tipografiei de a i se da autorizare să construiască magazia de cărți după planul și devisul înaintat. Se aprobă concluziunile raportului de a se satisface cererea direcției tipografiei, încuviințată deja de I. P. S. Președinte.

Idem relativ la raportul direcțiunei aceiaș tipografii cu care înaintéază darea de sémă asupra gestiunei financiare pe anul 1901—1902. Se aprobă concluziunile raportului de a se da descărcare direcțiunei tipografiei de gestiunea anului 1901—1902, precum și reducerea prețului la unele din cărți.

Idem relativ la raportul aceleiaș direcțiunii prin care cere a i se da autorizare să contracteze reparația localului tipografiei după planul și devisul înaintat. Se aprobă concluziunile raportului de a se da autorisația cerută de direcțiunea tipografiei.

Idem relativ la raportul aceleiaș direcțiunii prin care cere a i se da autorizare să prefacă în numerar 7 titluri de rentă în valóre nominală de 35 000 lei pentru plăta construcției magasiiei de cărți. Se aprobă concluziunile raportului de a se admite cererea direcțiunei tipografiei.

Ședința din 13 Mai.

Ședința se deschide la ora 9 sub președinția I. P. S. Mitropolit Primat. Prezenți 15 P. P. S. S Membrii, fiind în concediu I. P. S. Mitropolit al Moldovei. Se citește sumarul ședinței precedente și se aprobă.

Se dă citire comunicărilor și următoarelor rapórt

Raportul relativ la manuscrisurile înaintate de P. S. Arhieréu Calist Botoșeneanu și Protobresbiterul Simion Poșescu, profesóri, intitulate «Studiul religiunei în șcólele secundare». Se aprobă concluziunile raportului de a se da aprobare acestor manuscrisuri.

Idem relativ la manuscrisul intitulat «Invěțătura lui Iisus Christos» pentru clasa II secundară, înaintat de profesorul

Ión Ilescu din Rîmnicul Vâlcei. Se aprobă conclusiunile raportului de a se da aprobare acestui manuscris.

Idem relativ la apelul făcut de caterisitul preot Ión Papinianu din Craiova contra sentinței de caterisire pronunțată de Spiritualul Consistoriū al Eparhiei Rîmnicului Noului Severin. Se aprobă conclusiunile raportului Comisiunei care sunt de a se casa sentința de caterisire și se decide a se trimite să se judece din nou de către Consistoriū Sf. Mitropolii a Ungro-Vlachiei.

Idem relativ la suplica D-lui Ión I Săbărenu, prin care rógă a se dispune să se construescă noua biserică Sf. Nicolae Vlădica din capitală, pe terenul deja aprobat de Sf. Sinod și răscumpărat de D-sa în scopul acesta de la Onor Primărie. Se aprobă conclusiunile raportului care sunt: Ca biserica cea nouă să se construiască pe locul oferit de Dl. Săbăreanu, iar pe locul sfintului prestol al bisericeii vechi să se ridice un mic monument; și acéstă hotărîre a Sf. Sinod să se comunice Onor. Primărie a Capitalei, epitropiei bisericeii respective, și Onor Minister al Cultelor, care va bine voi să mijlocesă și obținerea cuvenitului Decret Regal pentru recunóșterea schimbărei numelui parohiei Sf. Nicolae Vlădica în Sf. Nicolae Vlădica din Prund.

Idem relativ la suplica P. S. Arhierē Sofronie Craioveanu cu care înainteză 17 exemplare Harta Eparhiilor, elaborată de P. S. Sa și rógă a se recunóște de Sf. Sinod și a se mijloci la Onor Minister spre a dispune să se împartă pe la școlele primare. Se aprobă conclusiunile raportului care sunt de a se recunóște de Sf. Sinod lucrarea P. S. Arhierē Sofronie Craioveanu, ca o lucrare meritorie și de un folos real pentru S-ta noastră Biserică, și a se recomanda Onor Minister al Cultelor spre a fi răspândită în țară și cunoscută de școlari, de creștini și de preoți.

Idem relativ la lucrarea preotului Nicolae V. Paveliu din Constanța intitulată «Cântările din sēptămăna patimilor». Se aprobă conclusiunile raportului de a se aproba menționata lucrare cu condițiune ca la imprimare autorul să țină sēmă de îndreptările făcute de comisiune și să înainteze un număr de exemplare spre a se da fie căruī P. S. Membru câte un exemplar.

Idem relativ la călugărirea a 5 surori din M-rea Adam

și a unei surori din M-rea Răsboeni Se aprobă concluziunile raportului de a se admite călugărirea acelor surori.

Idem relativ la adresa Onor Minister al Cultelor, privitoare la modificarea parohiei Secu-Buhalnița. Se aprobă concluziunile raportului de a se admite modificarea acelei parohii.

Idem relativ la tunderea în monahism a mai multor frați și surori din M-rele: Némțu, Slatina, Agapia și Susana. Se aprobă concluziunile raportului de a se admite călugărirea acelor frați și surori.

Idem relativ la manualul de Morală Creștină prezentat de Dl. Moisi N. Pacu, profesor în Galați Se aprobă concluziunile raportului de a se da aprobare menționatului manual.

Idem relativ la suplica D-lui Nicolae Dumitriu, pictor din Iași, cu care înainteză o iconă model «Maica Domnului cu fiul în brațe». Se aprobă concluziunile raportului ca numitul pictor să solicite bine-cuvîntarea P. P. S. S. Chiriarihî în a căror eparhie va fi chemat să picteze biserici.

În urma discuțiunii urmate asupra mai multor chestiuni la care au luat parte mai mulți P. P. S. S. Membrii și Dl. Ministru, se citește mesagiul Regal de închiderea sesiunii.

II.

Un raport.

P. sf. Arhieru Calist Botoșeneanu a adresat I. P. sf. Mitropolit Primat următorul raport privitor la seminariul Central din București.

Inalt Prea Sfințite Stăpâne,

Următor ordinului I. P. S. Vostre No. 1720 din 23 Aprilie a. c., relativ la ținerea examenelor de fine de an de clasa VII de la Seminariul Central din acest an,

Sub semnatul, în calitate de reprezentant al I. P. S. Vostre, s'a prezentat în timpul de la 25 Aprilie până la 5 Mai cât a durat numitul examen la instituțiunea amintită și a constatat cele ce urmează

Localul Seminariului, după cum I. P. S. Vostră știe, este

un adevărat templu al științei, dotat cu toate cele ce se cere unei instituții ca atare, grație lui Dumnezeu, M. S. Regelui și împrejurărilor timpului

În anul expirat prin sîrguința și stăruința Părintelui Director respectiv și concursul ómenilor de bine, sala destinată altă dată, pentru experiențe, științifice, a fost transformată într'o mică bisericuță, de artă,—dată pentru experimentarea științei teologice și a cuvîntului lui Dumnezeu. Biserica care face parte integrantă din localul propriu al Seminarului, și care este atât de măreț în cât ar putea servi ca local de biserică ori unde.

Aci se servește din când în când serviciul Dumnezeștelui liturgic, când seminariștii iaú lecții practice de propoveduirea Cuvîntului lui Dumnezeu și de săvîrșirea tainelor și diferitelor oficii religioase

În ce privește modul cum, domniile profesorii se sîlesc a semăna cuvîntul științei și al înțelepciunii lui D-zeu printre elevii acestei instituții, este pe cât se póte de laudabil și corespunzător scopului urmărit.

Ba încă pot dice, cu drept cuvînt, că elevii eșiți din clasa VII de Seminar ar putea corespunde după eșirea lor de aci, nu numai sarcinei de preot, dar chiar și celei de învățator, póte cu mai mult succes de cât mulți din această ultimă ramură

Un mic inconvenient, am putut observa în timpul prezenței mele acolo, la Studiul Pedagogiei și în special al practicei pedagogice, atât de necesar Preoților în predarea Cuvîntului lui D-zeu și întru luminarea poporului, întru cât neavînd la Seminar până în prezent, un local de școlă primară preparatorie, profesorul respectiv și elevii sunt nevoiți pe ori-ce timp, bun sau rău, să mîergă mai bine de două kilometri la școlă primară preparativă atașată pe lângă școlă normală pentru învățatura poporului român, de la Sf. Ecaterina, ca să facă aplicațiuni la practica pedagogică.

În vederea acésta, dacă și Înalt Prea Sfinția Vóstră găsește că este bine, smerenia mea ar propune, ca să mijlocéscă pe lângă Onor Minister de Culte și Instrucțiune Publică, ca să se facă o școlă primară preparatorie, pentru seminariști, în localul cel încăpător al acelei instituții.

Maî ales că în anul acesta Onor Minister de Culte și Instrucțiune Publică, are deja prevăduți în Budget două instituții ambulante, care ar putea de minune să îndeplinescă sarcina de institutori la școlă primară preparatorie ce s'ar crea pe lângă Seminariul Central și în localul lui. Cunoșcând că fără o școlă ca atare, cunoștințele Teologice, științifice și pedagogice pe care seminariștii le capătă de la profesori maî mult în mod mecanic, ar rămânea fără nici un rezultat pentru viitor.

Dacă însă această lacună s'ar îndeplini, maî ales că este timpul și locul, și Onor Minister de Culte, pentru înființarea unei atare școli nu are nevoie, de nici un sacrificiū bănesc, întru cât are și maeștrii și local trebuitor, după cum maî sus am arătat.

Și ast-fel dacă s'ar pune în practică și cunoștințele de agronomie și grădinarie după cum am avut onóre a menționa în referatul meu din anul trecut. Atunci am avea la Seminarul Central, un tot complex de științe experimentative, căci am avea Biserică pentru experimentarea serviciului liturgic și propoveduirea Cuvîntului lui Dumnezeu, școlă primară preparatorie, pentru experiența predării științelor, pe care o urmărește practica pedagogică și grădina pentru practicarea agronomiei și grădinariei, iar cei eșiți de aci ar corespunde în totul cerințelor bisericeii și scumpei noastre patrii.

În timpul cât a durat numitul examen de clasa VII-a de la Seminar, Direcțiunea, corpul profesoral și elevii acelei instituțiuni, au avut fericirea de a fi vizitați în ziua de 4 Mai de M. S. Regele, care după ce a făcut un examen foarte minuțios în timp de 2 ore și maî bine cu elevii din toate clasele, la diferite științe, și-a exprimat Înalta sa mulțămire, pentru măreția acestei instituțiuni bisericești și pentru silința ce-și dă atât d-nii profesori cât și de școlarii întru ajungerea scopului urmărit de o asemenea instituțiune a țerei și a bisericeii.

Acestea fiind în trăsuri cu totul generale, cele ce am putut constata la Seminariul Central cu însărcinarea ce mi-ați dat de a vă reprezenta la examenele de fine de an de la clasa VII, a sus numitei instituțiuni, cu respect le supun

la cunoștința Inalt Prea Sfinției Vóstre, spre cele de cuviință».

Sunt al Inalt Prea Sfinției Vóstre prea plecat și supus frate mai mic în Domnul

† *Calist. I. Botoșeneanu.*

III.

Două circulări.

P. St. Pimen, episcopul Dunării-de-Jos a adresat P. C. protoierei din Eparhia P. St. Sale următoarele circulări importante:

Prea Cucernice Părinte,

Starea morală fiind temelia fundamentală a existenței și a trăinicieii unei națiuni, așa că prin voința morală a familiei, se asigură moralitatea publică a națiunii și din contră, prin o viață nemorală se sdruncină națiunea în însăși a ei temelie; și pentru că cu supraveghierea acestei stări a poporului, este însărcinat clerul, căci printr'acésta ar și răspunde la o parte însemnată a chemărei lui.

Chiriarhia pentru a putea cunoște starea morală a poporului din acéstă eparchie, vă invită ca de urgență să cereți preoților parohii din acel județ, date precise asupra următoarelor cestiuni și anume:

a). Câte nașteri aũ avut loc în decursul anului trecut 1901 și câte de la începutul anului 1902, până la 1 Iunie curent (câți copii legitimi, câți naturali).

b). Câte cununii saũ săvîrșit în întréga parohie în anul trecut 1901 și de la începutul anului 1902, până la 1 Iunie curent.

c). Câte decese aũ fost în întréga parohie în anul trecut 1901 și de la începutul anului 1902, până la 1 Iunie curent.

d). Câți dintre locuitorii întregii parohii trăiesc în concubinaj (necununați bisericește, saũ numai civil) și cari sunt cauzele pentru care nu se cunună.

e) Câți dintre locuitorii întregii parohii au fost condamnați și închiși, pentru diferite crime și delictes și în deosebi pentru care anume fapte.

f). Dacă în decursul anului trecut și anului curent până astăzi, au fost bóle molipsitoare în parohie, ce anume bóle și dacă s'a dat ajutorul medical

La toate aceste întrebări, veți atrage atențiunea preoților parohii, de a vă împărtăși cu cea mai mare exactitate și pe a lor răspundere, toate datele de mai sus, după care prea cucernicia vóstră veți forma un tablou cuprinzător de toate parohiile din întregul județ, pe care-l veți înainta Sfintei Episcopii, cel târziu până la 1 August viitor.

Prea Cucernice Părinte,

Adevărul și lumina, după care atât de mult s'a ostenit lumea veche, a strălucit odată cu venirea pe pământ a Mântuitorului nostru Iisus Christos. Aceste două înalte și sublime virtuți, cari formeză coróna vieții creștine, sînt ca o sămînță aducătoare de mult, rod, cu care Domnul a dăruit pe sfinții săi Apostoli și pe urmașii acestora, cari sînt păstorii Bisericii sale.

Christos Dumnezeul nostru a adus în lume regenerarea noastră morală și fructele creștinismului sînt garanția fericirii de veci pentru toți cei ce viețuesc în Domnul, care pentru omul creștin este însuși adevărul, lumina, învierea și viața. Toate aceste bunuri, cu care Domnul nostru Iisus Christos, a îmbogățit lumea prin venirea sa, sînt și astăzi așezămintele cele de căpetenie ale Bisericii sale; iar slujitorul orânduit pentru cultivarea și fructificarea lor, în ogorul creștinismului *este tot clerul*, ca următor de drept al sfinților Apostoli.

Dacă socotim acum pozițiunea păstorilor bisericesci ca următori ai sfinților Apostoli, cărora s'a încredințat depositul sacru al înaltelor virtuți, care s'au arătat lumii cu totă strălucirea în însuși Domnul; și dacă socotim mântuirea care se dă în dar, celor ce se împărtășesc cu dînsele, apoi nu mai rămâne nici o îndoelă, despre înalta chemare pe care o are clerul și în deosebi, *preotul de enorie*, căruia i este încredințată grija mântuirii sufleteștii a păstoritorilor săi

Vecinic mă gândesc la modul cum ar putea clerul din această de Dumneșeu pădită eparhie, să-și îndeplinească mai bine și cu mai mult folos duhovnicesc această sfântă a sa datorie, care isvorăște din chemarea apostoliei sale și deci înainte de tot lucrul, gândirea mea a acestea se îndreptăză:

Cum ar putea preotul nostru tot mai mult și mai cu înlesnire să-și mărescă cercul cunoștințelor sale, să se lumineze, să cunoască adevărul, ca ast-fel să fie în putere, de a împărtăși acestea și păstoriților lui.

Cum ar putea preotul să lucreze la stăpînire a celor rele, care cu urmărirea lor triste, bântue poporul, atât în partea sufletescă, cât și cea trupescă; și cum ar putea el, ca să propoveduască cu mai multă tărie moralitatea atât de bine făcătoare acestei vieți.

Cum ar putea preotul să desvolte în popor dragostea către aproapele și să facă din toți fiii acestei țări, atâtea frați câte persoane sunt, pregătindu-i a fi gata la ori-ce lucru bun pentru biserică, țară și nēm.

Cum ar putea el cu mai multă pătrundere și evlavie să sevrăască sfintele servicii, mai altes pe cel liturgic, ca ast-fel poporul cu mai multă dragoste și năzuință să mērgă la biserică în timpul Duminicilor și sērbătorilor

Și în fine cum ar putea preotul prin ale sale învățăminte, să îndemne și să învețe pe sātēnul român, la o muncă mai pricepută, pentru cultura pămîntului și creșterea vitelor.

Acestea și altele de felul acestora, sunt preocupările mele de căpetenie cu privire la îndeplinirea datoriilor preotului, ca părinte și conducător al poporului, cunoscător de sine și de chemarea sa. Aceste gândiri, prea cucernice părinte, ocupă întrēga mea ființă și însuflețit de dragostea, care trebuie să ne încăldească pe toți, pentru iubita noastră țară și scumpul nostru popor, cu o biserică ortodoxă națională, vrednică de numele glorioșilor noștri strămoși, cari au apărât-o în grelele împrejurări, care au trecut peste Ea și țara noastră; am luat hotărârea de a introduce conferințe pastorale, atât de instructive clerului nostru, și a căror rōde cu siguranță vor fi bine-făcătoare pentru popor și țara noastră.

În acest scop, precum cunoșteți, v'am și convocat la reședința episcopală în ziua de 24 ale acestei luni, pe toți protoiereii din eparhie în conferință protopopescă, sub pre-

ședea Năstră, asistat de prea cuvioșia sa Archimandritul de scaun și de directorul cancelariei și a n alcătuit un comitet ad-hoc, al căru membru sunteți de drept. In această primă ședință, în urma a mai multor discuțiuni, s'a luat următoarele hotărâri:

a) Din doue în doue luni, se va ține la reședința episcopală, sub președinția Năstră, conferință protopopescă. In această conferință, veți aduce tôte observațiunile ce ați putut face în județ, adunate de la preoți, sau de la alt cine-va, privitoare la starea morală și socială a poporului, asupra cărora se va chibzui și găsi mijlocele de a combate apucăturile cele rele cum și acele mijloce de a îndruma și a dezvolta din ce în ce mai mult, tôte acele porniri bune, creștinești și cetățenești.

b) In tóamna fie-căru an și in fie-care județ, se vor ține conferințe pastorale cu toți preoții urbane și rurali. In aceste conferințe se vor discuta și desvolta tesele de conferință, desemnate de Noi, având și avisul prea cucerniciei vóstre. Aceste tесе se vor comunica tuturor preoților, la o conferință, pentru viitoare conferință, obligați fiind toți preoții, fie parochi, fie supra numerari, a le lucra cu îngrijire și după a lor putere, pe care le vor presenta la conferință. Aceste lucrări vor fi predate de fie-care preot, președintele conferinței, care de drept sunteți și după terminarea conferințelor care se vor ține în diferite puncte ale județului, le veți înainta episcopiei, care le va examina și nota după a lor valóre.

Veți pune în vederea tuturor cucernicilor preoți, că de la succesul acestor lucrări, de la hărnicia lor păstorală și de la buna lor purtare, atárnă promovarea, sau transferarea de la o parochie la alta mai bună, cum și darea diferitelor demnități bisericesti, prin care s'ar putea distinge unii de alții.

Acestea vor fi trecute în fóea registrului matricular, care anume în acest scop s'a înființat acum, pentru toți preoții din eparchie, în care se vor nota atât calitățile bune și laudabile ale fie-căru preot cât și scăderile, și pedepsile de care se va face cine-va pasibil.

De data acesta, pentru conferințele ce se vor ține în luna Octombrie viitor, după ce am luat și avisul prea cucerniciei vóstre, am fixat următoarele tесе:

I. Care sunt patimile principale ale poporului nostru și care ar fi mijlocele prin care preotul ar putea să le combată.

II. Cum trebuie să lucreze preotul, pentru a desvolta în popor din ce în ce mai mult simțămîntul moral și al iubirei de țară și nēm.

III. Care sunt relațiunile firești, între preot și învățătorul sătesc. Rolul ce au fie-care din ei în popor și folósele ce pot aduce țerei și nēmuli.

IV. Care ar fi mijlocele prin care preotul ar putea îndruma pe țáranul român, către o muncă mai spornică și îmbunătățirea condițiunilor de trai.

V. Cum trebuie să viețuască preotul, pentru a'și păstra demnitatea sa preoțescă și a'și căpăta autoritatea morală, pe care trebuie să o aibă față de popor.

După ce v'am desfășurat în această circulară pe scurt folósele ce pot atrage după sine aceste conferințe, v'g înaintez tipărită și vă invit, ca de urgență să o trimeteți tuturor preoților și diaconilor din Județul prea cucerniciei vóstre, cu obligațiunea, ca fie-care după a sa putere să se siléscă în a le studia și desvolta în scris pe coli de hârtie, cusute în caet follio pentru fie-care teasă. În acest scop vă înaintez.... exemplare câți preoți și diaconi aveți în județ.

Dat în reședința Nóstră episcopală din Galați.

Voiú vorbi în numărul viitor despre aceste circuliări, căci din coprinsul lor și din intențiunea P. Sf. Episcop ne putem convinge de planul activității pastorale a P. Sf. Sale.

IV.

Activitatea pastorală a preoților săteni.

Preotul V. Marinescu din comuna Cárligați, jud. Teleorman a adresat P. C. protoiereú următorul raport, care merită să fie cunoscut de cititorii revistei nóstre, căci din el se póte vedea, cât se póte face de mult, când e inimă și conștiință de însemnătatea misiunei pastorale.

Prea Cucernice Părinte,

Am respectul a supune cunoștinței Prea Cucerniciei Văstre următoarele măsuri luate de mine pentru îndeplinirea chemării de conducător moral al parohiei Sf. Ghiorghe, com. Cărligați și a cere aprobarea lor dacă sunt în spiritul misiunii noastre sau indulgență în cazul când sunt exagerate căci exagerarea ar decurge din lipsa de experiență sau din exces de zel:

a). În vedere că săptămâna Sf. Patimi e cea mai însemnată din toate posturile și în această săptămână urmând a se face denii la biserică, m'am gândit că ar fi nepotrivit ca în timpul când se săvârșesc cele mai mari acte ale Iconomei Divine, cârciumile să fie mult mai populate ca bisericile, m'am gândit că e un ce revoltător ca în momentele când noi plângem cu Mântuitorul păcatele oamenilor, țărânul creștin—el lipsitul de ori ce îndrumare pe o cale sănătoasă,—sa chefulască la cârciumă. În consecință dar am cerut primării ca în zilele de Joi 11 Aprilie și Vineri 12 Aprilie, cârciumile să fie închise fix la ora 7 seara. Am cerut formal primarului și am stărut asupra importanței acestei dispozițiuni, importanță bazată nu pe vre un text de lege dar pe numele de creștin și pe îndatoririle ce rezultă din acest mare calificativ.

Primăria imediat a luat măsuri necesare și din adresa pe care mi-a înaintat-o cum și din observarea mea personală am vădit cu satisfacție sufletească, și cu bucurie vă anunț și pe Prea Cucernicia Văstră, că cererea mea s'a executat fără cea mai mică abatere.

Grație acestei procedări anul acesta și în aceste vremi, am avut îndoit lume mai multă la biserică de cât anul trecut când faptul că eram de curînd venit, mă făcea să nu pot lua atari măsuri blânde de presiune, asupra turmei încredințată mie.

b). Observând la unii o înclinare vădită spre alcoolism cu cea mai mare prudență am căutat să le strecor în suflet că ar fi păcat dacă s'ar bea ori ce fel de băutură spirtoasă în post și mai ales în prima și ultima săptămână a marelui post. Prin vorbe bine simțite și prin exemplul dat de mine am reușit ca numărul celor ce n'au băut (sau au băut cât se poate de puțin în săptămâna mare) să nu fie tocmai mic; iar cei care beau, avéu după cum am constatat un fel de sfială isvorată din ideea că fac un păcat.

c). Am mai căutat Prea Cucernice Părinte să-l conving că e contra religiei noastre și contra repausului duminical, înjugarea boilor Duminica și sărbătoarea. M'a impresionat într'un chip deosebit lipsa te respect față de sărbători și în acest sens mai mult prin impunere de cât prin blândețe am reușit a' face pe cea mai mare parte a nu înjuga vitele Duminica și sărbătoarea. Am anunțat și în această împrejurare 2 casuri triste pe care din respectul ce datorez adevărului nu le tac, anume: am avut durerea sufletescă să ved mașina treerând în ȕilele de Sf. Ilie și schimbarea la față. Numai când personal m'am transportat la fața locului, am putut face ca mașina să fie oprită.

d). N'am rămas indiferent nici față de economia casnică și de aceea de pe amvon I-am obligat ca fie care să aibă răsore de cêpă și usturoiũ cât are trebuință sub amenințare că le voi refusa botezul celor ne înțelegători. Mă durea sufletul vedând cum da la bulgari o copae de grâu pe 16 fire de cîpă I-am mai obligat ca să aibă fie-care pomi roditori acasă și această obligațiune am ilustrat'o cu exemplul meu puind în curtea bisericii o sută pomi (la venirea mea n'am găsit de cât 6 salcâmi) asemenea am pus și la mine acasă dând informațiuni despre modul și timpul săditului.

În toate aceste acțiuni rezultatul pôte ar fi fost mai mare dacă aveam concurs din partea administrații atât cât ceream eu. Este absolut imposibil ca să putem face un pas înainte dacă administrația nu ne-ar secunda și complecta. Luăm o dispozițiune, vedem o abatere, vedem o scădere, dar prin cine să aducem la îndeplinire dacă administrația ar refusa?!

Vorbesc în principiu, personal n'am însă a mă plânge căci dacă mi s'a dat atât cât mi s'a dat, pôte că prin forța împrejurărilor nu s'a putut da mai mult. Acesta fiindu-mi Prea Cucernice Părinte activitatea de un an și acestea fiind direcțiunile în care cu deosebire am stărut, și așa creșând că e bine a lucra pentru ridicarea țeranului din miseria morală și materială în care se sbate, cer bună voința Prea Cucerniciei Vostre dacă numai atât am putut face (lipsindu-mi timpul material) și vă rog să primiți asigurarea osebitului meu respect.

G. .

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice,
Am decretat și decretăm:

ART. I.—REGULAMENTUL PENTRU APLICAREA LEGEI CASEI SF. BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE ROMÂNE.

CAPITOLUL I

Scopul Casei Bisericeii.

Art. 1. Casa Sf. Bisericii autocefale ortodoxe române, înființată prin legea de la 23 Ianuarie 1902, funcționează pe lângă ministerul cultelor și instrucțiunii publice; iar serviciul ei se conduce de un administrator pus sub autoritatea directă a ministrului. Administratorul Casei Bisericeii se numește pe termen de cinci ani și va trebui să fie creștin ortodox, să posedeze titlul de licențiat sau doctor în teologie, ori pe acela de profesor la facultatea de teologie sau la unul din seminariile ortodoxe ale Statului.

Art. 2. Administratorul Casei Bisericeii, precum și personalul necesar serviciului Casei, fixat prin bugetul fiecărui an, se numește de ministru, conform legii de organizare a ministerului.

Art. 3. Scopul Casei Bisericei este:

a) A administra toate fondurile create prin legea Casei Bisericei sau prin alte legi, în scop de a contribui la înflorirea bisericeii, de a-i asigura bunul mers și întreținerea materială, buna stare și conservarea sfințelor bisericeii, monastirii, schiturii și locuințe cu toate cele necesare;

b) A asigura conservarea averii mișcătoare și nemișcătoare a bisericilor catedrale și chiriarchice, a monastirilor și schiturilor astăzi în ființă, a bisericilor parohiale și filiale, precum și a tuturor așezămintelor bisericești actuale și viitoare;

c) A controla administrația averilor bisericilor și așezămintelor bisericicești, ori-care ar fi proveniența acestor averi și ori de către cine s'ar administra ele: episcopii, consiliul economic, tutorii sau executorii testamentari.—Controlul Casei Bisericeii va avea de obiect de a face ca averile respective să se administreze în conformitate cu legile și regulamentele și cu voința testatorilor, spre cel mai mare bine al bisericilor și monastirilor respective.—Se exceptează de la dispozițiile acestui alineat fondurile religioase administrate de către eforia spitalelor civile din București, epitropia Sf. Spiridon din Iași, epitropia așezămintelor Brâncovenești și epitropia bisericeii Madona-Dudu din Craiova.

d) A administra toate averile bisericești, și religioase, cari n'ar intra în competența nici unui alt organ de administrație, precum și fondurile cari ar fi puse direct la dispoziția sa prin legi, donații, testamente sau în alt mod;

e) A administra conform legilor, toate fondurile acordate prin bugetul anual al Statului pentru administrația bisericească și întreținerea cultului creștin ortodox;

f) A administra toate afacerile bisericești și religioase, cari sunt prevăzute prin art. 7 al legii de organizare a administrației centrale a ministerului cultelor și instrucțiunii publice din 9 Iulie 1901.

Art. 4. Fondurile pe cari le administrează direct Casa Bisericeii se compun:

a) Din cele acordate prin bugetul anual al Statului pentru administrația și întreținerea cultului creștin ortodox și pe cari Casa Bisericeii le va întrebuința numai conform cu destinația ce li se va fi dat prin acest buget;

b) Din 10% din veniturile averilor bisericesti și religioase pe care Casa Bisericii le are sub administrația sa în virtutea art 12 și 16 din această lege;

c) Din fondurile donate sau testate de particulari, cu destinație de a servi pentru construcțiuni sau înzestrări bisericesti;

d) Din fonduri care prin legi se hotărăsc sau se vor hotărî a fi versate la Casa Bisericii;

e) Din fonduri donate sau testate ei de particulari în scopuri pioase, dar fără destinație specială;

f) Din 10% al prisosului de venit al bisericilor care se întrețin din averea lor proprie, scădându-se cheltuelile proprii ale bisericilor, precum și eventual, acele pentru întreținerea de instituțiuni filantropice de interes general, întreținute din fondurile bisericilor;

g) Din amenzi, suspendări și suprimări de salarii pronunțate contra servitorilor bisericesti.

h) Din arenziile pământurilor și vetrelor vechilor monastiri, biserici și schituri desființate și care, eventual, nu ar mai putea exista în viitor;

i) Din venitul plusului pământurilor bisericilor rurale, care trec peste cele date în folosul servitorilor bisericii conform art 7 din lege.

Art. 5. Fondurile prevădute la art 4 vor fi întrebuințate de Casa Bisericii:

a) La acoperirea cheltuelilor pentru administrația și întreținerea cultului creștin ortodox și pe care Casa Bisericii le va întrebuința numai conform cu destinația ce li se va fi dat prin budgetul anual al Statului;

b) Pentru a ajuta la clădirea, repararea, restaurarea și dotarea cu mobilierul religios, cu cărți, vestimente și vase sacre a bisericilor și monastirilor;

c) Pentru clădirea, repararea, restaurarea și mobilarea de palate metropolitane și episcopale și a localurilor administrative respective;

d) Pentru clădirea de protopresbiterii, pentru locuința protoiereilor și pentru cancelaria lor;

e) Pentru clădirea de case parohiale pe lângă bisericile parohiale;

f) Pentru ajutarea preoților atinși de infirmități incurabile;

bile, a preoteselor văduve și a orfanilor preoților lipsiți de orî-ce alt mijloc de traiu.

Prin regulamente se vor fixa regule pentru executarea acestor lucrări

Art. 6. Din sumele ce vor r m nea disponibile din aceste fonduri, după plata tuturor sarcinilor Casei Bisericeii, ea va putea acorda ajutoare bisericilor sărace din țara, c nd se va constata că mijlocele nu le permit să facă față cheltuelilor cerute pentru întreținerea lor și buna îngrijire a a cultului. In acest cas se va cere și avisul chiriarchului respectiv.

De asemenea dacă aceste sume disponibile vor prisosi, administrația Casei Bisericeii va avisa la întrebuințarea lor, av nd în vedere progresul obștesc al bisericeii, al cultului ei, al pietăței creștine și al altor împrejurări, cari vor fi în folosul bisericeii și al scopului înalt pe care ea 'l urmărește în misiunea ei  nv ț tor sc  și pastorală.

Art. 7. Casa Bisericeii nu va putea întrebuință fondurile și legatele puse sub administrația ei de c t conform dispozițiilor legilor pentru acele fonduri, care 'i sunt încredințate prin o lege, sau conform actelor de donațiune pentru acele cari provin din donațiuni particulare.

Aceste fonduri, legate sau veniturile lor,  ntrebuinț ndu-se conform dispozițiunilor cuprinse în actele de donațiune sau fondațiune, prisosul, dacă nu se va fi dispus de donator să se întrebuințeze alt-fel, se va v rsa la fondurile prevădute la art 4 și se va întrebuință conform art. 5 și 6.

Art. 8. Casa Bisericeii are t te drepturile unei persoane juridice.

Ea are dreptul de a primi legate și donațiuni și de a p seda bunuri mișcatore și nemișcatore.

Asupra or -c ruil legat sau donațiune făcute în favorul Casei Bisericeii se va cere  nt i  avisul consiliului de advocați publici. Acest avis va fi supus consiliului de miniștri, de către ministrul cultelor și instrucțiunei publice, împreună cu referatul prin care va cere autorisarea de acceptațiune.

Casa Bisericeii are   dreptul de a figura în justiție ca defendore sau reclamantă, a intenta acțiunii în revendicare, acestea însă cu autorisarea ministrului.

CAPITOLUL II.

Atribuțiunile administratorului Casei Bisericeii.

Art. 9. Administratorul Casei Bisericeii este însărcinat, sub autoritatea ministrului și prin delegația sa, cu lucrările de administrație și cu aprobarea și ordonanțarea cheltuelilor privitoare la personalul și materialul clerical și monahal și cu privigherea tuturor intereselor privitoare la Sf. biserică ortodoxă română și a clerului ei.

Art. 10. Administratorul Casei Bisericeii face propunerii ministrului, conform legilor privitoare la biserică, pentru numirea personalului clerical mirean.

El recunoște trecerea în state a personalului clerical și monahal, după recomandarea autorităților bisericești, făcută în conformitate cu legea și cu prevederile bugetare.

El recunoște alegerea consiliilor economice ale monastirilor, de acord cu chiriarchul locului, și își dă asentimentul la numirea membrilor consistoriilor de pe lângă eparchiile.

El rezolvă cererile de cheltueli pentru personal și material, ce sunt înscrise în bugetul Casei, în limita legilor și a prevederilor bugetare.

Aprobă cheltuelile privitoare la dotarea bisericilor, la reparațiile, eventual la clădirile de case parohiale, protopresbiteriale, palate episcopale și metropolitane, în limita creditelor acordate. Pentru cheltueli mai mari de 2.000 lei este necesară aprobarea ministrului.

Aprobă și ordonanțază fondurile de cheltuelile reclamate de ceremoniile religioase, îndeplinind în același timp și formele de procedare pentru aceste ceremonii.

Aprobă diurnele și cheltuelile membrilor și cancelariei Sf. Sinod.

Repartizează fondul trebuitor privitor la sarea și lemnele schiturilor și monastirilor.

Intocmește proiectul de buget, de venituri și cheltueli al Casei Bisericeii și îl supune aprobării ministrului.

Are delegațiune pentru instalarea mitropoliților, episcopilor, stariților și starițelor de monastiri, cum și pentru dresarea inventarilor de averile monastirești și bisericești.

Constată și controlează veniturile tuturor bisericilor, mo-

nastrilor, schiturilor și aședemintelor bisericesti și religioase și dispune a se întrebuița numai conform legilor și actelor de donațiune sau fundațiune.

Referă ministrului asupra tuturor chestiunilor de interes general privitor la biserică și cult.

Art. 11. Administratorul întocmește și ține în starea cea mai limpede registrele privitoare la toate averile mișcătore și nemișcătore ale bisericilor, schiturilor, monastirilor, episcopiiilor, mitropoliilor și tuturor aședemintelor bisericesti și religioase și exercită cel mai amănunțit control asupra lor.

Art. 12. Administratorul va ține și lucrările de statistică anuală a cultului și va avea grijă pentru publicarea anuarului cultelor, care se va face cel puțin din trei în trei ani și în care se va arăta starea morală și materială a tuturor parohiilor, bisericilor și monastirilor din țară.

Art. 13. În cazul când s'ar constata că epitropia unei biserici sau consiliul economic al unei monastiri sau schit nu administră bine interesele ce'i sunt încredințate, administratorul va propune ministrului destituirea epitropii sau consiliului economic respectiv.

Destituirea consiliilor economice o va face după ce va lua și avisul chiriarhului respectiv.

Parochul care va fi perdut dreptul de președinte al epitropiei, va rămânea în serviciul efectiv al bisericii ca preot, afară numai dacă justiția sau autoritatea bisericască l'ar fi găsit vinovat de deturnarea averei bisericii sau alte delictes prevădute de art. 13 din legea clerului mirean.

Administratorul Casei Bisericeii, cu aprobarea ministrului pôte da în judecată pe epitropii bisericilor sau consiliile economice ale monastirilor și schiturilor și să'i urmărească în averea lor pentru acoperirea lipsurilor ce ar fi rezultat din vina lor în averea bisericii, a monastireii sau a schitului.

Art. 14. Administratorul Casei Bisericeii având în îndatorirea sa numai administrarea materială a fondurilor acestei Case, el nu va putea depăși atribuțiunile sale, trecând în cele rezervate drepturilor spirituale ale chiriarchilor țerei.

Art. 15. Administratorul Casei Bisericeii exercită poliția eclesiastică a tuturor cultelor din țară.

Art. 16. Ministrul cultelor și instrucțiunii publice va exercita controlul său asupra administrației Casei Bisericeii, la ori-ce moment și în ori-ce împrejurare va crede de cuviință.

CAPITOLUL III

Averile bisericilor, monastirilor, schiturilor, așezămintelor bisericesti, religioase și pioase.

Privegherea și controlul lor.

Art. 17. Administratorul Casei Bisericeii exercită controlul asupra tuturor averilor mișcătoare și nemișcătoare ale bisericilor din țară. El exercită același control asupra fondurilor tuturor instituțiilor religioase și pioase, cari prin actele de fundațiune sunt puse sub o administrațiune specială și ctitoricească, afară de acelea pe cari legea le exceptează de la acest control și cari sunt prevădute la art. 1, alineatul c al legii.

Art. 18. Tote instituțiile religioase și pioase din țară, cari sunt sub privegherea verii-unui organ bisericesc, sunt supuse controlului Casei Bisericeii. Cei imputerniciți cu acte testamentare spre a conduce asemenea instituții, sau direct sau prin epitropii ori eforii, numite anume de acești imputerniciți sau de ministrul cultelor, sunt datorii să se supună controlului direct al Casei Bisericeii. Pentru acest sfârșit, epitropii unor asemenea instituții religioase sau pioase, sunt datorii să comunice administrației Casei Bisericeii, în termen de 6 luni de la punerea în aplicare a acestei legi, copii autentificate de pe actele de fundațiune a acestor instituții, cari se vor transcrie și păstra în o condică anume întocmită de Casa Bisericeii, și cu inventar de averea ce posedă, însoțit de bilanțul și comptul de gestiune al anului precedent.

Art. 19. Tote fundațiunile religioase existente, cari prin actele lor de înființare, nu sunt puse sub o administrație specială, vor trece sub administrația Casei Bisericeii, care le va administra prin epitropii speciale, ce se vor institui de dinsa prin regulamente anume.

Pentru a realiza această obligațiune legală, Casa Bisericeii are dreptul de a urmări existența acestor fundațiuni, a le

cere actele în virtutea cărora au fost înființate, și eventual, a le chema înaintea justiției.

Art. 20. Dreptul de control al Casei Bisericei asupra acestor instituțiuni se exercită:

a) Prin aprobarea regulamentelor de administrație și de gestiune, ce fie-care administrație a unor astfel de fundațiuni, trebuie să întocmescă în conformitate și cu actele de fundațiune;

b) Prin observarea și aprobarea proiectului de buget de venituri și cheltuieli care se va depune la Casa Bisericeii în dublu exemplar, în luna lui Septembrie a fie-cărui an. Unul din exemplare se înapoiază, aprobat în regulă, acelei administrațiuni; iar altul se va păstra la Casa Bisericeii. Casa Bisericeii este în drept a face modificări în acest buget, dacă el nu este întocmit în conformitate cu legile și cu cele stipulate prin actele de fundațiune.

Administrațiile unor astfel de fundațiuni trebuie să fie cu luare aminte ca bugetele să fie foarte lămurite, adică, de o parte să cuprindă veniturile fundațiunii, iar de alta cheltuielile ce cad în sarcina ei, și unele și altele specificate în mod amănunțit;

c) Prin observarea și controlul ce se vor face conturilor de gestiune, cari de asemenea se vor supune spre aprobarea Casei Bisericeii în cursul lunii Aprilie, după închiderea fie-cărui an financiar;

d) Prin controlul actelor de fundațiune.

Art. 21. Când epitropiile fundațiilor religioase sau pioase nu vor depune proiectul de buget în termenul prevădut prin acest regulament, sau când ei l'ar pune în aplicare neaprobat, sau în fine, când ar depăși fără autorizația Casei Bisericeii, creditele acordate prin buget pentru cheltuieli, sau n'ar urmări încasarea veniturilor prevădute în buget dinșii vor fi dați judecăței și trași la răspundere, chiar în decursul anului, pentru toate pagubele ce ar fi suferit sau ar putea să sufere fundațiunea din aceste cauze.

Art. 22 Epitropiile fundațiilor religioase sau pioase vor trimite Casei Bisericeii în cursul lunii Aprilie, după închiderea fie-cărui an bugetar, un compt de gestiune, care va cuprinde:

a) La veniturile: alocațiunile bugetare, drepturile consta-

tate în favoarea fundațiunii, sumele încasate în cursul anului din aceste drepturi, rămășițele de împlinit la finele anului bugetar;

b) La cheltuieli: creditele acordate după buget, drepturile constatate în favoarea creditorilor fundațiilor, sumele plătite în cursul anului pentru aceste drepturi, sumele rămase de plată la finele anului.

Pe lângă acest compt de gestiune, epitropiî vor înainta Casei Bisericeî și un inventar amănunțit de averea mobilă și imobilă a fundațiunii.

Art. 23 Când, din compturile prezentate saũ din cercetările facute, s'ar constata că fondurile saũ veniturile unei fundațiuni religioase saũ pioase, nu s'aũ întrebunțat conform actelor de fundațiune și după bugetele aprobate de Casa Bisericeî, saũ dacã avutul ei se risipește saũ se delapidază Casa Bisericeî va sesiza justiția trăgând la răspundere pe epitropiî fundațiilor, pe giranți saũ pe ori-cine altul s'ar fi amestecat în gestiunea lor

Epitropiî acestor fundațiuni pot fi condamnați, pe lângă despăgubire și cele-alte penalități prevădute de legile ordinare, și la destituire.

Art. 24. În cazul când nu s'ar putea institui o epitropie pentru o fundațiune religioasă saũ pioasă, în conformitate cu actele de fundațiune, ministrul cultelor va comunica acest cas justiției, care va putea hotărî ca administrația unei astfel de fundațiuni să trecã direct la Casa Bisericeî.

Art. 25. Ori-cine dorește a face o fundațiune ore-care cu menire pioasă, cum de ex. un asil pentru infirmî saũ pentru săraci, un institut pentru orfanî, pentru preotese văduve, și care vor fi în prējma unei bisericeî, este liber a o face, observând următoarea procedură de urmat:

Va comunica administrației Casei Bisericeî dorința ce o are de a face o fundațiune, arătând în acelaș timp de ce natură este acéstă fundațiune.

Dacã fundațiunea va consta din avere imobiliară, ca pământ, ecarete, etc., fondatorul va întocmi mai întâi la tribunalul respectiv actele autentice de donațiune, în conformitate cu legile, precisând anume donațiunea ce voește să facă și averea ce-i dăruiește; iar aceste acte în original se vor depune la Casa Bisericeî de către fondator cu petițiune în regulă, cerând primirea fundațiunei.

Administratorul Casei Bisericei supune consiliului de advocați ai ministerului și eventual și altor advocați spre studiere actele de fundațiune, și dacă ei vor găsi că sunt în regulă, neatacabile și nelovite de nulitate, și că nu sunt contrarii legilor țării cu privire la dreptul de a testa, Casa Bisericei va supune ministrului întrăga chestiune.

Acceptarea donațiunei se va face prin decret regal în urma aprobărei consiliului de miniștrii.

În același fel se va procede și cu fundațiile, cari vor consta din avere mișcătoare ca bani, etc. cari se vor păstra la Casa de depuneri dacă fundațiunea constă în bani.

Art. 26. Cel însărcinat cu administrarea vre-unei fundațiuni din acelea cari, prin lege sunt puse sub controlul Casei Bisericei, sunt datorii ca, până în termen de un an de la promulgarea legii, să înainteze Casei Bisericei un proiect de regulament pentru administrarea fundației. Pentru fundațiile care s'ar crea în viitor, acest termen va fi de șese luni din ziua decretului de autorizare a fundației.

Casa Bisericei va avea dreptul a introduce în acest proiect de regulament modificările necesare, în eas când nu ar fi făcut în acord cu testamentele și cu actele de fundație.

Dacă proiectul de regulament nu va fi fost înaintat Casei Bisericei în termenele prevădute în acest articol, ea va avea dreptul și datorია a' alcătui singură.

Art. 27. Președinții tribunalelor și judecătorii de pace sunt obligați ca, atunci când prin veri-un testament se institue veri-o fundațiune religioasă sau piósă sau veri-un legat pentru biserică sau pentru căutarea cu cele rinduite de Sf. Biserică, pentru odihna și fericirea cerescă a veri-unei persoane, să trimetă din oficiu Casei Bisericei copii de pe atari testamente.

Art. 28. De vreme ce administratorul Casei Bisericei are privegherea și controlul asupra tuturor bunurilor averilor bisericesci din țară, afară de acelea pe cari le exceptează legea acestei Case, esercită controlul său în totă întinderea și asupra tuturor epitropiilor bisericesci, cari administreză, conform legii și regulamentelor legii clerului mirean, averile mișcătoare și nemișcătoare ale acestor biserici.

Art. 29. Pe lângă cele anume statornicite în regulamentul epitropiilor bisericesci astă-đl în ființă, epitropii bisericilor

parochiale din țară sunt datorii ca să trimetă Casei Bisericeii, cel mult în timp de trei luni de la punerea legii în aplicare, un inventar amănunțit de totă averea mișcătoare și nemiscătoare a bisericeii pe care o administrează, împreună cu copii autentificate de pe toate actele în virtutea cărora biserica respectivă exercită dreptul său de stăpânire asupra acelei averi.

Odată cu aceste acte, se va înainta și planul proprietăților imobiliare ale bisericeii, care va fi atestat de primăria respectivă că este veridic.

Art. 30. Casa Bisericeii este datoră se întocmescă dosar pentru fie-care parochie, care va cuprinde toate actele privitoare la averile bisericeii, sau bisericeilor din acea parochie.

Art. 31. Epitropiul parochiilor sau bisericeilor nu vor confunda, sub nici un cuvânt, averea mobiliară sau imobiliară a unei bisericeii cu a alteea din parochia respectivă, ci fie-care biserică va figura cu averea sa proprie în tabelul epitropiei, cum și în actele Casei Bisericeii.

Administratorul Casei Bisericeii are dreptul să infirme o hotărre a epitropiei în cazul când ea ar lua din averea unei bisericeii din parochie, fie aceea parochială sau filială, și o va întrebuița în folosul altei bisericeii din aceeași parochie.

Numai în cazul când o biserică din parochie s'ar desființa definitiv, averea ei va trece la biserica parochială.

Art. 32. Epitropiul nu pot înstrăina averea bisericeii sub nici un cuvânt. Ei nu pot nici a o ipoteca, nici a o împutina.

Administratorul Casei Bisericeii, când se va convinge că epitropiul administrează rău averea bisericeii, o înstrăinează, ori o delapidază, îi va trage înaintea justiției și va despăgubi biserica din avutul lor.

Art. 33. Epitropiile bisericeilor cari ar fi puse în legătură de interese ale bisericeii cu primăriile respective, nu vor putea întreprinde nimic, în ceea-ce privesce bunul mers material al bisericeii respective, fără o prealabilă autorisație a Casei Bisericeii, mai ales atunci când va fi vorba de schimbări ce ar fi nevoe să se facă în starea averilor bisericeilor.

Casa Bisericeii are dreptul să infirme ori-ce hotărre a epitropiei, care a eșit din marginile competenței ei în asemenea materie.

Art. 34. Epitropiile bisericilor sunt datorii să întocmescă proiectul de buget al bisericilor din parohie în dublu exemplar, în luna lui Septembrie, și să-l înainteze Casei Bisericeii.

Budgetele acestea vor fi întocmite cât se poate de limpede, și se va arăta amănunțit într'însele, atât veniturile cu natura sa și preveniența lor, cât și cheltuelile iarăși în mod amănunțit.

Art. 35. Dacă bugetul unei parohii prezintă la cheltueli un plus peste veniturile sale, iar acel plus urmăze, conform legii clerului, să fie acoperit de primăriile comunelor urbane pentru parohiile urbane, Casa Bisericeii va obliga pe acele primării să acopere acele cheltueli în plus cât se cere pentru întregul an, în conformitate cu legile; iar la casă că primăriile nu se vor conforma, Casa Bisericeii va fi în drept a urmări veniturile lor, conform legii de urmărire.

Art. 36. La casă când veniturile sunt mai mari de cât cheltuelile unei bisericeii, administratorul Casei Bisericeii poate da ori-ce destinațiune va crede nemerit acelor excedente, pentru binele și folosul bisericeii respective, sau va dispune a se capitalisa și a se mări fondul de rezervă al bisericeii respective.

Art. 37. Epitropiile putând a face cheltueli numai pentru cele anume prevăzute în bugetul respectivei bisericeii, dinșii sunt opriți a angaja cheltueli extraordinare fără aprobarea Casei Bisericeii.

Administratorul Casei Bisericeii va infirma acele cheltueli și va obliga pe epitropi să le restituie bisericeii din averea lor proprie.

Art. 38. Casa Bisericeii poate chema la răspundere și, eventual, a și disolva o epitropie în cazul când acesta va trece alături de cele stipulate în lege și în acest regulament; tot asemenea și pentru administrația fondațiilor religioase sau pioase.

Art. 39. În casă când un epitrop s'ar dovedi că este de rea credință în administrația avutului bisericesc, sau că lucrează contra intereselor bisericeii, Casa Bisericeii îl va destitui și-l va urmări pe calea justiției, de se va constata că a păgubit biserica cu ceva.

Un asemenea epitrop nu va mai putea fi numit de cât după trecere de cel puțin trei ani din ziua destituției.

Art. 40. La finele fie-cărui an bugetar încheiat, epitropiile bisericesci vor înainta Casei Bisericei, în luna Aprilie, spre aprobare, comptul de gestiune al anului întreg, care se va întocmi după dispozițiunile pe cari le cuprinde art 21.

Art. 41. Administratorul Casei Bisericei exercită controlul său asupra averilor bisericilor, monastirilor, schiturilor și aședemintelor religioase sau pioase, ori-care ar fi proveniența lor și ori de către cine s'ar administra: epitropii, consiliile economice, tutorii sau executorii testamentari, pentru ca să se vadă dacă averile respective se administrează în conformitate cu legile și regulamentele respective și cu voința testatorilor, spre cel mai mare bine al bisericilor, monastirilor, schiturilor și aședemintelor respective.

Prin cerere anume către prefectii, primarii și celelalte organe ale administrației sau justiției țerei, administratorul Casei Bisericei va lua cunoștința de toate aceste averi și de modul cum au fost și sunt administrate

Sunt însă obligate toate instituțiile amintite să comunice ele înșile Casei Bisericei averile ce le au și cum au fost administrate.

Art. 42. Se vor face inventariile exacte de averea instituțiilor de acest fel le către cei însărcinați cu administrația lor, împreună cu un delegat al Casei Bisericei. La regula aceasta se vor supune și toți acei ce conservă averile mișcătoare sau nemișcătoare ale bisericilor catedrale sau chiriarchice ale monastirilor și schiturilor de monahi și monachii, ale bisericilor parohiale și filiale, precum și ale tuturor aședemintelor bisericesci, actuale și viitoare.

CAPITOLUL IV.

Intocmirea 'budgetului.

Art. 43. Epitropii, consiliile economice, tutorii și executorii testamentari, cari administrează averile supuse controlului Casei Bisericei, sunt datorii a întocmi și trimite administratorului acestei Case, în luna Septembrie din fie-care an, în dublu exemplar, budgetul veniturilor și cheltuelilor pentru anul financiar, care începe la 1 Aprilie următor.

Administratorul Casei examinează și aprobă budgetul și înapoiază un exemplar spre a fi pus în executare.

Administratorul fixeză și prevede între cheltuelile acestor bugete partea din venituri cu care bugetul trebuie să contribuie, conform legii, la alimentarea Casei Bisericești.

Modificările admise în aceste bugete de către Casa Bisericești se introduc de dînsa din oficiu în bugetele respective și rămân definitiv.

Execuțiunea acestor bugete, atât la plăți cât și la venituri, se face conform legii de contabilitate a Statului.

Casa Bisericești are dreptul a aplica legea de urmărire pentru urmărirea veniturilor ei.

Art. 44. După ce s'aუ fixat și aprobat tóte aceste bugete, administratorul Casei Bisericești procede la întocmirea proiectului de buget general al Casei Bisericești pentru anul financiar la care privesc acele bugete, pe care'l supune aprobării ministrului.

El va cuprinde prevederile la venituri și cheltueli ale Casei pentru fie-care an financiar.

Art. 45. Budgetul se întocmesce și se presintă Adunării deputaților odată cu bugetul ministerului cultelor și instrucțiunii publice.

Art. 46. El va cuprinde la venituri:

a) Fondurile acordate prin bugetul anual al Statului, anume pentru administrația și întreținerea cultului creștin ortodox.

Aceste fonduri se vor întrebuința numai cu destinația ce li se va fi dat prin acest buget.

În acest scop, cheltuelile relative la acest fond vor fi prevădute după bugetul ministerului cultelor cu aceleași titluri și sume respective, în așa mod că suma totală, prevădută la venituri în bugetul Casei Bisericești, să fie întocmai cea prevădută la cheltueble atât din bugetul Casei Bisericești, cât și din bugetul ministerului cultelor.

b) Suma ce va resulta din reținerile de 10% din veniturile averilor bisericesti și religioase pe care Casa Bisericești le are în administrarea sa după art. 12 și 16 din legea Casei.

Aceste sume se vor socoti după veniturile brute ale fiecărei biserici, monastiri, schituri, etc., după bugetul aprobat pentru anul pentru care se întocmesce și bugetul Casei;

c) Fondurile donate sau testate de particulari cu scopuri pioase, dar fără destinațiune specială;

d) Fondurile donate sau testate de particulari cu destinațiune de a servi pentru construcțiunii sau înzestrării bisericești.

Aceste fonduri se vor introduce cu aceeași destinațiune și cu aceeași sumă la partea cheltuelilor, rînduind ca partea ce va rămîne necheltuită la finele anului financiar sau pentru care nu se va fi angajat lucrări sau furnituri, să se repôrte în budgetul anului următor în cifre egale, până la completa epusare a fondului, sau terminare a lucrărilor, sau furniturilor pentru cari vor fi fost donate sau testate. În cas de va prisosi ceva, excedentul se va vërsa la fondul Casei;

e) Fondurile, cari prin legi se hotărâsc sau se vor hotărî a fi vërsate la Casa Bisericeii;

f) Suma ce va resulta din reținerea de 10% din venitul net al bisericilor, cari se întrețin din averea lor proprie, după ce se vor fi scăđut cheltuelile lor proprii, precum și acelea pentru întreținerea de instituții filantropice, întreținute din fondurile bisericilor;

g) Sumele provenite din amendi și suprimări de salarii, pronunțate contra servitorilor bisericești;

h) Sumele provenite din arendile pămînturilor și vetrilor vechilor monastiri, biserici și schituri desființate și cari, eventual, n'ar mai putea exista pe viitor;

z) Sumele provenite din arendile pămînturilor, ce trec peste cele lăsate personalului bisericesc, conform art. 7 din lege.

Art. 47. Fondurile prevăđute la c), d) și e), cari vor consista în efecte publice de ale Statului sau garantate de Stat, se vor prevedea la venituri cu o scădere de 20% sub valoarea lor nominală.

Creanțele nu se pot trece la venituri de cât după realizarea lor și numai pe valoarea lor brută.

Art. 48. Sumele ce nu se vor putea încasa din veniturile unui an financiar se vor lua în debit prin scriptele anului următor sub titlul de rămășițe, specificându-se pe natură de venituri.

Sumele incasate în comptul acestor rămășițe se vor considera ca venituri ale anului în care se vor incasa și se vor înscrie ca venituri întimplătore sau extraordinare.

Art. 49. Budgetul cheltuelilor Casei Bisericeii va cuprinde două părți:

În prima parte se vor prevedea cheltuelile de personal

și de material al administrației centrale a Casei, sub două capitole distincte împărțite pe articole și paragrafe, dacă va fi nevoie.

Un al treilea capitol va cuprinde cheltuelile de inspecțiune și control.

În a doua parte se va cuprinde cheltuelile de administrare, de personal, de material, întreținere, etc., a tuturor bisericilor, monastirilor, așezămintelor bisericesci și altele, cari vor figura sub un capitol distinct pentru fie-care din ele.

Aceste capitole se vor subdivide pe articole și paragrafe după trebuință.

Art. 50. Cheltuelile de personal vor fi tot-d'auna distincte de cele de material.

Art. 51. Un fond special se va prevedea în budget pentru deschidere de credite suplimentare și extraordinare.

Art. 52. Budgetul întocmit de administratorul Casei Bisericei se supune aprobării ministrului cultelor și instrucțiunii publice, consiliului de miniștri, și în urmă se presintă Camerei deputaților.

Art. 53. În cas când budgetul nu s'ar aproba de Adunarea deputaților până la data punerii lui în aplicare, administratorul Casei, după aprobarea prealabilă a ministrului cultelor, va putea procedea conform art. 30 și 31 din legea asupra contabilității publice.

Art. 54. Excedentul bănesc, rezultat la finele anului financiar, ales după închiderea exercițiului, se va vërșa la fondul Casei, conform cu art. 8 din lege.

CAPITOLUL V

Contabilitatea și mânuirea fondurilor.

Art. 55. Legea contabilității publice a Statului, împreună cu toate legile și regulamentele cari guvernază această materie sunt obligatorii pentru administrațiunea Casei Bisericei.

Veniturile Casei se vor urmări și incasa, iar cheltuelile ei se vor ordonanța și achita conform acestor legi și regulamente.

Art. 56. Mânuiitorii de bani de ai Casei Bisericei și contabilii în materii sunt supuși acelorași îndatoriri ca și mânu-

itorii de bani publici și contabili în materii ale celorlalte Case publice

Pentru oricare lipsuri și delapidări ei sunt supuși aceluiași responsabilități penale și civile.

Lipsurile și deficiturile se vor urmări după legea de urmărirea a Statului, numai pe baza procesului-verbal de constatare încheiat de agentul delegat de ministru sau administratorul Casei cu această operațiune.

În caz de lipsuri sau delapidări, administratorul financiar va procedea conform legii inspectorilor financiari.

Agentul urmărit în baza procesului-verbal de constatare va putea apela, în termen de două luni de la data constatării, la Înalta Curte de conturi, și în termen de trei luni, de la comunicarea hotărârii acestei Curți, va putea face recurs la Casație.

Art. 57. Administrarea averilor mobile și imobile cu toate răspunderile ce decurg din ea, privește pe episcopii bisericilor, pe consiliile economice și pe tutorii sau executorii testamentelor.

Ei sunt datorii a administra averile ce le sunt încredințate, în conformitate cu legile și regulamentele existente și cu instrucțiunile, ce li se vor da de administratorul Casei Bisericești, precum și cu voința testatorilor sau donatorilor.

Art. 58. Administrarea și controlul, la care este obligată Casa Bisericești, după legea ei constitutivă se exercită prin aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli ale bisericilor, monastirilor, donațiilor și tuturor așezămintelor bisericicești, prin verificarea și aprobarea compturilor lor anuale și prin inspecțiuni și cercetări asupra întregii lor administrațiuni făcute în cursul anului, ori când ministrul cultelor sau administratorul Casei vor crede necesar și prin oricare delegat al lor. Casa Bisericești va fi datoră a prezenta ministrului, la 10 ale fiecărei luni, câte o situație sumară de sumele angajate și de fondurile disponibile pentru luna precedentă.

Art. 59. Gestiunea bănească, împreună cu toate sarcinile și responsabilitățile ce decurg din legile și regulamentele relative la mănuierea banilor publici se îndeplinește.

a) Pentru biserică, de unul din membrii episcopiei delegat de ea și aprobat de administratorul Casei;

b) Pentru monastiri, schituri, etc. de către casierul respectiv;

c) Pentru aședemintele bisericesti, de către un însărcinat al administrației Casei Bisericești;

d) Pentru legate, de către executorii testamentari sau de către cei prevăduți de testament sau de regulamentele acestor instituțiuni

Art. 60. Mânuitorii de bani ai tuturor instituțiilor bisericesti și ai bisericilor, cari au averea lor proprie, vor depune o garanție de 10% din venitul brut al bisericești, monastirei sau aședemintului la care funcționează.

Garanția va consta în efecte de Stat. sau garantate de Stat, pe valoare nominală.

Se exceptează de la această dispozițiune și nu se consideră ca mânuitorii de bani: intendenții, economii sau delegați pentru distribuirea de lei, diurne stipendii și altele.

Aceștia rămân supuși sub controlul și răspunderea superiorilor lor direcți.

Art. 61 Mânuirea fondurilor Casei Bisericești se face de agenții tesaurului, perceptori fiscali, administratori financiari și casierul central al tesaurului, cu aceeași răspundere și îndatorire ca pentru ori-ce ale fonduri și bani publici.

Pentru sumele incasate prin administrațiile financiare, ministerul de finance va primi o remisă de 4% pentru acoperirea cheltuelilor de percepere și pentru remisa perceptorilor

Art. 62 Casierul central al tesaurului va primi la începutul fiecărei luni o ordonanță de plată emisă de ministerul cultelor și instrucțiunei publice, pentru o sumă egală cu a două-spre-decea parte din suma prevăduță în budgetul acestui minister pentru Casa Bisericești

Cu această sumă casierul va credita comptul ministerului de culte și va debita comptul Casei Bisericești, la dispoziția căreia va ține fondul respectiv.

Pe lângă acest fond, casierul tesaurului va mai face venit la Casa Bisericești ori-ce alte sume ce i s'ar vërsa în comptul ei, fie de alți agenți ai tesaurului, fie de particulari, fie de vre-o autoritate óre-care. El va face operațiunile de primiri și plăți ce i s'ar presenta pe séma Casei Bisericești, întocmai ca pentru ori-ce alt serviciu al Statului

deschidând compturi speciale pentru aceste operațiuni. În ori-ce cas, plățile în comptul fondurilor proprii ale Casei Bisericești nu vor trece peste sumele disponibile din Casă, din aceste fonduri.

Art. 63. Administratorii financiari îndeplinesc și ei operațiuni de primiri și plăți pe sêma Casei Bisericești, ca și casierul central al tesaurului.

Ei vor deschide asemenea partiții speciale pentru fondurile Casei în registrele lor, ca pentru ori-ce alte operațiuni ale Statului.

Ei mai au îndatorirea a urmări, prin perceptori și controlori, incasarea la fondul Casei Bisericești a tuturor sumelor ce li se va da în debit de administratorul Casei Bisericești.

Instrucțiunile speciale, date de ministerul finanelor, vor indica modul de plată pentru administrațiile financiare.

Art. 64. Pentru operațiunile făcute pe comptul acestei Case, administratorii financiari vor întocmi compturi lunare și anuale speciale, ca pentru cele-alte administrațiuni independente, cum este Casa pensiunilor, Casa dotațiunei ôstei, Casa de depuneri, etc.

Formularele și imprimatele necesare pentru aceste compturi și pentru toate operațiunile privitoare la Casa Bisericești se vor întocmi de administratorul Casei, de acord cu ministerul de finance, și se vor distribui după trebuință, tuturor administrațiunilor financiare.

Art. 65. Perceptorii fiscali sunt datorii a urmări la timp sumele ce li se vor da în debit de administratorii financiari, aplicând legea de urmărire ca pentru ori-ce altă sumă datorită Statului.

Ei se vor debita prin scriptele lor după comunicările administratorului financiar și se vor credita pe baza recipiselor, ce li se vor libera de administrația financiară, în mâinile căreia va fi făcut vêrsarea.

Talónele recipiselor, ce vor emite administratorii financiari, le vor atașa la compturile lor lunare pe cari le vor trimite Casei Bisericești.

Pentru aceste talóne vor întocmi un borderoș și un dosar șnuruit și sigilat

Art. 66. Incasările făcute de perceptori vor figura în com-

turile lor de gestiune, asupra cărora administratorul financiar își va da decisiunea sa, conform art. 82 din legea de constatare și percepere.

Perceptorii sunt răspunzători, conform art. 78 și 79 din legea de percepere, de incasarea sumelor date în debitul lor, întocmai ca pentru toate cele-lalte sume datorite Statului, precum și pentru mânuirea fondurilor provenite din aceste încasări.

Art. 67. Exercițiul bugetar se încheie odată cu anul financiar pentru bugetul bisericilor, monastirilor, schiturilor și tuturor așezămintelor bisericesti, puse sub administrația Casei Bisericeii.

Sumele rămase de incasat din veniturile unui buget se vor trece în bugetul următor sub denumirea de rămășițe din exercițiul încheiat.

Art. 68. Creanțele rămase nelichidate din verice cauză, se prescriu în favoarea bugetului în care au figurat după dreptul comun. Cele rămase neachitate din bugetul Casei Bisericeii se prescriu după prevederile legii comptabilității publice.

Art. 69. Administratorul Casei Bisericeii, prin ministerul cultelor și instrucțiunii publice, este obligat a înainta Curței de compturi, în termenul prevăzut de legea ei organică, atât comptul de gestiune, cât și comptul de exercițiul.

Aceste compturi se vor sprijini pe compturile lunare ale administratorilor financiar și ale casierului central și pe actele justificative anexate la dînsele.

Art. 70. Compturile prezentate administratorului Casei Bisericeii de instituțiunile puse sub controlul și administrația sa, se vor verifica de către dînsul, afară de acelea cari ar trebui să fie supuse cercetării Curței de compturi.

Asupra acestor compturi administratorul dă decisiunea prin care stabilește cifrele veniturilor și cheltuelilor, după actele justificative ce se vor găsi în regulă.

În contra acestor decisiuni, cei interesați pot face apel la Curtea de compturi și recurs în casațiune, în termenele și în condițiunile prevăzute prin legile organice ale acestor Curți.

Art. 71. Administrațiunile bisericilor, monastirilor, schiturilor și tuturor instituțiunilor bisericesti, puse sub contro-

lul și administrațiunea Casei Bisericeî, vor emite pentru orî-ce sumă încasată o recipisă dintr'un registru cu matcă și pentru orî-ce sumă de plătit câte un bon de plată, detașat asemenea dintr'un registru cu matcă.

Registrele de recepise și de bonuri de plată se vor numerota, șnurui, sigila și parafa de administrația Casei.

Ele se vor adiționa ȕilnic, și sub totalul fie-cărei ȕile se se va raporta totalul ȕilelor precedente, așa ca să se aibă în fie-care ȕi totalul general atît al încasărilor, cît și al plăȕilor.

Art. 72. Veniturile și cheltuelile acestor administrațiunii se vor înscrie într'un singur registru, care va cuprinde de o parte veniturile și pe cea-l-altă parte cheltuelile

Acest registru se va încheia în fie-care lună; iar la finele anului încheerea se va face de cei în drept față de un delegat al administratorului Casei Bisericeî.

Art. 73. Veniturile Casei Bisericeî prevăduțe la art. 5 din legea ei organică se vor realiza după cum urmăză:

a). Pentru sumele prevăduțe la litera a) din acel articol, se va urma conform prescripțiunei prevăduțe la art. 64 din acest regulament;

b) Sumele prevăduțe la litera b) se vor răspunde de administrațiile respective la administrațiile financiare, și la cas de nevoie se va aplica, prin administratorii financiarî și controlorii fiscali, legea de urmărire în contra celor ce nu vor vĕrsa la timp sumele cuvenite;

c) Sumele de la literele c) și d) se vor realiza de Casa Bisericeî după dreptul comun: ele se vor vĕrsa la administratorii financiarî, sau la casierul central al tesaurului pe sĕma Casei Bisericeî, afară de casul cînd aceste testate sau donațiuni vor avea o destinațiune cu caracter de perpetuitate, în care cas ele se vor consemna pentru a se întrebuița în conformitate cu voința testatorului sau donatorului, trecĕndu-se în budget;

d) Sumele de la lit. e) se vor urmări în mînile autorităȕilor cari vor fi destinat acele sume pentru Casa Bisericeî.

Ele se vor vĕrsa asemenea la administratorii financiarî sau la casierul central al tesaurului, pe sĕma Casei Bisericeî;

e) Sumele de la lit. f) se vor v ersa de epitropiile respective la administratorul financiar sau la casierul central al tesaurului, pe contul Casei Bisericei; iar la cas de nevoie se va aplica legea de urm are in contra epitropului delegat cu m anuirea banilor;

f) Sumele de la lit. g) se vor re ine prin in‐să‐si bonurile de plată,  i pentru ele se vor tăia recipise separate;

g) Sumele de la lit. h) se vor realiza prin arendarea p aminturilor, făcută conform legii comptabilit atei publice  i regulilor pentru arendarea bunurilor Statului.

Art. 74. Pentru bunurile de o  ore care importan a, a căror arendă sau chirie trece de 1.000 lei anual, licitațiunea este obligatorie.

In cas de lipsă de concuren i la două licita ii, pentru aceste bunuri, ele se vor căuta in regie, sau de un delegat al Casei, sau de in‐să‐si epitropiile sau administrațiile de cari depind.

In t ote casurile, la ținerea licitațiunii, se vor avea in vedere prescrip iunile legii comptabilit atei publice  i regulile pentru arendarea bunurilor Statului.

Art. 75. Sumele prinse din vind eri de averi mobile sau imobile, vor forma tot-d'auna un capitol special in budgetul Casei  i se vor trece la venituri.

Art. 76. Pentru t ote obiectele  i mobilierul ce compune averea mi‐sc toare a bisericilor catedrale  i chiriarchice, a monastirilor  i schiturilor astă- i in fiin a, a bisericilor parohiale  i filiale, precum  i a tuturor a‐se‐de‐mintelor biserice‐ti, se va dresa câte un inventar la punerea in aplicare a legii Casei Bisericei.

• Inventarele se vor intocmi de administrația acestor a‐se‐de‐minte, fa a cu un delegat al Casei Bisericei, pe un registru care se va trimite administrației Casei.

Acest inventar va servi de bază pentru intocmirea inventarelor anuale. La fie-care fine de an financiar, inventarul se va aduce la curent prin introducerea achizi iunilor din timpul anului  i prin eliminarea obiectelor  i mobilierului recunoscut ca distrus scos din serviciu, perdut vandut etc.

Introducerea in inventar  i eliminarea din inventar se

face după autorisațiunea scrisă, dată de administratorul Casei Bisericei.

Inventarele vor conține, pe lângă indicațiunea obiectului său mobilierului, și prețul după facturi, compturi sau ori-ce act, care să-l pôtă stabili valórea, fie chiar cu óre-care aproximație.

Pentru obiectele și mobilierul a căror valóre, din lipsă de acte, care s'o pôtă stabili, nu se va putea fixa, administrațiunea așeđemintelor căruia aparține, față cu un delegat al Casei Bisericei, o va fixa după apreciere.

Art. 77. Tóte legatele și donațiunile de ori-ce natură, ce vor fi existând la punerea în aplicare a legei Casei Bisericei, vor fi cuprinse asemenea în inventar sub un anume titlu, după regulele stabilite mai sus.

El va fi ținut la curent, întocmai ca și inventarul pentru averea mobilă de care se vorbește la articolul precedent.

Art. 78. Pentru averea imobilă, consistând din moși, ecarete sau păminturi, fie date după legea rurală sau altfel, se vor dresa asemenea inventare tot după regulele admise în articolele precedente.

La dresarea primelor inventare, la punerea în aplicare a legei Casei Bisericei, se vor anexa și copii de pe planurile imobilelor în cęstiune cu ori-ce devise, detalii sau planuri ce vor fi existând.

Originalele acestor acte, precum și ale actelor și documentelor în virtutea cărora se stăpânesc, se vor consemna la Casa de depuneri și consemnațiuni pe séma administrațiunei Casei Bisericei; iar recipisele se vor păstra în archiva Casei.

Art. 79. Administratorul Casei Bisericei va îngriji ca pentru imobilele pentru care nu există planuri, sau ale căror planuri nu presintă nici o autenticitate, să se întocmescă asemenea planuri, ale căror originale să se consemneze, rămânând ca pentru trebuințele serviciului să se utilizeze copii scóse de pe ele.

Art. 80. La trecerea sub administrațiunea Casei Bisericei a fondațiunilor religióse existând la punerea în aplicare a legei acestei Case, cari fondațiuni, prin actele de fondațiune, nu sunt puse sub o administrațiune specială, epitropia numită de ministru, în conformitate cu legea de organizare

a Casei, va lua cu inventar totă averea mobilă și imobilă a acestor fundațiuni, și, în privința lor, se va urma aceeași procedură ca și pentru cele-alte inventare.

Art. 81. Primirea de către administrația Casei Bisericei după inventar a averilor mobile și imobile, atât a fundațiilor religioase, cari nu au fost puse până aici sub o administrațiune specială, cât și a bisericilor catedrale și chi-riarchice, a monastirilor și schiturilor, astăzi în ființă, a bisericilor parohiale și filiale, precum și a tuturor celor-alte așezăminte bisericesci, nu dispensază pe fostele epitropii și administrațiunii de răspunderea ce le revine din faptul administrării lor.

Art. 82. Administratorul Casei Bisericei, în virtutea unei delegații dată de ministru, poate aproba și ordonanța plățile în limitele creditelor ce-i sunt deschise prin budget, sau prin credite suplimentare ori extra-ordinare.

În această calitate este responsabil și justițiabil al Curței de compturi, căreia va supune compturile sale, ca ori-ce ordonator primar, conformându-se legii asupra comptabilității publice și legii Curței de compturi.

Art. 83. În calitatea sa de ordonator primar, administratorul Casei Bisericei se va conforma prescripțiunilor titlului al III-lea din legea asupra comptabilității publice și tuturor regulamentelor ce se vor fi raportând la această materie.

CAPITOLUL VI.

Arendările pământurilor și închirierea ecaretelor.

Art. 84. Preoții parochi și supranumerari, cum și cântăreții bisericilor rurale, vor avea dreptul la usufructul numai a câte 17 pogone de pământ de fie-care biserică în județele de dincoace de Milcov, la 8½ făclii în județele de dincolo de Milcov și la 10 hectare în județele din Dobrogea, și anume numai din acele pământuri bisericesci cari se află în cuprinsul comunei respective.

Repartisarea acestor porțiuni de pământ se va face conform art. 33 din legea clerului mirean și seminariilor.

Dacă întinderea pământurilor bisericesci dintr'o comună nu va fi suficientă pentru a asigura tuturor preoților și cân-

tăreților din aceea comună întinderile prevăzute la aliniatul I al acestui articol, va beneficia de uzufructul acelor pământuri numai personalul atâtor biserici din comună câte se vor putea, după prevederile aceluși aliniat, rămânând ca personalul celor-alte să beneficieze de sporul de lăfă de 25%, conform art. 28, aliniatul I din legea clerului mirean și seminariilor.

Dacă întinderea pământurilor dintr'o comună va fi mai mare de cât cea cerută de aliniatul I al acestui articol după numărul bisericilor din comună, parte din uzufructul lor, cât va trece peste cea afectată bisericilor din comună, va reveni Casei Bisericeii.

Casa bisericeii va arenda pământurile bisericesci despre cari se vorbește în acest articol, sau să lase personalului fie-cărei biserici dreptul de a exploata însuși porțiunea de pământ la care are drept.

Pământurile pe cari le posedă bisericile, provenind din donațiuni, legate sau cumpărări din propria lor avere, nu intră în prevederile acestui articol, ci vor fi administrate de epitropiile bisericilor, conform testamentului, actelor de donațiune, sau după propria lor chibzuială, și având în vedere art. 5, aliniatul *b* și *f* din legea Casei Bisericeii.

Art. 85 Pământurile ce parochiile din țară vor fi având în plus peste cele fixate prin lege, se vor arenda de Casa Bisericeii prin licitație publică, conform legii comptabilităței generale a Statului.

Termenele de arendare se vor fixa prin condițiile de arendare.

Art. 86. Licitațiunea pentru arendarea pământurilor se va ține la reședința primăriei respective pentru toate pământurile din comună, în cazul când acestea nu vor trece peste numărul de patru-zeci de pogone. Licitația se va ține în prezența primarului, receptorului și a epitropiei respective.

În cazul când o parochie cu toate bisericile ei filiale va avea de arendat mai mult de cât 40 de pogone pământ, licitația se va ține la prefectură sau sub-prefectură, după găsirea cu cale a administrației Casei Bisericeii, care va compune și comisiunea.

Art. 87. Condițiunile de arendare se vor întocmi de Casa Bisericeii și se vor remite fie-cărei prefecturi de județ.

Prefectul va îngriji ca, în unire cu epitropia bisericeii respective, să îndeplinească formalitățile necesare pentru ținerea licitațiilor.

Art. 88. Publicațiunile licitațiilor se vor face păzindu-se termenele prevădute de art. 70 și 75 din legea asupra compatibilității Statului.

Condițiunile de arendare și dările pentru ținerea licitațiilor se vor publica sau prin *Monitorul Oficial*, sau prin afișe la prefectura județului, la reședința subprefecturii și la primăria comunei respective.

Art. 89, Garanția provizorie va fi de 5 lei pentru fie-care pagon, falce sa hectar de pământ ce se arendăză.

Garanția definitivă va fi de jumătate din arenda anuală, când arendarea se va face pe mai mulți ani.

Pentru arendările pe timp de un an, arendașul va răspunde prețul întreg al arendeii, la notificarea adjudecării.

Art. 90. În termen de 7 zile inclusiv de la ținerea licitațiunei, se primesc la primăria comunei, sau la sub-prefectură, sau la prefectura respectivă, supraoferte pentru arendarea pământurilor în aceleași condițiuni din publicațiunea ce a servit de bază la licitațiune; însă pentru a fi primită va trebui:

a) Ca prețul oferit să fie cu cel puțin 10% mai mare de cât prețul cel mai avantajos rezultat la licitațiune;

b) Să se presinte odată cu oferta recipisa casieriei sau chitanța perceptorului pentru deonarea garanției definitive, socotită după normele stabilite în articolul precedent și după prețul din supraofertă

Art. 91. Actele de ținerea licitațiunei se vor înainta de primar sau sub-prefect la prefectura județului cel mai târziu în termen de 3 zile de la data în care a avut loc licitațiunea, însoțite de un raport din partea celor ce au presidat această licitațiune, prin care se va arăta rezultatul obținut și dacă este satisfăcător.

Prefectura, primind actele, este datore ca, în termen de 15 zile de la ținerea licitațiunei, să înainteze rezultatul Casei Bisericeii, spre a se pronunța asupra rezultatului.

În cas de aprobare, se înaintează comunei formularul de contract spre a se semna de cel îndrept și a se complecta garanția definitivă, dacă nu este complectă. În cas când nu

se aprobă rezultatul, se va fixa și publica o nouă și de licitație.

Pentru pământurile de mai puțin de 20 de hectare, rezultatul licitației se va aproba de prefect.

Art. 92. Contractele de arendare, legalisate de primăria comunei și însoțite de recipisele sub cari s'au consemnat garanțiile definitive, se vor înainta de prefectură Casei Bisericei, cel mai târziu în termen de două săptămâni de la alcătuirea lor definitivă.

Casa Bisericei va întocmi după contracte tabele nominale pe județe, pe cari le va înainta administrațiilor financiare de județe, spre a debita pe perceptori cu arendile datorite și a da ordin pentru împlinirea lor la termenele hotărâte.

Prefacerile urmate în cursul anului se vor comunica administrațiilor financiare, spre a le introduce în tabele.

Art. 93. Ori-ce alte pământuri vor fi donate bisericilor de către comune sau particulari, vor fi supuse, în ceea ce privește arendarea lor, regimului prevăzut în acest regulament, afară numai dacă actul de donațiune nu hotărăște alt-fel.

Art. 94. Intinderile de pământ mai mari de 20 de hectare se vor arenda după normele și condițiile stabilite de ministerul domeniilor pentru arendarea și închirierea bunurilor Statului.

Aprobarea acestor arendări se va face conform legii contabilității Statului.

Art. 95. La regimul prevăzut de acest regulament în ceea ce privește arendile, sunt supuși toți acei cari administrează donațiunile sau legate pentru diferitele biserici din țară, când aceste donațiunile sau legate constau din pământ sau alte bunuri, cum și pământurile cumpărate de biserici din propria lor avere; în acest cas, ei vor fi obligați a supune la cunoștința și aprobarea administratorului Casei Bisericei atât hotărârile lor cu privire la licitația ce o vor face în conformitate cu acest regulament, cât și rezultatul acestor licitațiuni.

Casa bisericei este în drept a primi sau a infirma rezultatul unei licitațiuni, când va fi convinsă că nu s'a păzit toate interesele bisericei.

Dacă licitația arendărilor sau închirierilor unor ast-fel de

bunuri s'a aprobat de Casa Bisericeii, administratorii lor sunt datori a se conforma lit. b) și f) de la art. 5 din legea Casei Bisericeii.

Art. 96. Bisericile parohiale sau filiale cari se administrează de epitropiile prevădute de art. 12 din legea clerului mirean, și cari au moșii, le vor arenda după normele prevădute la art. precedent.

Licitațiunea unor asemenea moșii se va ține la sediul epitropiei bisericeii sau al Casei Bisericeii; iar rezultatul lor se aprobă de administratorul Casei Bisericeii.

Art. 97. Bunurile bisericești administrate direct de Casa Bisericeii se vor arenda conform legii comptabilității.

Bunurile bisericești constatate din case sau și alte ecarate, se vor închiria de epitropiile respective tot după normele prevădute în acest regulament.

Licitațiunea pentru aceste bunuri sau ecarate se va ține la Casa Bisericeii, în cazul când ele sunt în Capitală, la primăria comunei respective, la subprefectură sau prefectură de județ, pentru bisericile din județe.

Licitațiunea se va face după legea comptabilității generale, și nu va rămâne definitivă de cât după ce se va fi aprobat de administratorul Casei Bisericeii.

Procedura de urmat va fi aceeași ca și la arendările prevădute mai sus în acest regulament.

Condițiile de închirierii se vor fixa de Casa Bisericeii prin dispoziții anume.

Art. 98. Bunurile imobile urbane și rurale al căror venit e mai mic de 1.000 lei, se pot închiria și prin bună învoială în lipsă de concurenți.

Art. 99. Pământurile și vetrele monastirilor și schiturilor astăzi în ființă, se vor folosi ca și până acum de mănăstirea respectivă.

În cas când unele din aceste mănăstiri și schituri vor fi având ca pământuri sau vetre mai mult de 100 hectare, ele se vor arenda de Casa Bisericeii, după normele prevădute în acest regulament, și venitul lor se va întrebuința pentru folosul respectivei mănăstiri, cum se va crede cu cale de administratorul Casei Bisericeii și chiriarchul locului.

Art. 100. Pământurile și vetrele vechilor mănăstiri, biserici și schituri desființate și cari, eventual, nu ar mai exista

În viitor, se vor arenda de Casa Bisericeii și venitul lor va intra între veniturile proprii ale Casei Bisericeii, conform art. 5, alin. h) din lege

În acest cas administratorul Casei Bisericeii va urmări, prin toate mijloacele pe cari le va crede nemerite, existența bunurilor unor ast-fel de monăstiri, biserici și schituri desființate, le va inventaria, va ridica planul lor prin organele administrative și tehnice ale județelor și le va trece în condicile Casei Bisericeii cu totă situația lor.

Aceeași procedură se va urma și cu acele pămînturi său vetre ale monastirilor, bisericilor și schiturilor cari, eventual, se vor mai desființa.

Art. 101. În cas când după licitațiunile ținute și repetate nu s'ar presenta concurenți, ast-fel că venitul pămînturilor unei biserici său chiria unui imobil său ecaret ar fi amenințate să se piardă în anul acela său următor, administratorul Casei Bisericeii va aviza de îndată pentru asigurarea venitului pămîntului său bunurilor respective.

CAPITOLUL VII.

Donațiuni și legate.

Art. 102. Casa Bisericeii pôte primi donațiuni și legate, fie în folosul bisericeii în general, fie în folosul unei anume biserici său monastiri.

De asemenea pôte primi legate de la ori-ce creștin ortodox, pentru îngrijirea sufletului, după trecerea lui din viață.

Art. 103. Donațiunea său legatul pôte fi său în avere mobilă, său în avere imobilă, ca bani în natură său în efecte de Stat său garantate de Stat, său ori-ce acte de creanțe.

Art. 104. Când o donațiune său un legat se face Casei Bisericeii, fie în folosul general al bisericeii, fie cu destinație specială, donatorul său cel ce institue un asemenea legat, fiind în viață, este dator să îndeplinească următoarele forme, mai înainte de a cere primirea legatului său donațiunii de către Casa Bisericeii:

a) Să facă înainte tribunalului actele autentice trebuitor, pentru donațiunea său legatul ce institue;

b) Să prezinte aceste acte Casei Bisericeii, cu cerere a-

nume de a se primi donațiunea saŭ legatul și cu destinațiã ce'i dă.

Art. 105. Casa Bisericeï, după ce va lua avisul consiliului de advocați, îndeplinesce cele-alte forme trebuitoare, pentru primirea legatului saŭ donațiunii, prin referat la consiliul de miniștri și prin obținerea decretului regal de primirea legatului saŭ donațiunei.

Art. 106. Dacă legatul saŭ donațiunea se face în folosul bisericeï în genere, fără altă destinațiune specială, Casa Bisericeï va putea întrebuița venitul la ori-ce destinațiã va găsi cu cale pentru biserică, fie că va ajuta bisericile să-race cu cele de lipsă, fie că va spori bine-facerile privitoare la obligațiunile pietăței creștine.

Art. 107. Dacă legatul saŭ donațiunea saŭ ori-ce alt fond va fi făcut saŭ va fi testat de particulari cu destinațiune de a servi pentru construirea saŭ înzestrări de biserică, cele donate saŭ testate nu se vor întrebuița alt-fel de cât la acastă destinațiã, păstrându-se însă dispozițiunile art. 4 din legea clerului mirean, în cas când va fi vorba să se facă o biserică nouă, și în acest cas să se respecte norma pe care o indică art. 8 din regulamentul legei clerului mirean.

Art. 108. Dacă legatul saŭ donațiunea va avea o destinațiã specială prevădută în actele de donațiã saŭ ale legatului pentru ver-o biserică ôre-care, atunci venitul acestei donații saŭ legat se va întrebuița numai pentru acea biserică. În cas că nu tot venitul legatului saŭ donațiunei va fi întrebuițat pentru împlinirea voinței testatorului saŭ donatorului, Casa Bisericeï va putea capitalisa restul de venit pe sêma bisericeï respective, saŭ îl va trece între veniturile sale proprii.

Art. 109. Dacă veniturile provenite de la un legat saŭ donațiã vor fi suficiente pentru a se întreține biserică respectivă cu personalul ei și cu materialul trebuincios pentru toate cheltuelile anuale, Casa Bisericeï nu va mai acorda nimic din creditele ce'i sunt acordate prin budget pentru plata personalului acelei bisericeï.

De asemenea și primăria respectivă este dispensată de a prevedea în budgetele ei ceva din ceea-ce este obligată prin legea clerului saŭ alte legi pentru întreținerea cultului.

Art. 110. În cas când veniturile unui asemenea legat saŭ

donățiune, după ce se vor împlini toate normele prevăzute în articolul precedent, vor prisosi, acest prisos se va capitaliza în profitul bisericii respective și se va întrebuinta în viitor pentru aceeași biserică, la necesitățile ce se vor ivi, după ce se va fi vărsat în profitul Casei Bisericei 10% din prisosul de venit net al acestei biserici.

Art 111. Legatele și donațiunile făcute Casei Bisericei cu destinație determinată, nu se vor putea accepta de dînsa de cît sub beneficiu de inventar.

Art. 112. Când cel-ce face o donațiune sau un legat vrea să institue o administrație anume, deosebită de epitropia instituită prin legea clerului sau de consiliul economic, această administrație va fi supusă regulei comune prevăzută de legile și regulamentele clerului și ale Casei Bisericei, în tot ceea ce privesce drepturile și datoriile lor

Art. 113. Dacă testamentul sau actul de donație nu institue o administrație specială pentru averea testată sau donată, Casa Bisericei va decide dacă această avere se va administra de organele administrative existente, sau de o administrație specială, instituită de dînsa.

Art. 114. Indată ce legatul sau donațiunea făcută în folosul unei biserici anume s'a acceptat de Casa Bisericei, îndeplinindu-se formalitățile legale, administratorul Casei Bisericei ia măsuri ca pe de o parte să se trecă în condica anume întocmită pentru acest sfîrșit, actele donațiunii sau legatului respectiv; iar pe de altă parte, prin îndeplinirea formelor cerute de legile civile, va pune biserica respectivă în posesiunea acestei averi, explicând prin hîrtii anume ce drepturi și ce datorii decurg pentru biserica respectivă, care a intrat în stăpînirea legatului sau donațiunii.

Art. 115. Nu se pôte înstrăina, nici nu se pôte da altă destinațiune donațiunii sau legatului făcut în favoarea unei biserici anume. Inșă donațiunilor și legatelor lăsate Casei Bisericei pentru folosul obștesc al bisericei, ea le pôte da ori-ce destinație va găsi de cuviință în folosul general al bisericei.

În acest din urmă cas, donațiunea sau legatul se administrează de Casa Bisericei sau direct, sau prin administratori pe care-i va institui dînsa cum va crede cu cale.

Art 116. Dacă donațiunea, ce se va face pentru biserică

în genere, va consta din bani, acești bani se vor păstra la Casa de depuneri, după ce se vor preface în efecte de Stat sau garantate de Stat la dispoziția Casei Bisericeii; iar dacă această donație se va face pentru o biserică anume și tot în bani, banii se vor păstra iarăși la Casa de depuneri și la dispoziția celor însărcinați cu administrarea lor pentru folosul bisericeii respective după normele prescrise mai sus.

Art. 117. Dacă legatul sau donațiunea se face în folosul unei biserici din comunele rurale, și dacă donațiunea și legatul va avea un venit mai mare de cât să acopere toate serviciile bisericeii respective, prisosul acestui venit se va chibzui de Casa Bisericeii unde și cum să se întrebuițeze pentru folosul fie al pietăței creștine din cuprinsul parohiei respective, fie ca să se capitalizeze pentru eventuale trebuințe ale acelei biserici.

Dacă din capitalisări se va face un fond mai mare, Casa Bisericeii îl va putea întrebuița pentru fondații pioase în cercul bisericeii respective.

Tot așa se va urma și cu donațiunile sau legatele ce se vor face pentru bisericile din comunele urbane.

Art. 118. Dacă donatorul sau cel ce a instituit legatul va fi prevădută în actele de donație sau ale legatului și alte condiții pe care urmăzează a le împlini cei ce vor beneficia de donațiunea sau legatul său, toate aceste condiții se vor împlini întocmai, dar numai dacă veniturile vor fi suficiente spre a împlini toate aceste condiții.

Administratorul Casei Bisericeii va lua măsurile trebuitoare ca, de la data când urmăzează a se împlini această dorință a donatorului, să se urmeze întocmai cu cele stipulate.

Art. 119. Donațiuni și legate se pot face nu numai bisericilor parohiale și filiale, fie urbane, fie rurale, ci și pentru monastirile și schiturile din țară, de monachi sau monachi.

Însă donațiunile făcute pentru monastiri se primesc de Casa Bisericeii, care va îngriji ca cele stipulate în actele de donațiuni sau legate să se împlinescă întocmai de către administrațiile monastirilor, cărora le va remite sumele necesare pentru împlinirea tuturor dispozițiilor întocmite de donator, sau de cel ce institue legatul respectiv.

Art. 120. Când Casa Bisericeii va fi încunosciniată de un

tribunal sau un judecător de ocol că prin veri-un testament s'a lăsat avere în folosul bisericeii, ea va lua măsurile convenite pentru a se pune în posesiunea acelei averi.

În cas când donațiunea sau legatul s'a făcut pentru folosul bisericeii în general, Casa Bisericeii va întrebuița donațiunea sau legatul, sau venitul acestora, după normele prevădute în acest regulament în astă privință; iar în casul când donațiunea sau legatul se va fi făcut pentru o biserică anume, se va urma în acéstă privință întocmai cum s'a prevădut în acest regulament cu privire la ast-fel de împrejurări, punând adică în stăpânire biserica respectivă asupra averei ce i s'a lăsat prin testament.

Dacă legatul sau donațiunea se va fi făcut în favórea veri-unei monastirii din țară, se va urma de către Casa Bisericeii așa cum s'a prevădut la art 119 din acest regulament.

Art 121 Donațiuni sau legate se pot primi și pentru biserică sau monastirii ortodoxe din străinătate; acestea se vor a ministra direct de Casa Bisericeii, conform dorinței donatorului

Art. 122. Casa Bisericeii póte primi și legate în scopul anumit ca să se caute sufletul donatorului cu cele rinduite de biserică îndată ce nu va mai fi în viață.

Legatele acestea pot fi sau în avere imobiliară, ca pământ, case etc., sau în bani.

Art 123 Legatele de felul acesta se pot primi de Casa Bisericeii fie pentru bisericile de mir din țară, parohiale sau filiale, fie pentru monastirii de monachi sau monachi.

În acest cas Casa Bisericeii este direct administrátore a unor asemenea legate, și va lua măsură ca, imediat după încetarea din viață a celui ce institue un asemenea legat, să comunice bisericeii sau monastireii respective, pentru pomenirea sufletului și facerea parastaselor rinduite de biserică.

Art. 124. Pentru ca cele stipulate în legatele speciale prevădute la art 123 să fie aduse la îndeplinire întocmai și la timp, Casa Bisericeii va întocmi un registru în care se vor transcrie tóte aceste legate speciale, cu destinația ce o va avea fie-care.

Art. 125. Ofrandele pióse pentru cumpărare de obiecte sau vase sacre, pentru ajutorare la repararea bisericilor sau ecaretelor lor, precum și pentru zidiri de nouă bise-

rici sau ecarete bisericesti, se vor inscrie in anume condicti ale epitropiilor bisericilor sau consiliilor economice ale monastirilor, sub dare de chitanță pe a lor proprie raspundere, sau in anume pantahuze date de chiriarchia respectivă, conform regulamentului Sf. Sinod.

De asemenea și pantahuzele ambulante, purtate de creștinii pioși pentru ajutorarea bisericilor, sunt supuse controlului epitropiilor sau consiliilor economice, și pe a lor proprie răspundere.

Tote sumele rezultate din ast-fel de ofrande pioase și din pantahuze se vor comunica de epitropii sau consiliile economice Casei Bisericeii, spre a controla dacă s'aũ întrebuințat bine și conform cu destinația lor.

CAPITOLUL VIII.]

A v e r e a m o n a c h i l o r .

Art. 126. Averea imobilă a monachilor și a monachiilor, aflate în cuprinsul monastirilor, precum și toate obiectele sacre vor rămănea după mórtea lor proprietatea monastirei.

Art. 127. Monachul sau monachia care la intrarea sa in monastire va veni să locuască într'o casă anume întocmită de dînsul, iar nu în aceea ce i se va da de monastire, va declara starițului această dorință a sa; și dacă starițul crede de cuviință, luând toate precauțiunile pentru ca disciplina monachală să nu fie știrbită, îi va putea da voe săși construiască o casă pentru sine împrejurul monastirei, după ce va lua aprobarea Casei Bisericeii și a chiriarchului respectiv. In acest cas, monachul sau monachia va cunósce că această proprietate este exclusivă și personală a sa, și nimeni nu pôte dispune de ea de cât monastrea, în cazul când monachul sau monachia vor trece din această vieță.

La mórtea monachului sau monachiei, rudele n'aũ nici un drept a ridica pretențiunii de moștenire asupra unui ast-fel de imobil, care trece de drept în stăpânirea și la dispozițiunea monastirei

Monachul sau monachia, care va avea o asemenea casă în monastire construită de dînsul pentru adăpostul său propriu, nu o va putea vinde, fie la rude fie la alte persoane din monastire sau în afară din monastire.

Art. 128. Dacă în veră-una din monastirile de monachi sau monachiî vor fi existând proprietăți imobile ale monachilor și monachiilor vîndute la persoane particulare din afară de monastire, vîndarea acésta e nulă; iar proprietatea o va lua imediat în stăpînire monastirea, de óre-ce proprietatea terenului tot-d'a-una a fost a monastirei.

Art 129. Dacă un monach sau monachie ar voi să iasă din monastire și să se ducă înapoi în lume de unde a venit, el n'are drept să dispue asupra proprietăței imobile ce a avut în monastire, fie că acésta casă a fost construită de el, fie că a cumpărat'o de la alt monach sau monachie din monastire înainte de promulgarea legei Casei Bisericeî, și acésta casă sau proprietate imobilă, va rămînea în stăpînirea absolută a monastirei.

Art. 130. Dacă monachul sau monachia, la intrarea în monastire, a lăsat copii în lume necăsătoriți, la căsătoria vre-uneia din fițele sale va putea să 'i hărăzescă ca dotă din averea sa mobiliară sau imobiliară-ce o fi avînd afară din monastire.

Nu va putea însă în nici un cas a'î constitui dotă veră-ce proprietate imobiliară ce va fi avînd în monastire.

De asemenea dacă un monach sau monachie aŭ rămas datorî ginerilor lor în lume, cu ceva din cele ce le-aŭ constituit dotă, aceștia din urmă vor căuta să se despăgubescă din averea mobiliară sau imobiliară a monachului sau monachiei ce o va fi avînd în lume. Nici odată nu vor putea pretinde a se despăgubi din proprietatea imobiliară a lor din monastire unde s'aŭ dus sau unde a fost.

Art. 131. În cas când un monach sau monachie, înainte de intrarea lor în monastire, s'aŭ despărțit de soțul respectiv numai prin consimțîmint mutual, iar nu prin formele cerute de legile civile, nu va putea soțul rămas în lume să ridice veră-o pretențiune de stăpînire asupra averei imobiliară a soțului său, monach sau monachie, care a încetat din viață în monastire, dacă acésta avere imobiliară se află în cuprînsul monastirei.

Art. 132. Dacă un monach sau monachie care are proprietate imobilă în monastire, va fi chemat în serviciul veră-unei mitropolii, episcopii sau la altă ascultare în afară de monastire, proprietatea din monastire va fi la dispoziția sa personală.

Art. 133. În cazul prevăzut la art. 132, administrația mănăstirii va fi dator să conserve averea pentru și la dispoziția respectivului monach sau monachie, când acesta se va întorce înapoi de la ascultarea sa sau sarcinile la care a fost chemat în afară de mănăstire de către autoritățile superioare bisericești.

Monachul sau monachia nu va putea în acest caz să înstrăineze acest imobil, fie la rude, fie la alte persoane monachale din mănăstire, și la împrejurări neprevăzute, acest, imobil rămâne cu totul în stăpânire și la dispoziția mănăstirii.

Art 134. Dacă un monach sau monachie, din diferite împrejurări, ar voi din a sa bună voe să iasă din mănăstire și venind în lume să se căsătorească, dînsul nu va putea ridica nici o pretențiune asupra averii imobilelor ce a avut în mănăstire, care rămâne în stăpânirea absolut a mănăstirii.

Tot în această restricțiune intră și acei monachi și monachii cari, din diferite împrejurări, vor fi fost excluși din tagmă de autoritatea bisericească, pentru purtări neconforme vieții monachale

Art. 135 Dacă un monach sau monachie, pentru abateri de la datorile lor, vor fi trimiși spre mântuire în altă mănăstire de către autoritățile bisericești, dînsul va putea fi despăgubit de administrația mănăstirii cu ceva pentru casa ce o va fi avut în mănăstire, dacă mănăstirea va avea de unde să despăgubească.

Administratorul Casei Bisericești va judeca cât se poate de ca despăgubire, cum și dacă se poate da și de unde.

La caz că nu se va putea da despăgubirea amintită, mănăstirea nu e obligată la acesta.

În această restricțiune intră și acei monachi sau monachii cari de a lor bună voe își vor părăsi mănăstirea unde își au proprietățile lor imobiliare și vor trece să se mântuască în altă mănăstire.

Art. 136. Dacă un monach pentru ale lui merite a fost ridicat la demnități mari ierarchice, din care pricină nu mai poate sta în mănăstire, unde își are proprietatea sa imobiliară, ei se va duce să îngrijească de demnitatea superioară ierarhică unde este chemat, averea sa imobiliară ce o va fi

fi având în monastire, rămâne de drept în stăpânirea și la dispoziția monastirei, fără să aibă drept a cere de la cine-va veri-o despăgubire asupra acestui imobil.

Art. 137. Dacă un monach sau monachie a fost condamnat de legile țerei la închisoare pentru infracțiuni la legile civile și penale ale Statului, dînsul se consideră ca eșit definitiv din monastire; iar proprietatea sa imobiliară ce o va fi având în monastire, trece de drept în stăpânirea monastirei, fără ca el să pótă avea veri-un drept de despăgubire asupra acestui imobil

Art. 138. Monachul sau monachia nu va putea ipoteca averea sa imobiliară din monastire, nici la frații săi din monastire, nici la particulari în afară de monastire.

Ipoteci dacă se vor face pe comptul acestor averi imobiliare sunt nule; iar monachul sau monachia care va fi surprins buna credință a autorităților în drept, va fi exclus din monastire, și proprietatea sa imobiliară va intra în folosul și stăpânirea absolută a monastirei.

Art. 139. Tótă averea mobiliară a monachului sau monachiei constatátore din lucruri sfinte și sfințite, ca cruci engolpióne, icóne, vestminte bisericești sau vase sacre, nu pot fi moștenite de nimeni, ci de drept intră în stăpânirea monastirei, după încetarea din viață a respectivului monach sau monachie.

Art. 140. Atât monachul cât și monachia sunt datorți să comunice starițului sau stariței respective, dacă are ceva din lucruri sfinte sau sfințite, cari după dispozițiunile articolului precedent, nu pot fi de cât ale monastirei după încetarea sa din viață; iar starițul le va trece într'o condică ce o va ține anume pentru acest sfirșit, spre a ști anume ce obiecte revin monastirei, după trecerea din viață a monachului sau monachiei.

Art. 141. Monachul sau monachia care din diferite împrejurări va fi eșit din monastire și se va fi dus în altă monastire, sau va fi chemat în lume în serviciul unei mitropolii, episcopii sau ca profesor, etc., ori ar fi eșit definitiv din tagmă într'un fel sau altul, își pótă lua cu sine tóte obiectele sacre ce le-ar fi avut în monastirea respectivă, în care cas starițul sau starița le va scădea din registrul respectiv.

Art. 142. Monachul sau monachia nu poate amaneta sub nici un motiv, vre-unul din obiectele sacre amintite mai sus, de cat la mana de persoane cari vor sti sa aprecieze sfințenia unui asemenea obiect și să-l respecte.

In nici un cas nu pot fi amanetate obiectele sacre ale unui monach sau monachie, cari au funcționat in serviciul Sf. Liturģii ca potir, disc, steluța, copie, burete, sfinite, antimis, etc

De asemenea nu pot fi amanetate sub nici un cuvint, cruci sau engolpióne, cari ar avea intr'insele lemn sfințit, sau sfinite móște, cât și sfinitele móște in genere.

In cazul când se va amaneta ceva, după ce se vor fi observat toate restricțiile cuprinse mai sus, se va comunica și starețului și stariței, spre știință.

Art 143. Obiectele sacre: vestminte, cruci engolpióne, mitre, cărji, și ori-ce alte obiecte sfinite sau sfințite ale monachilor, singelilor, protosingelilor, arhimandriților, arhierilor, episcopilor, ori mitropoliților, sau ale ori-cărui alt monach care a incetat din viață in lume fiind intr'un serviciu óre-care, nu pot fi moștenite de nimeni de cât de casa Bisericeii, care le va regula distanția ulterioară.

ART. II și ultimul. — Ministrul Nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunei publice este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat in București, la 29 Martie 1902.

Ministrul cultelor și
instrucțiunei publice.
Sp. Haret.

CAROL

No. 1.220.

DONAȚIUNI.

Se aduc Mulțămiri publice persónelor mai jos notate cari aũ bine-voit a dona bisericeii din com. Iazu, jud. Ialomița diferite obiecte de valóre și anume: D-ra Irina Vasilescu învățătore în menționata comună a donat două rinduri perdele și o pólă la iconostas, de atlas de mătase în valóre de 40 lei, iar D-l Marin Chirculescu cu soția sa Smaranda un acoperemint de damască în valóre de 20 l.

Se aduc publice mulțămiri persónelor mai jos notate, cari aũ bine-voit a dona bisericeii Adormirea Maicei Domnului din Giurgiu diferite obiecte și anume: D-l D. Georgian Meedințeanu avocat, actualmente portărel pe lângă Trib. Vlașca a donat o icónă „Maica Domnului“ îmbrăcată în argint în valóre de 100 lei, iar D-na A-tina N. Droc Barcianu una pólă de atlas pentru iconostas în valóre de 40 lei.

D-l Iohn Doppe exploatator de terenuri petrolifere bine-voind a dărui bisericeii parohiale „Poiana de Vărbilău“, jud. Prahova o tócă de fier în greutate de 60 chilogr., precum și 100 lei ca fond în scopul construirii unei clopotnițe de zid; pentru această faptă creștinéscă și demnă de imitat, se aduc mulțămiri publice numelui donator.

Se aduc publice mulțămiri obștei euoriașilor din com. Andrășești plasa și jud. Ialomița cari aũ contribuit cu suma de 600 lei, strinsă prin contribuțiuni benevole; iar Epitropia a contribuit cu 400 lei la reparația sfintei biserici din amintita comună.

Se aduc mulțămiri publice Comitetului compus din învățătorul com. Poiana de Vărbilău, jud. Prahova, și alte persóne cari aũ contribuit și conlucrat în acord cu epitropia bisericeii acelei comuni,

dând un bal particular și strângând o sumă de 159 lei 30 bani în scopul de a se construi o clopotniță la biserica parohiei.

D-l Petrovici Armis dăruind bisericeii Albe (Popa Dârvaș) din capitală covore în valora de 350 lei; iar D-l D. Petrescu Pictor poleind cu a sa cheltuială timpla acelei biserici, pentru aceste fapte laudabile și demne de imitat se aduc numiților donatori publice mulțămiri.

Se aduc mulțămiri publice persónelor mai jos notate cari au bine voit a contribui cu sumele arătate în dreptul fie căruia, la cumpărarea unui policandru la biserica parohială „Sf. Nicolae“ din com. Bărbulești, jud. Ialomița și anume: G. C. Fotescu, com. Barbulești 20 l. Ștefan Bobocel 5 l. Ión Neculae Stângă 2 l. Ghiță Nicolescu com. Armășești 5 l., și Mihalache Stănescu comuna Coșereni 5 l.

D-l Gh. Nastasescu și soția sa Olga oferind bisericeii parohiale „Sf. Nicolae“ din com. Gâldău, jud. Ialomița. un Epitaf pe pânză în valoare de 100 l., cum și o candelă de metal cu trei lumînări în valoare de 30 l., iar parohul respectiv C. Nițulescu și soția sa Presbitera Elena, una candelă de metal cu trei lumînări în valoare de 30 l., pentru aceste fapte demne de imitat, se aduc numiților donatori publice mulțămiri.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Elena G. Ghețu din Roșiori-de-Vede, jud. Teleorman, cari a bine-voit a darui bisericeii din com. Gărăgău amintitul județ, sfintele vase complete de argint, precum și trei acoperăminte de moire albastru, brodate cu mătase și fir, toate în valoare de 200 lei.

Se aduc publice mulțămiri persónelor mai jos notate, cari au bine-voit a dona diferite obiecte bisericeii „Cuvioasa Parascheva“ din Urbea Alexandria, jud. Teleorman și anume: D-l Primar al Urbei amintite a oferit acelei biserici un rînd de veștminte de mătase roșie cu flori galbene în valoare de 100 lei; iar D-na Elisa P. Dumitrescu a oferit o candelă de argint, în valoare de 50 l.

D-l Vasile Zagoritz și D-na Ecaterina V. Zagoritz, bine-voind a înzestra biserica din com. Slobozia-Mândra, jud. Teleorman cu un rînd de veștminte preotești de mătase și două perdele asemenea de mătase, una pentru ușile împărătești și alta pentru iconostas toate în valoare de 320 lei, pentru aceste fapte laudabile și demne de imitat se aduc numiților donatori publice mulțămiri.

Se aduc mulțămiri publice persónelor notate mai jos cari au bine-voit a veni în ajutorul construirii din nou a unei clopotnițe de zid la biserica parohială Poiana de Vărbilău, județul Prahova și anume: Constantin N. Filip din Comuna Vărbilău 20 l. Pietro

Axerio din București 10 l. Martin Hausman din Poiana de Vărbilău 5 lei și Iorgu Dumitrescu, com. Podu Bârbierului 5 l.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Grigore Alexandrescu Proprietarul moșiei Suitești, jud. Ilfov, pl. Sabaru, care din dragostea și buna sa voință a dăruit preotului paroh din acea comună 100 lei spre a-și cumpara loc de casă, tot odată a mai cumpărat și o copie cu mînerul de os pentru biserica cu hramul „Adormirea“ din a-mintita comună.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Eremia Rădulescu și soției sale Elena, care a bine-voit a darui bisericii „Sf. Nicolae“ din comuna Epurești, jud. Vlașca o sveră de stofă o pereche perdele la icóna Mântuitorului și alta la icóna Maicei Demnului, ambele lucrate în boraagic foarte frumoase.

Se aduc publice mulțămiri D-lui Senator C. Poroianu care pătruns de sentimentul religios, a bine-voit a darui bisericii Albe Calea Victoriei, un covor și a reparat tot mobilierul din altar cu suma de 350 lei.

Se aduc mulțămiri pioșilor creștini mai jos notați, care a bine-voit a darui bisericii Foișoru din Capitală diferite obiecte și a-nume: D-na Nedelea Șerban a dăruit un Epitafiu mare în ramă, costând aproximativ 400 lei; asemenea și D-l Vasile N. Găitanaru a dăruit un rînd de sfinte vase: Potir, Discos, o steluță și o linguriță, toate de argint de Lipsca.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Ión Nedelcovici proprietar și enoriaș al bisericii Negustori din Capitală, care pătruns de sentimentul religios, a bine-voit a darui acelei biserici un policandru de cristal și bronz cu 24 lumini în valoare de 700 lei.

Se aduc mulțămiri publice Cântărețului Ión Dragănescu de la biserica din com. Comana, jud. Vlașca și Epitropului Marin C. Sobaru, dăruind acelei biserici cel dintâiu, un sfeșnic de alamă în valoare de 40 lei, iar cel de al doilea asemenea un sfeșnic tot de alamă, în valoare de 50 l.

Se aduc mulțămiri publice obștei locuitorilor din com. Cocargău, jud. Ialomița, cari prin cotisații au bine-voit a cumpara pentru biserica din acea comună un rînd de odajdi preoțești în valoare de 126 lei 40 bani.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Elena St. Minculescu din com. Bucovu, căt. Valea Orli, jud. Prahova, precum și D-rei Elena Vasilescu din com. Valea Calugărească acel județ, cari au bine-voit a darui bisericii parohiale Valea Calugărească, un rînd complet de vestimente preoțești precum și trei procovețe.

Se aduc mulțămiri publice locuitorilor din căt. Râțoia, parohia Bucșani, jud. Dâmbovița, cari au bine-voit a contribui cu 30 lei la repararea și spoirea Sf. Potir cu aur, al bisericii parohiei amintite

Se aduc mulțămiri publice persónelor mai jos notate cari au bine-voit a contribui la cumpărarea cărților bisericești de ritual necesarii bisericii parohiale Valea-Popi, com. Valea Călugărescă, jud. Prahova, și anume: D na Elisa Niculescu, Maria Raicu, D-șóra Elena Vasilesc, D-l Zisu Vasilescu, Ilie Ghiță Radu, Anton Gheorghe, Toma Zaharia, Petre Ghiță, Chiriță Dinu, Iancu Hristea, Ilie Dincă, Chiriță Ene, Iancu Petre, Gavrilă Nidelcu, C. Teodorescu, Petre Stan, M. Stan, Nae Petre, Ión Dincă, Radu Kiriță, D-na Zamfira Ionița și Paraschiva Gheorghe

Se aduc publice mulțămiri persónelor pioșe mai jos notate, cari au bine voit a oferi diferite obiecte bisericeii parohiale Negru-Vodă (M-rea Câmpu Lung) jud. Mășcel, și anume: Un rînd complet de procovețe pentru sfințele vase de mătase roșie și brodate cu fir, oferite de D-șóra Paulina Econ. D. Mirea din Câmpu-Lung, în valóre de 60 l. Două sfeșnice de alamă la iconostas în greutate de 18 chilograme, oferite de D-l Mirea. Două tetrapóde de fer forjat la stranele cântăreților 100 lei, oferite tot de D-l Mirea, o candelă de argint poleită cu aur idem. O cădelniță de argint, idem, și o sfită cu epitrahilul și rucavițele ei de mătase cu flori galbene și verzuí, oferite de D-l Nițoi Vlădescu, epítropul bisericii.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Gheorghe Ión Mihai și soției sale Anica din orașul Pitești, cari au bine-voit a dărui bisericii din com. Retevoești, pl Rîurile Argeșel, jud. Mușcel, obiecte în valóre de 340 lei și anume: Un plicandru de alama cu 12 lumini, împodobit cu făclii de cêră curată, două sfeșnice împêrâtești în strung și vopsite, patru sfeșnice portative și o candelă.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Nae Ionescu proprietar și enorioș al bisericeii „Isvorul Nou“ din Capitală care a bine-voit a dărui aceleii bisericeii un scris funciar urban 5% cu No. 180,927 în valóre de 1000 lei, pe care l'a depus la Epítropie și din venitul căruia să se întrețină biserica cu cele necesarii, iar în cas de reparație să se schimbe pentru a plăti acele reparațiuni.

Chiriarchia Sfintei Mitropolii a Moldovei și Sucevei, aduce mulțămire publică Domnilor: V. Ciocan, V. Lazăr și Th. Bârleanu, enoriași ai bisericeii parohiei Osoiu din jud. Iași, pentru faptele lor frumoșe și laudabile sêvîrșite, prin donarea la șa bisericeă, a unui lăicer de lână, una perdea de mătasă roșie și a unui epitaf pe mușama.

Chiriarchia Sfintei Mitropolii a Moldovei și Sucevei, aduce mulțămire publică D-lui Pamfil Popa enoriaș bisericeii din Cătuna Ha-

dâmbu, parohia Mironésa, jud. Iași, pentru fapta sa frumoasă și laudabilă, săvârșită prin donarea la șa biserică a unui policandru în valoare de 45 lei.

Se aduc mulțămiri pioase din partea Epitropiei Sf. Biserici cu hramul „Nașterea Maicei Domnului” din parohia Trestieana, comuna Broscăuți, plasa Coșula Berhomete, jud. Dorohoi; următoarele persoane ce au avut buna-voință, de a dona numitei biserici mai multe obiecte și anume: D-l Gheorghe Neștanu un clopot în valoare de 120 lei, ce este posesorul moșiei Trestieana, D-l Iustin Grumeza și soția sa Profira, strana Maicei Domnului în valoare de 120 lei și o candelă de 10 lei, locuitorii din Urba Dorohoi, D-l Vasile Mândrescu și soția sa Profira, comercianți din Trestieana tot strana Maicei Domnului, în valoare de 150 lei; D-l Dumitru Butnărescu cu soția sa Profira comercianți din Urba Dorohoi una cădelniță în valoare de 14 lei, D-nii Gheorghe Tințu Neculai Miler și Gheorghe Muntin tot din Dorohoi 2 candelă în valoare de 20 lei; precum și toți enoriașii numitei parohii în frunte cu parohul numitei biserici preotul Vasile Isăcean și D-l Ion Rotărescu Invățătorul din această parohie, au contribuit la închiderea cimitirului din jurul bisericii cu zaplază de scânduri și a casei parohiale punând fie-care persoană câte 2 lei.

Se aduc mulțămiri publice persoanelor mai jos notate, cari au bine-voit a dăruii mai multe obiecte bisericii Sf. M. M. Voevođi din com. Teioasa, jud. Dorohoiu, și anume: Presvitera Gh. Popescu un epitrahir foarte frumos lucrat în valoare de 20 lei. D-na Maria Moldovanu un ciaslov și 4 perdele la iconele împărătești. Ilie Cute a donat Orologiul cel Mare în valoare de 31 l. 75 b. Meica Vataș a dăruit un aghiasmatar și cele 64 Cuvinte. Intru cât Biserica e foarte săracă și avea absoluta nevoie de aceste lucruri, și cum dintre toți parohienii cei întâi au căutat se răspundă nevoilor ei.

Chiriarchia Sf. Mitropolii a Moldovei și Sucevei, aduce mulțămire publică D-nului Ion Cobuleanu enoriașul Bisericii Sf. M. M. Gheorghe (Lozonschi) din Urba Iași, pentru fapta sa frumoasă și laudabilă săvârșită prin donarea la șa biserică, a unei icone Maica Domnului, îmbrăcată cu argint în valoare de 80 lei.

Chiriarchia Sf. Mitropolii a Moldovei și Sucevei, aduce deosebita mulțămire D-lui Leon Giovanni Economu proprietarul moșiei Cârliğı din jud. Neamțu, dăruind lemnul necesar la facerea clopotniței bisericii parohiale din parohia Cârliğı, în valoare de 100 l.

Chiriarchia Sf. Mitropolii a Moldovei aduce mulțămiri locuitorului Gheorghe I. Calin enoriaș din parohia Buhanița, județul Iași, care a dăruit bisericii parohiale un policandru de alamă în valoare de 35 lei.

Chiriarchia Sfintei Mitropolii a Moldovei, aduce mulțămiri Domnișoarei Lucreția Xenopol profesora la Externatul Secundar de fete din Iași, care a dăruit la biserica cimitirului „Eternitatea“ din Iași: Două scórțe mari, trei perdele nentru icóne, două învelitori pentru proschenitar, una învelitoare pentru analog, una învelitoare pentru masa pe care să pun ofrandele (jertfele), un ștergar și una față de masă brodată pentru proschinitar.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Gh. Roventza și soției sale, proprietari din com. Sișești-de-jos, jud. Mehedinți, care cu prilejul sfintelor sêrbători ale „Nașterii“ au dăruit bisericii cu hramul „Sf. Grigore“ din acea comună patru chilograme luminări de cêră curată.

Se aduc mulțămiri publice locuitorilor: Constantin P. Golea, epitrop, Grigore Georgescu, perceptor, Ilie Geaucă și D. Dorobanțu, toți din com. Gânésa, jud. Romanați, bine-voind a dăruii bisericeii parohiale cu hramul „Sf. Nicolae“ din amintita comună 22 lei și 80 b., spre a servi la reparații.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Iorgu Rădulescu arendaș și soției sale Zoe din com. Strejești-de-jos, jud. Romanați, cari au bine-voit a dăruii bisericeii parohiale cu hramul „Sf. Treime“ din amintita comună o cruce de argint în valóre de 36 l.

Se aduc mulțămiri publice D-lui N. N. Negri proprietarul moșiei Pârșoveni, jud. Romanați, care a bine-voit a dăruii bisericeii parohiale cu hramul „Sf. Nicolae“ din acea comună, o cruce de metal pentru sfânta masă în valóre de 35 l.

Se aduc mulțămiri publice D-lor Dimitrie Cuțoiu și Nicolae Anghelescu, din com. Horști, jud. Mehedinți care a bine-voit a contribui cu propriile lor mijloce la facerea unui rînd de vestminte bisericesti naționale complet în valóre de 80 lei pentru biserica „Sf. Ión Botezătorul“ filială în parohia Ploștina.

Se aduc mulțămiri publice persónelor pióse mai jos notate cari au dăruit diferite obiecte bisericeii parohiale Cartiu, jud. Gorjiu și anume: Parohul Toma Facea Văcăreanu o cadelnița de argint în valóre de 50 l. D-l N. Oprescu o cruce de lemn îmbrăcată în aur și argint în valóre de 45 l. D-nii Toma Gelepu, Simion Gelepu și I. Dănacul câte o candelă de argint a 17 lei una. Gr. N. B. Cartianu o cruce mică de marmoră și o iconiță a câte 5 lei. Ióna I. Cartianu o pereche perdele și o pólă 15 l. D-tra I. Bârdan o pereche perdele 10 l. Maria En. Gelepu o masă de pânză pentru sf. prestol 10 l. Ióna Eft. Gelepu și Maria N. Lupulescu câte o pólă 5 l., și Stanca M. Bălescu un prosop 3 l.

Se aduc publice mulțămiri D-nei Ecaterina Tomescu care a bine

voit a dăruii bisericeii „Sf. Nicolae“ din parohia Găneșa, jud. Romanaii, o leturghie cu litere latine.

Se aduc mulțămiri publice Preot. Paroh, Ión Constantineanu din com. Ghercești, jud. Doljiu pentru darurile făcute cu spesele sale bisericeii parohiale „Cuv. Parascheva“ din acea comună și anume: Un dulap în geamlac pentru păstrarea lumînărilor de la Pangar în valoare de 25 l. Un pat bine lucrat și văpsit pentru ducerea morților la cimitir în valoare de 15 l. Trei sveri la ușile împărătești de percal cu două fețe, brodate cu fir alb cu ciucuri în valoare de 22 l. 65 b. O garniță de tinichea alba dublă pentru păstrarea unt-delemnului, un stropitor și o cutie pentru pangar, în valoare de 9 l., și a reparat și clopotnita bisericeii costând suma de 75 l.

D-na Maria Pleniceanu și soțul său D. Pleniceanu, proprietar, bine voind a dăruii bisericeii „Adormirea Maicei D-lui“, din com. Vădeni, jud. Gorjiu, prin act autentic legalizat de Tribunalul Gorjiu, casele ce le au în Urba Targu-jiu, pentru această faptă laudabilă și vrednică de imitat se aduc publice mulțămiri numiților donatori.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Constantin Rădulescu care a bine voit a dăruii o cădelniță în valoare de 85 lei pentru biserica filială Sf. Gheorghe parohia „Buna-Vestire“, din Urba R-Vâlcea.

Locuitorii: Ión Popescu, M. Popescu, D. Dorobanțu, M. Pr. Besnă, T. Tănase, I. Dobrescu, M. Iordache, D. Iordache, St. Simion, S. Pătru, Alex. Buică, D. Ciunchete, M. Tănase, Dobre D. Diaconu, D. Mădulariu, I. Iamandi, Miru Mitran, V. Riza, N. Pîtpalacă și N. Văceroiu, contribuind cu toții la suma de 24 lei, cu care s'a cumpărat cărți de ritual la biserica parohială Găneșa, jud. Romanaii, iar parohul respectiv, Pr. Dimitrie Mihăilescu cumpărând un penti-costar în valoare de 10 l. 50 bani, pentru aceste fapte caritabile și demne de imitat li se aduc mulțămiri publice.

Se aduc mulțămiri publice Epitropii și enoriașilor parohiei Gighera, jud. Doljiu, cari au bine-voit a contribui pentru cumpărarea unui rind vestminte preotești, și D-l Ión Rădulescu, care împreună cu soția sa Ana au dăruit bisericeii din aceeași parohie două lumînări de ceară curată.

Se aduc mulțămiri publice D-lui Ión T. Mihail comerciant din Slatina, care a bine-voit a împrejmuii cimitirul comunal din nou înființata Corneșul, parohia Găneșa, jud. Romanaii, cu propria sa cheltuielă în sumă de 513 l. 75.

Se aduc mulțămiri publice persónelor pioșe mai jos notate pentru ajutorul bănesc, cu care a contribuit la cumpărarea cărților noi bisericești ediția Sf. Sinod, pentru biserica filială din com. Miluța, parohia Menții din dos, pl. Motru-de-jos, jud. Mehedinți și anume:

Parohul P. Mihăilescu 100 l. D-l Gavril Grecescu 10 l, Sisoie Miluteanu 5 l. Ión R. Giugiuc, Dumitru Gecu, Ión G. Simescu, George Bulum, Barbu Borasteanu, Barbu Călin și Ștefan Colton câte 2 l. Alex, Vladuț, Bală M. Popescu, Dumitru Bădescu, P. Drăghieț, Paraschiv Giotină, Gr. Ponogianu și Dumitru P. Dincă câte 1 l Haralambie P., Ión P., Ión M. Bocanete și Busmoc Vinătoru câte 3 l.

Se aduc mulțămiri publice pioșilor locuitori mai jos notați, din comuna și parohia Berești, jud. Putna, cari au bine-voit a contribui cu bani la cumpărarea unui rind de minee, un aghiasmatar, un catavasier, un liturgier, un penticostar, prohodul D-lui, slujba Invierei și o psaltire pentru biserica parochială amintită și anume: Pr. Vasile Catana, Ghiță Mihăilescu notar, Ghiță Toma Epitrop, Gheorghe Gh. Constantin, Ghiță Vlăsceanu, Nicolae Alexandru, Ión Ivanciu, Ștefan Corobana și Niță Merăuță au contribuit cu câte 13 l. Dimitrie N. Corobană, Gheorghe Negoită, Alecu corbană, Ión Munteanu și Nicolae Holerca cu câte 6 l. 50 b. Andronache Vlăsceanu cu 6 l. 25 b. Nicolae Măluiescu cu 3 l., și Epitropia locală cu 50 l.

D-l Ilie Constantin, primarul com. Berești, jud. Putna, bine-voind a dărui bisericii parohiale din acea comună o Evanghelie, frumos legată, în valoare de 150 l., și patru metri stofă pentru vestminte preoțești în valoare de 24 l., pentru această faptă eminentă creștină se aduc publice mulțămiri numitului donator.

Văduva Constanda I. Mereuță din com. Berești jud. Putna, dăruid bisericii parohiale din acea comună uu triod legat cu piele și pânză în valoare de 25 lei și 5 b., pentru această faptă creștină se aduc publice mulțămiri pioșei donătoare.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Ana Tiron, din parohia și com. Bogzești, jud. Romn care a bine-voit a dărui bisericii „Sf. Nicolae“ din menționata comună, două felinare în valoare de 12 l.

Moștenitorii defunctului cântăreț Dimitrie Mitru, din parohia Bogzești, jud. Roman, dăruid bisericii „Sf. Nicolae“ din acea parohie două felone două epitrahile, două brăe și două perechi mânecute, toate de adamscă, în valoare de 100 lei, pentru această faptă demnă de imitat li se aduc publice mulțămiri.

Se aduc mulțămiri publice D-lui D. Munteanu enoriașul bisericii filiale „Sf. Voevdi“ din căt. Luța, parohia Carol I, jud. Roman, care a bine-voit a dărui 20 lei ca ajutor pentru reparația menționatei biserici.

D l Ión Brăescu și soția sa Ecaterina, din Roman, dăruid bisericii parohiale cu patronul „Sf. Profet Ilie“ din parohia Carol I, jud.

Roman, o iconă „Maica Domnului“ cu o frumoasă strană de fer și trei candelă de metal, toate în valoare de 350 lei, pentru această faptă laudabilă și demnă de imitat se aduc publice mulțămiri numiților donatori.

Se aduc mulțămiri publice pioșilor donatori Ión Ghelbu și soției sale Elena din Urbea Roman care au avut buna voință a dăruii bisericeii parohiale „Sf. Marele Mucenic Gheorghe“ din acea Urbă un epitrahil, un rînd de acoperăminte pentru sf. vase, și un covor de lînă, toate în valoare de 40 l.

Se aduc mulțămiri publice D-nei Alexandrina Iónidis și fraților Gheorghe și P. Barghelis, din orașul Pitești, cari au contribuit cu suma de 200 lei, la facerea unui chivot de argint, necesar bisericeii parohiale „Sf. Ilie“ din sus numitul oraș.

Chiriarchia Dunărei-de-jos, exprimă mulțămiri D-lui Ión Iorga și soției sale Domnica, din com. Luncavița, jud. Tulcea, cari au contribuit cu suma de 17 lei și au legat opt cărți pentru biblioteca parochială respectivă și obștei locuitorilor cari au cumpărat o cădelniță de nichel în valoare de 25 lei pentru biserica parochială Sf. M. M. Dimitrie din șașa comună.

Chiriarchia Dunărei-de-jos, exprimă mulțămiri locuitorului Ilie Saliu din comuna Slujitori-Albotești, jud. Brăila, care a bine-voit a contribui cu suma de 270 lei, pentru returnarea unui clopot mai mare la biserica din șașa comună.

Comitetul Redactor al acestei Reviste rógă cu tot dinadinsul pe Domniî abonați direcți din țară și streinătate a înainta D-lui Casier al Revistei, Str. Muselor No. 24, costul abonamentului pe anii neachitați, făcându-se cunoscut că nu li se va mai trimite Revista, celor care nu vor achita abonamentul.

